

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID

FÖRSVARET

OCH

VETERINÄRVÅRD

VID

ARMÉN

Å R 1943

STOCKHOLM 1944
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
441277

INLEDNING TILL

**Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse.
– Stockholm, 1912-1970. - (Sveriges officiella statistik).**

Täckningsår: 1911-1969.

1911-1913: Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses underdåniga berättelse.

1914-1930: Hälso- och sjukvård vid armén.

**1931-1936: Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet /
Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ; Flygstyrelsen.**

**1937-1942: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård
vid armén / Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ;
Flygförvaltningen ; Överfältveterinären.**

**1943-1944: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén /
Försvarets sjukvårdsförvaltning; Överfältveterinären.**

**Från 1943 ingår även Hälso- och sjukvård vid marinen, som utkom 1911-
1942, i denna serie.**

1911-1936 ingår veterinärvård vid armén i ett särskilt avsnitt i denna serie.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1,
Sundhetskollégii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt,
1864-1912. - Sundhetskollégium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen.
Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Efterföljare:

Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse. – Stockholm :
1973–1975. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1970/72-1973/74.

Veterinärvård vid armén / Överfältveterinären. – Stockholm : 1946-1957. –
(Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1945-1955.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II
publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.
S. 163: Tab. 157. Militära sjukvården 1903-1947.

Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén. År 1943. –
(Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID

FÖRSVARET

OCH

VETERINÄRVÅRD

VID

ARMÉN

Å R 1943

STOCKHOLM 1944
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
441277

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE
MÉDICAL

AUX FORCES MILITAIRES

ET

SERVICE VÉTÉRINAIRE
A L'ARMÉE

EN 1943

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID FÖRSVARET ÅR 1943

AV

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSFÖRVALTNING

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

AUX FORCES MILITAIRES EN 1943

PUBLIÉ PAR

L'ADMINISTRATION MÉDICALE
DES FORCES MILITAIRES

Till KONUNGEN.

Sedan arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses verksamhet upphört från och med den 1 januari 1944, skall enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 17 december 1943 (nr 892) med vissa bestämmelser i samband med omorganisation av försvarets centrala förvaltning vad i gällande särskilda författningar eller andra bestämmelser finnes föreskrivet rörande sjukvårdsstyrelsen hava avseende å det nyinrättade ämbetsverket försvarets sjukvårdsförvaltning, vars verksamhetsområde omfattar hälso- och sjukvården vid samtliga försvarsgrenar.

På grund härav får försvarets sjukvårdsförvaltning härmed i underdånighet avgiva den berättelse över hälso- och sjukvården vid armén under år 1943, som eljest skolat avgivas av sjukvårdsstyrelsen.

Efter samråd med marinöverläkaren och flygöverläkaren hava jämväl de av dem upprättade berättelserna över hälso- och sjukvården vid respektive försvarsgrenar under år 1943 inlutit i föreliggande publikation.

Stockholm i oktober 1944.

Underdånigst

D. LINDSJÖ

OLOF MELÉN

Gunnar Hävermark.

INNEHÅLL.

TEXTAVDELNING.

	TEXTAVDELNING.	Sid.
<i>I Verksamhet avseende samtliga försvarsgrenar</i>		1
A. Besiktningen av värnpliktiga		1
B. Glasögondepåns verksamhet		6
C. Röntgenundersökning av lungorna med skärmbildsfotografering		7
D. Blodgivarverksamheten		8
E. Militärapoteket		8
<i>II Armén</i>		10
A. Fältläkarkåren		10
B. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid armén		10
C. Sjukligheten och sjukvården vid armén		18
D. Skyddskoppypningen vid armén		19
E. Tuberkulosbekämpandet vid armén		20
F. Tandvården vid armén		20
<i>III Marinen</i>		21
A. Marinläkarkåren		21
B. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid marinen		21
1. Sjukvårdspersonalen		21
2. Sjukvårdslokalerna		22
3. Sjukvårdsmaterielen		22
4. De sanitära förhållandena i land		22
5. De sanitära förhållandena till sjöss		23
6. Organisationsfrågor		24
C. Sjukligheten och sjukvården vid marinen		25
1. Sjukligheten på örlogsstationerna		25
2. Sjukligheten vid kustartilleriet		28
3. Sjukligheten ombord		30
4. Verksamheten på marinens sjukhus och lasarettsfartyg		31
D. Skyddskoppypning vid marinen		32
E. Tandvården vid marinen		32
<i>IV Flygvapnet</i>		33
A. Läkare vid flygvapnet		33
B. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid flygvapnet		33
1. Sjukvårdspersonalen		33
2. De sanitära förhållandena vid flygförbanden		34
3. Sjukvårdslokalerna		34
4. Läkaruundersökning av flygande personal		34
5. Olycksfall i samband med flygning		35
6. Sjuktransporter		36
C. Sjukligheten och sjukvården vid flygvapnet		36
D. Skyddskoppypningen vid flygvapnet		37
E. Tuberkulosbekämpandet vid flygvapnet		38

BILAGOR.

[illegible]

Tab. 8a. Översikt av ändringar i förut inskrivas och frikallades värnpliktsförh. inom olika inskrivningsområden	50
» 8b. Översikt av kroppsfel och sjukdomar, som föranlett överföring till gr. O av förut inskrivna vpl inom olika inskrivningsområden	51
» 9a. Kroppsfel och sjukdomar hos förut inskrivna vpl, vilka överförts till gr. O, 4 eller 3	52
» 9b. Kroppsfel och sjukdomar, som hävts eller förbättrats och föranlett ändring i värnpliktsförh. för tidigare i grupp O, 4 eller 3 placerade	54
» 10. Sjukligheten bland manskapet vid arméns truppförband	56
» 11. Sjukdomar bland manskapet vid arméns truppförband	60
» 12. Sjukdomar bland manskapet vid armén	66
» 13. Avlidna efter dödsorsak bland arméns manskap inom olika områden	71
» 14a. Skyddskoppypning av manskap vid armén	72
» 14b. Sjuklighet på grund av ympning vid armén	72
» 15a. Å garnisonssjukhusen vårdade militära och civila patienter	72
» 15b. Samtliga å garnisonssjukhusen vårdade sjuka	73
» 16. Å garnisonssjukhusen intagna militära sjukdomsfall	74
» 17. Sjukligheten bland örlogsstationernas och kustartilleriets personal	79
» 18. Sjukdomar och yttre skador bland örlogsstationernas och kustartilleriets personal	80
» 19. Döda och dödsorsaker bland örlogsstationernas och kustartilleriets personal	82
» 20. På grund av sjukdom och yttre skador avskedade eller till krigstjänst oförmögna bland marinens stam och värnpliktiga	83
» 21. Sjuklighet, sjukdomar och yttre skador bland personalen på flottans fartyg	84
» 22. Döda och dödsorsaker bland personalen på flottans fartyg	86
» 23. Vårdade på marinens sjukhus och på krigssjukhuset i Tullskolan, Karlskrona, samt på lasaretsfartyget Prins Carl	86
» 24a. Operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer på patienter, intagna på marinens sjukhus i Karlskrona och på lasaretsfartyget Prins Carl	87
» 24b. Operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer på polikliniskt behandlade patienter vid marinens sjukhus i Karlskrona och på lasaretsfartyget Prins Carl	91
» 24c. Av ögonläkaren vid marinens sjukhus i Karlskrona vårdade intagna ögonsjuka	92
» 24d. Av ögonläkaren vid marinens sjukhus i Karlskrona utförda operationer	92
» 25. Revaccinationen	93
» 26. Tandvården	93
» 27. Allmän sammanställning av sjukligheten och sjukdomarna vid marinen	94
» 28. Sjukdomar vid marinen	95
» 29. Läkareundersökningar av den till första flygutbildning inryckande personalen åren 1942 och 1943	103
» 30. Olycksfall i samband med flygning åren 1934—1943	103
» 31. Sjuktransportflygningar år 1943 jämte översikt för äldre år	103
» 32. Sjukdomar bland manskapet vid flygvapnets truppförband	104
» 33. Vissa akuta infektionssjukdomar bland manskap månadsvis	109
» 34. Sjukligheten bland manskapet vid flygvapnets truppförband	110
» 35. Avlidna bland truppförbandens manskap	110
» 36a. Skyddskoppypning av manskap vid flygvapnet	111
» 36b. Sjuklighet på grund av skyddskoppypning	111

TABLE DES MATIÈRES.

	Page
<i>I Activité concernant l'armée, la marine et les forces aériennes</i>	1
A. Examen des conscriptionnaires	1
B. Activité du bureau de lunettes	6
C. Examen des poumons par rayons X	7
D. Organisation de saignée volontaire	8
E. Pharmacie militaire	8
<i>II L'armée</i>	10
A. Les médecins de l'armée	10
B. Hygiène et service médicale à l'armée	10
C. Morbidité et soins aux malades de l'armée	18
D. Vaccination et revaccination à l'armée	19
E. La lutte contre la tuberculose à l'armée	20
F. Soins dentaires à l'armée	20
<i>III La marine</i>	21
A. Les médecins de la marine	21
B. Hygiène et service médicale à la marine	21
1. Les infirmiers	21
2. Les locaux du service de santé	22
3. Le matériel de santé	22
4. Les conditions d'hygiène à terre	22
5. Les conditions d'hygiène à bord	23
6. Des cas d'organisation	24
C. Morbidité et soins aux malades de la marine	25
1. Morbidité dans les stations navales	25
2. Morbidité dans l'artillerie de côte	28
3. Morbidité à bord	30
4. L'activité dans l'hôpital et le vaisseau-hôpital de la marine	31
D. Revaccination à la marine	32
E. Soins dentaires à la marine	32
<i>IV Les forces aériennes</i>	33
A. Les médecins des forces aériennes	33
B. Hygiène et service médicale aux forces aériennes	33
1. Les infirmiers	33
2. Les conditions d'hygiène aux régiments d'aviation	34
3. Les locaux du service de santé	34
4. Examens médicaux sur le personnel d'aviation	34
5. Accidents d'aviation	35
6. Transferts des malades par aviation	36
C. Morbidité et soins aux malades des forces aériennes	36
D. Vaccination et revaccination aux forces aériennes	37
E. La lutte contre la tuberculose aux forces aériennes	38

Tableaux.

Tabl. 1. Nombre de conscrits aux inspections médicales des conscriptionnaires	39
> 2. Vices corporels et maladies des conscriptionnaires, transférés par l'inspection aux groupes O, T, 4 et 3	41
> 3. Nombre de conscrits répartis par âge	43
> 4 a, 4 b. Aperçu de vices corporels et maladies des conscriptionnaires transférés par l'inspection au groupe T, de 20 ans, resp. de plus de 20 ans.	44
> 5 a, 5 b. Idem, idem, groupe O	46
> 6. > > 4	48
> 7. > > 3	49

	Page
Tabl. 8a. Aperçu de modifications dans les conditions de service des conscrits	50
» 8b. Vices corporels et maladies des conscriptionnaires, inscrits auparavant et transférés au groupe O	51
» 9a. Vices corporels et maladies des conscriptionnaires, inscrits auparavant et transférés aux groupes O, 4 ou 3	52
» 9b. Vices corporels et maladies qui sont vaincues ou se sont améliorées et qui ont été causé modifications dans les conditions de service des conscrits	54
» 10. Morbidité parmi les conscrits de l'armée	56
<i>Col. 1: Régiments. Col. 2: Malades restés de l'année précédente. Col. 3—14: Malades entrés par mois. Col. 15: Total des malades entrés. Col. 16: Sortis capables de continuer leur service militaire. Col. 17: Sortis incapables de reprendre leur service militaire. Col. 18: Décédés. Col. 19: Nombre de malades restant l'année suivante. Col. 20—23: Nombre de journées de traitement, (20) à la chambre et à l'infirmerie, (21) à l'hôpital militaire, (22) à l'hôpital civil, (23) totaux. Col. 24: Journées de malades pour 100 jours d'exercice.</i>	
» 11. Maladies parmi les conscrits de l'armée	60
Groupe I: Vices de formation ou de développement. Groupe II: Maladies d'infection aiguës. Groupe III: Maladies zooparasitaires. Groupe IV: Maladies d'infection chroniques. Groupe V: Maladies constitutionnelles. Groupe VI: Maladies d'intoxication chroniques. Groupe VII: Maladies mentales. Groupe VIII: Maladies du système nerveux. Groupe IX: Maladies des yeux. Groupe X: Maladies des oreilles. Groupe XI: Maladies de l'appareil circulatoire. Groupe XII: Maladies de l'appareil respiratoire. Groupe XIII: Maladies de l'appareil digestif. Groupe XIV: Maladies non vénériennes de l'appareil génito-urinaire. Groupe XV: Maladies de l'appareil locomoteur et du système osseux. Groupe XVI: Maladies de la peau et du tissu cellulaire. Groupe XVII: Tumeurs. Groupe XVIII: Cas de lésions corporelles et d'empoisonnements. Col. 36: Maladies indéterminées. Col. 37: Cas d'observation. Col. 38: Total des malades entrés.	
» 12. Idem. Voir tabl. 11	66
» 13. Causes de décès parmi les conscrits de l'armée	71
» 14a. Vaccination et revaccination parmi les conscrits de l'armée	72
Nombre d'incisions. Nombre des (re)vaccinés. Nombre des inspectés. Nombre des non-inspectés. Nombre des hommes réagissant contre la vaccine. Nombre des malades non réagissant contre la vaccine et (re)vaccinés de nouveau, resp. non (re)vaccinés de nouveau. Nombre des vaccinés réagissant sur 100 des inspectés.	
» 14b. Morbidité par suite de la (re)vaccination	72
Nombre des (re)vaccinés qui ont été inspectés. Génès de revaccination: nombre des malades, nombre des malades sur 100 inspectés, nombre des jours des malades délivrés de certains exercices en tout et par chaque malade, nombre de jours des malades restant à la troupe en tout et par chaque malade, nombre des jours des malades traités aux hôpitaux en tout et par chaque malade, totaux.	
» 15a. Conscrits malades, traités dans les hôpitaux de garnison	72
» 15b. Total des malades traités dans les hôpitaux de garnison	73
» 16. Cas de maladies parmi les conscrits traités dans les hôpitaux de garnison	74
» 17. Relevé des malades dans les stations navales et l'artillerie de côte	79
» 18. Maladies et lésions externes corporelles dans les stations navales et l'artillerie de côte	80
» 19. Mortalité et causes du décès dans les stations navales et l'artillerie de côte	82
» 20. Réformés des corps et des conscrits de la marine royale pour cause de maladie et de traumatisme externe	83
» 21. État maladif, maladies et lésions externes corporelles à bord	84
» 22. Mortalité et causes du décès à bord	86
» 23. Relevé des malades de l'hôpital de la marine et de l'hôpital de guerre à Tullskolan à Karlskrona, et au vaisseau-hôpital Prins Carl	86
» 24a. Relevé de l'hôpital de la marine à Karlskrona et au vaisseau-hôpital Prins Carl concernant les opérations sur les malades entrés	87

	Page
Tabl. 24b. Relevé de l'hôpital de la marine à Karlskrona et au vaisseau-hôpital Prins Carl concernant les opérations sur les malades pas entrés	91
» 24c. Relevé des malades des yeux dans l'hôpital de la marine à Karlskrona	92
» 24d. Relevé de l'hôpital de la marine à Karlskrona concernant les opérations de maladie d'œil	92
» 25. La revaccination	93
» 26. Les soins dentaires	93
» 27. Relevé général des malades et des maladies dans la marine	94
» 28. Maladies dans la marine	95
» 29. Examens médicaux du personnel entrant pour sa première information d'aviation en 1942 et 1943	103
Approuvés. Non approuvés. Causes de réformation. — Maladies des yeux etc., Maladies des oreilles etc., Autres maladies ou vices, Combinaisons, Totaux.	
» 30. Accidents d'aviation au cours des années 1934—1943	103
Nombre des accidents d'aviation avec décès, Nombre des décédés dans 90 jours, Nombre des hommes (officiers, sous-officiers, conscrits) frappés gravement, resp. légèrement.	
» 31. Transferts des malades par aviation	103
Nombre d'ascensions, Nombre de transferts, Durée d'ascensions en tout et par ascension, Nombre de kilomètres d'ascension en tout et par ascension, Nombre des personnes transférées (malades, personnel du service médical, autres, totaux).	
» 32. Maladies parmi les hommes des régiments d'aviation	104
» 33. Certaines maladies épidémiques par mois	109
» 34. Morbidité parmi les hommes des régiments d'aviation	110
Col. 1: Régiments. Col. 2: Restés de l'année précédente. Col. 3—14: Malades entrés par mois. Col. 15: Total des malades entrés. Col. 16: Sortis capables de reprendre leur service militaire. Col. 17: Sortis incapables de reprendre leur service militaire. Col. 18: Décédés. Col. 19: Nombre des malades restant à l'année suivante. Col. 20—23: Nombre des journées de traitement (restés et entrés à la chambre, à l'infirmerie, à l'hôpital). Col. 24: Journées de malades pour 100 jours d'exercice.	
» 35. Décès et causes de décès parmi les conscrits des forces aériennes	110
» 36a. Vaccination et revaccination parmi les conscrits des forces aériennes	111
Voir tabl. 14a.	
» 36b. Morbidité par suite de la (re)vaccination	111
Voir tabl. 14b.	

Extraits des rapport annuels des médecins militaires à l'armée	112

I. Verksamhet avseende samtliga försvarsgrenar.

A. Besiktningen av värnpliktiga.

Besiktningen av värnpliktiga har verkställts jämlikt Kungl. Maj:ts kungörelse av den 16 januari 1942 (SF nr 23) angående läkarbesiktning av värnpliktiga och av dem, som söka fast anställning vid krigsmakten m. m. (besiktning-kungörelse). Besiktningsreglementet av den 16 januari 1942 (SF nr 24) har därvid tjänat till ledning.

Här nedan anföras huvuddragen av ovannämnda kungörelse.

Bestämmelser beträffande värnpliktiga.

Vid sådan läkarbesiktning, som skall äga rum vid inskrivning av värnpliktiga, under de värnpliktigas tjänstgöring eller eljest enligt inskrivningsförfordningen av den 30 december 1941 (SF nr 969), hänföras de värnpliktiga enligt 6 § nämnda förfordning efter kroppsbeskaffenhet och hälsotillstånd till någon av följande besiktningsgrupper:¹

a) besiktningsgrupp	1)	} dugliga till krigstjänst
»	2)	
»	3)	
»	4)	

b) besiktningsgrupp T — tillfälligt odugliga till krigstjänst; samt

c) besiktningsgrupp O — odugliga till krigstjänst.

Till *besiktningsgrupperna 1 och 2* hänföras värnpliktiga, vilka med hänsyn till kroppsbeskaffenhet, hälsotillstånd och förståndsgåvor äro fullt dugliga till krigstjänst. Värnpliktiga med mycket god kropps-konstitution och i öfrigt för krävande tjänst lämpliga egenskaper hänföras till besiktningsgrupp 1, övriga till besiktningsgrupp 2.

Till *besiktningsgrupperna 3 och 4* hänföras värnpliktiga, behäftade med sådana fel, lyten eller sjukdomar, som begränsa deras duglighet till krigstjänst. Värnpliktiga, vilkas militära användbarhet är i väsentlig grad begränsad, hänföras till besiktningsgrupp 4, övriga till besiktningsgrupp 3.

Finnes vid inskrivning av värnpliktig, vilken ej kan anses oduglig till krigstjänst, skäl antaga, att hans förutsättningar för fullgörande av tjänstgöring kunna säkrare bedömas vid en senare tidpunkt, skall den värnpliktige ändå hänföras till någon av besiktningsgrupperna 1—4. Sådan värnpliktig må jämlikt 4 § andra stycket värnpliktslagen befrias från tjänstgöringsskyldighet under viss tid. Om vid förnyad besiktning det förhållande som föranlett befrielsen kvarstår, må tiden för befrielsen förlängas. Slutligt avgörande om sådan värnpliktigs tjänstgöringsskyldighet skall dock träffas senast det år den värnpliktige fyller tjugotvå år.

¹ I 1937 års *besiktningskungörelse* betecknas T med TO samt upptager kungörelsen särskilda beteckningar för studenter och likställda: SV, vapenföra, och SB, endast i viss befattning. Dessa hava utgått i 1942 års kungörelse, enligt vilken studenter och likställda klassificeras som övriga värnpliktiga.

I 1926 års *besiktningskungörelse* användas beteckningarna A = odugliga till krigstjänst, B = icke vapenföra, C = studenter endast i viss befattning, D = nuvarande besiktningsgrupperna 3 och 4, E och F = 1 och 2, H = TO. Vapenföra studenter och likställda betecknades därvid EF.

Till *besiktningsgrupp T* hänföras värnpliktiga, vilka på grund av övergående sjukdom, försenad eller otillräcklig kroppsutveckling eller annan dylik anledning tillfälligt äro odugliga till krigstjänst.

Till *besiktningsgrupp O* hänföras värnpliktiga, vilka till följd av lyte, stadigvarande sjukdom, bestående kroppslig svaghet eller annan dylik orsak äro odugliga till krigstjänst.

Resultaten av besiktningarna av värnpliktiga år 1943 redovisas i tabellbilagan (*Tab. 1—9*). Antalet prövade uppgick till 54 879, av vilka 48 900 eller 89.1 % voro 20-åriga, 2 535 eller 4.6 % överåriga och 3 444 eller 6.3 % underåriga.

Tab. A. Antal prövade vid besiktningarna åren 1937—1943.

	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
20-åriga . . .	50 031	48 343	48 349	58 101	53 986	49 218	48 900
Överåriga . .	4 902	5 014	4 595	4 011	4 622	4 556	2 535
Underåriga . .	859	829	921	663	686	542	3 444
Summa	55 792	54 186	53 865	62 775	59 294	54 316	54 879

Av *Tab. A* framgår, att antalet prövade tjugohåringar minskats årligen från år 1940, då det var ovanligt högt, en tendens som kommer att bestå minst 10 år framåt på grund av den successiva minskningen av årskullarna födda från år 1920. Av samtliga inom landet mantalsskrivna tjugohåringar kunna omkring 94 % beräknas vara prövade detta år. De övriga ha prövats tidigare såsom underåriga eller komma av olika anledningar att prövas först ett senare år såsom överåriga. Tidigare höll sig antalet prövade överåriga mellan 4 000 och 5 000 och antalet underåriga under 1 000 med ett minimum år 1942, då endast 542 prövades. År 1943 skedde emellertid en radikal förändring. Då steg antalet prövade före 20-årsåldern synnerligen kraftigt, medan antalet överåriga sjönk till närmare hälften av det tidigare gängse antalet. De över- och underårigas för-

Tab. B. Antal prövade fördelade på besiktningsgrupp vid besiktningarna år 1943.

	Antal prövade förda till grupp							Summa
	O	T	4	3	2	1	ej angiven	
<i>Antal.</i>								
20-åriga	1 495	1 901	1 813	2 748	12 702	27 357	884	48 900
Överåriga	343	408	315	313	626	473	57	2 535
Underåriga	3	6	—	15	343	2 885	192	3 444
Summa 1943	1 841	2 315	2 128	3 076	13 671	30 715	1 133	54 879
1942	1 715	2 431	2 339	2 975	13 267	30 336	1 253	54 316
<i>Procent.</i>								
20-åriga	3.1	3.9	3.7	5.6	26.0	55.9	1.8	100.0
Överåriga	13.6	16.1	12.4	12.4	24.7	18.7	2.2	100.0
Underåriga	0.1	0.2	—	0.4	10.0	83.8	5.5	100.0
Summa 1943	3.3	4.2	3.9	5.6	24.9	56.0	2.1	100.0
1942	3.2	4.5	4.3	5.5	24.3	55.9	2.3	100.0

delning på åldersklasser framgår av tab. 3. Minskningen i antalet överåriga hänför sig uteslutande till de båda närmaste årsklasserna (1921 och 1922), medan antalet äldre i stället ökats något från föregående inskrivningsförrättning.

Huvudresultaten av besiktningarna år 1943 redovisas översiktligt i *Tab. B.*

Av samtliga prövade blevo 1841 eller 3·3 % helt frikallade (O), 2 315 eller 4·2 % förklarade tillfälligt odugliga till krigstjänst (T), medan 50 723 inskrevos eller 92·5 % av samtliga mot 92·3 % föregående år. Av de inskrivna ansågos 5 204 eller 9·5 % av samtliga prövade vara av begränsad duglighet till krigstjänst (4 och 3) och övriga 45 519 eller 83·0 % fullt dugliga till krigstjänst, till vilka senare även räknas sådana utan angiven besiktningsgrupp. Av de underåriga voro praktiskt taget alla (99·3 %) fullt dugliga till krigstjänst men av de överåriga endast 45·6 %.

Tab. C. Antal prövade fördelade på besiktningsgrupp i olika inskrivningsområden vid besiktningarna år 1943.

Inskrivningsområden	Antal prö- vade	2 0 - å r i g a					Antal prö- vade	Överåriga				
		därav i % förda till grupp						därav i % förda till grupp				
		O	T	4	3	övr- riga		O	T	4	3	övr- riga
Malmöhus södra . . .	2 739	3·6	3·2	4·3	4·5	84·4	49	4·1	4·1	18·3	10·2	63·3
norra . . .	3 009	3·2	1·6	3·1	3·4	88·7	181	19·3	12·2	12·7	7·2	48·6
Kronobergs	3 149	3·3	4·8	3·4	3·7	84·8	245	13·1	24·5	19·2	5·3	37·9
N. Smålands	2 705	2·6	2·7	2·6	5·8	86·3	256	7·8	9·8	13·7	24·2	44·5
Gävleborgs	1 722	2·5	5·1	2·8	4·8	84·8	17	17·6	11·8	11·8	17·6	41·2
Jämtlands	2 160	3·0	4·0	5·9	5·8	81·3	38	26·3	13·1	5·3	5·3	50·0
Västernorrlands . . .	1 863	4·2	2·8	3·5	5·2	84·3	278	19·8	16·2	12·2	12·9	38·9
Hallands	1 232	3·5	2·8	5·5	4·9	83·3	26	23·1	3·8	3·8	19·3	50·0
Västgöta-Bohus . . .	3 500	2·8	5·8	2·9	4·1	84·4	107	13·1	12·1	7·5	2·8	64·5
Älvsborgs	2 189	4·3	3·7	1·6	4·8	85·6	131	9·2	10·7	3·0	18·3	58·8
Skaraborgs	2 006	2·4	3·4	1·9	3·6	88·7	160	8·7	24·4	14·4	13·1	39·4
Östergötlands	2 632	2·2	3·9	4·5	11·5	77·9	20	10·0	10·0	10·0	10·0	60·0
Södermanlands	2 038	3·2	3·5	5·8	6·5	81·0	40	25·0	5·0	27·5	5·0	37·5
Stockholms	49·8	2·3	4·4	2·8	6·5	84·0	137	6·6	1·5	13·1	8·0	70·8
Uppsala	2 036	4·5	3·9	12·0	14·2	65·4	84	34·5	10·7	14·3	8·3	32·2
Värmlands	2 220	3·2	1·9	2·2	6·5	86·2	179	5·0	11·2	10·6	17·3	55·9
Örebro	2 329	3·1	6·0	2·4	4·0	84·5	34	8·8	5·9	20·6	—	64·7
Kopparbergs	1 794	2·7	5·2	4·4	4·4	83·3	133	8·3	14·3	11·3	12·0	54·1
Västerbottens	2 099	2·5	4·8	2·4	4·2	86·1	150	10·7	30·7	10·7	22·7	25·2
Norrbottnens	2 039	3·3	2·6	3·6	5·0	85·5	255	19·6	29·4	9·8	8·2	33·0
Gotlands	441	3·6	3·2	3·6	3·2	86·4	15	6·7	20·0	13·3	13·3	46·7
Summa 1943	48 900	3·1	3·9	3·7	5·6	83·7	2 535	13·5	16·1	12·4	12·4	45·6
1942	49 218	2·9	3·8	3·6	4·9	84·8	4 556	6·6	12·8	12·1	12·7	55·8

I *Tab. C* ges en allmän översikt över resultaten av besiktningarna inom olika inskrivningsområden. Antalet frikallade 20-åriga var relativt störst i Uppsala io (4·5 %) och lägst i Östergötlands och Stockholms io (2·2 och 2·3 %). Antalet tillfälligt odugliga 20-åriga växlade avsevärt från 1·6 % i Malmöhus norra io till 6·0 % i Örebro io. I övrigt hade Uppsala io ett ovanligt stort antal prövade av begränsad duglighet (4 och 3), varigenom detta io uppvisar ett avsevärt lägre antal fullt dugliga än något annat io (65·4 %); närmast kommer Östergötlands io med 77·9 %.

Av överåriga frikallades det största antalet i Uppsala och Jämtlands io (34·5 och 26·3 %) och det lägsta i Malmöhus södra io (4·1 %). Antalet tillfälligt odugliga var lägst i Stockholms io (1·5 %) och högst i Norrbottens och Västerbottens io (29·4 och 30·7 %). Det relativt lägsta antalet inskrivna redovisa Norrbottens och Uppsala io med resp. 51·0 och 54·8 %, medan det största antalet förekommer i Malmöhus södra och Stockholms io (91·8 och 91·9 %).

Tab. D. Översikt över resultaten vid besiktningarna åren 1937—1943.

	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
<i>Frikallade (O)</i>	5 013	4 667	4 174	3 829	3 005	1 715	¹ 1 841
därav 20-åriga	4 084	3 723	3 341	3 291	2 463	1 413	1 495
överåriga	929	944	833	538	542	302	343
<i>Tillf. odugliga (T)</i>	3 976	3 571	3 108	3 411	3 604	2 451	² 2 315
därav 20-åriga	3 124	2 683	2 423	2 707	2 672	1 846	1 901
överåriga	852	888	685	704	932	585	408
<i>Dugliga till krigstjänst</i> . .	46 803	45 948	46 583	55 535	52 685	50 170	50 723
därav 20-åriga	42 823	41 937	42 585	52 103	48 851	45 959	45 504
överåriga	3 121	3 182	3 077	2 769	3 148	3 669	1 784
underåriga	859	829	921	663	686	542	3 435

I Tab. D lämnas en översikt över huvudresultaten av besiktningarna åren 1937—1943, d. v. s. över det absoluta antalet frikallade, tillfälligt odugliga och fullt dugliga till krigstjänst.

Tab. E. Antal frikallade och tillfälligt odugliga i % av samtliga prövade åren 1937—1943.

	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
<i>Frikallade (O)</i>	9·0	8·6	7·7	6·1	5·1	3·2	3·4
därav 20-åriga	8·2	7·7	6·9	5·7	4·6	2·9	3·0
överåriga	18·9	18·8	18·1	13·4	11·7	6·6	13·5
<i>Tillf. odugliga (T)</i>	7·1	6·6	5·8	5·4	6·0	4·5	4·2
därav 20-åriga	6·2	5·6	5·0	4·6	4·9	3·7	3·9
överåriga	17·4	17·7	14·9	17·6	20·2	12·9	16·1

I Tab. E ha de absoluta talen satts i relation till hela antalet prövade inom vederbörande åldersgrupp. Kassationsprocenten visar en avsevärd nedgång från tidigare år. Den var lägst 3·2 % år 1942 och 3·4 % år 1943 mot 9·0 % år 1937. Denna tendens gäller både tjugoåringarna och de överåriga. År 1943 steg emellertid kassationsprocenten åter avsevärt för överåriga. Även procenttalet tillfälligt odugliga till krigstjänst har minskats från år 1937 för 20-åriga ehuru icke alls i samma utsträckning som kassationsprocenten. För överåriga ha däremot förändringarna varit obetydliga.

¹ Inkl. 3 underåriga. — ² D:o 6.

Tab. F. Kroppsfel och sjukdomar hos prövade vid besiktningarna år 1943.

	20-åriga				Överåriga			
	O	T	4	3	O	T	4	3
Samtliga	1 495	1 901	1 813	2 748	343	408	315	313
därav i % med								
Bildnings- och utvecklingsfel	1·4	5·6	4·0	4·7	1·2	1·2	14·0	20·8
Tuberkulos	8·5	22·3	2·3	1·5	28·0	49·1	6·4	9·3
Övriga infektionssjukdomar	0·9	5·5	1·3	0·4	3·8	7·6	3·8	2·5
Ämnesomsätt.-, endokrina o. blodsjukd.	8·6	0·9	1·4	0·9	1·5	0·7	2·9	1·6
Sinnessjukdom	7·0	1·8	1·7	8·0	14·9	1·5	3·5	3·5
Sinnesslöhet	27·6	0·1	8·0	1·0	12·7	—	0·6	—
Fallandesot	5·4	0·6	0·4	0·1	5·5	0·5	0·9	0·3
Övriga sjukd. i nervsystemet	5·1	0·9	2·4	1·7	2·6	1·0	1·6	0·6
Ögonsjukdomar	5·8	0·5	12·5	25·4	2·0	—	6·4	5·1
Öronsjukdomar	4·0	1·4	9·0	5·4	1·5	0·7	6·0	1·6
Cirkulationsorganens sjukd.	5·1	2·4	15·1	10·5	3·8	1·7	16·8	12·5
Andningsorganens sjukdomar	1·6	1·5	2·7	1·9	2·3	1·2	3·5	1·9
Munhållans, matsmältningsorg. och buk- väggens sjukdomar	0·7	6·6	1·2	3·2	4·4	8·3	6·4	9·3
Urin- och könsorganens sjukdomar	1·7	2·6	1·5	1·5	4·7	1·2	2·2	3·5
Hudsjukdomar och sjukdomar i bind- väven	0·3	0·4	1·4	1·4	—	0·7	0·6	1·0
Svulster	0·1	0·3	0·1	—	0·3	—	—	—
Stödje- och rörelseorganens sjukd.	16·0	3·7	34·4	31·3	10·8	4·9	20·9	18·8
Försenad el. otillr. kroppsutveckling	—	28·9	—	—	—	12·5	0·3	1·3
Svag kroppsbyggnad o. tub. belast- ning	—	1·6	—	—	—	0·3	—	0·3
Tillfällig sjukdom el. svaghet efter sjukdom (olycksfall)	—	11·8	—	—	—	6·4	0·6	0·3
Utan angiven sjukdom	0·3	0·6	0·6	1·1	—	0·5	2·6	5·8

För dem som förts till besiktningssgrupperna O, T, 4 och 3 anges i *Tab. 2* en specifikation av de kroppsfel och sjukdomar, som föranlett de värnplik-
tigas placering i angivna grupper. I *Tab. 4 a, 4 b, 5 a, 5 b, 6 och 7* lämnas
motsvarande uppgifter för varje inskrivningsområde för sig, varvid emeller-
tid sjukdomarna icke äro specificerade utan äro sammanförda i gängse sjuk-
domsgrupper. En sammanfattande översikt lämnas i *Tab. F*.

De viktigaste kassationsorsakerna (grupp O) bland 20-åringarna voro psy-
kiska sjukdomar (sinnessjukdom och sinnesslöhet), stödje- och rörelseorganens
sjukdomar, nervsystemets sjukdomar, ämnesomsättnings-, endokrina och blod-
sjukdomar samt tuberkulos med respektive 34·6, 16·0, 10·5, 8·6 och 8·5 % av samt-
liga frikallade. Motsvarande procenttal voro föregående år 26·9, 15·4, 11·5, 8·6
och 12·2. Bland de överåriga voro tuberkulos, psykiska sjukdomar, stödje- och
rörelseorganens sjukdomar och nervsjukdomar de vanligaste, omfattande 28·0,
27·6, 10·8 och 8·1 % av de frikallade.

Av de tillfälligt odugliga (grupp T) 20-åringarna redovisa 28·9 % försenad
eller otillräcklig utveckling och 22·3 % tuberkulos; av de överåriga resp. 12·5 och
49·1 %.

De vid besiktningarna till grupp 4 förda 20-åringarna ledo framför allt av
stödje- och rörelseorganens sjukdomar (28·9 %), cirkulationsorganens sjukdomar
(15·1 %), ögonsjukdomar (12·5 %) och öronsjukdomar (9·0 %); de överåriga

ledo främst av stödje- och rörelseorganens sjukdomar (20·9 %), cirkulationsorganens sjukdomar (16·8 %) och bildnings- och utvecklingsfel (14·0 %).

Bland de till grupp 3 uttagna 20-åringarna dominera stödje- och rörelseorganens sjukdomar (31·3 %) och ögonsjukdomar (25·4 %); bland överåriga förekommo främst bildnings- och utvecklingsfel (20·8 %) och stödje- och rörelseorganens sjukdomar (18·8 %).

Till dessa kroppsfel och sjukdomar hos de värnpliktiga vid *läkarbesiktningarna vid inskrivningen* komma ytterligare de som framträda vid *besiktning å truppförbanden efter inryckning*.

Av förut inskrivna värnpliktiga ha vid besiktningarna år 1943 på grund av olika kroppsfel och sjukdomar 8 529 helt frikallats, 1 984 förts till grupp 4 (från grupp 3, 2 eller 1) och 332 till grupp 3 (från grupp 2 eller 1), inalles 10 845 (*Tab. 8 a*). Å andra sidan har en förändring i motsatt riktning skett för 434 värnpliktiga genom att tidigare kroppsfel eller sjukdomar hävts eller förbättrats. Av de 8 529 förut inskrivna värnpliktiga, som frikallats hade 26·1 % psykiska sjukdomar, 14·3 % sjukdomar i stödje- och rörelseorganen, 12·0 % sjukdomar i cirkulationsorganen och 10·5 % tuberkulos (*Tab. 8 a och 9 a*).

I denna redovisning ingå ej resultaten av 1942 års efterbesiktning ur tidigare frikallade; för dessa skall redogörelse lämnas i särskild ordning.

Tab. G. Antal värnpliktiga för vilka värnpliktsförhållandena ändrats år 1943.

	Från besiktningssgrupp					Summa	Ökn. (+) el. minskn. (—) av vidst. besikt.n.gr.
	0	4	3	2	1		
<i>Till besiktningssgrupp</i>							
0	—	2 483	739	1 123	4 184	8 529	+ 8 138
4	231	—	272	405	1 307	2 215	— 294
3	85	8	—	62	270	425	— 603
2	50	13	10	—	—	73	— 1 517
1	25	5	7	—	—	37	— 5 724
Summa	391	2 509	1 028	1 590	5 761	11 279	—

En översikt över de ändringar i värnpliktsförhållandena som skett lämnas i *Tab. G*. Såsom ett nettoresultat av förändringarna i olika riktningar har antalet frikallade ökats med 8 138, medan samtliga grupper av inskrivna minskats, framför allt grupp 1 med 5 724.

B. Glasögondepåns verksamhet.

Sedan 1922 erhåller manskap vid armén, om detta är för tjänstens fullgörande nödvändigt eller om besvär från ögonen så kräva, glas på statens bekostnad från den s k glasögondepån. Glasen bliva bärarens egendom.

Under år 1943 utlämnades 7 232 par glasögon inom armén mot 6 075 par under år 1942. Skjutglasögonen utgöra 3 250 eller 45 % av hela antalet, medan av gasmaskglasögon utlämnats 273 eller 4 % och av andra glasögon 3 709 eller

51 %. Gruppen skjutglasögon omfattar sådana glas, som medföra för skjutning tillräcklig synskärpa, d v s minst 0.8. Med andra glasögon avses läsglas, skyddsglas och glas, som utdelas till icke vapenföra eller till sådana vapenföra, vilka visserligen ej erhålla »skjutsyn» men dock för tjänstens fullgörande eller till följd av besvär från ögonen behöva glas.

I Tab. H redovisas antalet levererade glas (14 464) och deras styrka.

Tab. H. Antal under år 1943 levererade glas av olika styrka.

Glasens styrka	Sfäriska ÷- glas	Sfäriska + glas	Cylindriska glas	Andra glas	Summa glas
Under 3 D	3 253	4 541	3 837	.	.
3—6 D	751	921	487	.	.
Över 6 D	180	66	80	.	.
Summa	4 184	5 528	4 404	348	14 464
På 100 av alla glas	29	38	31	2	100

De sfäriska minusglasen, som förordnas åt närsynta, de sfäriska plusglasen, som förordnas åt presbyoper och översynta, samt cylinderglasen, som förordnas åt astigmat, utgjorde resp. 28.9, 38.2 och 30.5 % av hela antalet glas. Under rubriken »andra glas» redovisas planglas, mattglas, prismor etc., tillhoppa utgörande endast 2.4 % av samtliga.

C. Röntgenundersökning av lungorna med skärmbildsfotografering.

För bekämpande av tuberkulos inom försvarsväsendet ha liksom under år 1942 utförts skärmbildsfotograferingar. Sjukvårdsstyrelsen har disponerat över 13 skärmbildsutrustningar. Dessa ha jämte specialpersonal vid behov utsänts till depåer och förband för undersökningar. Dessutom ha fasta skärmbildspolikliniker varit i arbete i Stockholm, Göteborg, Karlskrona och Boden under tid då utrustningen ej behövt disponeras för ambulanta undersökningar.

Undersökningarna ha i första hand omfattat de värnpliktiga av 1942 års klass i omedelbar anslutning till deras inryckning till första tjänstgöring samt sjukvårdspersonal och personal vid marinrättningar och i livsmedelsarbete. Dessutom ha även efterbesiktigade vid inryckning till första tjänstgöring och nyanställd personal vid försvarsväsendet i stor utsträckning undersökts. Förnyad genomgång av personal vid förband, där fall av lungtuberkulos uppträtt, ha även utförts.

Sammanlagda antalet skärmbildsundersökningar inom försvarsväsendet under år 1943 utgjorde 126 960, varav 84 021 inom armén, 34 387 inom marinen och 8 552 inom flygvapnet.

Genom skärmbildsfotografering och vidare kliniska undersökningar ha inom försvarsväsendet konstaterats 1 647 fall av lungtuberkulos, varav 1 154 fall inom armén, 309 fall inom marinen och 54 fall inom flygvapnet.

D. Blodgivarverksamheten.

Under året har, liksom de närmast föregående åren, försöksmobilisering av blodgivarcentralerna företagits.

Avsikten med försöksmobiliseringen har varit — förutom meddelandet av utbildning och övning åt den personal, som mobiliseringsplacerats för tjänstgöring vid blodgivarcentraler — att i största möjliga utsträckning inregistrera frivilliga blodgivare med hänsyn till eventuellt krigstillstånd samt att av de givare, som härtill förklarat sig villiga, avtappa blod för beredskapslagring i form av s k torrplasma. För att stimulera intresset för blodgivning och därmed erhålla ökad anslutning av frivilliga blodgivare har försöksmobiliseringen kombinerats med propagandaverksamhet, koncentrerad till s k blodgivningsveckor. Därvid har välvillig medverkan lämnats främst av vederbörliga hemskyddsorganisationer. Enligt livsmedelskommissionens medgivande hava frivilliga blodgivare, som låtit sig avtappas blod för beredskapslagring, erhållit extra tilldelning av ransonerade livsmedel. Genom brev den 19 mars 1943 har Kungl. Maj:t för framställning för försvarsväsendets räkning av ett beredskapslager av torrplasma för blodtransfusion anvisat ett belopp av 40 000 kronor. Vid uppläggningsen av plasmaförråd har viss samverkan ägt rum med den civila sjukvården.

Under försöksmobiliseringen hava sammanlagt cirka 9 000 nya blodgivare inregistrerats för försvarsmaktens räkning och 9 229 tappningar utförts. I oktober 1943 uppgick antalet inregistrerade frivilliga blodgivare för försvarets räkning vid samtliga blodgivarcentraler till 30 308.

E. Militärapoteket.

Militärapotekets verksamhet under år 1943 har ytterligare ökat, varvid liksom tidigare leveranserna till försvaret varit dominerande.

Från och med den 1 juli 1943 har apotekets personal utökats med två apotekarbefattningar, av vilka den ena inrättats i stället för en tidigare å apotekets stat upptagen befattning för farmacie kandidat. Av dessa nytillkomna befattningar har den ena kunnat besättas den 1 augusti 1943, medan den andra vid årets utgång var obesatt. Svårigheten att få apotekarbefattningarna besatta torde i väsentlig grad vara att finna däri, att vederbörande vid anställning vid militärapoteket icke äger att såsom å enskilda apotek i lönehänseende tillgodoräkna tidigare tjänsteår såsom farmaceut.

För fullgörande av de omfattande uppgifterna har icke heller under år 1943 den fast anställda personalen varit på långt när tillfyllest. Extra personal såsom civilanställda, lottor samt värnpliktiga apotekare och handräckningspersonal har måst anlitas i stor utsträckning.

Omsättningen uppgick under året till kronor 974 631: 57, innebärande en ökning jämfört med föregående år av kronor 88 812: 55. Nettobehållningen utgjorde kronor 236 420: 93, varvid dock kostnaderna för ovannämnda extra personal icke medräknats.

Under året hava 1 558 inkommande och 1 371 utgående skrivelser diarieförts.

Antalet inkommande beställningsskrivelser från försvaret uppgick till 16 150 och från Karolinska sjukhuset 17 808.

Under året färdigställdes vid apoteket 468 667 reglementerade läkemedelsförpackningar, innebärande en ökning från år 1942 med omkring 50 000 förpackningar.

Den beslutade, mycket omfattande revideringen av försvarets läkemedelsutrustning har under året effektuerats genom apotekets försorg. Genom revideringen ur utrustnings- och ersättningsförråd utgångna läkemedel hava indragits till apoteket och genom dess försorg till större delen försålts, framför allt genom export, på för statsverket förmånliga villkor. Genom denna försäljning under året influtet belopp uppgick till kronor 285 632:43 och har inlevererats direkt till arméförvaltningen. Även beträffande andra läkemedel har i möjligaste mån omsättning skett.

Liksom tidigare har ett omfattande arbete med istandsättning av returnerade defekta läkemedelsförpackningar ägt rum.

Omfattande frys försök med reglementerade läkemedelsförpackningar hava ägt rum. Resultatet har i stor utsträckning omsatts i praktiken, varigenom risken för sönderfrysning av i utrustningen ingående vattenlösningar, framför allt injektionsläkemedel, till största delen eliminerats.

Undersökning över magnecyltabletters stabilitet vid förvaring har utförts och publicerats, och resultatet har praktiskt omsatts, där så varit möjligt.

Jämlikt kungl. brev den 30 juli 1943 har statens sjuksköterskeskola medgivits att från militärapoteket verkställa inköp av sitt behov av apoteksvaror.

Apotekets lokalförhållanden äro numera alldeles otillfredsställande. Den genom riksdagens skrivelse den 23 mars 1943 beslutade om- och tillbyggnaden av apotekets lokaler har emellertid påbörjats. Den härigenom avsedda förbättringen av lokalfrågan måste dock anses endast såsom en provisorisk lösning. Nybyggnad framstår alltså som erforderlig.

Inspektion av avdelnings- och sjukhusförråd vid i Stockholm med omnejd förlagda truppförband (motsvarande) har liksom tidigare förrättats en gång varje kvartal.

II. Armén.

A. Fältläkarkåren.

Fältläkarkårens stat omfattar från och med den 1 juli 1943 inalles 146 läkare, nämligen:

- 1 generalfältläkare,
- 1 arméöverläkare,
- 8 fältläkare,
- 41 regementsläkare,
- 46 bataljonsläkare och
- 38 bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt
- 11 extra bataljonsläkare.

Fältläkarkårens övergångsstat har bestått av 1 bataljonsläkare samt dess reservstat av 3 fältläkare och 3 regementsläkare.

Fältläkarkårens reserv omfattade 211 läkare, därav 7 fältläkare, 15 regementsläkare, 189 bataljonsläkare.

Under året avledo fältläkaren vid VII. militärbefälsstaben Nils Vilhelm Carlson, regementsläkaren i reserven Ernst Folke Lindstedt och bataljonsläkaren i reserven Sven Carl Gustav Samuelsson.

B. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid armén.

Det alltjämt aktuella kravet på god beredskap, avpassad efter det utrikespolitiska läget, har jämväl under år 1943 satt sin prägel på arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses verksamhet. Den då förestående omorganisationen av den centrala förvaltningen på försvarssjukvårdens område har ävenledes tillfört sjukvårdsstyrelsen många arbetsuppgifter.

Sammanlagt hava under år 1943 20 934 ärenden handlagts av sjukvårdsstyrelsen och den under året till sjukvårdsstyrelsen ännu anslutna sjukvårdsinspektionen. Av dessa hava 1 656 varit av hemlig natur.

Av de under året handlagda ärendena inom sjukvårdsstyrelsens arbetsområde kunna följande nämnas.

Garnisonssjukhusen. De sedan 1940 förda förhandlingarna med vederbörliga landsting om nya avtal rörande vården av civila patienter å garnisonssjukhusen hava fortsatts och i vissa fall lett till att avtal under året kunnat slutas och i andra fall framskridit så långt, att uppgörelse kunnat väntas ske efter årsskiftet.

Enligt beslut av 1943 års riksdag har garnisonssjukhusens läkarpersonal förstärkts genom att chefläkartjänsterna vid vissa av garnisonssjukhusen skilts

från därmed tidigare förbundna truppförbandsläkartjänster. Sålunda hava å staten för garnisonssjukhusen uppförts bl a fyra nya regementsläkarbeställningar, avsedda för chefläkarna vid garnisonssjukhusen i Skövde, Eksjö, Linköping och Sollefteå. Vid garnisonssjukhuset i Boden har — utan att personalbyte därigenom skett — den i vederbörlig stat för budgetåret 1943/44 upptagna fältläkaren vid kommandantstaben i Boden avsetts såsom chefläkare i stället för, såsom tidigare varit fallet, militärbefälsläkaren vid VI. militärbefälsstaben. Vid sistnämnda sjukhus har därjämte röntgenläkaren överförs till en nyinrättad regementsläkarbeställning å garnisonssjukhusens stat.

Personalbostäderna vid garnisonssjukhusen. Sedan jämlikt Kungl. Maj:ts be- myndigande av chefen för försvarsdepartementet tillsatt sakkunnig i slutet av året avgivit betänkande med förslag till uppförande av personalbostäder vid garnisonssjukhusen i Boden och Skövde, har sjukvårdsstyrelsen efter vederbörliga sjukhusdirektioners hörande yttrat sig över förslaget, vilket vore avsett föreläggas 1944 års riksdag. Sjukvårdsstyrelsen har därvid förbehållit sig att gemensamt med fortifikationsstyrelsen få underkasta byggnadsplanerna detaljgranskning. Samtidigt har sjukvårdsstyrelsen lämnat redogörelse för inventariebehovet vid ifrågavarande personalbostäder jämte kostnadsberäkning.

Boden. I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 64/1943 har riksdagen beviljat medel till om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Boden. I anslutning härtill har sjukvårdsstyrelsen haft att taga befattning med och avgiva förslag i ett flertal i samband med om- och tillbyggnaden stående frågor såsom rörande de anslagna medlens användning, kostnader för anskaffning av inventarier och övrig utrustning, ekonomiska och rättsliga frågor mellan staten och landstinget samt personalfrågor.

Skövde. Arbetena med uppförandet av det nya garnisonssjukhuset i Skövde hava pågått hela året. Av skilda orsaker ha byggnadsarbetena fördröjts. Efter förslag av sjukvårdsstyrelsen gemensamt med intendentur- och civila departementen har Kungl. Maj:t i anslutning till regleringsbrevet fastställt antalet icke-ordinarie befattningshavare vid det nya garnisonssjukhuset.

Stockholm. Ordandet av den militära sjukvården i dess helhet för Stockholms garnison har under året varit föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Åtskilliga i samband med planerande av nytt garnisonssjukhus stående frågor hava varit föremål för sjukvårdsstyrelsens behandling. Sålunda har bl a utredning angående behovet av personal vid det nya sjukhuset verkställts samt beräkningar utförts angående den sannolika frekvensen vid blivande polikliniker vid sjukhuset. I avbidan på det slutliga ordandet av garnisonssjukvården i Stockholm måste vissa provisoriska åtgärder vidtagas.

Då möjligheterna för stockholmsgarnisonens personal att å karolinska sjukhuset erhålla poliklinisk vård ej motsvarat det utomordentligt stora behov av dylik vård, som för närvarande föreligger, har sjukvårdsstyrelsen gemensamt med direktionen för karolinska sjukhuset hos Kungl. Maj:t utverkat viss förstärkning av sjukhusets personal. — Efter underhandlingar mellan sjukvårdsstyrelsen och direktionen för karolinska sjukhuset har direktionen hos Kungl. Maj:t gjort framställning om ändrade bestämmelser rörande vård av försvars-

väsendet tillhörande sjuka vid karolinska sjukhuset. Den 24 september 1943 har Kungl. Maj:t utfärdat dylika bestämmelser.

Truppförbandssjukhusen. Sedan arméförvaltningen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 äskat medel för om- och tillbyggnader och även nybyggnader av sammanlagt ett 30-tal av arméns truppförbandssjukhus, vilka enligt av sjukvårdsstyrelsen företagen utredning icke motsvarade de krav, som måste ställas på dem i fråga om lokalernas storlek och beskaffenhet i övrigt, föranledde framställningen i detta hänseende av huvudsakligen ekonomiska skäl ej något förslag i 1943 års statsverksproposition. Med anledning härav framhöll generalfältläkaren i skrivelse till chefen för försvarsdepartementet vissa särskilda omständigheter, som vore av beskaffenhet att böra föranleda, att åtgärder i den av arméförvaltningen föreslagna riktningen åtminstone i avseende å vissa av truppförbandssjukhusen likväl vidtogos under budgetåret 1943/44. Efter utlåtande av 1940 års militära byggnadsutredning angående den av sjukvårdsstyrelsen förebragta utredningen i dess helhet förklarade departementschefen i propositionen nr 222/1943, att utredningen otvetydigt gäve vid handen, att ett flertal av arméns truppförbandssjukhus vore i sådant skick, att snara förbättringsarbeten, i vissa fall nybyggnader, skulle vara önskvärda. Departementschefen fann emellertid det av ekonomiska skäl ej vara möjligt att annat än i mycket ringa omfattning tillgodose de önskemål, som i arméförvaltningens anslagsäskanden hade framkommit. På förslag av Kungl. Maj:t har 1943 års riksdag beviljat medel allenast för ombyggnad av sjukhuset vid Svea trängkåar, varjämte riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att, i den mån så befunnos påkallat, under budgetåret 1943/44 ställa medel till förfogande för ordnande av sjukhusvården vid Karlsborgs luftvärnsregemente. Sedermera har emellertid Kungl. Maj:t medgivit tillsättande av särskild utredning rörande sjukhusfrågornas lösande vid vissa arméns truppförband.

Tuberkulosbekämpande. Vaksamheten och kampen mot tuberkulosen inom armén har energiskt vidmakthållits. De år 1941 utfärdade bestämmelserna om tuberkulosbekämpande inom armén hava den 18 mars 1943 ersatts av reviderade bestämmelser i ämnet, åtföljda av anvisningar för tuberkulinundersökningar, för skärmbildsundersökning av lungor samt för skyddsympning mot tuberkulos. — För att möjliggöra en så snabb skärmbildsundersökning som möjligt av nyinryckande värnpliktiga och därigenom förhindra, att värnpliktiga med pågående lungtuberkulos under tiden från inryckningsdagen till undersökningsdagen smitta sin omgivning, har sjukvårdsstyrelsen bl a kompletterat skärmbildsutrustningen, sedan medel för ändamålet utverkats hos Kungl. Maj:t. — Under året har även arméförvaltningens personal underkastats skärmbildsundersökning.

Skyddsympning. Efter framställning av sjukvårdsstyrelsen, marinöverläkaren och flygöverläkaren och efter samråd med medicinalstyrelsen har överbefälhavaren hos Kungl. Maj:t gjort framställning, att viss personal inom försvarsväsendet tills vidare skall vara skyldig undergå skyddsympning med ympämne mot tyfoidfeber och paratyfus. Sjukvårdsstyrelsen har i anslutning där-

till utarbetat förslag till föreskrifter rörande anordnande av och kontroll över ifrågavarande ympning.

De epidemiska sjukdomarna. I anslutning till under år 1942 gjorda förarbeten har sjukvårdsstyrelsen den 12 januari 1943 utfärdat anvisningar angående bekämpande av smittsamma sjukdomar inom armén. Såsom komplement till dessa anvisningar har sjukvårdsstyrelsen utfärdat dels anvisningar för provisoriska sjukvårdsanordningar under större epidemier, dels ock, på grund av den under de sista åren ökade frekvensen av difteri, föreskrifter att tjäna till ledning vid bekämpandet av difteri vid armén. På föranstaltande av sjukvårdsstyrelsen hava utredningar rörande påssjukans profylax och terapi företagits, innefattande undersökningar rörande värdet av vaccination mot påssjuka.

Som ett led i strävandena att närmare utreda sambandet mellan virusinfektioner och bakteriella infektioner har sjukvårdsstyrelsen föranstallt om undersökningar vid visst truppförband i form av svalg- och blodprov från sjukanmäld militärpersonal. Proven överlämnades till statens bakteriologiska laboratorium för vidare analys. Undersökningarna synas vara av stor betydelse ur såväl vetenskaplig som militärmedicinsk synpunkt, särskilt i den mån möjligheter till ifrågavarande sjukdomars förebyggande kunna framkomma.

Veneriska sjukdomar. Den kraftiga stegring, som frekvensen av könssjukdomar visat under senaste tiden, har bl a föranlett sjukvårdsstyrelsen att låta företaga närmare utredning rörande förekomsten inom armén av ifrågavarande sjukdomar och de åtgärder, som kunna vidtagas mot desamma. På grundval av resultatet av denna utredning hava överläggningar ägt rum med representanter för armén, marinen och flygvapnet i närvaro av vetenskapligt sakkunniga på området. De åtgärder, som därvid befunnits främst böra vidtagas, avse den personliga profylaxen, behandlingen av nedsmittade ävensom utfärdande av anvisningar beträffande bekämpandet av könssjukdomar inom försvarsväsendet. Nya bestämmelser angående profylaktisk behandling av smittsamma könssjukdomar vid armén hava den 10 mars 1943 utfärdats av sjukvårdsstyrelsen.

Blodgivning m m. Verksamheten vid blodgivarcentralerna har ytterligare intensifierats. Se härom vidare under *Blodgivarverksamheten*.

I detta sammanhang må nämnas, att sjukvårdsstyrelsen jämväl haft uppmärksamheten riktad på och medverkat till att vetenskapligt undersöka möjligheterna att för transfusionsändamål använda på visst sätt behandlat djurblod samt kemiska plasmaersättningspreparat.

Hälsovård. De bestämmelser, som för närvarande reglera den militära hälsovården, äro i vissa delar föråldrade och icke i överensstämmelse med den nuvarande militära organisationen. Angelägenheten av en revision av bestämmelserna och samtidigt ett avvägbringande av för samtliga försvarsgrenar i möjligaste mån enhetliga stadganden har gjort sig starkt gällande. På grund härav har inom sjukvårdsstyrelsen utarbetats ett förslag till nytt militärt hälsovårdsreglemente, avsett att lända till efterrättelse beträffande såväl armén, marinen som flygvapnet. Över förslaget hava yttranden inhämtats från försvarsgrenscheferna och medicinalstyrelsen. I samband med denna fråga har även

till behandling upptagits frågan, huruvida icke de bestämmelser i 1919 års hälsovårdsstadga, som grunda rätt för hälsovårdsnämnderna att övervaka hälsovårdsförhållandena inom kasernområden, med hänsyn till de med dylik övervakning förenade praktiska svårigheterna borde ersättas med en särskild militär hälsovårdsstadga. Framställning härom har förberetts. — Förslag till särskilda hälsovårdsföreskrifter för armén, avsedda att tillsvidare lända till efterrättelse under fälttjänstövningar, förstärkt försvarsberedskap (mobilisering) och i tillämpliga delar under krig, har av sjukvårdsstyrelsen utarbetats och den 31 juli 1943 distribuerats till samtliga depåstaber och staber vid fältförband av viss storlek.

Tandvård. De erfarenheter, som i samband med de vittomfattande beredskapsinkallelserna vunnits beträffande de värnpliktigas genomgående dåliga tandstatus, hava särskilt påkallat uppmärksamhet och handlande från sjukvårdsstyrelsens sida. Åtgärder i skilda hänseenden hava av styrelsen i olika sammanhang vidtagits i syfte att ytterligare förbättra tandvården inom armén. Sjukvårdsstyrelsens statistiska material vittnar starkt om den intensifiering av tandvården, som ägt rum. Se härom under särskild rubrik. — Ett stort antal tandläkare har utnyttjats för det mycket omfattande arbetet vid de av sjukvårdsstyrelsen utbyggda och nyinrättade tandpoliklinikerna.

Efter av Försvarsväsendets tandvårdsutredning 1941 avgivet förslag, som sjukvårdsstyrelsen i av Kungl. Maj:t infordrat utlåtande i stort sett tillstyrkt, hava vissa åtgärder till förbättrande av den militära tandvårdsorganisationen under rådande förstärkt försvarsberedskap vidtagits. Sålunda har bl a inrättats en befattning såsom tandvårdsinspektör för försvarsväsendet, befattningar såsom tandpoliklinikföreståndare och tandsköterskor vid vissa av de militära tandpoliklinikerna samt såsom tandtekniker vid proteslaboratorierna.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande har sjukvårdsstyrelsen den 20 mars 1943 utfärdat reviderade »Föreskrifter angående tandvård åt personal vid armén under krigstjänstgöring». Sedermera har sjukvårdsstyrelsen den 22 december 1943 efter samråd med försvarsgrensheferna samt marin- och flygförvaltningarna utfärdat anvisningar, avsedda att komplettera nyssnämnda föreskrifter.

Gassjukvård. Gasskadeterapien har ägnats stor uppmärksamhet av sjukvårdsstyrelsen, som därvid stått i intimt samarbete med försvarsväsendets kemiska anstalt. Särskild vikt har därvid lagts på att få fram en rationell och effektiv behandling av fogsenskador. Överläggningar hava hållits mellan representanter för sjukvårdsstyrelsen, kemiska anstalten samt vetenskapliga institutioner angående de ytterligare åtgärder, som kunna vara erforderliga för att klarlägga ännu ej lösta problem beträffande behandlingen av stridsgasskador. Sjukvårdsstyrelsen har efter samråd med civila departementet och kemiska anstalten inhämtat Kungl. Maj:ts medgivande att vid anstalten samt vid lasarettets i Lund medicinska klinik anordna fortsatta undersökningar, avseende vissa behandlingsformer.

Sjukvård åt efterbesiktigade. Gemensamt med civila departementet har sjukvårdsstyrelsen gjort underdånig framställning om att vid 1942 års efterbesikt-

ningar inskrivna värnpliktiga, som äro berättigade till sjukvård enligt 1 § 1 mom. första stycket a) krigssjukvårdsreglementet i avseende å rätten till sjukvård måtte få likställas icke med värnpliktiga, som inkallats till första tjänstgöring, utan med äldre värnpliktiga, vilka icke utan eget medgivande få hemförlovas, förrän de under sjukdom åtnjutit sjukvård på kronans bekostnad under tre månader. Kungl. Maj:t har den 1 oktober 1943 bifallit framställningen.

Redovisning av sjuka vid armén. Sedan genom generalorder nr 1984/43 anbefallts, att personal vid armén, som på grund av sjukdom icke är tjänstbar eller är delvis tjänstbar, skall redovisas genom kortsystem enligt av sjukvårdsstyrelsen utfärdade närmare anvisningar, har sjukvårdsstyrelsen den 16 juni 1943 meddelat dylika anvisningar samt tillhandahållit erforderliga blanketter. Sjukvårdsstyrelsen har i anslutning därtill anbefallt, att de i samband med införandet av det nya redovisningssystemet utfärdade nya läkarkorten fr o m 1944 års inskrivningsförrättningar skola tagas i bruk i stället för dittills använda.

Kvinnlig medicinalpersonal. De ökade krav, som den militära sjukvården ställts inför till följd av värnpliktstidens förlängning, kategoriklyvningens upphävande, personalkadrernas ökning m m. hava gjort behovet av ytterligare kvinnlig medicinalpersonal vid truppförbanden alltmer framträdande. I anledning härav har sjukvårdsstyrelsen företagit en omfattande utredning rörande ifrågavarande personalbehov i fredstid och därvid funnit en avsevärd ökning av antalet sjuksköterskor samt dessutom anställande av sjukvårdsbiträden böra äga rum vid truppförbanden. Utredningen har utmynnat i en framställning i anslagsäskandena för budgetåret 1944/45. — Efter samråd med civila departementet har sjukvårdsstyrelsen den 29 juli 1943 utfärdat föreskrifter angående ledighet utöver semester för sjuksköterskor vid armén, varigenom dessa sjuksköterskor i berörda hänseende blivit likställda med sjuksköterskor vid civila sjukhus. — Även i övrigt har sjukvårdsstyrelsen haft uppmärksamheten riktad på sjuksköterskornas arbetsförhållanden å truppförbanden.

Läkemedel. Av 1941 års läkemedelsutrednings förslag föranledda åtgärder, såsom nyanskaffning av läkemedel, hava under året vidtagits. — På sjukvårdsstyrelsens uppdrag har utarbetats och redigerats »Handledning vid användning av försvarets läkemedel». Vidare har utgivits ny »Förteckning över arméns läkemedelsutrustning» samt ny »Prislista å arméns läkemedel».

Vattenförsörjning. Frågor, som stå i samband med vattenförsörjningen i fält, hava varit föremål för sjukvårdsstyrelsens uppmärksamhet. Utredning har sålunda igångsatts angående bl a vattentjänstplutonernas uppgifter och utrustningens sammansättning. — Instruktion för vattentjänsten har förberetts.

Specialistvård. Föreskrifter rörande öppen specialistvård åt värnpliktiga m fl vid armén ävensom rörande specialistvård åt personal vid armén under krigstjänstgöring hava den 12 juli 1943 utfärdats av styrelsen gemensamt med civila departementet.

Besiktningsreglemente m m. Med anledning av de erfarenheter, som inhämtats vid de under år 1942 hållna inskrivningsförrättningarna, har inom

sjukvårdsstyrelsen utarbetats förslag till nytt besiktningsreglemente, avsett att tillämpas fr o m 1944 års inskrivningsförrättningar, och i anslutning därtill har en överarbetning skett av den år 1942 utfärdade kommentaren till besiktningsreglementet.

Psykiatri. Resultaten av de psykiatriska undersökningarna i anslutning till urvalsprövningarna av värnpliktiga våren 1943 hava bearbetats genom sjukvårdsstyrelsens försorg för att läggas till grund för nästa års psykologisk-psykiatriska undersökningar. De gynnsamma erfarenheter, som vunnits av ifrågavarande undersökningar, hava befunnits tala för att undersökningarna böra göras till en regelbundet återkommande institution. Frågan om att ytterligare förbättra proven har behandlats. Kungl. Majt har på framställning av chefen för armén medgivit, att psykologisk prövning av samtliga inskrivnings-skyldiga i riket må äga rum vid 1944 års inskrivningsförrättningar.

Inskrivningsförrättningar. För att vid inskrivningsförrättningarna få de värnpliktiga så noggrant undersökta som möjligt har sjukvårdsstyrelsen i skrivelse till chefen för armén hemställt om åtgärder för möjliggörande av att inskrivningsförrättningarna förläggas till orter, där garnisonssjukhus, länslasarett eller därmed jämförligt sjukhus finnes. Därigenom skulle de inskrivningsskyldiga under pågående förrättning omedelbart kunna få en erforderlig, mera noggrann undersökning polikliniskt verkställd på ett sjukhus. Inskrivningsnämndernas arbete med klassificering och placering av värnpliktiga skulle härigenom underlättas.

Avståndsmätar- och lyssnarpersonal. Sjukvårdsstyrelsen har den 19 april 1943 utfärdat nya föreskrifter angående särskilda undersökningar för utväljande av avståndsmätar- och lyssnarpersonal vid luftvärnet. Genom infordrade rapporter har sjukvårdsstyrelsen gjort sig underrättad om erfarenheterna från undersökningarna. Sjukvårdsstyrelsen har jämväl utfärdat föreskrifter för lyssnares och avståndsmätares tjänstgöring under utbildning och vid organiserade förband. Med dessa föreskrifter har bl a avsetts att hos ifrågavarande personal vidmakthålla god hörsel och synförmåga.

Hemvärnet. Sjukvårdsstyrelsen har företagit en undersökning av det planläggningsarbete, som jämlikt högkvartersorder den 25 februari 1942 i avseende å för hemvärnet erforderlig krigssjukvård företagits av försvarsområdesbefälhavarna. Därav har framgått, att på vissa håll ett berömvärt arbete nedlagts för att åstadkomma en god lösning av hemvärnets sjukvård både materiellt och personellt, medan på andra håll förhållandena varit mindre tillfredsställande. För att åtminstone provisoriskt kunna erhålla den kontroll och ledning, som nämnda undersökning visat vara erforderlig, har på initiativ av generalfältläkaren en läkare tillsvidare tillförts hemvärnsstaben med uppgift att i samarbete med sjukvårdsstyrelsen och överstyrelsen för Svenska Röda korset leda och kontrollera hemvärnets sjukvård. — Jämväl frågan om hemvärnets behov av sjukvårdsmateriel och tillgodoseendet därav har noga beaktats.

Frivillig personal. Efter av sjukvårdsstyrelsen gemensamt med civila departementet gjord framställning har Kungl. Maj:t den 15 januari 1943 utfärdat bestämmelser rörande prövning av hälsotillståndet hos krigsfrivilliga i annan

tjänst än luftbevakningstjänst. Närmare bestämmelser, som visat sig erforderliga på grundval av Kungl. Maj:ts föreskrifter, hava den 15 juni 1943 utfärdats av sjukvårdsstyrelsen efter samråd med chefen för armén. Syftet med föreskrifterna har varit att med hänsyn till de anspråk på sjukvårdsförmåner, vilka enligt gällande bestämmelser kunna resas mot kronan av personal, som antagits såsom krigsfrivillig, från antagning utsöndra personer med mindre god hälsa.

Sjukvårdsmateriel. Arméns såväl freds- som krigsbehov av sjukvårdsmateriel, inbegripet läkemedel, har tillgodosetts genom omfattande upphandling. Under beredskapen förbrukad materiel har ersatts, nyuppsatta förband hava utrustats o s v. Sjukvårdsstyrelsen har i avseende å viss materiel haft att bemästra betydande anskaffningssvårigheter. Försök med ny materiel, avsedd såväl för det normala fredsbehovet som för mötande av de stegrade och växlande krav, den moderna krigföringen framkallat, hava företagits. Därvid vunna erfarenheter hava omsatts i åtgärder till fromma för militärsjukvården. Överhuvud har sjukvårdsstyrelsens verksamhet på ifrågavarande område bedrivits med hänsyn till den oerhörda betydelse, en god standard härvidlag har i såväl fredstid som under krigets påfrestningar.

Genom inspektioner och eljest har sjukvårdsstyrelsen velat befrämja en omsorgsfull vård av sjukvårdsmaterielen samt inskräpa vikten av aktsamhet och sparsamhet med all sjukvårdsmateriel.

Förrådsuppläggningsen av ersättningsbehovet av sjukvårdsmateriel har ägnats synnerlig uppmärksamhet ur synpunkten av ändamålsenlighet och skydd mot fientligt anfall.

Genom militärapotekets försorg har erforderlig omsättning av arméns läkemedel ägt rum.

Sjukvårdsstyrelsen har såsom ovan nämnts haft att behandla ett flertal spörsmål, som stå i samband med omorganisationen av den centrala förvaltningen på militärsjukvårdens område. Sålunda har sjukvårdsstyrelsen, bl a i samråd med civila departementet, marinförvaltningen och flygförvaltningen, avgivit förslag till instruktion för försvarets sjukvårdsförvaltning, förslag till nytt för samtliga försvarsgrenar gemensamt sjukvårdsmaterielreglemente samt förslag till bestämmelser angående försvarets sjukvårdsförvaltnings organisation vid krig eller krigsfara. Vidare har sjukvårdsstyrelsen avgivit förslag rörande sammansättningen av det vetenskapliga rådet vid försvarets sjukvårdsförvaltnings sida ävensom förslag till instruktion för nämnda råd, förslag till instruktion för försvarsväsendets tandvårdsinspektör samt för tandtekniker.

Sjukvårdsstyrelsen har jämväl haft att avgiva utlåtanden i ett flertal ärenden, av vilka följande må nämnas:

förslag till tjänstereglemente för krigsmakten;

förslag till Kungl. Maj:ts reglemente angående förvaltningen av armén tillhörande och till armén upplåtna fastigheter (fastighetsförvaltningsreglemente);

förslag angående taxationsgranskning m m av apoteksräkningar;

förslag till organisation av sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivets verksamhet;

instruktion för centrala sjukvårdsberedningen;
 försvarsdepartementets P. M. angående krav på visst hälsotillstånd för erhållande av anställning samt läkarundersökning tvångsvis av befattningshavare;
 angående arrestlokaler och deras beskaffenhet i hälsovårdsavseende;
 angående handräckningstjänsten vid armén;
 betänkande med förslag till lag om folkskyddsväsendet;
 motioner om utredning angående inrättande av ett statligt medicinskt forskningsråd m m;
 förslag angående den statliga statistikens organisation m m;
 försvarsväsendets tandvårdsutrednings betänkande med förslag till vissa provisoriska åtgärder beträffande tandvården vid försvarsväsendet under rådande förstärkta försvarsberedskap;
 1942 års krigsavlöningsreglementes utlåtande med förslag till krigsavlöningsreglemente m m;
 förslag angående ändring av 1927 års militärsättningsförordning.

C. Sjukligheten och sjukvården vid armén.

Siffror inom klammer [] avse föregående år.

Sjuklighet. Enligt *tab. 10* uppgick år 1943 antalet vårdade till 221 804 varav 2 283 voro kvarliggande från föregående år. Antalet sjukdomsfall har sålunda minskat sedan föregående år, då 229 984 vårdades. Antalet sjukdagar utgjorde sammanlagt 2 170 843 eller i medeltal 9·8 på varje under året insjuknad mot respektive 2 216 272 och 9·6 under år 1942. Av sjukdagarna ha 43·5 % förekommit vid truppen, 47·7 % vid militärsjukhus och 8·8 % å civilt sjukhus. Såsom odugliga till fortsatt krigstjänst ha avförts 2 183 eller 1·0 % av samtliga under året avförda.

Under året inträffade bland manskapet 193 dödsfall. Bland dessa märkas 9 fall av varfeber, 14 av akut lunginflammation, 7 varig hjärnhinneinflammation, 12 tumörer, 30 självmord och 73 olyckshändelser av olika slag. Av de sistnämnda orsakades 15 av drunkning, 31 av skottsår, 15 av trafikolycka, 12 av minsprängning och övriga fall av andra omständigheter. (*Tab. 13*).

De vanligaste sjukdomarna (*Tab. 11 och 12*) ha liksom under föregående år varit akuta infektionssjukdomar, andningsorganens, matsmältningsorganens och bensystemets sjukdomar samt ej minst yttre skador. Inom de två första grupperna visade enligt föreliggande statistik akut och kronisk luftrörskatarr största frekvensen med 27 074 [28 247] fall, halsfluss 15 918 [16 354], inflammation i svalg och matstrupe 12 024 [11 511], kontusion och krossår 10 631 [11 454], ledvrickning 8 850 [10 090], tarmkatarr 5 369 [8 235], böld 5 055 [5 423], påssjuka 4 720 [9 676], skoskav 4 710 [5 123], inflammation i sen-skida 4 037 [3 787], sår av skarpt eller spetsigt vapen 3 928 [4 286], muskel- och senbristning 3 788 [4 262], muskelinflammation 3 690 [4 040], magtarmkatarr 3 368 [3 982] och magkatarr 3 176 [3 994].

Av andra sjukdomar må omnämnas strupkatarr med 4 093 fall, skabb 4 007, under rubriken »andra akuta infektionssjukdomar» 3 778, nässjukdomar

3 480, vaccinationsbesvär 2 644, benbrott 1 933 och blodåderbräck 1 789. Av influensa har under år 1943 förekommit relativt många fall (9 200). Av scharlakansfeber ha uppträtt 1 374 fall, av mässling 121 och av difteri 79.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Smittkoppor	—	3	—	—	3	3	—	—	3	—	—	—	12
Scharlakansfeber	86	48	88	157	231	219	109	48	43	117	120	108	1 374
Mässling	—	9	2	4	5	2	47	11	13	2	16	10	121
Tarmtyfus	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	5
Paratyfus	—	—	1	1	1	1	4	7	2	6	—	—	23
Rödsot	—	6	4	—	1	3	192	284	67	42	16	4	619
Difteri	15	11	2	3	3	3	3	18	5	10	5	1	79
Pässjuka	340	705	854	439	712	798	389	159	74	41	82	127	4 720
Kikhosta	2	1	2	—	2	1	—	—	—	—	2	—	10
Influensa	114	422	3 151	4 368	483	66	94	97	156	92	94	63	9 200
Akut barnförlamning	1	1	1	22	—	—	4	8	12	19	8	1	77
Sömsjuka	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Epidemisk hjärnfeber	3	1	—	3	3	1	3	—	1	2	1	—	18
Undulantfeber	—	3	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	5
Denguefeber	—	—	—	1	1	—	2	3	—	—	—	—	7

De *epidemiska sjukdomarnas* utbredning under olika tider av året framgår av ovanstående tablå. Scharlakansfeber visade sin största frekvens under sommarmånaderna, influensa under våren med maximum i april.

Av *smittsamma könssjukdomar*, som föranlett sjukskrivning, förekom bland fast anställda och värnpliktiga gonorrhé i 1 362 [861] fall, nyförvärvad syfilis i 19 [20], recidiverande syfilis i 2 [3] och ulcus molle i 11 [34].

Sjukvård. Å garnisonssjukhusen ha vårdats inalles 28 764 patienter, varav 28 019 under året nyintagna, mot 28 442 under föregående år. Antalet vård-dagar för samtliga vårdade uppgick till 427 000 [446 456]. Av de intagna voro 9 610 [8 086] civila med 164 420 [155 924] vård dagar eller 38·5 % av samtliga vård dagar mot 35 och 34 % under åren 1942 och 1941. Vidare tillhörde av in-taget manskap det största antalet armén eller 14 484 medan 2 098 voro hän-förliga till marinen och 474 till flygvapnet (*Tab. 15 a och 15 b*).

I *Tab. 16* meddelas uppgifter å sjukdomar för de å garnisonssjukhusen vår-dade utom för civila sjuka; uppgifter rörande dessa överlämnas till medicinal-styrelsen. De vanligaste sjukdomarna ha varit akut och kronisk magkatarr med resp. 1 061 och 474 fall, blodåderbräck 896, inflammation i svalg och matstrupe 892, magsår 812, bräck 786, lunginflammation 783, skabb 685, nerv-inflammation och nervsmärtor 579 och strupkatarr 560. Antalet olycksfall har varit rätt betydande; för arm- och benbrott ha vårdats 323 fall och för hjärn-skakning 238 fall.

D. Skyddskoppymningen vid armén.

Ympning göres i allmänhet med 2 snitt, men med endast 1 snitt, där krafti-gare reaktion är att vänta. Besiktning sker som regel endast en gång, nämligen

å fjärde dygnet, men om reaktion då utebliver även på åttonde dygnet. En sammanfattning av resultaten återfinnes i *Tab. 14 a*.

I allt kunde 55 706 ympade tillfredsställande besiktigas under år 1943. Av dessa reagerade 50 886 eller 91·3 % av de ympade.

Av ympningen föranledd inskränkning i tjänstbarheten åskådliggöres i *Tab. 14 b*. Nedsatt tjänstbarhet visade 19·4 % av de såsom primovaccinationer angivna fallen, men blott 3·5 % av revaccinationsfallen med 3·9 dagar per man bland de förra och 3·8 dagar per man bland de senare. Olägenheterna av ympningen hava alltså varit obetydliga. Däremot visa sig alltjämt besvären av primovaccination mera svårartade och långvariga än av revaccination.

E. Tuberkulosbekämpandet vid armén.

Under år 1943 utgjorde totala antalet tuberkulinundersökta 59 425. Av dessa visade sig 20 285 vara tuberkulinnegativa. Av de sistnämnda undergingo 12 162 eller cirka 60 % skyddsympning mot tuberkulos. Bland de ympade blevo 9 196 tuberkulinpositiva efter första ympningen och 1 088 efter andra ympningen, inalles 10 284.

F. Tandvården vid armén.

Tandvårdsverksamheten inom armén har under året varit intensiv. Under senare delen av året genomfördes efterhand väsentliga förbättringar av utrustningarna samt anställdes personal i enlighet med av Försvarsväsendets tandvårdsutredning 1941 framlagt och av statsmakterna bifallet förslag.

Omfattningen av verksamheten under året vid arméns tandpolikliniker och proteslaboratorier framgår av nedanstående tablå:

	Fyllningar					Rotbehandlingsar				Tandstenskrapning, gingivitbeh.	Utlämnade proteser	Övrig behandling
	Antal pat.	Extraktioner	Amalg.	Silikat	Provisiska	Extirpation av vitalpulpa	Gångränshandling	Rotfylln.	Amp.			
I. Milo	66 659	30 607	18 710	6 361	7 163	3 700	2 133	3 664	1 087	1 992	1 411	13 971
II. Milo	42 136	27 828	19 409	4 402	3 080	1 231	555	1 423	334	881	1 774	13 476
III. Milo	75 777	35 572	30 122	6 402	4 483	4 309	3 386	2 956	753	2 014	1 996	21 136
IV. Milo	97 273	31 821	38 292	8 007	8 395	5 171	5 881	4 037	993	3 715	1 250	20 514
V. Milo	35 664	16 359	16 164	3 319	3 379	1 738	1 318	1 163	424	871	1 227	15 170
VI. Milo	45 250	32 255	12 817	4 128	2 565	1 684	1 459	1 099	269	726	2 515	4 287
VII. Milo	10 195	4 964	4 629	941	676	470	409	459	133	245	243	2 758
Summa	372 954	179 406	140 143	33 560	29 741	18 303	15 141	14 801	3 993	10 444	10 416	91 312

III. Marinen.

A. Marineläkarkåren.

Omsättningen inom marineläkarkåren framgår av följande tabell.

Antal enl. stat och nåd. brev	Beställningar	Ledigheter					Sum- ma	Åter- be- satta	Vakan- ta den 31 dec. 1943
		den 1 jan. 1943	under året genom						
			ny be- ställ- ning	be- ford- ran	av- sked	döds- fall			
1	Marinöverläkare	—	—	—	—	—	—	—	
3	Förste marineläkare	—	—	—	—	—	—	—	
14	Marineläkare av första graden ...	4	2	—	—	—	6	5	
2	Ögonläkare	—	—	—	—	—	—	—	
33	Marineläkare av andra graden ...	1	4	4	2	—	11	9	
12	Marineläkarstipendiater	—	—	5	—	—	5	5	
14	över stat .	9	—	1	4	—	14	12	
79	Summa	14	6	10	6	—	36	31	
								5	

En beställning som marineläkare av 1. graden, sjukhusläkare, är jämlikt ämbetsskrivelse den 28 maj 1943 alltjämt vakantsatt.

Genom ämbetsskrivelse den 24 september 1943 ha beställningarna såsom marineläkarstipendiat över stat kunnat återbesättas i normal omfattning.

Ett stort antal marineläkare i reserven och värnpliktiga läkare ha varit inkallade till tjänstgöring såväl ombord som vid marindistrikt och sjukhus.

Marineläkarkurs har den 21 oktober—27 november i Stockholm genomgått av 1 marineläkare av 1. graden och 9 marineläkare av 2. graden.

Fackutbildningskurs har den 20 januari—6 mars samt den 19 mars—18 maj i Karlskrona genomgått av sammanlagt 39 värnpliktiga läkare.

Kurs i dykeri- och ubåtstjänst har den 14—20 oktober genomgått av 11 marineläkare av 2. graden samt 2 marineläkarstipendiater.

Marineläkarkårens reserv räknade vid 1944 års ingång 136 marineläkare och 1 marineläkarstipendiat.

B. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid marinen.

1. Sjukvårdspersonalen.

Fastställda utbildningskurser hava hållits för stamanställda och värnpliktiga sjukbärare vid kustartilleriet.

Extra sjuksköterskor, biträden och marinlotter ha måst anställas till avsevärt antal under perioder med ökad sjuklighet och på grund av sjukdomsfall bland denna personal.

2. Sjukvårdslokalerna.

Beslut om marinens sjukhus i Karlskrona nedläggande i samband med utbyggande av länslasarettet därstädes till ett s. k. samarbetssjukhus föreligger sedan över ett år, men ha erforderliga byggnadsarbeten ej mer än påbörjats, ehuru statsmakterna räknade med att dess första etapp skulle vara färdigställd till omkring 1 september 1944, vid vilken tidpunkt marinsjukhuset skulle nedläggas. Åtskillig tid torde ännu förflyta innan så kan ske.

Arbeten ha under året pågått för inredande av sjukhus åt sjömansskolan i Karlskrona samt för uppförande av sjukhus i Färösund.

Planläggning av sjukhus i Karlskrona för Karlskrona kustartilleriregemente och för avdelning Anckarstjerna ha pågått.

Det provisoriska sjukhuset vid Älvsborgs kustartilleriregemente motsvarar på intet sätt gängse hygieniska krav samt har redan visat sig otillräckligt kvantitativt, varför med den växande regementsförläggningen ett nytt provisorium blir nödvändigt i avvaktan på ett nytt sjukhus.

Den i samband med jagarkatastrofen i september 1941 förstörda sjukstugan på Märsnäs har genom nybygge ersatts.

Ett antal smärre sjukstugor inom kustartilleriförsvaren och avsedda för ytterförläggningar ha uppförts och tagits i bruk.

Fortsatta erfarenheter ha givit vid handen, att lasaretsfartyget *Prins Carl* alltjämt är en omistlig tillgång för kustflottans sjukvård.

Förbättrad epidemiberedskap för kustflottan vid dess uppehåll å Hårsfjärden har visat sig erforderlig. Vederbörande myndigheter torde komma att lösa denna fråga i samband med uppförande av sjukvårdslokaler för flottans underofficers- och värnpliktsskola vid Berga.

3. Sjukvårdsmaterielen.

För ett antal under året tillkomna anstalter och batterier vid kustartilleriet har sjukvårdsmateriel anskaffats.

Mindre kompletteringar av sjukvårdsmaterielen ha skett för sjukvårdsförråden vid marindistriktet och kustartilleriförsvaren.

En omfattande och genomgripande omarbetning av utrustningslistorna i fråga om sjukvårdsmateriel för såväl flottan som kustartilleriet har under året utförts samt vid årsskiftet av marinöverläkaren överlämnats till försvarets sjukvårdsförvaltning.

4. De sanitära förhållandena i land.

Karlskrona örlogsstation och varv. Beträffande sjömanskårens kaserner är intet att andraga utöver vad som nämndes i föregående årsberättelse.

Marinens charkuteri- och korvfabrik är med driftens nuvarande omfattning alldeles otillräckligt utrustad med lokaler, vilket förorsakar trängsel och för-

svårar renhållningen, vilket kan medföra sanitära vådor. Jämväl lokalerna för tvättinrättningen och bageriet äro otillräckliga.

Under året har färdigställts diverse nyanordningar av tvättrum och wc-anläggningar samt utförts förbättringar av ventilations- och uppvärmningsanordningar å ett flertal lokaler tillhörande ifrågavarande örlogsstation och varv.

Stockholms örlogsstation och varv. Såsom i tidigare årsrapporter anmälts, liden förlägningsförhållandena alltjämt av stor trångboddhet och därigenom uppkommande hygieniska olägenheter. Förrän stationsfrågan löses på ett tillfredsställande sätt, synes någon nämnvärd förbättring i förhållandena ej kunna förväntas.

En kasernbarack av trä, rymmande 192 sängar, har blivit färdigbyggd under året, varjämte underofficers- och värnpliktsskolorna planeras förläggas till Berga, vilka förhållanden i någon mån torde komma att medföra en viss lättnad i den hittills ohållbara situationen.

Även vid denna örlogsstation och varv ha under året diverse nyanläggningar av tvättrum och wc:n ägt rum, varjämte förbättringar av ventilations- och uppvärmningsanordningar i ett flertal lokaler vidtagits.

Göteborgs örlogsstation och varv. Anläggningarna här befinna sig i kontinuerlig utveckling, vilket torde medföra fortskridande förbättringar även i sanitärt hänseende, varför anledning saknas att i denna årsberättelse påtala hittillsvarande brister.

Vaxholms kustartilleriregemente. Förläggningen i Vaxholms kastell har undergått en del smärre förbättringar. Emellertid kvarstå flertalet av i föregående årsberättelser omnämnda brister. I de äldre kasernerna äro alltjämt tvättrummen synnerligen otrevliga med gamla osnygga tvättfat. Regementets hittillsvarande badinrättningar äro omoderna och trånga. En ny modern badinrättning med simhall är ett berättigat önskemål.

Karlskrona kustartilleriregemente. Regementet har under året bytt förläggning. Då de kaserner, som nu upplåtits, komma att ombyggas och moderniseras, saknas anledning att kritiskt granska nu rådande förhållanden.

Gotlands kustartillerikår. Vederbörande läkare anmäler i sin årsberättelse bl a, att utom annan ohyra det förekommer rikligt med fårloppor, vilka förorsaka manskapet åtskilliga obehag. Orsaken till förekomsten av denna ohyra torde kunna förklaras av att markägarna i kontrakt förbehållit sig att låta fåren gå kvar i de marker där förläggningar uppförts. I övrigt är att anföra att vattenfrågan inom kårens kasernområde ännu icke är tillfredsställande löst.

Älvsborgs kustartilleriregemente. Av beslutade nio kompanikaserner ha tre under året färdigställts och äro av fullgod beskaffenhet. Då övriga kaserner samt matinrättning i en snar framtid komma att färdigställas, saknas anledning att här påtala de brister, som vidlåda ännu rådande provisorier.

5. De sanitära förhållandena till sjöss.

Liksom förut hava ombord kommenderade läkare, där så erfordrats och kunnat ske, handhaft sjukvården även å andra till samma förband hörande far-

tyg. Marinförvaltningen har vid lämpliga tillfällen och i mån av tillgång på medel fortsatt de hygieniska förbättringar i stridsfartygens inredning m m, varom marinöverläkaren gjort framställning.

Av företagna egna inspektioner ävensom av ombord kommenderade läkares berättelser har framkommit bl. a. följande:

Fylgia. De stänger, i vilka sjuksängarna i sjukhytten äro monterade, ha målats, vilket medför att de i övrigt utmärkta anordningarna för att höja och sänka sängarna blivit satta ur funktion.

Patricia. Golvbeläggningen i manskapets tvättrum borde förbättras.

Vidar, Ragnar, Sigurd, Rigel, Regulus, Perseus samt h/xb 232 och 234. De hygieniska förhållandena å dessa fartyg äro synnerligen dåliga. Manskapet och delvis underofficerarna å dessa fartyg ha alldeles för trånga, illa uppvärmda och illa ventilerade förläggningar utan möjlighet till ordentlig renhållning och med dåliga möjligheter för personlig renlighet och för lämplig förvaring av kläder och dylikt.

Anordningar för handdukstorkning ha å ett antal fartyg tillkommit. Dylika torkskåp borde finnas å samtliga örlogsfartyg. Emellertid har observerats att å vissa fartyg besättningarna varit obenägna att använda sig av dessa utmärkta anordningar och har som förklaring härtill uppgivits, att det förekommit att ägarna fränstulits sina handdukar. Möjligen torde detta vara en krisföreteelse.

I föregående årsberättelse påtalade förhållande beträffande anordningarna för tvätt av manskapets underkläder har under året snarare försämrats i det att individuell tvätt å däck förekommer i stor omfattning, vilket innebär slöseri med tvättmedel och dålig hygien. Rikligare utrustning med underkläder och bättre organiserad centraltvätt för kustflottan utgöra alltjämt hygieniska önskemål.

Riksdagsbeslut om anskaffning av nattkläder åt manskapet föreligger numera och har därmed detta snart tjuguariga önskemål fått sin lösning.

Bad ha icke kunnat anordnas i tillräcklig omfattning.

I övrigt hava den personliga hygien och näringsstillståndet hos det sjökommenderade manskapet samt utspisningsförhållandena jämte ordning och renlighet ombord ej givit anledning till några anmärkningar av betydelse, dock att färska grönsaker förekomma i alldeles för liten utsträckning.

6. Organisationsfrågor.

Utöver vad i punkt 3. tredje stycket härovan anförts må följande anmälas.

Den i föregående årsberättelse omnämnda utredningen angående bättre rekryterings- och utbildningsförhållanden m m för marinens sjukvårdare har slutförts, och har chefen för marinen på marinöverläkarens förslag på grundval av utredningen fastställt en ny, avsevärt utvidgad plan för sjukvårdarutbildningen att börja tillämpas under 1944.

Tack vare ikraftträdandet av 1941 års värnpliktslag med dess längre värnpliktsid har det blivit möjligt att utöka den tidigare synnerligen korta och

bristfälliga militärutbildningen för marinens värnpliktiga läkare. Under året har den sålunda utökade utbildningsplanen för första gången kunnat tillämpas i och med anordnandet av 3 månaders grundläggande militärutbildning vid sjökrigsskolan för värnpliktiga läkare.

C. Sjukligheten vid marinen.

1. Sjukligheten på örlogsstationerna.

Enligt *Tab. 17* är antalet sjukskrivna på örlogsstationerna i Karlskrona, Stockholm och Göteborg 12 339. Då totala personalstyrkan stamanställda, värnpliktiga och civilanställda är 37 912, blir totala sjukprocenten nära 33 mot något mer än 36 år 1942 och 47 året dessförinnan. Medelstyrkan per dag av ovan nämnd personal är 13 386 och medelsjukprocenten sålunda 92 mot 91 år 1942, 106 år 1941, 105 år 1940 och 82 år 1939.

I antalet sjukskrivna stamanställda vid örlogsstationen i Stockholm ingå även 11 från kustartilleriets därstädes tjänstgörande personal.

Med hänsyn till sjukligheten inom olika personalgrupper är fördelningen följande:

Personal	Medelstyrka per dag	Antal sjuka under året	Antal sjukdagar	Medelsjukprocent	Medeltal sjukdagar per sjuk	Medeltal insjuknade per dag	Sjukskrivna per dag	
							i medeltal	i % av medelstyrkan per dag
Stam	3 928	2 734	34 047	70	12·5	7	93	2·4
Värnpliktiga	4 281	4 522	61 825	106	13·7	12	169	3·9
Civilanställda	5 177	5 083	46 246	98	9·1	14	127	2·5
Summa	13 386	12 339	142 118	92	11·5	33	389	2·9

Medelsjukprocenten är lägst hos de stamanställda och lägre än föregående år, då den var 80, samt högst hos de värnpliktiga, medan den föregående år var högst hos de civilanställda. Medeltal sjukdagar per sjuk är även högst för de värnpliktiga och lägst för de civilanställda. Antalet i medeltal sjukskrivna per dag är så högt som 389 mot 342 föregående år, 350 år 1941 och 339 år 1940, men i procent av medelstyrkan är antalet 2·9 mot 2·6 år 1932, 3·0 år 1941 och 3·3 år 1940.

Uppgifter angående antalet insjuknade i olika sjukdomar eller sjukdomsgrupper finnas i *Tab. 18*, och enligt denna ha liksom föregående år influensa och påssjuka varit de mest framträdande epidemiska sjukdomarna. Antalet sjukdomsfall i skarlakansfeber var något lägre än 1942, och större delen eller 48 inträffade i Stockholm, där epidemien började i mars med 31 sjuka i anslutning till en större inryckning. Av sjukdomsfall i akut s k barnförlamning anmäldes 19 mot endast 2 året dessförinnan, och av dem tillhörde 14, varav 6 civilanställda, Karlskrona och övriga Stockholm.

Såsom insjuknade i tuberkulos anmäldes 303 personer, nämligen 75 stam, 151 värnpliktiga och 77 civilanställda. Härtill komma emellertid ytterligare 23 sjukdomsfall i Karlskrona, nämligen 5 stam, 12 värnpliktiga och 6 civilanställda, vilka redovisats såsom pleurit eller erytema nodosum (endast 1 stam). Sammanlagda antalet sjukdomsfall blir sålunda 326, varav 80 stam, 163 värnpliktiga och 83 civilanställda. Av dessa anmäldes 215 från Karlskrona, nämligen 56 stam, 80 värnpliktiga och 79 civilanställda, av vilka 157 eller 35 stam, 75 värnpliktiga, vari inberäknats sjuka från A-klass, och 47 civilanställda nyanmällda. Från Stockholm anmäldes 108, nämligen 22 stam, 83 värnpliktiga och 3 civilanställda, och av dessa voro 101 nyanmällda, nämligen 17 stam, samtliga värnpliktiga, och 1 civilanställd. Dessutom nyanmälles 2 värnpliktiga och 1 civilanställd från Göteborg.

Året dessförinnan anmäldes 236 sjukdomsfall, nämligen 79 stam, 98 värnpliktiga och 59 civilanställda, varav från Karlskrona 167 med 55 stam, 59 värnpliktiga och 53 civilanställda, av vilka 47, 54 och 23 eller sammanlagt 124 voro nyanmällda, från Stockholm 68, nämligen 24 stam, 38 värnpliktiga och 6 civilanställda med 61 nyanmällda, varav 18 stam, 38 värnpliktiga och 5 civilanställda, och från Göteborg en stam och en värnpliktig, båda nyanmällda. För 1943 märkes sålunda en betydande ökning, men denna berör huvudsakligen de värnpliktiga och därefter de civilanställda. För de nyanmällda bland den militära personalen blir sjuklighetsprocenten, uträknad på varje grupps personalstyrka, i Karlskrona 0·68 för stam och 1·17 för värnpliktiga mot 0·88 för stam och 0·89 för värnpliktiga år 1942. I Stockholm blir sjuklighetsprocenten 0·48 för stam och 0·50 för värnpliktiga mot 0·50 för stam och 0·31 för värnpliktiga år 1942.

På sanatorium ha under året vårdats 94 personer från Karlskrona station, nämligen 41 stam, varav 21 under året nytillkomna, 22 värnpliktiga, samtliga nytillkomna, och 28 civilanställda, varav 21 nytillkomna, samt 3 nytillkomna av arméns personal. I Stockholm har sanatorievård lämnats 4 stam och 6 värnpliktiga, varjämte övriga värnpliktiga först vårdats på garnisonssjukhuset och sedan remitterats till hemortens dispensär. Under året har en civilanställd vid Karlskrona station avlidit i tuberkulos, och på grund av tuberkulos hava, enligt *Tab. 20*, 20 stam, varav 16 i Karlskrona och 4 i Stockholm, avskedats, samt 61 värnpliktiga, nämligen 16 i Karlskrona och 45 i Stockholm, under året förklarats oförmögna till krigstjänst.

Från Ljungbergska fonden hava under året utdelats 1 830 kr i understöd till 31 tuberkulossjuka vid Stockholms station och bland dem 1 underofficer.

Av de smittsamma könssjukdomarna anmäldes, enligt *Tab. 18*, 27 sjukdomsfall i syfilis, nämligen 11 stam, 15 värnpliktiga och 1 civilanställd, varav 5 stam, 5 värnpliktiga och 1 civilanställd från Karlskrona, 5 stam och 10 värnpliktiga från Stockholm och 1 stam från Göteborg. Under år 1942 anmäldes 28 sjukdomsfall, varav 4 stam, 13 värnpliktiga och 2 civilanställda från Karlskrona, 3 stam och 3 värnpliktiga samt 1 civilanställd från Stockholm och 2 värnpliktiga från Göteborg. För år 1943 är emellertid i Karlskrona endast en civilanställd nyanmeld, medan i Stockholm 4 stam och 9 värnpliktiga äro nyanmällda liksom 1 stam i Göteborg. Under år 1942 nyanmälles i Karlskrona 1 stam. 13

värnpliktiga och 1 civilanställd, i Stockholm 3 värnpliktiga och 1 civilanställd samt i Göteborg 2 värnpliktiga. Antalet nyanmälda under 1943 finnes sålunda huvudsakligen i Stockholm. Av enkelt veneriskt sår anmäldes endast 1 sjukdomsfall mot 2 år 1942.

På grund av dröppel och dess följsjukdomar sjukskrevos 324 personer, var till komma 362, som i Stockholm behandlades polikliniskt. Med dessa sistnämnda blir antalet 686, nämligen 229 stam, 444 värnpliktiga och 13 civilanställda. 1942 var samma antal 324, varav 108 stam, 211 värnpliktiga och 5 civilanställda. 1941 var antalet 124, varav 43 stam, 79 värnpliktiga och 2 civilanställda, och 1940 var det 215, varav 72 stam och 140 värnpliktiga och 3 civilanställda. Av årets 686 sjuka voro 246 från Karlskrona, nämligen 86 stam, 154 värnpliktiga och 6 civilanställda, 431 från Stockholm, nämligen 139 stam, 287 värnpliktiga och 5 civilanställda, och 9 från Göteborg, nämligen 4 stam, 3 värnpliktiga och 2 civilanställda. År 1942 voro motsvarande antal för Karlskrona 105, 27, 76 och 2, för Stockholm 210, 80, 127 och 3, och för Göteborg 9, 1, 8, 0. Antalet nyanmälda 1943 var för Karlskrona 121, nämligen 35 stam, 80 värnpliktiga och 6 civilanställda, för Stockholm 351, nämligen 139 stam, 207 värnpliktiga och 5 civilanställda samt för Göteborg 9, nämligen 4 stam, 3 värnpliktiga och 2 civilanställda, samtliga sjukskrivna. Uträknad på totalantalet personer i varje personalgrupp blir sjuklighetsprocenten nyanmälda i Karlskrona 0·68 för stam, 1·25 för värnpliktiga och 0·16 för civilanställda. Motsvarande procent var för 1942 0·34, 1·2, 0·07 och för 1941 0·23, 0·44 och 0. Beträffande Stockholm blir för 1943 samma sjukprocent 3·95 för stam, 1·24 för värnpliktiga och 0·31 för civilanställda, under det att motsvarande siffror voro för 1942: 2·12, 0·83, 0·17 och för 1941: 0·46, 0·28 och 0·14. För Göteborg blir ifrågavarande sjukprocent 2·10 för stam, 1·28 för värnpliktiga och 0·81 för civilanställda. Motsvarande siffror voro för 1942: 0·61, 3·48, 0 och för 1941: 0, 2·86, 0. Procenten för Göteborg är emellertid jämförelsevis alltför hög, emedan den huvudsakligen är uträknad på medeltalet personalstyrka.

Profylaktisk behandling har vid Karlskrona station företagits av 101 personer, nämligen 46 stam och 55 värnpliktiga. I Stockholm har dylik behandling lämnats 900 personer, av vilka 83 sedermera insjuknat.

Antalet under året avlidna är, enligt *Tab. 19, 25*, nämligen 6 stam, 3 värnpliktiga och 16 civilanställda, av vilka 8 förolyckades genom våld eller olyckshändelse, nämligen 3 värnpliktiga och 3 civilanställda i Göteborg genom krosskador och två civilanställda i Stockholm genom hängning och skullbrott. För den militära personalen blir dödlighetsprocenten, uträknad på totalantalet militär personal, 0·03 mot 0·03 år 1942 och 0·09 år 1941.

På grund av sjukdom eller yttre skada avskedades, enligt *Tab. 20*, 60 stamanställda, varav 51 i Karlskrona och 9 i Stockholm. Av kassationsorsaker kommer tuberkulos i första rummet med 20 sjukdomsfall, såsom förut nämnts, och därefter sinnessjukdomar med 12 i Karlskrona och nervsystemets sjukdomar med 7, varav 5 i Karlskrona. Kassationsprocenten, uträknad för 8 885 personer, blir 0·68 mot 0·45 år 1942 och 0·47 år 1941. Enligt samma tabell förklarades även 412 värnpliktiga oförmögna till krigstjänst, varav 160 i Karlskrona och 252 i Stock-

holm, mot 187 året dessförrinnan, varav 92 i Karlskrona och 95 i Stockholm. Liksom förra året stå nervsystemets sjukdomar i första rummet som kassationsorsak och för 1943 hos inte mindre än 227 personer, varefter följa tuberkulos hos 61 och rörelseorganens sjukdomar hos 24. Beräknad på totalstyrkan värnpliktiga, d v s 23 358 personer, blir kassationsprocenten 1·76 mot 1·02 år 1942 och 1·53 år 1941.

Ögonläkaren vid marinens sjukhus i Karlskrona behandlade under året 898 sjukdomsfall vid sammanlagt 1 205 besök, och med 11 operationer, varjämte kompetensprövningar utfördes på 621 personer. Beträffande hans verksamhet på marinens sjukhus finnas uppgifter i *Tab. 24 c—d*.

Hos ögonläkaren vid Stockholms station var totalantalet besökande 1 573 mot 1 132 år 1942 och 1 085 år 1941 samt 727 år 1940. 13 hänvisades under 1943 till karolinska sjukhuset för vård.

2. Sjukligheten vid kustartilleriet.

Bland kustartilleriets personal inträffade, enligt *Tab. 17*, under året 12 638 sjukdomsfall, varav 527 bland de civilanställda. Beräknad på totala personalstyrkan, 24 127 personer, blir sjuklighetsprocenten 52 eller densamma som år 1942. Beräknad på medelstyrkan personal (19 993), blir medelsjukprocenten nära 63, som också är densamma som år 1942. I antalet sjukdomsfall ha emellertid icke medräknats 11, som inträffat bland kustartilleriets personal vid Stockholms station och 6 ombord på ett fartyg, men väl 130, nämligen 1 stam och 129 värnpliktiga, bland liknande personal vid kustflottan.

Sjukligheten bland olika personalgrupper har varit följande:

Personal	Medelstyrka per dag	Antal sjuka under året	Antal sjukdagar	Medelsjukprocent	Medeltal sjukdagar per sjuk	Medeltal insjuknade per dag	Sjukskrivna per dag	
							i medeltal	i % av medelstyrkan per dag
Stam	2 583	1 931	18 129	75	9·4	5·3	49·7	1·92
Värnpliktiga	15 903	10 180	100 271	64	9·8	27·9	274·7	1·7
Civilanställda	1 507	527	5 211	35	9·9	1·4	14·3	0·95
Summa	19 993	12 638	123 611	63	9·8	34·6	338·7	1·7

Medelsjukprocenten är som 1942 högst för stam och lägst för de civilanställda, men medeltalet sjukdagar per sjuk är i det närmaste detsamma för samtliga personalgrupper mot 1942, då det var högst för de civilanställda och lägst för de värnpliktiga. Sammanlagt är medeltalet något högre 1943 än 1942, då det var 8·8. Medeltalet insjuknade per dag är väsentligt högre än 1942, då det var 24·7, och även antalet sjukskrivna per dag är också högre än 1942, då det var 218·7. I procent av medelstyrkan är emellertid medeltalet sjukskrivna per dag, d v s 1·7, ungefär detsamma som år 1942, då det var 1·5.

Av epidemiska sjukdomar står influensa i främsta rummet med 1 093 sjukdomsfall och därefter påssjuka med 348 samt smittsam gulsot med 198, scharlakansfeber med 111 och rödsot med 91. Av gulsot förekommo ej mindre än

180 i Färösund och därefter 10 i Älvsborg samt 8 i Karlskrona, och av rödsot anmäldes 54 från Färösund, 30 från Vaxholm samt 7 från Karlskrona. Av akut s k barnförslamning anmäldes 17 sjukdomsfall mot endast 4 år 1942, och av dem 8 från Karlskrona, 5 från Vaxholm och 4 från Älvsborg.

Av sjukdomsfall i tuberkulos anmäldes 134 mot 95 år 1942 och 46 år 1941. Av dessa 134 voro 6 stam, 122 värnpliktiga och 6 civilanställda, under det motsvarande antal 1942 var 15, 79 och 1 samt 1941: 5, 41, 0. Nyanmällda 1943 voro: 3 stam, 112 värnpliktiga och 2 civilanställda mot 1942: 9, 54, 0 och 1941: 2, 17, 0. Uträknad på totalstyrkan personal blir sjuklighetsprocenten för de nyanmällda för år 1943 0·48 mot 0·36 år 1942. Bland åtgärder för tuberkulosbekämpandet må nämnas en flytande skärmbildsklinik, som bland personalen i Vaxholms område genomförde 1 547 undersökningar.

Sanatorievård lämnades för personalen i Vaxholm och Karlskrona till 50 personer, nämligen 11 från Vaxholm, varav 1 stam och 10 värnpliktiga samt 39 från Karlskrona, varav 10 stam, 27 värnpliktiga och 2 civilanställda. Under året inträffade intet dödsfall i tuberkulos, men på grund av denna sjukdom avskedades 1 stam, nämligen i Karlskrona, samt förklarades 22 värnpliktiga oförmögna till krigstjänst, nämligen 11 från Vaxholm, 10 från Karlskrona och 1 från Älvsborg men av dem redovisas från Vaxholm och Karlskrona 15 anmälda redan vid inryckningen till militärtjänst.

Av smittsamma könssjukdomar anmäldes 6 sjukdomsfall i syfilis mot 13 år 1942 och 7 år 1941. Av de 6 voro 1 stam och 1 värnpliktig från Vaxholm samt 2 värnpliktiga från vardera Färösund och Älvsborg. Av enkelt veneriskt sår anmäldes intet sjukdomsfall, och av dröppel och dess följsjukdomar anmäldes 201 mot 144 år 1942 och 72 år 1941. Av de 201 voro 66 från Vaxholm, nämligen 9 stam, 53 värnpliktiga och 4 civilanställda, varav 8, 49 och 3 nyanmällda; från Karlskrona anmäldes 41, varav 3 stam och 38 värnpliktiga, med samtliga utom 3 värnpliktiga nyanmällda, från Färösund anmäldes 14 värnpliktiga, varav 11 nyanmällda, från Älvsborg 74, nämligen 23 stam och 51 värnpliktiga, alla nyanmällda samt från Hemsö 6 nyanmällda, varav 5 värnpliktiga och 1 civilanställd. Beräknad på totalstyrkan blir sjuklighetsprocenten för de nyanmällda 0·78 mot 0·60 år 1942.

Enligt *Tab. 19* inträffade under året 30 dödsfall, nämligen 4 stam, 22 värnpliktiga och 4 civilanställda, mot 19 år 1942 med motsvarande antal 3, 15 och 1. Av de 30 voro 13 från Vaxholm, nämligen 3 stam, 8 värnpliktiga och 2 civilanställda, 11 från Karlskrona, nämligen 1 stam, 9 värnpliktiga och 1 civilanställd, 1 värnpliktig från vardera Färösund och Hemsö samt 3 värnpliktiga och 1 civilanställd från Älvsborg. Av dessa förolyckades 1 stam i Karlskrona genom gasförgiftning och 12 genom våld och olyckshändelse, nämligen 5 värnpliktiga, varav 1 i Vaxholm och 4 i Karlskrona, genom drunkning, 2 värnpliktiga, nämligen 1 i Vaxholm och 1 i Älvsborg, genom skottskada, 2 värnpliktiga, nämligen 1 i Älvsborg och 1 i Hemsö, genom brännskada, 1 stam och 1 civil i Vaxholm, genom skullbrott och 1 värnpliktig i Vaxholm genom hängning. Dödlighetsprocenten uträknad på totalantalet personer, d v s 24 127 personer, blir 0·12 mot 0·11 år 1942.

På grund av sjukdom och yttre skador avskedades, enligt *Tab. 20*, sammanlagt 8 stam mot 9 år 1942, och av dessa 8 voro 5 från Vaxholm, 2 från Karlskrona och 1 från Fårösund. Kassationsprocenten blir, uträknad på totalstyrkan stam, d v s 2 857 personer, 0·28 mot 0·38 år 1942. Av de värnpliktiga förklarades 448 oförmögna till krigstjänst, varav dock inte mindre än 309 omedelbart vid inryckningen till militärtjänst, nämligen 128 i Vaxholm och 181 i Karlskrona. Frånräknas dessa blir antalet 139 mot 74 år 1942, och kassationsprocenten, uträknad på totalantalet värnpliktiga, d v s 19 486 personer, blir 0·71 mot 0·53 år 1942.

3. Sjukligheten ombord.

Uppgifter angående sjukligheten ombord finnas i *Tab. 21*. Enligt denna sjukskrevos under året 7 628 personer och avpolletterades 2 218 mot 6 056 och 2 488 året dessförinnan. Besättningsstyrkan på de enligt *tab. 21* rustade fartygen har uppgått till ungefär 11 650, men denna totalstyrka har icke varit i tjänst under hela året. Sjuklighetsprocenten, uträknad på denna totalstyrka, blir 65 och sålunda något högre än för 1942, då den var 61, samt väsentligt högre än 1941, då den var 50, och 1940 med 51. För år 1937 var den 63.

Bland de epidemiska sjukdomarna kommer influensa i första rummet med 222 sjukdomsfall och därefter påssjuka med 185 samt scharlakansfeber långt därefter med 60. Året dessförinnan kom rödsoten i första rummet med 201 sjukdomsfall och därefter påssjuka med 161 samt influensa med 83. Under 1943 förekommo däremot endast 27 sjukdomsfall i rödsot, och av dem anmäldes 11 från Fylgia, 8 från 7:e jagardivisionen, 4 från Niord med småfartyg m m samt övriga 4 från 3 fartyg. Influensa uppträdde på flera fartyg eller förband, och de flesta eller 64 på Fylgia, där en explosionsartad epidemi utbröt i början av mars, samt därefter på Clas Fleming med 29 och Manligheten med 23. Påssjuka anmäldes också från ett stort antal fartyg eller fartygsförband, de flesta från Gotland med 38, därefter från Gustav V med 19, Fylgia med 15. Av scharlakansfebern uppträdde $\frac{1}{3}$ av sjukdomsfallen eller 20 på Gustav V och därav 19 under mars—juni. Av akut s k barnförslamning förekommo 7 sjukdomsfall mot 4 året dessförinnan, av de 7 anmäldes 5 från ett fartygsförband. Dessa 5 ådrogo sig emellertid tydligen sjukdomen under vistelse i land. Under rubriken feber av obestämd art förekommo 183 sjukdomsfall, och en del av dessa äro säkerligen s k katarral feber. Av smittsam gulsot anmäldes endast 5 sjukdomsfall, men några ha möjligen redovisats under akut hepatit.

Tuberkulos eller misstanke härpå har förekommit hos 34 personer, varav 10 ombord på Drottning Victoria, där ett sjukdomsfall med tuberklös pleurit på hösten 1943 föranledde undersökning av hela besättningen och påvisande av ytterligare 9, de flesta s k färskfall. För år 1942 var antalet 55 och året dessförinnan 53, varför år 1943 företer en sänkning i antalet. Därest sjuklighetsprocenten uträknas på totalstyrkan och med reservation för diagnosens osäkerhet i en del fall, blir den 0·29 för år 1943 mot 0·55 år 1942 och 0·48 år 1941 samt 0·24 år 1940 och 0·08 år 1939.

Antalet smittsamma könssjukdomar företer en allttjämt fortgående stegring.

Sålunda anmäldes 28 sjukdomsfall i syfilis, varav 5 ärvd, 5 sjukdomsfall med enkelt veneriskt sår och icke mindre än 577 med dröppel och dess följsjukdomar. För 1942 voro motsvarande siffror 10, 2, 1, 393 och för 1941 voro de 10, 1, 5, 282. Uträknad på totalstyrkan blir sjuklighetsprocenten för syfilis 0·24 år 1943 mot 0·1 år 1942 och 0·09 år 1941, samt för dröppel 4·95 år 1943 mot 3·93 år 1942 och 2·54 år 1941 samt 2·6 år 1940 och 1·16 år 1939.

Bland skador genom olyckshändelse må nämnas, att på Drottning Victoria gasförgiftades 5 personer övergående den 9 juni, genom att röken från en rökfackla M/25 typ H 4 för markering av haveri sögs ned genom en fläkt till ena eldrummet, där personalen förgiftades. Dessutom svimmade en man ombord på samma fartyg, då han langade upp ved ur en av cellerna under eldarmässarna, men han kom sig snabbt i fria luften. Vid undersökning av cellen med Davis' säkerhetslampa slocknade emellertid lampan, så snart den sänktes ned i cellen.

Av dödsfall inträffade enligt *Tab. 22* sammanlagt 39 mot 9 år 1942 och 58 år 1941 samt 24 år 1940. Av de 39 inträffade 33, varav 5 värnpliktiga, vid ubåten Ulvens förolyckande genom minsprängning. Av övriga 6 orsakades ett av akut s k barnförslamning och ett av hjärtkollaps samt 2 bland ubåtspersonal genom drunkning, varjämte 1 stam på Sverige dog genom skottskada, suicidium, och 1 värnpliktig på M 21 avled efter brännskada. Uträknad på totala besättningsstyrkan blir dödlighetsprocenten 0·33 mot 0·09 år 1942 och 0·52 år 1941.

4. Verksamheten på marinens sjukhus och lasarettsfartyg.

Uppgifter härom finnas i *Tab 23* och *24 a—d* samt i de 3 sista kolumnerna av *Tab. 28*.

På marinens sjukhus i Karlskrona vårdades under året 6 522 personer, varav 4 469 på den medicinska avdelningen och 2 053 på den kirurgiska. Under året avledo på sjukhuset 9 patienter, nämligen 7 på den medicinska avdelningen och 2 på den kirurgiska; av dessa tillhörde 1 flottans stammanskap, 2 kustartilleriets värnpliktiga och 6 de civilanställda.

Antalet underhållsdagar för marinens sjukhus är 79 651, fördelade på följande sätt:

	Flottan	KA	Summa
Officerare	567	272	839
Underofficerare	1 512	248	1 760
Stammanskap	13 935	3 430	17 365
Värnpliktigt manskap	¹ 25 425	21 014	46 439
Kadetter			230
Arméns personal (vpl)			424
Landstormens »			² 5 378
Flygvapnets »			236
Civilanställd »			6 892
Danska undersåtar			88
		Summa	79 651

¹ Därav 4 040 A-klass.

² Därav 217 vpl.

Medeltalet varje dag vårdade är 218, och sjukhusvistelsen varade i medeltal 12 dagar för varje vårdad.

Antalet utförda operationer är 913 på intagna patienter och 162 på polikliniskt behandlade, vartill kommer det av ögonläkaren utförda antalet. På röntgenavdelningen hava 2 816 undersökningar utförts, varav 1 448 på lungor.

På lasarettsfartyget Prins Carl vårdades 1 854 personer, varav 1 682 från flottan, 83 från kustartilleriet, 31 från armén, 49 från flygvapnet och 9 civilanställda. Av patienterna avledo 2, nämligen en underofficer och en värnpliktig från flottan.

Antalet underhållsdagar är 11 045, varav 9 864 för flottan, 551 kustartilleriet, 227 armén, 346 flygvapnet och 57 för civilanställda. Medeltalet för varje dag vårdade är 30 och vårdtiden per patient är i medeltal 5·9 dagar. Antalet operationer är 328 på intagna patienter och 201 på polikliniskt behandlade.

D. Skyddskoppypning vid marinen.

Enligt *Tab. 25* hava under år 1943 av marinens personal revaccinerats 14 360 förutom 58 hörande till armén. Samtliga hava besiktigats. Därvid befunnos 72 % av samtliga ympade hava reagerat tillfredsställande.

E. Tandvården vid marinen.

Enligt *Tab. 26* hava 91 509 behandlingar utförts förutom 3 196 för arméns och flygvapnets personal. Dessutom har tandvård lämnats ombord på kryssaren *Fylgia* och ett icke specificerat antal protesarbeten utförts vid Karlskrona örlogsstation. Verksamheten har sålunda ökats betydligt vid jämförelse med åren dessförrinnan. Även under år 1943 har ett betydande antal värnpliktiga tandläkare varit inkallade till tjänstgöring.

IV. Flygvapnet.

A. Läkare vid flygvapnet.

Vid 1943 års utgång voro samtliga läkarbeställningar vid flygvapnet besatta. Antalet läkare i de olika beställningarna utgjorde:

flygöverläkare	1
förste flygläkare	1
flygläkare av 1. graden	15
flygläkare av 2. graden	3

Av dessa hava under året tillkommit två stycken flygläkare av 1. graden i samband med uppsättandet av två nya flottiljer samt en beställning såsom flygläkare av 2. graden.

Flygläkarkurs har varit anordnad i Stockholm under tiden $^{25}/_{10}$ — $^6/_{11}$ 1943. I densamma deltog 13 flygläkare och 1 marinläkare. Vid 1943 års utgång hade av flygvapnets 20 läkare 19 genomgått flygläkarkurs.

Samtliga tre flygläkare av 2. graden hava dessutom genomgått den militärläkarkurs, som varit anordnad i Stockholm under tiden $^1/_{10}$ — $^{25}/_{11}$ 1943.

B. Hälso- och sjukvårdsförhållanden vid flygvapnet.

1. Sjukvårdspersonalen.

Genom 1942 års försvarsbeslut hava fr o m budgetåret 1942/43 varje flottilj tillförts en sjukvårdsförmän och ett kvinnligt sjukvårdsbiträde. Den erfarenhet, som föreligger av denna organisation, är god.

Sjukvårdsförmannen, vilken samtidigt är expeditionsföreståndare vid sjukvårdsavdelningen och uppbördsman för sjukvårdsförrådet, är enligt riksdagsbeslutet placerad i lönegrad MEO 7. Starka skäl tala för en uppflyttning av sjukvårdsförmännen i lönegrad MEO 10. Flygförvaltningen har i sina medelsäskanden för budgetåret 1943/44 på anförda skäl föreslagit en dylik uppflyttning.

Beställningen såsom sjukvårdsbiträde är uppförd i lönegrad MEO 3. Denna lönegrad synes väl avvägd och har medgivit en god rekrytering av dessa beställningar. Sjukvårdsbiträdena hava biträtt sjuksköterskorna i det egentliga sjukvårdsarbetet. Med hänsyn till den allmänt gjorda erfarenheten, att kvinnlig personal i regel har större fallenhet för sjukvårdsarbete än manlig personal, vore det önskvärt, att den manliga sjukvårdspersonalen kunde ersättas med kvinnlig arbetskraft. Detta är emellertid förbundet med vissa svårigheter. Manlig sjukvårdspersonal är sålunda önskvärd i vissa krigsbefattningar samt dess-

utom åtminstone tidvis vid vissa förläggningar utom ordinarie förläggningssort. De hotande rekryteringssvårigheterna beträffande flygvapnets sjukvårdsfurirer torde dock sannolikt trots detta så småningom framtvinga, att sjukvårdsfurirerna åtminstone delvis måste ersättas med kvinnlig arbetskraft.

2. *De sanitära förhållandena vid flygförbanden.*

Vid de flottiljer, som äro förlagda på sina definitiva förläggningssorter, äro de sanitära förhållandena beträffande kaserner, utspisningsförhållanden, sjukvårdslokaler m m i allmänhet mycket goda. Vid Skånska flygflottiljen, som för närvarande är tillfälligt förlagd i Malmö, liksom vid flygreservskolan, vilken är tillfälligt förlagd i Eslöv, äro däremot dessa förhållanden icke helt tillfredsställande. Några mer radikala åtgärder för att råda bot mot dessa förhållanden, torde dock icke kunna ifrågasättas med hänsyn till de förestående förflyttningarna till definitiva förläggningssorter.

3. *Sjukvårdslokalerna.*

Under året hava sjukhusen vid Södermanlands och Kalmar flygflottiljer samt vid Norrbottens flygbaskår färdigställts och tagits i bruk. Dessa sjukhus, vilka samtliga äro byggda efter en och samma typ, hava visat sig ändamålsenliga och omtäckta.

Vid Bråvalla och Upplands flygflottiljer, vilka uppsättas fr o m den 1 juli 1943, bedrivs sjukvården t v i provisoriska lokaler.

Vid övriga flottiljer befinna sig sjukvårdslokalerna i fullt tillfredsställande skick.

4. *Läkarundersökning av flygande personal.*

Resultatet av läkarundersökningarna i samband med inryckning till första flygutbildning av den för flygtjänstgöring avsedda personalen finnas för åren 1942 och 1943 sammanställda i *Tab. 29*.

För året hava av dem, som undersökts i och för utbildning såsom flygförare, 86 % godkänts och av dem, som avsetts såsom flygspanare 100 %. Tabellen anger även de orsaker, som föranlett kassation av de undersökta.

Under år 1943 ha av i flygtjänst varande personer, vilka undergått föreskriven läkarundersökning, 98 % godkänts.

Orsakerna till underkännandet framgå av följande:

Från flygtjänstgöring ha helt skiljts en officer på grund av psykisk depression, två officerare och en aspirant på grund av psychoneuros samt en aspirant på grund av svåra obehag vid avancerad flygning.

En officer har fått avbryta flygtjänstgöringen på grund av blodtryckssjukdom och ledgångsreumatism.

Under året ha tre aspiranter insjuknat i lungtuberkulos. Av dessa ha två avgått som aspiranter, medan den tredje förklarats tillfälligt oduglig till flygtjänstgöring, liksom en aspirant, som insjuknat i knölrös.

En aspirant har fått avbryta flygutbildningen på grund av knäledsskada och

en vpl flygförare till följd av fotledsförändringar. En aspirant har beviljats uppskov med tjänstgöringen ett år på grund av sjukdom i cirkulationsorganen.

En officer, som haft en övergående neurasteni, en annan officer, som erhållit en hjärnskada vid höjdflygning samt en aspirant, som genomgått en hjärnhinneinflammation, ha på grund härav fått avbryta flygtjänstgöringen men ha under året tillåtits återupptaga denna.

Av de nio aspiranter, som 1942 insjuknade i lungtuberkulos, ha sju avgått som aspiranter, en har utbildats till väderleksbiträde samt en återupptagit flygutbildningen.

Av de sex flygförare, vilka skadades svårt under år 1943, ha en underofficer och en aspirant återgått i full flygtjänstgöring, en officer i viss flygtjänstgöring samt en officer och en kadett, vilka båda fått en fot amputerad, utbildats till flygspanare. En aspirant, på vilken underbensamputation måst utföras, har förklarats oduglig för vidare krigstjänst.

Två vpl flygförare, som resp 1941 och 1942 fått avbryta flygtjänstgöringen på grund av hjärnskakning, ha kunnat återupptaga densamma i full utsträckning.

5. Olycksfall i samband med flygning.

De olycksfall i samband med flygning, som ägt rum under åren 1934—1943, finnas sammanställda i *Tab. 30*. Denna upptager dels antalet flyghaverier med dödlig utgång, dels antalet olycksfall, fördelade på olika personalkategorier. Olycksfallen äro indelade i tre grupper, fördelade på olika personalkategorier. inom 90 dagar efter haveriet, svåra och lätta skador.

Under 1943 ha tjugonio haverier *med dödlig utgång* förekommit, varvid femtiofem personer omkommit. I två fall har det härvid gällt kollision mellan två flygplan, varvid i ena fallet en person, i det andra två personer dödats å ena flygplanet.

Fördelningen av antalet dödsoffer på olika haverier är följande. Ett haveri har förekommit med sex dödade, ett med fyra, ett med tre, sexton med vardera två dödade och slutligen ha vid vart och ett av tio haverier en person dödats.

I tabellen har ej upptagits ett olycksfall, då en korpral blev dödad till följd av ett slag av en flygplanspropeller, ej heller de tre officerare och två underofficerare, som omkommo vid trafikflygplanen »Gladans» och »Gripens» förolyckande.

Likaså äro i tabellen icke medtagna tre dödsfall, då personer icke tillhörande flygvapnet dödats på marken av havererande flygplan. Av dessa tre personer hava två varit civila och en inkallad till beredskapstjänstgöring vid armén.

Svåra skador ha förekommit i sex fall. Samtliga dessa skadade ha kunnat återgå i flygtjänstgöring.

En officer, som skadades den $11/3$ och då erhöi brott å två bröstskott, kunde återinträda i flygtjänst efter sex månader, en annan officer, som skadades den $11/5$ och ådrog sig brott å käken samt vänster underben, återgick i flygtjänst efter sju och en halv månad. En furir, som den $13/10$, och en sergeant, som den $18/10$ erhållit brott å en ländryggsskotta, kunde efter två och en halv resp tre må-

nader återinträda i flygtjänst. En kadett, som den $13/8$ ådragit sig en hjärnskakning samt brott å käken, vänster underarm och fot, och en sergeant, som den $20/8$ erhållit en hjärnskakning med skullbrott, återgingo i flygtjänst efter tre resp två månader.

Lätta skador i form av kontusioner, mindre sårskador, lindriga hjärnskakningar m m ha förekommit i tjugosex fall.

6. Sjuktransportflygningar.

Vid 1943 års ingång disponerade flygvapnet över fyra sjuktransportflygplan, nämligen tre av typ Junkers, byggda år 1928, 1934 och 1935, och ett av typ Beechcraft, byggt år 1940. Av dessa är Junkersplanet av år 1934 avsett för tjänst vid Hägernäs och de övriga tre för sjuktransporttjänsten i Norrland. Härvid tjänstgöra Junkersplanet av år 1935 och Beechcraftplanet såsom ordinarie sjuktransportplan och den äldre Junkersmaskinen såsom reservplan.

Beträffande verkställda sjuktransportflygningar under 1943 hänvisas till *Tab. 31*.

Rörande årets sjuktransportflygningar må framhållas följande:

Verksamheten har under det gångna året haft ungefär samma omfattning som närmast föregående år.

Utöver de under året verkställda 118 transporter ha 7 sjuktransportflygningar påbörjats men ej kunnat fullföljas. I fyra fall förelåg väderlekshinder, i ett fall inträffade motorhaveri vid starten, i ett annat fall kunde patienten ej anträffas å uppgiven plats och i ett fall slutligen hade patienten avlidit före sjuktransportplanets ankomst till hämningsorten.

I rapporterna omnämnas dessutom 3 fall, där rekvisition inkommit, men icke kunnat föranleda någon åtgärd. Orsaken var i två fall väderlekshinder, i det tredje fallet kunde ej flygplanet starta på grund av att tillräckligt bärkraftig is icke förefanns vid startplatsen.

Av samtliga 128 ingivna rekvisitioner ha sålunda 118 till fullo effektuerats, 7 icke kunnat genomföras och 3 icke kunnat föranleda någon åtgärd.

C. Sjukligheten vid flygvapnet.

Siffror inom klammer [] avse föregående år.

De vanligast förekommande sjukdomarna ha varit infektionssjukdomar, matsmältningsorganens och andningsorganens sjukdomar samt genom våld eller olyckshändelse uppkomna skador. Förstnämnda grupp har, såsom plägar vara vanligt, intagit en dominerande ställning; den räknade 2 931 [2 425] fall, av vilka en stor del utgöres av halsfluss med 1 194 [1 243] fall. I övrigt redovisas i absoluta tal en ökning från föregående år av influensa till 656 [91] sjukdomsfall, av mässling 16 [—] och av gonorrhé, som föranlett sjukskrivning 126 [64]. Stegringen är emellertid delvis att tillskriva ökningen av manskapsstyrkan. Medelpresensstyrkan var 8 832 mot 8 209 år 1942. Av scharlakansfeber

har endast förekommit 43 [93] fall, av påssjuka 287 [429] och av röda hund 2 [30].

Bland de andra grupperna räknade sjukdomar i matsmältningsorganen 1 654 [1 540] och andningsorganen 1 410 [1 423] fall, genom våld eller olyckshändelse uppkomna skador 1 368 [1 432], sjukdomar i hud och bindväv 417 [483] samt i rörelseorganen och bensystemet 390 [376]. De vanligaste skadorna ha varit kontusioner och krossår, ledvrickningar, muskel- och senbristningar samt sår av skarpt eller spetsigt vapen med resp. 429, 362, 164 och 122 fall. Se närmare *Tab. 32*.

Vissa infektionssjukdomars utbredning under olika årstider och vid olika flygförband anges i *Tab. 33*.

Enligt *Tab. 34* var hela antalet under år 1943 vårdade ej mindre än 9 306 mot 8 713 föregående år; av dessa 9 306 voro 9 204 under året insjuknade. Sjukdagarnas sammanlagda antal uppgick till 85 263 [75 396], d v s. 234 [208] sjuka i dagligt medeltal. Då tjänstgöringsdagarnas antal uppgick till 3 223 756 [2 996 397] åtgingo sålunda 2·6 [2·5] % av dessa för sjukvård; av de olika förbanden visade Upplands flygflottilj, som dock var verksam endast under det sista kvartalet, de högsta siffrorna med resp. 6·8 och 5·0 %, medan Skaraborgs och Tionde flygflottiljerna nådde den lägsta eller 1·6 %.

Dödligheten bland manskapet framgår av *Tab. 34 och 35* (9 av de avlidna hade ej varit sjukskrivna).

Av de smittsamma könssjukdomarna visade gonorrhé 186 [102] fall. För det fast anställda manskapet var antalet 54 [36], av vilka 22 [28] smittats utom förlägningsorten. För de värnpliktiga var antalet 132 [66], bland vilka dock medräknats 12 [2], som varit behäftade med sjukdomen vid inställelsen till tjänstgöring. Av de återstående 120 [64], som insjuknat under tjänstgöringstiden, hade 48 [37] ådragit sig smittan utom förlägningsorten. Av syfilis (nyförevärad) förekommo 7 fall. Därav kommo 2 fall på det fast anställda manskapet; den ene var smittad utom förlägningsorten. För de värnpliktiga var antalet 5, av vilka dock 2 voro smittade redan vid inställelsen och de övriga ådragit sig sjukdomen utom förlägningsorten. Intet fall av *ulcus molle* har under året förekommit.

D. Skyddskoppypning vid flygvapnet.

Enligt *Tab. 36 a* var antalet revaccinerade 5 221, varav 656 med endast ett snitt; av samtliga revaccinerade visade 93 % reaktion och av de med ett snitt revaccinerade 98 %. Primöympning förekom i 360 fall, varav 215 med endast ett snitt. Av dessa 215 reagerade samtliga utom 4. *Tab. 36 b* visar av ympningen föranledd inskränkning i tjänstedugligheten. Nedsatt tjänstbarhet visade 38 % av de såsom primöympningar angivna fallen mot blott 6·6 % av revaccinationsfallen; inskränkningen i tjänstedugligheten varade i genomsnitt 4·5 dagar per man bland de förra och 3·6 bland de senare.

E. Tuberkulosbekämpandet vid flygvapnet.

Under året utgjorde totala antalet tuberkulinundersökta 7 390, därav 2 009 tuberkulinnegativa. Av dessa undergingo 1 568 skyddsympning mot tuberkulos, bland vilka 752 blevo tuberkulinpositiva efter första ympningen och 123 först efter upprepad ympning.

På grund av misstänkt tuberkulos hava utförts 636 röntgenundersökningar. Av lungtuberkulos hava upptäckts 54 fall och av annan tuberkulos 8. Till sanatorium ha remitterats 45 fall och till annat sjukhus 10 fall.

Tab. 1. Antal prövide vid besiktningarna av värnpliktiga år 1943.

Milo io	Antal prövide förda till grupp							S:a prö- vade	Därav i % i grupp O o. T
	O	T	4	3	2	1	Ej an- given		
20-åriga	1 495	1 901	1 813	2 748	12 702	27 357	884	48 900	6.9
<i>I Milo</i>	<i>367</i>	<i>364</i>	<i>389</i>	<i>498</i>	<i>2 948</i>	<i>6 730</i>	<i>306</i>	<i>11 602</i>	<i>6.3</i>
Malmöhus södra . io	98	89	117	124	619	1 619	73	2 739	6.8
„ norra	95	49	94	101	504	2 069	97	3 009	4.8
Kronobergs	104	153	107	116	968	1 586	115	3 149	8.2
Norra Smålands . .	70	73	71	157	857	1 456	21	2 705	5.3
<i>II Milo</i>	<i>185</i>	<i>225</i>	<i>243</i>	<i>304</i>	<i>1 773</i>	<i>2 904</i>	<i>111</i>	<i>5 745</i>	<i>7.1</i>
Gävleborgs . . . io	43	87	49	82	523	909	29	1 722	7.5
Jämtlands	64	86	128	125	535	1 205	17	2 160	6.9
Västernorrlands . .	78	52	66	97	715	790	65	1 863	7.0
<i>III Milo</i>	<i>284</i>	<i>390</i>	<i>239</i>	<i>381</i>	<i>2 033</i>	<i>5 329</i>	<i>271</i>	<i>8 527</i>	<i>7.6</i>
Hallands io	43	34	68	61	207	790	29	1 232	6.3
Västgöta-Bohus . .	97	205	101	144	942	1 811	200	3 500	8.6
Älvsborgs	95	82	34	104	513	1 340	21	2 189	8.1
Skaraborgs	49	69	36	72	371	1 388	21	2 006	5.9
<i>IV Milo</i>	<i>332</i>	<i>476</i>	<i>617</i>	<i>1 047</i>	<i>2 721</i>	<i>6 367</i>	<i>144</i>	<i>11 704</i>	<i>6.9</i>
Östergötlands . . io	57	103	118	304	505	1 531	14	2 632	6.1
Södermanlands . .	66	71	119	132	878	752	20	2 038	6.7
Stockholms	117	222	136	323	886	3 243	71	4 998	6.8
Uppsala	92	80	244	288	452	841	39	2 036	8.4
<i>V Milo</i>	<i>192</i>	<i>277</i>	<i>184</i>	<i>314</i>	<i>1 745</i>	<i>3 612</i>	<i>19</i>	<i>6 343</i>	<i>7.4</i>
Värmlands io	72	43	49	143	588	1 315	10	2 220	5.2
Örebro	71	140	57	92	680	1 282	7	2 329	9.1
Kopparbergs	49	94	78	79	477	1 015	2	1 794	8.0
<i>VI Milo</i>	<i>119</i>	<i>155</i>	<i>125</i>	<i>190</i>	<i>1 263</i>	<i>2 267</i>	<i>19</i>	<i>4 138</i>	<i>6.6</i>
Västerbottens . . io	52	102	51	88	610	1 184	12	2 099	7.3
Norrbottnens . . .	67	53	74	102	653	1 083	7	2 089	5.9
<i>VII Milo</i>	<i>16</i>	<i>14</i>	<i>16</i>	<i>14</i>	<i>219</i>	<i>148</i>	<i>14</i>	<i>441</i>	<i>6.8</i>
Överåriga	343	408	315	313	626	473	57	2 535	29.6
<i>I Milo</i>	<i>89</i>	<i>109</i>	<i>114</i>	<i>93</i>	<i>181</i>	<i>138</i>	<i>7</i>	<i>731</i>	<i>27.1</i>
Malmöhus södra . io	2	2	9	5	10	20	1	49	8.2
„ norra	35	22	23	13	36	51	1	181	31.5
Kronobergs	32	60	47	13	49	40	4	245	37.6
Norra Smålands . .	20	25	35	62	86	27	1	256	17.6
<i>II Milo</i>	<i>68</i>	<i>52</i>	<i>38</i>	<i>41</i>	<i>96</i>	<i>35</i>	<i>3</i>	<i>333</i>	<i>36.0</i>
Gävleborgs . . . io	3	2	2	3	4	3	—	17	29.4
Jämtlands	10	5	2	2	5	14	—	38	39.5
Västernorrlands . .	55	45	34	36	87	18	3	278	36.0
<i>III Milo</i>	<i>46</i>	<i>67</i>	<i>36</i>	<i>53</i>	<i>126</i>	<i>64</i>	<i>32</i>	<i>424</i>	<i>26.7</i>
Hallands io	6	1	1	5	10	3	—	26	26.9
Västgöta-Bohus . .	14	13	8	3	21	18	30	107	25.2
Älvsborgs	12	14	4	24	49	28	—	131	19.8
Skaraborgs	14	39	23	21	46	15	2	160	33.1
<i>IV Milo</i>	<i>50</i>	<i>15</i>	<i>43</i>	<i>22</i>	<i>34</i>	<i>109</i>	<i>8</i>	<i>281</i>	<i>23.1</i>
Östergötlands . . io	2	2	2	2	5	7	—	20	20.0
Södermanlands . .	10	2	11	2	5	9	1	40	30.0
Stockholms	9	2	18	11	20	74	3	137	8.0
Uppsala	29	9	12	7	4	19	4	84	45.2
<i>V Milo</i>	<i>23</i>	<i>41</i>	<i>41</i>	<i>47</i>	<i>112</i>	<i>82</i>	<i>—</i>	<i>346</i>	<i>18.5</i>
Värmlands io	9	20	19	31	66	34	—	179	16.2
Örebro	3	2	7	—	9	13	—	84	14.7
Kopparbergs	11	19	15	16	37	35	—	133	22.6
<i>VI Milo</i>	<i>66</i>	<i>121</i>	<i>41</i>	<i>55</i>	<i>72</i>	<i>43</i>	<i>7</i>	<i>405</i>	<i>46.2</i>
Västerbottens . . io	16	46	16	34	35	3	—	150	41.3
Norrbottnens . . .	50	75	25	21	37	40	7	255	49.0
<i>VII Milo</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>—</i>	<i>15</i>	<i>26.7</i>

TAB. 1. (forts.). ANTAL PRÖVADE VID BESIKTNINGARNA AV VÄRNPLIKTIGA ÅR 1943.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Milo io	Antal prövade förda till grupp							Ej an- given	Sa prö- vade	Därav i % i grupp O o. T
	O	T	4	3	2	1				
Underåriga . . .	3	6	—	15	343	2 885	192	3 444	0.3	
<i>I Milo</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	<i>—</i>	<i>2</i>	<i>61</i>	<i>998</i>	<i>26</i>	<i>1 091</i>	<i>0.1</i>	
Malmöhus södra . io	—	—	—	—	1	150	2	153	—	
„ norra	—	—	—	—	9	121	17	147	—	
Kronobergs	—	1	—	1	8	609	6	625	0.2	
Norra Smålands . . .	—	—	—	1	46	118	1	166	—	
<i>II Milo</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	<i>—</i>	<i>2</i>	<i>14</i>	<i>183</i>	<i>10</i>	<i>240</i>	<i>0.4</i>	
Gävleborgs io	—	—	—	1	10	38	—	49	—	
Jämtlands	—	—	—	1	6	102	—	109	—	
Västernorrlands . . .	—	1	—	—	28	43	10	82	1.2	
<i>III Milo</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	<i>35</i>	<i>407</i>	<i>79</i>	<i>525</i>	<i>0.6</i>	
Hallands io	—	—	—	—	—	26	—	26	—	
Västgöta-Bohus . . .	1	2	—	1	20	188	25	237	1.3	
Älvsborgs	—	—	—	—	3	18	45	66	—	
Skaraborgs	—	—	—	—	12	175	9	196	—	
<i>IV Milo</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>—</i>	<i>10</i>	<i>131</i>	<i>990</i>	<i>17</i>	<i>1 152</i>	<i>0.3</i>	
Östergötlands . . . io	—	—	—	—	62	133	9	204	—	
Södermanlands . . .	—	—	—	2	8	92	1	103	—	
Stockholms	2	2	—	3	59	704	4	774	0.5	
Uppsala	—	—	—	5	2	61	3	71	—	
<i>V Milo</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>25</i>	<i>80</i>	<i>53</i>	<i>158</i>	<i>—</i>	
Värmlands io	—	—	—	—	5	18	45	68	—	
Örebro	—	—	—	—	4	51	3	58	—	
Kopparbergs	—	—	—	—	16	11	5	32	—	
<i>VI Milo</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>43</i>	<i>225</i>	<i>6</i>	<i>271</i>	<i>—</i>	
Västerbottens . . . io	—	—	—	—	11	82	2	95	—	
Norrbottnens	—	—	—	—	32	143	4	179	—	
<i>VII Milo</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>4</i>	<i>—</i>	
Samtliga prövade	1 841	2 315	2 128	3 076	13 671	30 715	1 133	54 879	7.6	
<i>I Milo</i>	<i>456</i>	<i>474</i>	<i>503</i>	<i>593</i>	<i>3 193</i>	<i>7 866</i>	<i>339</i>	<i>13 424</i>	<i>6.9</i>	
Malmöhus södra . io	100	91	126	129	630	1 789	76	2 941	6.5	
„ norra	130	71	117	114	549	2 241	115	3 337	6.0	
Kronobergs	136	214	154	130	1 025	2 235	125	4 019	8.7	
Norra Smålands . . .	90	98	106	220	989	1 601	23	3 127	6.0	
<i>II Milo</i>	<i>253</i>	<i>278</i>	<i>281</i>	<i>347</i>	<i>1 913</i>	<i>3 122</i>	<i>124</i>	<i>6 318</i>	<i>8.4</i>	
Gävleborgs io	46	89	51	86	537	950	29	1 788	7.6	
Jämtlands	74	91	130	128	546	1 321	17	2 307	7.2	
Västernorrlands . . .	133	98	100	133	830	851	78	2 223	10.4	
<i>III Milo</i>	<i>331</i>	<i>459</i>	<i>275</i>	<i>435</i>	<i>2 194</i>	<i>5 800</i>	<i>382</i>	<i>9 876</i>	<i>8.0</i>	
Hallands io	49	35	69	66	217	819	29	1 284	6.5	
Västgöta-Bohus . . .	112	220	109	148	983	2 017	255	3 844	8.6	
Älvsborgs	107	96	38	128	565	1 386	66	2 386	8.5	
Skaraborgs	63	108	59	93	429	1 578	32	2 362	7.2	
<i>IV Milo</i>	<i>384</i>	<i>493</i>	<i>660</i>	<i>1 079</i>	<i>2 886</i>	<i>7 466</i>	<i>169</i>	<i>13 137</i>	<i>6.7</i>	
Östergötlands . . . io	59	105	120	306	572	1 671	23	2 856	5.7	
Södermanlands . . .	76	73	130	136	891	853	22	2 181	6.8	
Stockholms	128	226	154	337	965	4 021	78	5 909	6.0	
Uppsala	121	89	256	300	458	921	46	2 191	9.6	
<i>V Milo</i>	<i>215</i>	<i>318</i>	<i>225</i>	<i>361</i>	<i>1 882</i>	<i>3 774</i>	<i>72</i>	<i>6 847</i>	<i>7.8</i>	
Värmlands io	81	63	68	174	659	1 367	55	2 467	5.8	
Örebro	74	142	64	92	693	1 346	10	2 421	8.9	
Kopparbergs	60	113	93	95	530	1 061	7	1 959	8.8	
<i>VI Milo</i>	<i>185</i>	<i>276</i>	<i>166</i>	<i>245</i>	<i>1 378</i>	<i>2 535</i>	<i>32</i>	<i>4 817</i>	<i>9.6</i>	
Västerbottens . . . io	68	148	67	122	656	1 269	14	2 344	9.2	
Norrbottnens	117	128	99	123	722	1 266	18	2 473	9.9	
<i>VII Milo</i>	<i>17</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>16</i>	<i>225</i>	<i>152</i>	<i>15</i>	<i>460</i>	<i>7.4</i>	

Tab. 2. Kroppsfel och sjukdomar hos värnpliktiga tillförda grupp 0, T, 4 och 3 vid besiktningsarna år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kroppsfel och sjukdomar (enl. besiktningsreglementet)	20-åriga i grupp					Överåriga i grupp					Underåriga i gr. 3
	0	T	4	3	S:a	0	T	4	3	S:a	
<i>Bildnings- o. utvecklingsfel</i>	21	106	72	128	327	4	5	44	65	118	—
010 Allmän svaghet	6	104	53	97	260	2	5	37	56	100	—
011 Dvärgväxt	9	2	12	27	50	2	—	5	8	15	—
012 Bildningsfel	3	—	6	1	10	—	—	2	1	3	—
013 Missbildning av inre organ	3	—	1	3	7	—	—	—	—	—	—
<i>Tuberkulos</i>	127	423	42	42	634	96	200	20	29	345	—
020 i lungorna el. struphuvudet	92	217	7	16	332	83	113	10	12	218	—
021 i lungsäcken, (lungsäcksinflamm.)	—	135	5	10	150	2	57	5	10	74	—
022 i bensystemet o. ledgångarna	30	12	19	4	65	8	4	2	1	15	—
023 i lymfkörtlarna	1	42	10	10	63	3	21	3	5	32	—
024 i urogenitalorganen	4	2	—	—	6	—	1	—	—	1	—
025 i andra organ	—	15	1	2	18	—	4	—	1	5	—
<i>Övriga infektionssjukdomar</i>	13	104	24	10	151	13	31	12	8	64	—
030 Reumatisk feber	13	99	22	10	144	12	27	10	8	57	—
031 Syfilis medfödd el. förvärvad	—	2	1	—	3	1	—	2	—	3	—
032 Aktinomykos	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—
033 Kronisk infektionssjukdom av annat slag	—	3	1	—	4	—	3	—	—	3	—
<i>Ämnesomsättnings- o. endokrina sjukdomar. Blodsjukdomar</i>	128	16	25	25	194	5	3	9	5	22	—
040 Gikt	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
041 Sockersjuka	113	2	5	—	120	2	—	1	—	3	—
042 Struma (Morbus Basedowii)	2	6	5	11	24	—	1	3	—	4	—
043 Sjuklig fetma	3	—	12	11	26	1	1	3	4	9	—
044 Annan endokrin sjukdom	5	3	2	—	10	1	1	1	1	4	—
045 Blodsjukdom	5	4	1	3	13	1	—	1	—	2	—
<i>Psykiska sjukdomar o. nervsjukdomar</i>	675	65	226	298	1 264	123	12	21	14	170	—
050 Endogen psykisk sjukdom	65	17	2	—	84	33	—	2	1	36	—
051 Exogen psykisk sjukdom	3	2	—	1	6	—	2	—	1	3	—
052 Abnorm personlighet och psykoneuros	37	16	28	220	301	18	4	9	9	40	—
053 Sinnesslöhet, (nedsatt fattningsförm.)	413	2	145	28	588	44	—	2	—	46	—
054 Organisk sjukdom i nervsystemet	69	12	18	19	118	8	4	5	—	17	—
055 Fallandesot	81	12	7	3	103	19	2	3	1	25	—
056 Talrubbing	7	4	26	27	64	1	—	—	2	3	—
<i>Ögonsjukdomar</i>	86	10	227	699	1 022	7	—	20	16	43	1
060 Blindhet å ett öga	27	2	52	220	301	2	—	4	7	13	1
061 Nedsättning av synskärpan	33	2	146	465	646	4	—	16	7	27	—
062 Närsynthet å bägge ögonen	16	—	10	6	32	1	—	—	—	1	—
063 Sjukdom i ögats inre el. yttre delar	10	6	19	8	43	—	—	—	2	2	—
064 Kronisk sjukdom i tårvägarna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Öronsjukdomar</i>	61	25	164	147	398	5	3	19	5	32	1
070 Dövtamhet	29	—	—	—	29	—	—	—	—	—	—
071 Dövhel el. nedsatt hörsselförmåga	16	2	53	95	166	2	—	4	4	10	1
072 Kronisk inflammation i mellanörat	16	22	110	51	199	3	3	14	1	21	—
073 Otoscleros (Morbus Menière m. fl.)	—	2	1	1	4	—	—	1	—	1	—
<i>Cirkulationsorganens sjukdomar</i>	76	46	273	288	683	13	7	53	39	112	1
080 Klaffel i hjärtat	68	23	228	177	496	10	3	26	20	59	—
081 Kronisk sjukdom i hjärtmuskulaturen	2	6	15	40	63	3	1	6	2	12	1
082 Perikardit	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—

Kroppsfel och sjukdomar (enl. besikt- ningsreglementet)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	20-åriga i grupp					Överåriga i grupp					Under- åriga	
	O	T	4	3	Sa	O	T	4	3	Sa	i	gr. 3
083 Paroxysmal tachycardi	1	2	10	21	34	—	—	4	5	9	—	—
084 Sjukdom i pulsåderna	1	5	8	12	26	—	—	5	—	5	—	—
085 Blödåderbräck	4	9	8	36	57	—	3	10	11	24	—	—
086 Annan sjukdom i cirkulationsorganen	—	1	3	2	6	—	—	2	—	2	—	—
<i>Andningsorganens sjukdomar</i>	23	29	49	52	153	8	5	11	6	30	—	—
090 Kronisk sjukdom i näsan el. dess bihål- lor. (Stinknäsa, nästäppthet)	—	—	2	4	6	1	—	—	—	1	—	—
091 Lungsäcksinflammation (ej tuberkulos) .	1	4	5	4	14	1	2	1	3	7	—	—
092 Asthma bronchiale	19	20	38	34	111	6	3	8	3	20	—	—
093 Kronisk sjukdom i lunga el. lungsäck (av icke tuberkulös natur)	3	3	2	6	14	—	—	1	—	1	—	—
094 Kronisk sjukdom i luftvägarna	—	2	2	4	8	—	—	1	—	1	—	—
<i>Munhålan, matsmältningsorganens o. buktväggens sjukdomar</i>	10	126	22	88	246	15	34	20	29	98	—	—
100 Tanddefekt el. tandsjukdom	—	11	8	38	57	1	1	2	2	6	—	—
101 Sjukdom i övre matsmältningsorganen .	2	—	5	6	13	1	—	—	—	1	—	—
102 Mag- eller tarmsår	—	60	2	8	70	10	25	10	11	56	—	—
103 Gallvägs- el. bukspottskörtelåkomma .	4	1	—	—	5	—	—	1	—	1	—	—
104 Annan sjukdom i bukhålan el. dess organ	4	18	4	12	38	3	3	4	—	10	—	—
105 Sjukdom i bukväggen (bräck)	—	36	3	24	63	—	5	3	16	24	—	—
<i>Urin- o. könsorganens sjukdomar</i>	26	50	27	41	144	16	5	7	11	39	—	—
110 Sjukdom i njurarna el. urinvägarna . .	13	36	10	15	74	13	4	4	4	25	—	—
111 Testiklarna i bukhålan el. ljumskkanalen	1	8	9	24	42	—	—	3	7	10	—	—
112 Annan kronisk sjukdom i könsorg. . .	—	—	2	1	3	—	1	—	—	1	—	—
113 Enuresis nocturna	12	6	6	1	25	3	—	—	—	3	—	—
<i>Hudsjukdomar o. sjukdomar i bindväven</i>	4	8	26	39	77	—	3	2	3	8	—	—
120 Större ärr	—	—	1	4	5	—	1	—	—	1	—	—
121 Skallighet	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
122 Kronisk hudsjukdom	3	8	24	34	69	—	2	2	3	7	—	—
123 Kroniskt bensår	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
<i>Svulster</i>	1	5	2	1	9	1	—	—	—	1	—	—
130 Elakartad svulst	—	3	—	—	3	1	—	—	—	1	—	—
131 Annan svulst hinderlig för tjänsten . .	1	2	2	1	6	—	—	—	—	—	—	—
<i>Stödje- o. rörelseorganens fel, lyten och sjukdomar</i>	240	70	624	858	1 792	37	20	66	59	182	7	—
200 Följder efter skador å el. sjukdomar i huvudets ben	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
201 Best. neds. funk.-dugl. käkled	—	—	—	7	7	—	—	—	—	—	—	—
202 Best. neds. funk.-dugl. av övre extremit.	33	8	71	87	199	8	5	8	8	29	—	—
203 Neds. funk.-dugl. av ryggraden	48	18	105	179	350	7	2	13	16	38	1	—
204 Best. hals-, buk- el. ryggmuskelsvaghet .	—	2	7	3	12	—	—	1	1	2	—	—
205 Best. neds. funk.-dugl. av bröstorg skulderblad m. skulderled	5	—	20	34	59	—	1	3	3	7	1	—
206 Best. neds. funk.-dugl. av bäckenet m. höftl.	25	3	27	15	70	2	1	3	3	9	—	—
207 Best. neds. funk.-dugl. av nedre extremit.	79	34	344	490	947	5	6	29	25	65	5	—
208 Förändr. i stödje- och rörelseorganen med best. neds. funk.-duglighet	25	4	11	9	49	4	4	1	1	10	—	—
209 Defekt av extremitet el. extremitetdel .	19	—	33	32	84	6	—	6	1	13	—	—
210 Andra åkommor i stödje- och rörelseorg.	6	1	6	2	15	4	1	2	1	8	—	—
<i>Övriga.</i>	4	817	10	32	863	—	80	11	24	115	5	—
300 Försenad el. otillräcklig kroppsutveckl. .	—	551	—	2	553	—	51	1	4	56	—	—
301 Svag kropps-konstitution	—	30	—	—	30	—	1	—	1	2	—	—
302 Tillfällig sjukdom (olycksfall)	—	224	—	—	224	—	26	2	1	29	—	—
I'tan redov. sjukdom	4	12	10	30	56	—	2	8	18	28	5	—
Summa	1495	1901	1813	2748	7 957	343	408	315	313	1 379	15	—

Tab. 3. Samtliga prövade vid besiktningarna år 1943 fördelade efter ålder.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Födelseår	I Milo	II Milo	III Milo	IV Milo	V Milo	VI Milo	VII Milo	Summa
<i>Underåriga</i>	1 091	240	525	1 152	158	274	4	3 444
Därav födda år 1927	3	3	3	1	1	1	—	12
1926	78	14	22	45	10	4	—	173
1925	548	105	227	515	66	128	2	1 591
1924	462	118	273	591	81	141	2	1 668
<i>20-åriga</i> (födda år 1923) . .	11 602	5 745	8 927	11 704	6 343	4 138	441	48 900
<i>Överåriga</i>	731	333	424	281	346	405	15	2 535
Därav födda år 1922	396	161	182	60	206	201	7	1 213
1921	90	47	53	29	45	55	3	322
1920	37	14	11	28	21	26	—	137
1919	16	10	12	7	12	9	—	66
1918	12	7	9	8	4	11	2	53
1917	13	9	11	13	1	11	—	58
1916	15	5	10	12	3	15	—	60
1915	5	8	10	7	1	12	—	43
1914	13	8	16	6	1	7	1	52
1913	17	5	13	10	3	7	—	55
1912	12	6	5	10	3	8	1	45
1911	15	8	8	7	2	7	—	47
1910	11	5	4	6	2	9	—	37
1909	4	11	14	8	4	13	—	54
1908	10	8	7	6	—	6	—	37
1907	7	5	12	2	2	2	—	30
1906	13	3	10	6	3	4	1	40
1905	7	2	1	4	1	—	—	15
1904	4	—	10	9	9	—	—	32
1903	2	2	7	6	4	—	—	21
1902	6	1	—	8	3	—	—	18
1901	11	2	5	4	4	—	—	26
1900	4	—	2	11	1	2	—	20
1899	7	1	4	8	1	—	—	21
1898	1	2	3	3	5	—	—	14
1897	3	2	3	3	1	—	—	12
1896	—	1	2	—	3	—	—	6
1895	—	—	—	—	1	—	—	1
Samtliga	13 424	6 318	9 876	13 137	6 847	4 817	460	54 879

Tab. 4 a. Kroppsfel och sjukd. hos 20-åriga vpl tillförda grupp T inom olika inskrivningsomr. år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Inskrivningsområden (io)	Bildnings- och utvecklingsfel					Ämnessätt- endo- krita- o. blodsjukd.	Psykliska och nervsjukdomar																	
	Allmän svaghet	Övriga bildningsfel Oftalräcklig kroppsbyggnad	Tuberkulos	Övriga infektions- sjukdomar	Amnossätt- endo- krita- o. blodsjukd.	Sinnessjukdom	Fallandesot	Övriga sjukd. i nervsystemet	Öronsjukdomar	Ögonsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Munhålan, matsmält- ningsorg. och buk- väggens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukd. i bindväven	Svulster	Stödie- o. förseor- gens sjukdomar	Svag kroppskonstitu- tion o. tub. belastn. (olycksfall)	Tillfällig sjukdom el. svaghet efter sjukdom	Utan angiven sjukdom	Summa			
I Milo	10	2	—	52	29	4	4	—	1	6	5	3	8	3	18	12	—	2	6	163	7	26	3	364
Malmöhus södra i.o.	1	—	—	10	7	—	1	—	—	1	2	2	3	1	2	1	—	2	2	49	—	7	—	89
norra ,	3	—	—	12	5	1	—	—	—	2	1	—	—	1	3	2	—	1	1	13	1	3	—	49
Kronobergs ,	2	—	—	16	10	—	—	—	1	1	1	—	3	1	5	5	—	1	1	85	6	11	3	153
Norra Smålands ,	4	—	—	14	7	3	3	—	—	2	1	1	2	—	8	4	—	1	2	16	—	5	—	73
II Milo	11	—	—	93	15	1	4	1	—	4	2	2	5	1	5	2	—	1	9	43	—	25	1	225
Gävleborgs i.o.	2	—	—	39	9	1	2	1	—	2	—	—	2	—	1	2	—	1	3	15	—	7	—	87
Jämtlands ,	7	—	—	41	4	—	2	—	—	1	1	1	3	—	3	—	—	5	13	—	5	—	—	86
Västernorrlands ,	2	—	—	13	2	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1	15	—	13	1	—	52
III Milo	21	—	—	62	26	2	7	1	1	1	1	3	10	6	34	13	2	1	19	125	7	47	1	390
Hallands i.o.	3	—	—	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	—	2	14	—	3	—	—	34
Västgöta-Bohus ,	12	—	—	40	15	2	4	1	1	1	—	1	4	5	23	10	1	1	10	46	1	27	—	205
Älvsborgs ,	5	—	—	8	4	—	2	—	—	—	2	3	—	—	5	2	1	—	7	36	6	1	—	82
Skaraborgs ,	1	—	—	12	2	—	1	—	—	—	1	—	3	—	3	—	—	—	29	—	16	1	—	69
IV Milo	23	—	—	89	13	6	7	—	1	4	1	9	16	8	40	13	2	—	18	124	13	84	5	476
Östergötlands i.o.	1	—	—	8	1	1	1	—	—	1	1	4	5	—	1	1	1	—	1	40	10	27	—	103
Södermanlands ,	12	—	—	9	7	—	—	—	—	1	—	3	4	1	12	5	—	—	4	8	—	5	—	71
Stockholms ,	6	—	—	66	4	4	5	—	—	1	—	2	6	6	25	6	1	—	10	51	3	21	5	222
Uppsala ,	4	—	—	6	1	1	1	—	1	2	—	—	1	1	2	1	—	—	3	25	—	31	—	80
V Milo	23	—	—	42	17	2	8	—	9	1	1	9	5	10	22	7	4	—	14	64	3	34	2	277
Värmlands i.o.	2	—	—	13	6	1	4	—	1	1	—	1	—	—	1	1	—	—	3	6	—	2	—	43
Örebro ,	1	—	—	14	4	—	2	—	4	—	1	7	2	9	15	3	3	—	1	45	2	27	—	140
Kopparbergs ,	20	—	—	15	7	1	2	—	4	—	—	1	3	—	6	3	1	—	10	13	1	5	2	94
VI Milo	14	—	—	80	4	1	5	—	—	—	—	1	—	—	5	3	—	1	3	30	—	8	—	155
Västerbottens i.o.	8	—	—	51	2	—	3	—	—	—	—	1	—	—	3	2	—	—	25	—	6	—	—	102
Norrbottnens ,	6	—	—	29	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3	5	—	2	—	53
VII Milo	2	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	1	2	—	—	—	14
Gotlands i.o.	2	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	1	2	—	—	—	14
Summa	104	2	—	423	104	16	35	2	12	16	10	26	46	20	126	50	8	5	70	551	30	224	12	1901
%	5.5	0.1	—	22.3	5.5	0.9	1.8	0.1	0.6	0.9	0.5	1.4	2.4	1.5	6.6	2.6	0.4	0.3	3.7	28.9	1.6	11.8	0.6	100.0
Per 1000 prövade 20-åriga	2.2	0.0	—	8.7	2.1	0.3	0.7	0.0	0.3	0.3	0.2	0.5	0.9	0.6	2.6	1.0	0.2	0.1	1.4	11.3	0.6	4.6	0.3	38.9

Anm. Grupp T omfattar för tillfället till krigatjänst odugliga.

Tab. 4 b. Kroppsfel och sjukdomar hos *överbäriga* vpl tillförda grupp T inom olika inskrivningsomr. år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Inskrivningsområden (io)	Bildnings- och utvecklingsfel			Tuberkulos	Övriga infektions- sjukdomar	Ärftliga och endo- krina- o. blodsjukd.	Psykiska och nervsjukdomar			Övriga sjukd. i nervsystemet	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Munhålan, matsmält- ningsorg. o. buk- väggen sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukd. i bindväven	Svalster	Stödj- o. förlägsorga- nens sjukdomar	Förändrad el. otillr. kroppsutveckling	Svag kroppskonstitu- tion o. tub. belastn.	Tillfällig sjukdom el. svaghet efter sjukdom (olyckfall)	Utan angiven sjukdom	Summa
	Allmän svaghet	Övriga bildningsfel	Ovillfärlig kroppsbbyggnad				Sinnessjukdom	Fallandessot	Sinnessöhet															
<i>I Milo</i>	—	—	—	36	8	1	—	—	—	1	—	1	4	3	8	1	—	—	6	32	—	6	2	109
Malmöhus södra i.o.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
„ norra „	—	—	—	7	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	3	—	—	—	—	22
Kronobergs „	—	—	—	19	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2	30	—	3	1	60
Norra Smålands „	—	—	—	9	3	—	—	—	—	1	—	—	3	1	3	1	—	—	2	—	—	1	1	25
<i>II Milo</i>	—	—	—	30	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	1	8	—	7	—	52
Gävleborgs i.o.	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Jämtlands „	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5
Västernorrlands „	—	—	—	24	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	8	—	—	7	—	45
<i>III Milo</i>	1	—	—	21	7	—	2	—	1	1	—	—	1	—	9	2	—	—	5	10	1	6	—	67
Hallands i.o.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Västgöta-Bohus „	—	—	—	6	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	2	—	13
Älvsborgs „	1	—	—	2	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	2	—	—	1	3	1	—	—	14
Skaraborgs „	—	—	—	12	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	4	6	—	4	—	39
<i>IV Milo</i>	—	—	—	6	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	4	—	15
Östergötlands i.o.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Södermanlands „	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Stockholms „	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Uppsala „	—	—	—	2	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	9
<i>V Milo</i>	3	—	—	15	2	1	2	—	1	1	—	—	—	—	7	2	2	—	3	—	—	1	—	41
Värmlands i.o.	2	—	—	9	2	1	1	—	—	1	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	20
Örebro „	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Kopparbergs „	1	—	—	6	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	2	2	—	3	—	—	—	—	19
<i>VI Milo</i>	1	—	—	91	12	—	1	—	—	—	—	—	1	—	8	—	—	—	4	1	—	3	—	121
Västerbottens i.o.	1	—	—	32	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	2	1	—	—	—	46
Norrbottens „	—	—	—	59	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	2	—	—	3	—	75
<i>VII Milo</i>	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	8
Gotlands i.o.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3
Summa	5	—	—	200	31	3	6	—	2	4	—	3	7	5	34	5	3	—	20	51	1	26	2	408
%	1.2	—	—	49.1	7.6	0.7	1.5	—	0.5	1.0	—	0.7	1.7	1.2	8.3	1.2	0.7	—	4.9	12.5	0.3	6.4	0.5	100.0
Per 1000 prövade överbäriga	2.0	—	—	78.9	12.2	1.2	2.4	—	0.7	1.6	—	1.2	2.8	2.0	13.4	2.0	1.2	—	7.9	20.1	0.4	10.2	0.7	160.9

Anm. Grupp T omfattar för tillfället till krigstjänst odugliga.

Tab. 5 a. Kroppsfel och sjukd. hos 20-åriga vpl tillförda grupp 0 inom olika inskrivningsomr. år 1943.

Inskrivningsområden (io)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
		Bildnings- och utvecklingsfel		Övriga bildningsfel	Övriga utvecklingsfel	Tuberkulos	Övriga infektions- sjukdomar	Ämnessätn.-endo- kri- o. blodsjukd.	Psykiska och nervsjukdomar	Sinnessjukdom	Övr. sjukd. i nervsystemet	Ögonsjukdomar	Öron- sjukd.	Övriga öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Munhållans, matsmäl- ningsorg. och buk- vägans sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukd. i bindväven	Svulster	Stödje- o. rörelse- organens sjukdomar	Försenad el. otillr. kroppsutveckling	Svag kroppskonstitu- tion o. tub. belastn.	Tillfällig sjukdom el. svaghet efter sjukdom (olycksfall)	Utan angiven sjukd.	Summa
I Milo		2	2	1	35	8	19	27	99	14	22	23	5	9	22	6	4	7	1	—	58	—	—	—	—	367
Malmöhus södra io		—	1	—	11	2	4	7	28	4	5	5	3	3	7	2	1	4	1	—	10	—	—	—	—	98
norra »		1	1	1	5	—	4	2	29	3	6	5	1	5	10	1	—	1	—	—	20	—	—	—	—	95
Kronobergs »		—	—	—	19	3	4	11	26	4	4	8	4	1	3	2	1	—	—	—	14	—	—	—	—	104
Norra Smålands »		1	—	—	—	3	7	16	3	7	5	—	—	—	2	1	2	2	—	—	14	—	—	—	—	70
II Milo		—	1	1	20	3	15	7	45	11	12	15	3	6	8	3	1	6	—	1	27	—	—	—	—	185
Gävleborgs io		—	—	—	3	—	4	1	18	5	1	4	—	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	43
Jämtlands »		—	—	1	2	—	7	5	15	5	7	4	1	3	3	2	—	1	—	—	8	—	—	—	—	64
Västernorrlands »		—	1	—	15	3	4	1	12	1	4	7	2	2	5	1	1	5	—	1	13	—	—	—	—	78
III Milo		1	3	—	30	—	32	16	70	12	10	14	8	4	13	3	5	2	1	—	60	—	—	—	—	284
Hallands io		1	—	—	4	—	4	3	9	4	1	1	1	—	2	1	5	—	—	—	7	—	—	—	—	43
Västgöta-Bohus »		—	1	—	12	—	11	2	35	4	4	3	1	2	4	1	—	—	—	—	17	—	—	—	—	97
Älvsborgs »		—	1	—	12	—	11	6	12	2	5	5	5	1	5	1	—	1	1	—	27	—	—	—	—	95
Skaraborgs »		—	1	—	2	—	6	5	14	2	—	5	1	1	2	—	—	1	—	—	9	—	—	—	—	49
IV Milo		1	1	1	21	2	25	35	108	22	19	14	4	7	15	5	—	7	1	—	41	—	—	—	2	332
Östergötlands io		—	—	—	4	—	3	6	23	3	3	1	1	—	4	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	57
Södermanlands »		—	1	1	7	—	6	8	18	4	3	2	1	2	—	2	—	1	—	—	10	—	—	—	—	66
Stockholms »		—	—	—	3	1	12	13	39	10	5	7	1	4	3	—	—	4	1	—	12	—	—	—	2	117
Uppsala »		1	—	—	7	1	4	8	28	5	8	4	1	1	8	1	—	2	—	—	13	—	—	—	—	92
V Milo		1	2	2	8	—	27	8	53	14	6	11	3	4	12	5	—	3	1	—	32	—	—	—	—	192
Värmlands io		1	—	—	—	—	15	3	25	3	2	4	1	1	2	1	—	1	—	—	13	—	—	—	—	72
Örebro »		—	—	1	8	—	10	3	21	5	1	1	—	2	9	4	—	1	1	—	4	—	—	—	—	71
Kopparbergs »		—	2	1	—	—	2	2	7	6	3	6	2	1	1	—	—	1	—	—	15	—	—	—	—	49
VI Milo		1	—	1	12	—	8	12	34	8	7	9	3	2	5	2	—	1	—	—	14	—	—	—	—	119
Västerbottens io		—	—	—	4	—	2	7	16	5	4	5	2	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	52
Norrbottnens »		1	—	1	8	—	6	5	18	3	3	4	1	1	5	2	—	1	—	—	8	—	—	—	—	67
VII Milo		—	—	—	1	—	2	—	4	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	5	—	—	—	2	16
Gotlands io		—	—	—	1	—	2	—	4	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	5	—	—	—	2	16
Summa		6	9	6	127	13	128	105	413	81	76	86	29	32	76	23	10	26	4	1	240	—	—	—	—	4 1495
%		0.4	0.6	0.4	8.5	0.9	8.6	7.0	27.6	5.4	5.1	5.8	1.9	2.1	5.1	1.5	0.7	1.7	0.3	0.1	16.0	—	—	—	0.3	100.0
Per 1 000 prövade 20-åriga		0.1	0.2	0.1	2.6	0.3	2.6	2.1	8.4	1.7	1.6	1.7	0.6	0.7	1.6	0.5	0.2	0.5	0.1	0.0	4.9	—	—	—	0.1	30.6

Ant. Grupp 0 omfattar till krigstjänst odugliga.

Tab. 5 b. Kroppsfel och sjukd. hos överåriga vpl tillförda grupp 0 inom olika inskrivningsomr. år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Inskrivningsområden (io)	Bildnings- och utvecklingsfel		Övriga bildningsfel Outilträckt kroppsbbyggnad	Tuberkulos	Amnesomsätt- endo- krina- o. blodsjukd.	Övriga infektions- sjukdomar	Psyckiska och nervsjukdomar		Sinnessjukdom	Övr. sjukd. i nervsystemet Fallandesot	Sinneshöret	Öron- sjukd.	Öron- sjukdomar Dörsinnet	Ögon- sjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Manif. matsmält- ningsorg. och buk- väggen sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukd. i bindväven	Svulster	Stöde- o. rörelse- organens sjukdomar	Förenad el. ödlir. kroppsutveckling	Svag kroppskonstitu- tion o. tub. belastn.	Tillfällig sjukdom el. svaghet efter sjukdom (olyckefall)	utan angiven sjukd. Tillfällig sjukdom el. svaghet efter sjukdom	Summa
	Allmän svaghet	Övriga																								
I Milo	1	2			25	8	2		9	10	4	2	6	—	2	3	1	4	2			8				80
Malmöhus södra io					1				1																	2
norra	1				7	2			4	6	4	2			1	1	1	3	1			2				35
Kronobergs		1			10	2	1		1	3			5		1	1			1		6					32
Norra Smålands		1			7	4	1		4				1		1		1									20
II Milo					17	1			12	10	1	1	1		2	4	2	1	8		1	7				68
Gävleborgs io					1				1						1						1					3
Jämtlands					2				4	3																10
Västernorrlands					14	1			7	7	1	1	1		2	3	2	1	8		1	6				55
III Milo					7				8	6	3	1			3	3	6	1			8					46
Hallands io					1										1	1	2				1					6
Västgöta-Bohus					2				4	3	1				1						3					14
Älvsborgs					2				2	1	1				1	1	2	1			2					12
Skaraborgs					2				2	2	1	1			1	1	2				2					14
IV Milo					16	1			8	9	4	2			1		3	1			5					50
Östergötlands io									1	1																2
Södermanlands					1				4	1	1										3					10
Stockholms					1				2	3	1	1						1								9
Uppsala					14	1			2	4	1	1			1		3				2					29
V Milo					2	1	1		5	5	3				2		1				3					23
Värmlands io					1	1			1	2					2		1				1					9
Örebro									1	1											1					3
Kopparbergs					1		1		3	2	3										1					11
VI Milo	1				29	2	2		9	3	4	3			1		2		4		6					66
Västerbottens io					3	1	1		4	1	2							1			3					16
Norrbottnens	1				26	1	1		5	2	2	3			1		2		3		3					50
VII Milo										1																1
Gotlands io										1																1
Summa	2	2			96	13	5		51	44	19	9	7		5	13	8	15	16		1	37				343
%	0.6	0.6			28.0	3.8	1.5		14.9	12.7	5.5	2.6	2.0		1.5	3.8	2.3	4.4	4.7		0.3	10.8				100.0
Per 1000 prövade överåriga	0.7	0.7			37.9	5.1	2.0		20.1	17.4	7.5	3.6	2.8		2.0	5.1	3.2	5.9	6.3		0.4	14.6				135.3

Anm. Grupp 0 omfattar till krigstjänst odugliga.

Tab. 6. Kroppsfel och sjukd. hos 20-åriga vpl tillförda grupp 4 inom olika inskrivningsomr. år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Inskrivningsområden (i. o.)	Bildnings- och utvecklingsfel	Otillräcklig kroppsbbyggnad	Övriga bildningsfel	Tuberkulos	Övriga infektions- sjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Psyckiska och nervsjukdomar	Sinnessjukdom	Sinnesslöhet	Fallandesot	Övr. sjukd. i nervsystemet	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Manhalsans, matinntä- llingsorg. och bakväggs- sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Hudsjukd. o. sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Svulster	Svag kroppskonstitu- tion o. tub. belastn.	Förscnad el. otillr. kroppsutveckling	Stördje- o. rörelse- organens sjukdomar	Infektionssjukdom eller svaghet efter sjukdom (olycksfall)	Utan angiven sjukdom	Summa
I Milo	18	3	1	9	10	3	3	19	—	15	44	36	79	16	6	5	7	1	112	—	—	—	—	2	389
Malmöhus södra i.o.	3	—	1	3	6	—	—	5	—	5	12	12	27	5	2	2	3	—	31	—	—	—	—	—	117
„ norra „	11	1	—	—	1	1	—	5	—	5	12	12	7	4	2	2	2	1	27	—	—	—	—	1	94
Kronobergs „	3	—	—	3	3	1	2	6	—	4	11	9	25	4	2	—	1	1	33	—	—	—	—	—	107
Norra Smålands „	1	2	—	3	1	1	1	3	—	1	9	3	20	3	—	—	2	1	21	—	—	—	—	1	71
II Milo	11	3	2	4	4	2	2	16	—	4	40	39	28	4	2	3	2	—	76	—	—	—	—	1	243
Gävleborgs i.o.	—	—	—	2	2	—	—	4	—	1	5	9	7	1	1	—	1	—	16	—	—	—	—	—	49
Jämtlands „	7	3	—	2	2	2	1	7	—	2	19	21	15	3	1	2	1	—	39	—	—	—	—	1	128
Västernorrlands „	4	—	2	—	—	—	—	1	5	—	1	16	9	6	—	—	1	—	21	—	—	—	—	—	66
III Milo	7	1	1	4	4	3	11	15	2	7	30	19	46	9	7	6	2	—	61	—	—	—	—	4	239
Hallands i.o.	5	1	—	—	2	—	1	—	—	1	4	2	26	2	4	4	1	—	15	—	—	—	—	—	68
Västgöta-Bohus „	2	—	1	3	1	1	8	6	1	5	11	10	13	5	2	2	1	—	27	—	—	—	—	2	101
Älvsborgs „	—	—	—	1	1	1	1	5	—	1	8	—	3	1	1	—	—	—	10	—	—	—	—	1	34
Skaraborgs „	—	—	—	—	—	1	1	4	1	—	7	7	4	1	—	—	—	—	9	—	—	—	—	1	36
IV Milo	12	2	3	17	4	13	10	85	2	15	59	26	77	8	5	8	11	—	258	—	—	—	—	2	617
Östergötlands i.o.	—	1	—	2	1	1	5	54	—	2	5	5	10	1	1	2	2	—	26	—	—	—	—	—	118
Södermanlands „	7	1	—	8	—	2	1	2	2	5	24	6	21	2	3	5	1	—	28	—	—	—	—	1	119
Stockholms „	—	—	2	6	2	8	2	23	—	5	13	11	17	3	—	1	1	—	41	—	—	—	—	1	136
Uppsala „	5	—	1	1	1	2	2	6	—	3	17	4	29	2	1	—	7	—	163	—	—	—	—	—	244
V Milo	3	1	—	2	2	3	2	8	2	3	31	14	30	8	2	3	2	1	66	—	—	—	—	1	184
Värmlands i.o.	1	1	—	2	—	1	—	—	—	—	6	3	15	3	1	1	1	—	14	—	—	—	—	—	49
Örebro „	—	—	—	—	2	—	2	6	1	1	12	6	5	1	—	2	—	—	18	—	—	—	—	1	57
Kopparbergs „	2	—	—	—	—	2	—	2	1	2	13	5	10	4	1	—	1	1	34	—	—	—	—	—	78
VI Milo	1	2	—	5	—	1	2	2	1	—	22	26	10	4	—	2	2	—	45	—	—	—	—	—	125
Västerbottens i.o.	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	14	9	7	—	—	1	—	—	18	—	—	—	—	—	51
Norrbottnens „	1	2	—	5	—	—	1	2	1	—	8	17	3	4	—	—	1	2	27	—	—	—	—	—	74
VII Milo	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	4	3	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	16
Gotlands i.o.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	4	3	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	16
Summa	53	12	7	42	24	25	30	145	7	44	227	164	273	49	22	27	26	2	624	—	—	—	—	10	1813
%	2.9	0.7	0.4	2.3	1.3	1.4	1.7	8.0	0.4	2.4	12.5	9.0	15.1	2.7	1.2	1.5	1.4	0.1	34.4	—	—	—	—	0.6	100.0
Per 1 000 prövade 20-åriga	1.1	0.2	0.1	0.9	0.5	0.5	0.6	3.0	0.1	0.9	4.6	3.4	5.6	1.0	0.4	0.6	0.5	0.1	12.8	—	—	—	—	0.2	37.1

Tab. 7. Kroppsfel och sjukd. hos 20-åriga vpl tillförda grupp 3 inom olika inskrivningsomr. år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
Inskrivningsområden (i. o.)	Bildnings- och utvecklingsfel		Övriga bildningsfel Oftalräkling kroppssvaga	Tuberkulos	Övriga infektions- sjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Psykiska och nervsjukdomar		Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmältnings- organens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Hudsjukd. o. sjukd. i bindväv, lymförtl.	Svulster	Svag kroppskonstitution o. tab. belastn.	Förenad el. otillr. kroppsutveckling	Stödjel- o. rörelse- organens sjukdomar	Utan angiven sjukdom	Tillfäll. sjukdom eller svaghet efter sjukdom (olycksfall)	Svaga kroppskonstitution o. tab. belastn.	Förenad el. otillr. kroppsutveckling	Stödjel- o. rörelse- organens sjukdomar	Svulster	Summa
	Allmän svaghet	Övriga bildningsfel																								
I Milo	26	5	2	8	1	3	4	1	—	6	143	23	66	9	23	12	9	—	154	1	—	—	—	—	2	498
Malmöhus södra i.o.	2	—	—	6	1	—	2	—	—	2	24	10	17	5	7	3	2	—	42	1	—	—	—	—	—	124
norra "	8	2	1	1	—	1	—	—	—	2	34	5	5	—	7	—	1	—	34	—	—	—	—	—	—	101
Kronobergs "	1	2	1	1	—	2	1	—	—	—	37	1	28	1	2	4	2	—	32	—	—	—	—	—	1	116
Norra Smålands "	15	1	—	—	—	—	1	1	—	2	48	7	16	3	7	5	4	—	46	—	—	—	—	—	1	157
II Milo	10	1	1	6	4	5	—	9	—	1	91	35	23	6	6	5	2	—	95	—	—	—	—	—	4	304
Gävleborgs i.o.	—	—	—	2	1	—	—	4	—	1	22	10	11	2	4	3	—	—	22	—	—	—	—	—	—	82
Jämtlands "	6	1	—	—	2	3	—	4	—	—	36	17	8	1	2	2	1	—	42	—	—	—	—	—	—	125
Västernorrlands "	4	—	1	4	1	2	—	1	—	—	33	8	4	3	—	—	1	—	31	—	—	—	—	—	4	97
III Milo	22	5	—	11	—	3	3	4	—	14	123	18	49	8	20	8	6	—	78	1	—	—	—	—	8	381
Hallands i.o.	9	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16	3	9	—	12	3	2	—	6	—	—	—	—	—	—	61
Västgöta-Bohus "	3	1	—	9	—	—	3	—	—	5	54	7	12	6	4	4	3	—	31	—	—	—	—	—	2	144
Älvsborgs "	10	1	—	1	—	3	—	1	—	6	31	4	13	2	2	—	1	—	24	1	—	—	—	—	4	104
Skaraborgs "	—	3	—	1	—	—	—	3	—	2	22	4	15	—	2	1	—	—	17	—	—	—	—	—	2	72
IV Milo	27	6	—	10	1	10	208	10	—	15	194	33	73	19	23	8	13	—	382	—	—	—	—	—	15	1047
Östergötlands i.o.	3	3	—	—	—	3	144	7	—	7	41	4	13	3	2	5	5	—	62	—	—	—	—	—	2	304
Södermanlands "	8	1	—	6	—	—	1	—	—	1	51	4	15	6	8	2	—	—	28	—	—	—	—	—	1	132
Stockholms "	6	1	—	4	1	5	62	3	—	7	84	22	27	10	—	1	4	—	77	—	—	—	—	—	9	323
Uppsala "	10	1	—	—	—	2	1	—	—	—	18	3	18	—	13	—	4	—	215	—	—	—	—	—	3	288
V Milo	6	3	—	3	3	1	—	2	2	7	86	26	55	7	13	3	7	—	89	—	—	—	—	—	—	814
Värmlands i.o.	6	2	—	1	2	1	—	2	2	2	31	10	42	3	2	—	2	—	35	—	—	—	—	—	—	143
Örebro "	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	29	8	8	2	8	3	2	1	27	—	—	—	—	—	—	92
Kopparbergs "	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	26	8	5	2	3	—	3	—	27	—	—	—	—	—	—	79
VI Milo	6	7	1	4	1	3	6	2	1	3	52	12	21	3	3	5	2	—	57	—	—	—	—	—	1	190
Västerbottens i.o.	2	—	—	3	1	2	2	2	1	2	24	9	15	2	2	2	2	—	17	—	—	—	—	—	—	88
Norrbottnens "	4	7	1	1	—	1	4	—	—	1	28	3	6	1	1	3	—	—	40	—	—	—	—	—	1	102
VII Milo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
Gotlands i.o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
Summa	97	27	4	42	10	25	221	28	3	46	699	147	288	52	88	41	39	1	858	2	—	—	—	—	80	2748
%	3.5	1.0	0.2	1.5	0.4	0.9	8.0	1.0	0.1	1.7	25.4	5.4	10.5	1.9	3.2	1.5	1.4	0.0	31.3	0.0	—	—	—	—	1.1	100.0
Per 1000 prövade 20-åriga	2.0	0.6	0.1	0.9	0.2	0.5	4.5	0.6	0.1	0.9	14.8	3.0	5.9	1.1	1.8	0.8	0.7	0.0	17.6	0.0	—	—	—	—	0.6	56.2

Tab. 8 a. Översikt av ändringar i förut inskrivnas och frikallades värnpliktsförhållanden inom olika inskrivningsområden år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Inskrivningsområde (io)	Antal överförda från besiktningsgrupp										Antal överförda från besiktningsgrupp									
	4	3	2	1	3	2	1	2	1	Summa över- förda	0	4	3							Summa över- förda
	(o. SB)			(o. SV)			(o. SV)		(o. SV)					till besiktningsgrupp						
													4	3	2	1	3	2	1	2
											(o. SB)			(o. SV)			(o. SV)		(o. SV)	
I Milo . . .	500	203	232	927	40	56	194	3	5	2 160	12	4	6	9	1	1	—	1	—	34
Malmöhus södra . io	114	57	63	202	5	10	40	1	3	495	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" norra . . .	95	59	41	306	10	6	44	2	2	565	12	3	6	8	—	1	—	—	—	30
Kronobergs . . .	85	25	45	207	5	22	81	—	—	470	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norra Smålands . .	206	62	83	212	20	18	29	—	—	630	—	1	—	1	1	—	—	1	—	4
II Milo . . .	402	98	172	788	36	60	224	12	75	1 867	2	5	2	—	2	11	1	—	—	23
Gävleborgs . . . io	77	21	31	227	15	11	61	1	17	461	—	4	1	—	1	1	—	—	—	7
Jämtlands	189	43	74	303	8	19	78	1	2	717	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands . .	136	34	67	258	13	30	85	10	56	689	2	1	1	—	1	10	1	—	—	16
III Milo . . .	520	102	191	749	43	46	171	5	38	1 865	11	5	4	3	2	1	1	2	—	29
Hallands io	91	17	27	101	5	8	20	—	2	271	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västgöta-Bohus . .	187	43	94	350	27	24	115	3	16	859	3	3	1	—	2	—	—	—	—	9
Älvsborgs	161	21	47	187	3	3	13	1	10	446	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs	81	21	23	111	8	11	23	1	10	289	8	2	3	3	—	1	1	2	—	20
IV Milo . . .	472	154	270	912	113	141	394	27	87	2 573	192	64	36	13	1	—	2	7	2	317
Östergötlands . . io	67	17	20	100	28	28	113	1	9	383	77	1	—	—	—	—	2	2	—	82
Södermanlands . .	7	5	20	16	11	14	15	5	7	100	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Stockholms	117	57	86	247	41	42	145	19	71	825	115	63	36	13	1	—	—	3	2	233
Uppsala	281	75	144	549	33	60	121	2	—	1 265	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V Milo . . .	384	79	134	548	24	50	216	3	39	1 507	2	1	—	—	—	—	1	—	5	9
Värmlands io	165	32	62	228	13	18	135	—	30	683	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro	163	39	44	236	6	10	29	—	1	528	—	—	—	—	—	—	1	—	4	5
Kopparbergs	56	8	28	84	5	22	82	3	8	296	2	1	—	—	—	—	—	—	1	4
VI Milo . . .	185	88	118	228	16	49	78	12	26	800	8	5	—	—	2	—	—	—	—	15
Västerbottens . . io	114	65	60	156	6	27	43	11	22	504	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2
Norrbottnens . . .	71	23	58	72	10	22	35	1	4	296	8	4	—	—	1	—	—	—	—	13
VII Milo . . .	20	15	6	32	—	—	—	—	—	73	4	1	2	—	—	—	—	—	—	7
Gotlands io	20	15	6	32	—	—	—	—	—	73	4	1	2	—	—	—	—	—	—	7
Samtliga io	2 483	799	1 123	4 184	272	405	1 307	62	270	10 845	231	85	50	25	8	13	5	10	7	434

Tab. 8 b. Översikt av kroppsfel och sjukdomar, som föranlett överföring till gr. 0 av förut inskrivna vpl inom olika inskrivningsområden år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområde (io)	Bildnings- o. utvecklingsfel		Tuberkulos	Öv. infektions- sjukdomar	Ämnesomsätt- nings- o. blodsjukd.	Psyckiska o. nerv- sjukdomar			Ögonsjukdomar	Öron- sjukdomar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Munhåls- mat- smältningssorg. o. bukväggs sjukd.	Urin- o. könsorg. sjukdomar	Hudsjukdomar o. sjukdomar i bind- väven	Syfilis	Stötle- o. rörelseorg. sjukdomar	Summa		
	Allmän svag- het	Öv. bild- ningsfel				Sinnessjuk- dom	Sinnessjukhet	Fallandesot		Öv. sjukdomar i nervsystemet	Dörsrummet									Öv. öronsjukd.	
I Milo	7	—	2	215	43	48	309	173	49	82	78	—	73	247	78	124	69	14	8	243	1 862
Malmöhus södra . . io	1	—	—	56	5	8	71	29	12	19	20	—	14	69	17	29	16	3	2	65	436
" norra	4	—	1	51	17	14	70	31	14	24	20	—	33	58	30	41	22	5	2	64	501
Kronobergs	—	—	—	62	10	7	62	47	11	15	15	—	10	33	10	28	11	3	2	36	362
Norra Smålands . . .	2	—	1	46	11	19	106	66	12	24	23	—	16	87	21	26	20	3	2	78	563
II Milo	4	—	2	148	34	48	261	96	34	80	46	—	72	168	48	83	54	16	15	251	1 460
Gävleborgs io	2	—	—	31	8	13	54	16	12	34	8	—	20	52	15	14	10	3	4	60	356
Jämtlands	2	—	—	42	7	20	133	51	14	28	19	—	28	67	10	33	21	6	9	119	601
Västernorrlands . . .	—	—	2	75	19	15	74	29	8	18	19	—	24	49	23	36	23	7	2	72	495
III Milo	6	—	1	141	46	48	310	144	38	88	68	—	42	193	67	87	39	22	9	213	1 562
Hallands io	2	—	—	16	6	5	32	34	8	19	9	—	8	17	8	19	4	3	3	43	236
Västgöta-Bohus . . .	3	—	1	87	21	14	163	48	12	35	22	—	15	85	29	38	17	4	3	77	674
Älvsborgs	1	—	—	21	15	16	73	35	12	21	26	—	15	62	19	20	13	9	1	57	416
Skaraborgs	—	—	—	17	4	13	42	27	6	13	11	—	4	29	11	10	5	6	2	36	236
IV Milo	—	—	1	217	59	68	329	93	55	119	61	—	53	187	62	159	62	25	11	247	1 808
Östergötlands . . . io	—	—	—	20	2	14	49	23	10	11	8	—	9	18	6	6	4	1	1	22	204
Södermanlands . . .	—	—	—	5	1	3	6	—	1	—	—	—	2	12	2	5	1	—	1	9	48
Stockholms	—	—	1	75	27	21	111	23	19	21	18	—	11	57	14	28	22	3	3	53	507
Uppsala	—	—	—	117	29	30	163	47	26	86	35	—	31	100	40	120	35	21	6	163	1 049
V Milo	5	—	1	74	36	40	200	88	31	66	51	—	63	179	39	57	42	12	11	150	1 145
Värmlands io	—	—	1	30	14	13	70	45	14	31	20	—	18	109	17	26	10	6	8	55	487
Örebro	5	—	—	36	15	24	90	27	10	23	20	—	29	53	18	27	23	6	2	74	482
Kopparbergs	—	—	—	8	7	3	40	16	7	12	11	—	16	17	4	4	9	—	1	21	176
VI Milo	4	1	2	89	9	11	135	60	16	26	30	—	23	48	13	21	25	—	3	103	619
Västerbottens . . . io	1	—	1	50	7	8	100	42	10	13	20	—	10	31	9	13	12	—	3	65	395
Norrbottnens	3	1	1	39	2	3	35	18	6	13	10	—	13	17	4	8	13	—	—	38	224
VII Milo	—	—	—	10	1	—	11	21	—	3	2	—	6	3	1	3	1	2	—	9	73
Gotlands io	—	—	—	10	1	—	11	21	—	3	2	—	6	3	1	3	1	2	—	9	73
Samtliga io	26	1	9	804	228	263	1 555	675	223	464	336	—	332	1 025	308	534	292	91	57	1 216	8 529

52 Tab. 9 a. Kroppsfel och sjukdomar hos *förut inskrivna* vpl, vilka överförts till grupp 0, 4 eller 3, år 1913.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
	Antal överförda från besiktningsgrupp											
Kroppsfel och sjukdomar (enl. besiktningsreglementet)	4	3	2	1	3	2	1	2	1		Summa över- förda	
	Till besiktningsgrupp											
	0				4			3				
<i>Bildnings- o. utvecklingsfel</i>	19	4	5	8	2	7	9	2	1		57	
010 Allmän svaghet	12	4	4	6	1	7	9	2	1		46	
011 Dvärgväxt	1	—	—	—	—	—	—	—	—		1	
012 Bildningsfel	5	—	—	—	—	—	—	—	—		5	
013 Missbildning av inre organ	1	—	1	2	1	—	—	—	—		5	
<i>Tuberkulos</i>	163	83	166	482	18	25	63	13	37		1050	
020 i lungorna el. struphuvudet	139	67	134	410	14	16	40	8	25		853	
021 i lungsäcken (lungsäcksinflamm.)	3	1	5	16	2	5	13	1	5		51	
022 i bensystemet o. ledgångarna	13	9	13	20	—	—	2	—	—		57	
023 i lymfkörtlarna	2	2	6	9	2	2	5	3	5		36	
024 i urogenitalorganen	3	1	4	19	—	—	—	—	—		27	
025 i andra organ	3	3	4	8	—	2	3	1	2		26	
<i>Övriga infektionssjukdomar</i>	44	19	25	140	9	17	32	2	6		294	
030 Reumatisk feber	37	16	24	115	8	16	30	1	6		253	
031 Syfilis, medfödd el. förvärvad	2	2	1	15	—	—	2	—	—		22	
032 Aktinomykos	—	—	—	1	—	—	—	—	—		1	
033 Kronisk infektionssjukdom av annat slag	5	1	—	9	1	1	—	1	—		18	
<i>Ämnesomsättnings- o. endokrina sjukdomar. Blodsjukdomar</i>	62	18	32	151	4	2	19	—	5		293	
040 Gikt	1	1	4	5	1	—	—	—	—		12	
041 Sockersjuka	28	7	15	85	—	—	2	—	—		137	
042 Struma (Morbus Basedowi)	7	4	4	23	2	—	8	—	1		49	
043 Sjuklig fetma	7	3	1	10	—	—	6	—	—		27	
044 Annan endokrin sjukdom	5	—	2	3	—	1	—	—	2		13	
045 Blodsjukdom	14	3	6	25	1	1	3	—	2		55	
<i>Psyksiska sjukdomar o. nervsjukdomar</i>	781	289	478	1369	27	57	202	6	25		3234	
050 Endogen psykisk sjukdom	115	54	92	337	1	1	10	—	—		610	
051 Exogen psykisk sjukdom	15	3	12	27	—	3	1	—	—		61	
052 Abnorm personlighet och psykoneuros	254	98	131	417	16	34	126	1	17		1094	
053 Sinnesslöhet (nedsatt fattningsförm.)	213	71	158	233	4	11	23	—	1		714	
054 Organisk sjukdom i nervsystemet	130	36	47	222	6	8	39	5	6		499	
055 Fallandesot	39	23	37	124	—	—	2	—	—		225	
056 Talrubbing	15	4	1	9	—	—	1	—	1		31	
<i>Ögonsjukdomar</i>	158	42	24	112	23	9	33	3	12		416	
060 Blindhet å ett öga	37	12	5	40	5	3	13	1	7		123	
061 Nedsättning av synskärpa	72	19	9	31	13	3	10	2	4		163	
062 Närsynthet å bägge ögonen	16	4	2	4	—	—	—	—	—		26	
063 Sjukd. i ögats inre el. yttre delar	33	7	8	36	5	2	10	—	1		102	
064 Kronisk sjukd. i tårvägarna	—	—	—	1	—	1	—	—	—		2	
<i>Öronsjukdomar</i>	154	23	21	134	11	16	57	2	9		427	
070 Dövtumhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	
071 Dövhed el. nedsatt hörsel-förmåga	92	11	6	66	3	6	21	2	7		214	
072 Kronisk inflam. i mellanörat	54	10	13	37	8	7	25	—	2		156	
073 Otoscleros (Morbus Menière m. fl.)	8	2	2	31	—	3	11	—	—		57	
<i>Cirkulationsorg. sjukdomar</i>	326	77	93	529	27	48	152	1	18		1271	
080 Klaffel i hjärtat	184	39	37	184	4	23	33	1	5		510	
081 Kronisk sjukd. i hjärtmuskulaturen	60	17	34	161	4	11	39	—	3		329	
082 Perikardit	1	—	—	3	—	1	1	—	1		7	

TAB. 9 A (forts.). KROPPSFEL OCH SJUKDOMAR HOS FÖRUT INSKRIVNA VPL, ÅR 1943. 53

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
	Antal överförda från besiktningsgrupp											
Kroppsfel och sjukdomar (enl. besiktningsreglementet)	4	3	2	1	3	2	1	2	1			Summa över- förda
	Till besiktningsgrupp											
	0				4				3			
083 Paroxysmal tachycardi	2	2	—	8	3	1	4	—	4	—	24	
084 Sjukdom i pulsådrorna	41	10	16	109	4	4	32	—	1	—	217	
085 Blodåderbråk	32	6	3	52	10	6	36	—	4	—	149	
086 Annan sjukdom i cirkulationsorganen	6	3	3	12	2	2	7	—	—	—	35	
<i>Andningsorganens sjukdomar</i>	<i>101</i>	<i>18</i>	<i>36</i>	<i>159</i>	<i>9</i>	<i>15</i>	<i>69</i>	<i>1</i>	<i>11</i>	—	<i>413</i>	
090 Kronisk sjukdom i näsan el. dess bi- hålor (stinknäsa nästäppthet)	1	—	1	7	1	—	6	—	1	—	17	
091 Lungsäcksinflamm. (ej tuberkulos) . .	—	—	1	2	—	1	—	—	3	—	7	
092 Asthma bronchiale	86	15	21	115	5	11	28	1	3	—	285	
093 Kronisk sjukdom i lunga el. lungsäck (av icke tuberkulös natur)	11	1	5	27	2	2	26	—	4	—	78	
094 Kronisk sjukdom i luftvägarna	3	2	2	8	1	1	9	—	—	—	26	
<i>Munhålan, matsmältningsorganens o. bukväggens sjukdomar</i>	<i>127</i>	<i>26</i>	<i>60</i>	<i>321</i>	<i>38</i>	<i>58</i>	<i>202</i>	<i>13</i>	<i>57</i>	—	<i>902</i>	
100 Tanddefekt el. tandsjukdom	1	1	1	3	3	1	2	2	—	—	14	
101 Sjukdom i övre matsmältningsorganen	—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	4	
102 Mag- el. tarmsår	82	18	46	263	20	32	119	4	38	—	622	
103 Gallvägs- el. bukspottskörtelåkomma	5	—	2	6	1	2	6	1	2	—	25	
104 Annan sjukd. i bukhålan el. dess organ	22	5	7	41	10	19	57	1	8	—	170	
105 Sjukdom i bukväggen (bräck)	17	2	4	7	4	4	16	4	9	—	67	
<i>Urin- o. könsorganens sjukdomar</i>	<i>71</i>	<i>36</i>	<i>57</i>	<i>128</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>25</i>	<i>2</i>	<i>9</i>	—	<i>339</i>	
110 Sjukd. i njurarna el. urinvägarna . .	47	24	30	82	4	5	20	2	8	—	222	
111 Testiklarna i buk- el. ljumskkanalen.	5	1	—	—	1	—	1	—	1	—	9	
112 Annan kronisk sjukd. i könsorg. . . .	—	—	—	4	—	—	1	—	—	—	5	
113 Enuresis nocturna	19	11	27	42	—	1	3	—	—	—	103	
<i>Hudsjukdomar o. sjukd. i bindväven . .</i>	<i>20</i>	<i>12</i>	<i>18</i>	<i>41</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>15</i>	<i>1</i>	<i>7</i>	—	<i>121</i>	
120 Större ärr	—	2	2	1	1	—	—	—	—	—	6	
121 Skallighet	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	
122 Kronisk hudsjukdom	15	10	15	30	3	2	9	—	7	—	91	
123 Kroniskt bensår	5	—	1	10	—	1	5	1	—	—	23	
<i>Svulster</i>	<i>10</i>	—	7	40	—	—	2	—	—	—	59	
130 Elakartad svulst	9	—	6	35	—	—	—	—	—	—	50	
131 Annan svulst hinderlig för tjänsten	1	—	1	5	—	—	2	—	—	—	9	
<i>Stödje- o. rörelseorg. fel, lyten o. sjukd. .</i>	<i>447</i>	<i>92</i>	<i>107</i>	<i>570</i>	<i>95</i>	<i>142</i>	<i>427</i>	<i>16</i>	<i>73</i>	—	<i>1969</i>	
200 Följder efter skador å el. sjukd. i huvu- dets ben	2	2	1	4	—	1	2	1	—	—	13	
201 Best. neds. funk.-dugligh. av käkled .	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	4	
202 Best. neds. funk.-dugl. av övre extremit.	77	12	15	65	13	15	35	1	11	—	244	
203 Neds. funk.-dugligh. av ryggraden . .	95	25	42	182	22	41	139	4	17	—	567	
204 Best. hals-, buk- el. ryggmuskelsvagheter	7	5	—	13	5	10	14	—	5	—	59	
205 Best. neds. funk.-dugligh. av bröstorg., skulderblad m. skulderled	6	2	—	2	—	—	6	1	2	—	19	
206 Best. neds. funk.-dugligh. av bäckenet m. höftled	39	5	5	39	2	4	15	—	1	—	110	
207 Best. neds. funk.-dugl. av nedre extremit	162	29	29	169	47	58	189	7	31	—	721	
208 Förändr. i stödje- o. rörelseorg., med best. neds. funk.-dugligh.	34	6	6	46	3	6	14	1	2	—	118	
209 Defekt av extremitet el. extremitetdel	15	4	7	37	3	4	6	1	3	—	80	
210 Andra åkommor i stödje- o. rörelseorg.	8	2	2	12	—	3	6	—	1	—	34	
<i>Övriga</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
300 Förseiad el. otillräcklig kroppsutveckl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
301 Svag kroppskonstitution	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
302 Tillfällig sjukdom (olycksfall)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	2 483	739	1 123	4 184	272	405	1 307	62	270	10 845		

TAB. 9 B (forts). KROPPSFEL OCH SJUKDOMAR, SOM HÄVTS ELLER FÖRBÄTTRATS, 55
 OCH FÖRANLETT ÄNDRING I VÄRNPLIKTSFÖRH. FÖR TIDIGARE I GR. 0, 4 EL. 3
 PLACERADE, ÅR 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Kroppsfel och sjukdomar (enl. besiktningsreglementet)	Antal överförda från besiktningsgrupp										Summa över- förda	
	0					4						3
	Till besiktningsgrupp											
	4	3	2	1	3	2	1	2	1			
083 Paroxysmal tachycardi	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4		
084 Sjukdom i pulsåderna	1	—	—	—	—	1	1	—	2	5		
085 Blodåderbräck	13	4	2	—	2	1	1	1	—	24		
086 Annan sjukdom i cirkulationsorganen	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2		
<i>Andningsorganens sjukdomar</i>	<i>9</i>	<i>1</i>	—	<i>2</i>	—	—	—	—	—	<i>12</i>		
090 Kronisk sjukdom i näsan el. dess bi- hålor (stinknäsa nästäpphet) . . .	2	—	—	1	—	—	—	—	—	3		
091 Lungsäcksinflamm. (ej tuberkulos) . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1		
092 Asthma bronchiale	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6		
093 Kronisk sjukdom i lunga el. lungsäck (av icke tuberkulös natur)	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2		
094 Kronisk sjukdom i luftvägarna . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
<i>Munhållans, matsmältningsorganens o. bukväggens sjukdomar</i>	<i>37</i>	<i>14</i>	<i>10</i>	<i>4</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>74</i>		
100 Tanddefekt el. tandsjukdom	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1		
101 Sjukdom i övre matsmältningsorganen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1		
102 Mag- eller tarmsår	30	10	3	3	—	—	—	—	—	46		
103 Gallvägs- el. bukspottskörtelåkomma	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
104 Annan sjukd. i bukhålan el. dess org.	3	1	3	—	—	—	1	—	—	8		
105 Sjukdom i bukväggen (bräck)	3	2	4	1	—	—	1	3	3	17		
<i>Urin- o. könsorganens sjukdomar</i>	<i>5</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	—	<i>2</i>	—	—	<i>2</i>	<i>15</i>		
110 Sjukd. i njurarna el. urinvägarna . .	5	1	2	2	—	—	—	—	—	10		
111 Testiklarna i bukh. el. ljumskekanalen.	—	—	—	—	—	2	—	—	1	3		
112 Annan kronisk sjukd. i könsorg. . .	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1		
113 Enuresis nocturna	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1		
<i>Hudsjukdomar o. sjukd. i bindväven . .</i>	<i>7</i>	<i>1</i>	—	—	—	<i>1</i>	<i>1</i>	—	—	<i>10</i>		
120 Större ärr	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1		
121 Skallighet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
122 Kronisk hudsjukdom	5	1	—	—	—	—	1	—	—	7		
123 Kroniskt bensår	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2		
<i>Svulster</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>1</i>	—	—	—	—	—	—	<i>1</i>		
130 Elakartad svulst	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
131 Annan svulst hinderlig för tjänsten .	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1		
<i>Stödje- o. rörelseorg. fel, lyten o. sjukd. .</i>	<i>54</i>	<i>13</i>	<i>4</i>	—	<i>4</i>	<i>3</i>	—	—	—	<i>78</i>		
200 Följder efter skador & el. sjukd. i huvudets ben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
201 Best. neds. funk.-dugligh. av kakled .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
202 Best. neds. funk.-dugligh. i övre extremit.	5	3	2	—	1	2	—	—	—	13		
203 Neds. funk.-dugligh. av ryggraden . .	11	—	1	—	—	—	—	—	—	12		
204 Best. hals-, buk- el. ryggmuskelsvaghet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
205 Best. neds. funk.-dugligh. av bröstorg, skulderblad m. skulderled	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
206 Best. neds. funk.-dugligh. av bäckenet m. höftled	2	1	—	—	—	—	—	—	—	3		
207 Best. neds. funk.-dugl. av nedre extremit.	23	7	1	—	2	—	—	—	—	33		
208 Förändr. i stödje- o. rörelseorg. med best. neds. funk.-dugligh.	5	—	—	—	1	—	—	—	—	6		
209 Defekt av extremitet el. extremitetdel	4	2	—	—	—	1	—	—	—	7		
210 Andra åkommor i stödje- o. rörelseorg.	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3		
<i>Övriga</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>7</i>	<i>1</i>	—	—	—	<i>1</i>	—	<i>9</i>		
300 Försenad el. otillräcklig kroppsutveckl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
301 Svag kroppskonstitution	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
302 Tillfällig sjukdom (olycksfall) . . .	—	—	7	1	—	—	—	1	—	9		
Summa	231	85	50	25	8	13	5	10	7	434		

Tab. 10. Sjukligheten bland manskapet

1	2	3 4 5 6 7 8 9 10							
		Under året insjuk-							
Truppförband och förläggningssort	Kvarligg. från 1942	Jannari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti
I. Arméfördelningen	477	2 608	4 257	5 739	4 335	4 270	2 538	3 322	4 115
1 Norra skånska inf.reg. (Kristianstad)	194	591	1 116	814	1 036	934	704	875	1 020
2 Södra " (Ystad)	43	342	319	401	349	495	222	508	571
3 Kronobergs regemente (Växjö)	56	427	834	1 906	959	1 500	759	795	597
4 Jönköpings—Kalmar reg. (Eksjö)	49	205	352	450	523	353	278	197	1 024
5 Skånska pansarreg. (Hälsingborg)	4	124	232	255	221	189	93	259	197
6 Wendes artillerireg. (Kristianstad)	18	137	304	253	234	170	137	136	122
7 Smålands artillerireg. (Jönköping)	59	376	460	317	495	357	181	311	267
8 Östgöta luftvärnsreg. (Malmö)	13	75	72	82	92	75	28	32	22
9 Göta ingenjörkår (Eksjö)	17	109	158	307	241	88	59	112	134
10 Skånska trängkåren (Hässleholm)	24	222	410	954	185	109	77	97	161
II. Arméfördelningen	307	1 692	1 821	3 935	5 962	2 783	3 329	2 987	2 433
1 Jämtlands fältjägarreg. (Östersund)	110	399	545	816	734	718	951	1 255	868
2 Hälsinge regemente (Gävle)	48	397	476	1 258	2 414	791	657	949	861
3 Västernorrlands regemente (Sollefteå)	77	393	292	704	1 366	499	837	350	339
4 Norrlands artillerireg. (Östersund)	35	140	143	436	320	237	347	184	115
5 Sundsvalls luftvärnskår (Sundsvall)	9	47	72	74	57	73	45	37	14
6 Norrlands trängkår (Sollefteå)	28	305	288	446	1 044	429	420	186	216
7 Svea ing.kårkomp. (Östersund)	—	11	5	201	27	36	72	26	20
III. Arméfördelningen	404	2 514	4 132	3 799	3 157	2 174	1 502	3 393	3 065
1 Älvsborgs regemente (Borås)	65	229	124	730	609	389	294	171	121
2 Hallands " (Halmstad)	28	235	309	546	285	309	147	367	271
3 Bohusläns " (Uddevalla)	83	594	1 838	587	890	643	484	1 020	1 009
4 Livregementets husarer (Skövde)	20	169	129	284	178	146	112	204	135
5 Skaraborgs pansarregemente (Skövde)	34	256	201	567	283	220	131	366	523
6 Göta artilleriregemente (Göteborg)	40	201	512	291	73	99	88	399	244
7 Karlsborgs luftvärnsreg. (Karlsborg)	8	94	95	118	139	120	69	219	71
8 Göteborgs " (Göteborg)	20	176	128	86	91	91	55	89	70
9 Göta trängkår (Skövde)	103	548	775	575	587	128	110	538	615
10 Andra intendenturkomp. (Karlsborg)	3	12	21	15	22	29	12	20	6
IV. Arméfördelningen	586	4 055	4 463	7 047	4 930	4 293	2 766	4 662	3 874
1 Svea livgarde (Stockholm)	122	846	883	1 072	1 115	815	487	546	675
2 Livgrenadjärregementet (Linköping)	70	255	315	1 181	584	407	228	996	639
3 Upplands regemente (Uppsala)	70	377	322	1 115	437	422	246	594	403
4 Livregementet till häst (Stockholm)	18	75	121	220	178	138	68	195	35
5 Södermanlands pansarreg. (Strängnäs)	88	494	673	625	583	429	317	476	394
6 Svea artilleriregemente (Stockholm)	104	613	550	917	884	688	507	469	597
7 Östgöta luftvärnsreg. (Linköping)	6	196	144	365	276	304	230	191	124

vid arméns truppförband år 1943.

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
n a d e					Avförda			Kvarligg. till 1944	Antal sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänstgöringsdagar	
September	Oktober	November	December	Summa	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Odugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Döda		vid truppen	a militär-sjukhus	a civilt sjukhus	Summa		
3 280	3 512	3 425	2 789	44 190	43 308	644	53	662	145 804	248 549	43 524	437 877	3·3	
782	953	831	880	10 536	10 273	179	22	256	40 714	57 554	10 374	108 642	2·9	1
607	447	470	322	5 053	4 903	105	4	84	6 378	44 850	3 339	54 567	2·0	2
672	945	776	643	10 813	10 561	147	3	158	46 643	44 046	11 821	102 510	4·8	3
239	324	494	383	4 822	4 746	26	12	87	19 382	23 391	4 255	47 028	4·7	4
199	276	264	101	2 410	2 384	19	3	8	7 665	15 190	2 521	25 376	4·8	5
93	127	95	94	1 902	1 874	32	3	11	2 258	15 105	3 236	20 599	2·7	6
192	223	256	211	3 646	3 587	32	2	29	9 185	19 601	3 501	32 287	3·3	7
61	44	58	33	674	669	12	—	6	2 638	3 698	416	6 752	3·3	8
143	111	98	73	1 633	1 622	15	—	13	3 733	10 677	1 631	16 041	3·5	9
292	62	83	49	2 701	2 689	22	4	10	7 208	14 437	2 430	24 075	3·2	10
2 973	2 441	2 397	1 505	34 258	33 740	300	28	497	175 909	120 625	30 958	327 492	4·4	
930	834	808	621	9 479	9 249	190	12	138	43 246	30 686	9 054	82 986	3·3	1
527	378	454	295	9 457	9 367	38	7	93	58 041	27 338	7 048	92 427	5·1	2
772	672	563	344	7 131	7 033	30	3	142	45 620	29 546	7 963	83 129	5·8	3
432	212	129	48	2 743	2 735	12	3	28	10 790	12 168	2 741	25 699	3·5	4
48	50	63	46	626	605	8	—	22	1 999	3 697	1 860	7 756	3·4	5
240	261	346	127	4 308	4 241	22	3	70	13 556	15 957	2 128	31 641	5·4	6
24	34	34	24	514	510	—	—	4	2 657	1 033	164	3 854	4·7	7
2 003	1 675	2 350	2 059	31 913	31 529	227	25	536	93 879	220 016	31 730	345 625	3·8	
297	223	435	183	3 805	3 816	2	2	50	11 200	24 396	6 871	42 467	4·0	1
471	141	266	226	3 573	3 473	50	3	75	14 090	20 185	4 857	39 132	3·5	2
508	626	677	751	9 627	9 455	70	6	179	19 253	71 915	7 662	98 830	2·8	3
100	189	222	159	2 027	2 021	6	—	20	9 484	11 592	488	21 564	5·7	4
166	139	259	379	3 490	3 368	42	4	110	10 974	18 958	1 713	31 645	4·7	5
174	130	267	179	2 657	2 634	30	2	31	13 721	17 571	3 902	35 194	5·1	6
121	71	57	60	1 234	1 226	4	3	9	1 035	8 888	435	10 358	2·0	7
99	90	116	64	1 155	1 130	1	3	41	7 934	6 975	2 906	17 815	3·0	8
142	53	42	44	4 157	4 220	21	2	17	6 188	38 177	2 746	47 111	8·3	9
15	13	9	14	188	186	1	—	4	—	1 359	150	1 509	2·0	10
4 700	3 621	3 970	2 615	50 996	50 502	459	35	586	298 214	180 083	35 776	514 073	4·6	
921	923	770	594	9 647	9 586	44	6	133	70 996	22 842	3 587	97 425	7·1	1
1 149	574	645	379	7 352	7 268	82	3	69	38 123	30 536	4 985	73 644	3·5	2
363	320	469	335	5 403	5 249	146	3	75	28 993	20 318	9 149	58 460	5·2	3
214	54	258	96	1 652	1 615	20	3	32	10 945	10 157	543	21 645	5·3	4
387	349	377	302	5 406	5 408	56	—	30	26 707	17 869	8 455	53 031	3·8	5
366	498	415	265	6 769	6 702	61	7	103	45 046	26 659	1 423	73 123	4·4	6
129	131	226	129	2 445	2 398	6	3	44	9 820	8 537	1 108	19 465	4·8	7

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Truppförband och förläggningssort		Kvarligg. från 1942	Under året insjuk-							
			Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti
8	Stockholms luftvärnsreg. (Stockholm)	9	90	136	142	80	116	46	78	116
9	Svea ingenjörkår (Stockholm)	41	260	387	481	202	184	182	253	210
10	Signalregementet (Stockholm)	25	233	415	65	188	306	107	231	181
11	Svea trängkår (Linköping)	14	291	185	380	286	303	221	426	290
12	Första intendenturkomp. (Stockholm)	2	36	69	58	30	21	32	19	31
13	Krigsskolan (Stockholm)	13	178	175	236	38	83	50	112	164
14	Arméns underofficersskola (Stockholm)	2	48	26	71	20	16	1	3	2
15	Infanteriskjutskolan (Stockholm) . .	2	63	62	119	29	61	44	73	13
V. Arméfördelningen		182	1 266	1 893	4 315	1 517	2 403	1 370	2 239	2 069
1	Värmlands regemente (Karlstad) . .	75	532	746	1 307	390	740	410	622	617
2	Livregementets grenadjärer (Örebro) .	75	391	579	2 091	382	1 096	555	1 008	821
3	Dalregementet (Falun)	28	290	552	786	724	494	354	532	570
4	Göta ing.kårkomp. (Karlstad)	4	53	16	131	21	73	51	77	61
VI. Arméfördelningen		259	2 185	2 304	3 552	4 447	3 084	2 129	2 758	2 286
1	Norrbottnens regemente (Boden) . . .	73	703	812	917	631	1 080	797	1 282	781
2	Västerbottnens regemente (Umeå) . .	75	776	697	1 247	2 316	1 029	742	638	900
3	Norrlands dragonregemente (Umeå) . .	10	71	61	181	755	138	154	127	80
4	Norrbottnens artillerireg. (Boden) . .	5	46	42	321	207	96	42	57	60
5	Bodens artilleriregemente (Boden) . .	36	190	231	478	255	414	225	352	169
6	Luleå luftvärnskår (Luleå)	10	59	60	40	—	86	65	68	29
7	Bodens ingenjörkår (Boden)	39	295	332	302	198	175	70	200	206
8	Signalregementets komp. i Boden . .	4	17	34	27	28	35	13	1	14
9	Tredje intendenturkompaniet (Boden)	7	28	35	39	57	31	21	33	47
VII. Arméfördelningen		68	540	610	838	632	380	218	361	310
1	Gotlands infanteriregemente (Visby) .	60	458	505	669	477	277	159	255	213
2	Gotlands artilleriregemente (Visby) .	8	82	105	169	155	103	59	106	97
Sammandrag		2 288	14 860	19 480	29 225	24 980	19 387	13 852	19 722	18 152
1	I. arméfördelningen	477	2 608	4 257	5 739	4 335	4 270	2 538	3 322	4 115
2	II. ,	307	1 692	1 821	3 935	5 962	2 783	3 329	2 987	2 433
3	III. ,	404	2 514	4 132	3 799	3 157	2 174	1 502	3 393	3 065
4	IV. ,	586	4 055	4 463	7 047	4 930	4 293	2 766	4 662	3 874
5	V. ,	182	1 266	1 893	4 315	1 517	2 403	1 370	2 239	2 069
6	VI. ,	259	2 185	2 304	3 552	4 447	3 084	2 129	2 758	2 286
7	VII. ,	68	540	610	838	632	380	218	361	310

n a d e					Avförda			Kvarligg. till 1944	Antalet sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänstgöringsdagar
September	Oktober	November	December	Summa	Dupliga till fortsatt krigstjänstgöring	Odugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Döda		vid truppen	a militär-sjukhus	a civil sjukhus	Summa	
132	85	104	75	1 200	1 192	—	—	17	4 397	8 468	605	13 470	3·9
177	151	140	89	2 716	2 730	5	2	20	18 298	6 402	1 177	25 877	5·1
168	156	115	62	2 227	2 228	4	1	19	15 480	6 283	1 466	23 229	4·6
585	259	237	113	3 576	3 545	18	3	24	15 081	13 338	1 986	30 405	5·1
6	8	8	7	325	318	6	1	2	592	1 712	501	2 805	2·3
31	39	113	111	1 380	1 330	3	1	9	9 351	2 703	386	12 440	6·3
3	11	13	1	215	215	2	—	—	600	723	225	1 548	1·0
69	63	80	57	733	718	6	2	9	3 785	3 536	180	7 501	6·7
1 981	1 483	1 751	1 672	23 959	23 356	248	12	525	89 761	104 310	21 803	215 874	3·2
350	425	562	493	7 194	7 006	72	6	185	26 863	30 708	6 142	63 718	2·4
853	719	751	785	10 031	9 806	61	1	238	44 558	41 123	9 076	94 757	4·0
670	285	395	374	6 026	5 837	112	5	100	15 302	29 991	6 099	51 392	2·9
108	54	43	20	708	707	3	—	2	3 038	2 488	486	6 012	4·5
2 180	2 683	2 402	1 466	31 476	31 145	267	15	308	127 769	123 863	25 298	276 930	3·2
872	996	1 101	787	10 759	10 552	118	5	157	57 997	48 455	4 353	110 805	3·7
589	1 076	805	312	11 127	11 033	102	2	65	42 855	37 688	15 966	96 509	4·8
112	132	169	125	2 105	2 081	7	1	26	3 364	12 383	3 178	18 925	0·9
82	88	62	65	1 168	1 148	5	—	20	2 804	4 860	195	7 859	2·9
240	142	71	55	2 822	2 844	6	1	7	7 998	4 434	249	12 681	2·7
52	75	68	29	631	624	8	—	9	2 736	3 935	760	7 431	6·5
153	130	98	46	2 205	2 207	18	6	13	8 700	7 998	455	17 153	4·0
29	24	12	17	251	247	1	—	7	343	1 711	76	2 130	4·1
51	20	16	30	408	409	2	—	4	972	2 399	66	3 437	3·1
404	268	247	204	5 012	4 986	38	4	52	13 778	37 589	1 605	52 972	4·1
299	190	184	162	3 848	3 837	25	2	44	10 383	27 995	875	39 253	4·0
105	78	63	42	1 164	1 149	13	2	8	3 395	9 594	730	13 719	4·1
17 611	15 683	16 542	12 310	221 804	218 566	2 183	172	3 166	945 114	1 035 035	190 694	2 170 843	3·8
3 280	3 512	3 425	2 789	44 190	43 308	644	53	662	145 804	248 549	43 524	437 877	3·3
2 973	2 441	2 397	1 505	34 258	33 740	800	28	497	175 909	120 625	30 958	327 492	4·4
2 093	1 675	2 350	2 059	31 913	31 529	227	25	536	93 879	220 016	31 730	345 625	3·8
4 700	3 621	3 970	2 615	50 996	50 502	459	35	586	298 214	180 083	35 776	514 073	4·6
1 981	1 483	1 751	1 672	23 959	23 356	248	12	525	89 761	104 310	21 803	215 874	3·2
2 180	2 683	2 402	1 466	31 476	31 145	267	15	308	127 769	123 863	25 298	276 930	3·5
404	268	247	204	5 012	4 986	38	4	52	13 778	37 589	1 605	52 972	4·1

Tab. 11. Sjukdomar bland manskapet

Anm. Tabellen avser under året nytillkomna (ej

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
		II. Akuta infektionssjukdomar										III. Zooparasitära sjukd.		
Truppförband		Bildningsfel och medrödda sjukdomar	Scharlakansfeber. Scarlatina	Mässling. Morbilli	Rash. Rubеоla	Angina tonsillarіs	Halsfluss. epidemic	Pälsjuka. Parvovіrіtis epidemic	Influenza. Influenza epidemic	Dröppel. Gonorrhoea (med följsjukdomar)	Vaccinationsbesvär	Andra akuta infektionssjukdomar	Skabb. Scabies.	Andra zooparasitära sjukdomar
I. Militärområdet		18	240	15	7	4	222	1 039	1 209	357	372	2 390	719	74
1	Norra skånska infanterireg.	7	26	—	—	—	940	141	295	106	61	1 635	182	16
2	Södra „	2	31	—	—	—	701	105	67	98	10	73	136	17
3	Kronobergs regemente . . .	2	56	1	5	—	773	367	156	44	84	189	98	1
4	Jönköpings—Kalmar reg. . .	—	50	4	1	—	345	168	246	13	32	93	41	6
5	Skånska pansarreg.	—	15	—	1	—	305	16	159	15	52	144	76	1
6	Wendes artilleriregemente . .	1	35	9	—	—	268	27	31	19	13	48	34	1
7	Smålands artillerireg. . . .	5	1	—	—	—	449	77	8	40	84	64	69	3
8	Skånska luftvärnskåren . . .	—	—	—	—	—	56	2	10	2	12	38	11	1
9	Göta ingenjörkår	—	14	—	—	—	150	57	214	9	14	56	35	20
10	Skånska trängkåren	1	12	1	—	—	235	79	23	11	10	50	37	8
II. Militärområdet		2	319	—	4	2	309	589	1 256	179	450	2 351	660	59
1	Jämtlands fältjägarreg. . . .	1	84	—	2	—	774	89	187	60	82	246	269	33
2	Hälsinge regemente	—	59	—	—	—	466	151	556	38	99	336	174	10
3	Västernorrlands regemente . .	—	115	—	2	—	415	139	264	26	46	1 667	91	7
4	Norrlands artillerireg.	1	13	—	—	—	298	120	7	21	37	52	45	4
5	Sundsvalls luftvärnskår . . .	—	17	—	—	—	46	2	16	10	34	13	20	—
6	Norrlands trängkår	—	27	—	—	—	268	87	226	23	123	36	48	5
7	Svea ing.kårkomp. i Öster-sund	—	4	—	—	—	42	1	—	1	29	1	13	—
III. Militärområdet		15	263	6	9	2	686	805	1 282	243	274	990	632	71
1	Älvsborgs regemente	2	63	3	1	—	516	162	5	18	18	118	49	1
2	Hallands „	3	41	—	—	—	294	119	16	32	29	114	34	3
3	Bohusläns „	1	60	2	5	—	782	210	205	84	51	310	269	44
4	Livregementets husarer . . .	1	10	—	2	—	206	102	145	13	21	24	31	—
5	Skaraborgs pansarreg.	1	13	—	—	—	294	57	500	24	17	63	12	6
6	Göta artilleriregemente . . .	—	31	—	—	—	252	98	6	15	27	98	79	—
7	Karlsborgs luftvärnsreg.	—	1	1	—	—	85	14	106	8	23	35	67	2
8	Göteborgs luftvärnsreg. . . .	1	4	—	—	—	50	17	32	5	18	21	25	1
9	Göta trängkår	6	33	—	1	—	195	22	256	43	61	197	52	13
10	Andra intendenturkomp. . . .	—	7	—	—	—	12	4	11	1	9	10	14	1
IV. Militärområdet		9	332	11	11	3	408	1 017	1 050	285	643	969	621	62
1	Svea livgarde	1	72	—	4	—	555	181	217	38	92	115	78	6
2	Livgrenadjärregementet . . .	3	30	1	1	—	434	131	166	26	60	138	127	14
3	Upplands regemente	—	100	—	—	—	541	101	135	22	33	91	112	9
4	Livregementet till häst . . .	—	2	—	—	—	185	23	—	6	16	52	18	2

vid arméns truppförband år 1943.

från föregående år kvarliggande) sjukdomsfall.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
IV. Kroniska infektionssjukd.		V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII. Andningsorganens sjukd.		XIII. Matsmältningsorgan. sjukd.					
Lungtuberkulos. <i>Tuberculosis pulmonum</i>	Tuberkulos i andra organ. <i>Tuberculosis organ. aliorum</i>	Andra kroniska infektionssjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Kron. förgiftningssjukd.	Slimesjukdomar	Nervsystemets sjukdomar	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Kat. lunginflamm. <i>Bronchopneumonia</i> . <i>Pneum. lobul.</i>	Krupps lunginflammation. <i>Pneumonia cruposa sine lob.</i>	Andra sjukdomar i andningsorganen	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Bräck. <i>Hernia</i> .	Andra sjukdomar i matsmältningsorganen	
207	42	5	70	1	55	994	349	770	786	385	82	7 101	439	290	5 786	
39	7	—	20	—	10	193	107	183	199	58	25	964	85	75	1 012	1
23	16	1	8	—	8	211	45	90	159	44	16	593	44	50	487	2
67	6	—	18	—	13	255	122	201	185	74	5	1 771	92	87	1 974	3
19	3	—	8	—	—	108	29	67	58	91	—	1 373	36	33	326	4
18	1	3	2	1	1	58	26	56	38	19	8	333	25	4	190	5
13	3	—	—	—	4	29	13	47	22	14	9	247	24	3	432	6
10	1	1	5	—	8	63	15	50	53	19	6	1 083	68	12	239	7
—	—	—	2	—	4	15	8	10	22	5	1	43	4	6	231	8
8	—	—	2	—	1	10	6	14	19	11	11	299	17	10	110	9
10	5	—	5	—	6	52	18	52	31	50	1	395	44	10	785	10
56	22	8	48	4	63	727	252	472	386	164	44	7 636	214	209	3 320	
16	7	6	11	—	25	293	79	155	143	49	12	2 052	53	65	1 182	1
8	2	1	10	—	19	115	58	120	128	45	25	2 588	60	52	827	2
12	6	—	14	2	9	174	52	73	77	16	—	503	41	45	510	3
4	2	1	2	—	7	54	12	50	16	24	4	685	18	19	394	4
6	2	—	3	—	3	13	1	18	3	3	2	193	12	4	63	5
9	3	—	8	2	—	75	46	50	19	25	1	1 430	30	22	294	6
1	—	—	—	—	—	3	4	6	—	2	—	185	—	2	50	7
81	18	4	45	9	56	738	250	524	772	342	85	6 084	313	357	4 650	
6	—	—	4	—	2	57	11	54	51	69	34	1 533	35	45	261	1
16	—	—	2	—	1	76	25	48	72	55	4	756	30	45	578	2
25	5	—	19	1	13	271	107	179	356	101	29	1 449	83	71	1 548	3
2	—	—	—	—	12	58	11	31	44	17	9	233	18	16	322	4
5	3	—	4	—	9	39	32	57	67	46	1	522	30	24	460	5
8	1	—	3	1	12	78	17	32	40	6	1	471	48	22	342	6
5	—	—	—	—	2	29	4	19	11	8	—	201	17	11	253	7
3	1	—	1	4	—	24	11	11	41	1	3	229	9	18	200	8
9	8	—	12	3	5	105	32	90	189	38	4	658	43	101	661	9
2	—	—	—	—	—	1	—	3	1	1	—	32	—	4	25	10
124	46	14	76	8	112	1 064	378	887	866	405	27	11 306	321	411	7 514	
15	1	2	16	—	10	255	75	130	220	76	2	2 869	59	55	987	1
8	4	2	8	—	2	176	49	117	150	42	4	1 381	33	58	1 365	2
28	13	—	13	2	16	124	39	97	70	31	8	1 218	40	67	670	3
4	2	1	3	—	1	42	5	33	11	29	—	433	17	16	127	4

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Truppförband	I	II. Akuta infektionssjukdomar									III. Zooparasitära sjukd.		
	Bildningsfel och medfödda sjukdomar	Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	Massling. <i>Morbilli</i>	Rash. <i>Rubeola</i>	<i>Angina tonsillaris</i>	Halsfluss. <i>epidemic</i>	Påssjuka. <i>Parotitis</i>	Inflyensa. <i>epidemic</i>	Dröppel. <i>Gonorrhoea</i> (med följsjukdomar)	Vaccinationsbesvär	Andra akuta infektionssjukdomar	Skabb. <i>Scabies</i>	Andra zooparasitära sjukdomar
5 Södermanlands pansarreg. . .	3	43	—	2	344	141	364	35	26	95	97	17	
6 Svea artilleriregemente . . .	2	18	—	—	525	216	21	67	129	164	57	8	
7 Östgöta luftvärnsreg. . .	—	11	—	1	158	64	—	3	62	60	23	1	
8 Stockholms . . .	—	1	9	1	87	34	—	4	10	26	3	—	
9 Svea ingenjörkår	—	13	—	—	139	13	4	15	73	105	19	—	
10 Signalregementet	—	23	—	—	124	10	9	14	41	25	7	—	
11 Svea trängkår	—	14	1	1	210	60	12	31	67	50	58	2	
12 Första intendenturkomp. . .	—	1	—	—	16	23	51	—	17	15	1	—	
13 Krigsskolan	—	2	—	1	25	6	—	17	—	15	5	—	
14 Arméns underofficersskola . .	—	—	—	—	18	—	—	3	—	1	10	—	
15 Infanteriskjutskolan	—	2	—	—	47	14	80	4	17	17	6	3	
V. Militärområdet	5	77	66	45	1496	619	1560	177	524	604	312	30	
1 Värmlands regemente	1	17	18	30	318	89	944	42	177	104	101	10	
2 Livregementets grenadjärer . .	1	24	34	12	589	436	85	69	202	365	69	7	
3 Dalregementet	3	36	14	3	526	74	526	66	129	130	134	13	
4 Göta ing.-kärkomp Karlstad . .	—	—	—	—	63	20	5	—	16	5	8	—	
VI. Militärområdet	25	125	—	6	1471	512	2823	98	330	1147	997	126	
1 Norrbottens regemente	17	25	—	—	627	107	426	33	44	284	493	84	
2 Västerbottens regemente . . .	1	62	—	—	202	240	1472	23	112	113	300	18	
3 Norrlands dragonregemente . .	1	14	—	6	205	42	733	14	41	41	29	8	
4 Norrbottens artillerireg. . . .	—	8	—	—	88	12	40	4	15	33	42	6	
5 Bodens artilleriregemente . . .	5	—	—	—	86	10	75	9	46	29	31	3	
6 Luleå luftvärnskår	—	—	—	—	66	21	40	3	10	—	23	2	
7 Bodens ingenjörkår	1	8	—	—	129	65	34	7	54	635	44	4	
8 Signalreg. komp. i Boden . . .	—	2	—	—	37	12	—	—	8	6	16	—	
9 Tredje intendenturkomp. . . .	—	6	—	—	31	3	3	5	—	6	19	1	
VII. Militärområdet	—	18	23	2	326	139	11	23	51	104	66	8	
1 Gotlands infanteriregemente . .	—	12	20	2	220	127	11	15	35	62	36	5	
2 Gotlands artillerireg.	—	6	3	—	106	12	—	8	16	42	30	3	
Sammandrag	74	1374	121	84	15918	4720	9200	1362	2644	8555	4007	430	
1 I. Militärområdet	18	240	15	7	4222	1039	1209	357	372	2390	719	74	
2 II.	2	319	—	4	2309	589	1256	179	450	2351	660	59	
3 III.	15	263	6	9	2686	805	1282	243	274	990	632	71	
4 IV.	9	332	11	11	3408	1017	1059	285	643	969	621	62	
5 V.	5	77	66	45	1496	619	1560	177	524	604	312	30	
6 VI.	25	125	—	6	1471	512	2823	98	330	1147	997	126	
7 VII.	—	18	23	2	326	139	11	23	51	104	66	8	

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
IV. Kroniska infektionssjukd.		V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII. Andningsorganens sjukd.	XIII. Matsmält- ningsorgan. sjukd.						
Lungtuberkulos. <i>Tuber- culosis pulmonum</i>		Andra kroniska infek- tionsjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Kron. förgiftningssjukd.	Slimesjukdomar	Nervsystemets sjukdomar	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar.	Kat. lunginflamm. <i>Broncho- pneumonia. Pneum. lobul.</i>	Krupps lunginflammation. <i>Pneumonia cruposa sine lob.</i>	Andra sjukdomar i andningsorganen	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Bräck. <i>Hernia.</i>	Andra sjukdomar i mat- smältningsoorganen	
7	14	—	12	—	38	140	51	111	105	39	7	1 019	29	41	698	5
24	4	3	11	—	38	103	59	132	117	70	2	1 299	52	62	975	6
3	2	1	4	—	1	21	37	48	30	15	1	780	7	11	189	7
4	2	2	—	—	—	24	1	10	19	18	—	236	7	16	297	8
4	3	1	1	—	—	57	14	39	16	11	2	303	22	20	744	9
10	1	3	3	1	4	43	15	46	43	15	—	586	18	26	285	10
7	—	1	3	—	1	65	22	48	47	30	1	716	24	23	932	11
1	—	—	2	—	—	1	—	1	8	7	—	50	2	8	58	12
—	—	—	—	—	—	5	9	12	15	10	—	298	2	1	117	13
3	—	—	—	—	—	4	1	1	1	1	—	93	4	4	15	14
6	—	—	—	—	1	4	1	12	14	11	—	25	5	3	105	15
28	18	2	33	2	49	609	185	338	337	172	18	4 232	151	193	3 551	
11	9	1	11	1	39	187	52	101	138	52	4	1 007	44	58	1 370	1
4	1	1	12	—	7	201	84	138	100	67	7	1 844	49	69	1 516	2
11	4	—	7	1	2	213	47	96	89	50	5	1 303	55	65	579	3
2	4	—	3	—	1	8	2	3	10	3	2	78	3	1	86	4
105	31	3	44	6	60	595	272	503	495	207	30	6 076	191	257	3 188	
57	7	—	23	1	7	236	101	193	239	69	12	2 264	63	113	1 081	1
22	13	1	11	1	24	211	121	140	158	60	7	2 169	72	71	1 159	2
4	—	2	—	—	11	24	7	51	10	32	2	107	17	16	263	3
7	1	—	3	—	3	18	8	14	12	11	1	252	4	9	152	4
2	3	—	4	3	8	43	24	66	37	10	1	849	16	26	231	5
2	6	—	—	—	—	5	3	3	7	3	1	167	8	2	49	6
6	1	—	3	—	3	54	8	23	29	9	—	61	8	16	192	7
4	—	—	1	—	1	3	—	5	1	5	2	74	—	—	23	8
1	—	—	2	1	3	1	—	8	2	8	4	133	3	4	38	9
17	6	1	7	—	5	37	29	84	44	36	—	1 686	32	34	443	
10	4	1	5	—	4	27	21	59	35	30	—	1 409	23	28	339	1
7	2	—	2	—	1	10	8	25	9	6	—	277	9	6	104	2
618	183	37	323	25	400	4 764	1 755	3 528	3 686	1 711	286	44 121	1 681	1 751	28 452	
207	42	5	70	1	55	994	389	770	786	385	82	7 101	439	290	5 786	1
56	22	8	48	4	63	727	252	472	386	164	44	7 636	214	209	3 320	2
81	18	4	45	9	56	738	250	524	772	342	85	6 084	313	357	4 650	3
124	46	14	76	3	112	1 064	378	837	866	405	27	11 306	321	411	7 514	4
28	18	2	33	2	49	602	185	338	337	172	18	4 232	151	193	3 551	5
105	31	3	44	6	60	595	272	503	495	207	30	6 076	191	257	3 188	6
17	6	1	7	—	5	37	29	84	44	36	—	1 686	32	34	443	7

Truppförband	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
	XIV. Urin- o. köns- organens sjukd.			XV	XVI	XVII	XVIII	Sjukdom av obeständ art	Observationspatienter	Summa
	Vattenbräck. Pungsvulln. Hydro-, Hemato-, Pyocete	Pungfoderbräck. Variocele	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	Rörelseorganens o. ben- systemets sjukdomar	Hudsjukdomar o. sjukd. i bindväven	Svalst. Tumor	Skador genom våld o. olyckshändelse samt akut förgiftning			
I. Militärområdet	19	43	448	4 044	2 707	76	6 613	66	2 110	44 190
1 Norra skånska infanterireg.	1	10	125	1 213	697	28	1 611	6	459	10 536
2 Södra „	1	10	81	529	357	20	670	5	345	5 053
3 Kronobergs regemente	3	9	81	1 261	758	17	1 470	42	526	10 813
4 Jönköpings—Kalmar reg.	1	3	41	309	236	1	938	4	139	4 822
5 Skånska pansarreg.	3	2	18	129	160	—	471	—	60	2 410
6 Wendes artilleriregemente	4	—	22	73	104	1	230	—	122	1 902
7 Smålands artillerireg.	4	4	31	223	162	4	566	6	213	3 646
8 Skånska luftvärnskåren	—	4	5	45	26	2	73	3	33	674
9 Göta ingenjörkår	2	—	10	91	93	1	232	—	117	1 633
10 Skånska trängkåren	—	1	34	171	114	2	352	—	96	2 701
II. Militärområdet	15	11	288	2 927	1 657	28	6 172	34	1 323	34 258
1 Jämtlands fältjägarreg.	7	3	71	894	468	10	1 818	19	214	9 479
2 Hälsinge regemente	2	2	88	891	431	12	1 815	2	266	9 457
3 Västernorrlands regemente	3	2	54	727	328	2	1 160	6	544	7 131
4 Norrlands artillerireg.	—	—	20	131	163	3	438	2	96	2 743
5 Sundsvalls luftvärnskår	1	—	9	31	21	—	66	4	10	626
6 Norrlands trängkår	2	4	40	221	203	1	789	1	190	4 308
7 Svea ing.kår komp. i Öster- sund	—	—	6	32	43	—	86	—	3	514
III. Militärområdet	30	40	368	2 573	1 433	73	4 773	39	980	31 913
1 Älvsborgs regemente	2	3	20	159	76	5	341	—	81	3 805
2 Hallands „	3	3	49	325	154	11	516	1	118	3 573
3 Bohusläns „	4	12	114	1 054	482	19	1 496	20	246	9 627
4 Livregementets husarer	1	3	15	63	172	—	369	—	75	2 027
5 Skaraborgs pansarreg.	1	3	26	256	123	5	659	6	126	3 490
6 Göta artilleriregemente	5	1	34	165	156	—	494	—	114	2 657
7 Karlsborgs luftvärnsreg.	3	—	16	65	51	1	155	1	40	1 234
8 Göteborgs luftvärnsreg.	4	—	11	127	50	—	183	—	50	1 155
9 Göta trängkår	7	15	79	350	161	32	540	10	122	4 157
10 Andra intendenturkomp.	—	—	4	9	8	—	20	1	8	183
IV. Militärområdet	38	41	519	4 084	2 619	71	9 657	192	1 844	50 996
1 Svea livgarde	9	9	93	890	455	13	1 804	120	173	9 647
2 Livgrenadjärregementet	2	6	76	768	407	12	1 450	14	87	7 352
3 Upplands regemente	3	2	61	489	304	3	698	5	258	5 403
4 Livregementet till häst	1	—	13	119	91	1	365	—	34	1 652

TAB. 11 (forts.). SJUKDOMAR BLAND MANSKAPET VID ARMÉNS TRUPPFÖRB. ÅR 1943. 65

Truppförband	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
	XIV. Urin- o. könsorganens sjukd.			XV	XVI	XVII	XVIII	Sjukdom av obeständ art	Observationspatienter	Summa
	Vattenbräck, Pungsvullin, llydro-, Hemato-, Pyocèle	Pungfäderbräck, Varicocèle	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	Rörelseorganens o. ben-systemets sjukdomar	Hudsjukdomar o. sjukd. i bindväven	Synst., Tumör.	Skador genom våld o. olycksbändelse samt akut förgifning			
5. Södermanlands pansarreg. . .	7	10	57	303	307	18	1 034	6	186	5 406
6. Svea artilleriregemente . .	6	12	98	392	395	11	1 254	44	399	6 769
7. Östgöta luftvärnsreg. . .	2	—	17	158	128	—	445	—	162	2 445
8. Stockholms	2	—	13	104	18	3	168	1	80	1 200
9. Svea ingenjörkår	—	—	17	254	133	3	621	1	70	2 716
10. Signalregementet	4	—	14	150	78	1	545	1	85	2 227
11. Svea trängkår	2	1	45	206	159	3	575	—	158	3 576
12. Första intendenturkomp. . .	—	—	1	20	4	1	25	—	12	325
13. Krigsskolan	—	—	5	140	69	1	474	—	100	1 330
14. Arméns underofficersskola .	—	1	5	9	10	—	29	—	2	215
15. Infanteriskjutskolan . . .	—	—	4	82	61	1	170	—	38	733
V. Militärområdet	15	24	217	2 067	1 073	31	3 906	29	1 164	23 959
1. Värmlands regemente . . .	2	14	72	504	363	10	1 159	18	116	7 194
2. Livregementets grenadjärer .	8	2	78	1 040	443	18	1 777	8	664	10 031
3. Dalregementet	5	5	59	457	203	3	775	3	335	6 026
4. Göta ingkår komp. Karlstad	—	3	8	66	64	—	195	—	49	708
VI. Militärområdet	24	37	296	2 521	1 671	51	5 552	77	1 524	31 476
1. Norrbottens regemente . . .	9	16	135	869	721	27	1 805	54	517	10 759
2. Västerbottens regemente . .	8	15	76	1 141	446	13	1 939	16	690	11 127
3. Norrlands dragonregemente .	3	3	12	82	78	1	206	—	40	2 105
4. Norrbottens artillerikår . . .	3	1	16	77	64	4	219	—	44	1 168
5. Bodens artilleriregemente . .	1	2	30	177	170	2	732	6	85	2 822
6. Luleå luftvärnskår	—	—	3	10	34	3	122	—	38	631
7. Bodens ingenjörkår	—	—	15	125	116	—	461	—	94	2 205
8. Signalreg. komp. i Boden . . .	—	—	1	12	12	—	20	—	6	251
9. Tredje intendenturkomp. . .	—	—	8	28	30	1	48	1	10	408
VII. Militärområdet	4	5	41	249	310	11	801	7	352	5 012
1. Gotlands infanteriregemente .	3	4	33	211	232	10	565	7	243	3 848
2. Gotlands artillerireg.	1	1	8	38	78	1	236	—	109	1 164
Sammandrag	145	201	2 177	18 465	11 470	341	37 474	444	9 297	221 804
1. I. Militärområdet	19	43	448	4 044	2 707	76	6 613	66	2 110	44 190
2. II.	15	11	288	2 927	1 657	28	6 172	34	1 323	34 258
3. III.	30	40	368	2 573	1 433	73	4 773	39	980	31 913
4. IV.	38	41	519	4 084	2 619	71	9 657	192	1 844	50 996
5. V.	15	24	217	2 067	1 073	31	3 906	29	1 164	23 959
6. VI.	24	37	296	2 521	1 671	51	5 552	77	1 524	31 476
7. VII.	4	5	41	249	310	11	801	7	352	5 012

Tab. 12. Sjukdomar bland manskapet vid armén år 1943.

Anm. Tabellen avser under året nytillkomna (ej från föregående år kvarliggande) sjukdomsfall.

1		2	3	4	5	6	7	8	9
S j u k d o m a r		I. armé- för- deln.	II. armé- för- deln.	III. armé- för- deln.	IV. armé- för- deln.	V. armé- för- deln.	VI. armé- för- deln.	VII. armé- för- deln.	Summa
I. Bildningsfel, medfödda sjukdomar		18	2	15	9	5	25	—	74
II. Akuta infektionssjukdomar		9 851	7 357	6 558	7 735	5 168	6 512	697	43 878
1	Smittkoppor. Variola	6	—	1	—	—	5	—	12
2	Vattenkoppor. Varicellæ	81	50	67	100	79	42	14	433
3	Scharlakansfeber. Scarlatina	240	319	263	332	77	125	18	1 374
4	Mässling. Morbilli	15	—	6	11	66	—	23	121
5	Rash. Rubella	7	4	9	11	45	6	2	84
6	Fläcktyfus. Typhus exanthematicus	—	—	1	—	—	—	—	1
7	Tarmtyfus. Febris typhoides	3	—	—	—	—	2	—	5
8	Paratyfus. Paratyphus	7	2	12	—	2	—	—	23
9	Asiatisk kolera. Cholera asiatica	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Inhemsk kolera. Cholera nostras	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Rödsot. Dysenteria	47	3	255	46	83	174	11	619
12	Stelkramp. Tetanus	1	—	2	1	—	—	—	4
13	Ros. Erysipelas	26	11	14	13	13	12	1	90
14	Sept. lymfåder- och lymfkörtelinflammation. Lymphangitis et lymphadenitis sept.	134	126	137	310	204	108	24	1 043
15	Blodförgiftning. Varfeber. Septichæmia. Py- æmia	49	20	11	49	15	18	1	163
16	Ak. ledgångsreumatism. Rheumatismus arti- cul. ac.	154	100	234	164	82	79	11	824
17	Halsfluss. Angina tonsillaris	4 222	2 309	2 686	3 408	1 496	1 471	326	15 918
18	Difteri. Diphtheria	30	12	4	22	2	—	9	79
19	Pässjuka. Parotitis epidemica	1 039	589	805	1 017	619	512	139	4 720
20	Kikhosta. Pertussis	1	1	1	4	1	2	—	10
21	Influensa. Influenza epidemica	1 209	1 256	1 282	1 059	1 560	2 823	11	9 200
22	Akut barnförslamning. Poliomyelitis anterior ac.	32	2	3	36	1	2	1	77
23	Sömnajuka. Encephalitis lethargica	—	—	—	1	—	1	—	2
24	Epid. hjärnhinneinflamm. Mening. cerebrosp. epid.	1	2	1	13	—	—	1	18
25	Undulantfeber. Febris undulans	—	—	2	—	3	—	—	5
26	Denguefeber. Febris denguis	3	—	—	3	—	1	—	7
27	Dröppel. Gonorrhoea	357	179	243	285	177	98	23	1 362
28	Enkelt vener. sår (med följsjukdomar). Ulcus molle	1	1	3	1	—	5	—	11
29	Vaccinationsbesvär	372	450	274	643	524	330	51	2 644
30	Feber av obestämd art. Febricula. Febris eph- mera	204	630	85	145	102	54	31	1 251
31	Andra akuta infektionssjukdomar. Aliæ infec- tiones	1 610	1 391	157	61	17	642	—	3 878
III. Zooparasitära sjukdomar		793	719	703	683	342	1 123	74	4 437
32	Trikinsjukdom. Trichinosis	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Masksjukdom. Helminthiasis	25	42	46	47	21	87	4	272
34	Skabb. Scabies	719	660	632	621	312	997	66	4 007
35	Andra zooparasitära sjukdomar	49	17	25	15	9	39	4	158
IV. Kroniska infektionssjukdomar		254	86	103	184	48	139	24	838
36 a	Lungtuberkulos. Tuberculosis pulmonum	207	56	81	124	28	105	17	618
36 b-i	Tuberkulos i andra organ. Tuberculosis or- ganorum aliorum	42	22	18	46	18	31	6	183

TAB. 12 (forts.). SJUKDOMAR BLAND MANSKAPET VID ARMÉN ÅR 1943. 67

1		2	3	4	5	6	7	8	9
S j u k d o m a r		I. armé- för- deln.	II. armé- för- deln.	III. armé- för- deln.	IV. armé- för- deln.	V. armé- för- deln.	VI. armé- för- deln.	VII. armé- för- deln.	Summa
37 a	Nyförvärvad syfilis. Syphilis recens	2	—	3	10	1	3	—	19
37 b	Recidiverande syfilis. Syphilis recidivans . .	1	1	—	—	—	—	—	2
38	Andra kroniska infektionssjukdomar	2	7	1	4	1	—	1	16
	V. Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	70	48	45	76	33	44	7	323
39	Blektot. Blodbrist. Anæmia.	13	14	5	26	15	8	1	82
40	Blodfläcksjuka. Morbus macul. Werlhofii. Pur- pura	3	—	1	1	—	—	1	6
41	Skörbjugg. Scorbutus	2	—	1	—	—	—	—	3
42	Blödaresjuka. Hæmophilia	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Gikt. Arthritis vera s. urica	3	—	2	—	—	1	—	6
44	Sockersjuka. Diabetes mellitus	18	13	15	21	13	4	1	85
45	Basedows sjukdom. Morbus Basedowii . . .	16	12	9	18	2	12	1	70
46	Andra ämnesomsättnings- och blodsjukdomar .	15	9	12	10	3	19	3	71
	VI. Kroniska förgiftningssjukdomar	1	4	9	3	2	6	—	25
47	Kronisk alkoholförgiftning. Alcoholismus chron	—	—	1	1	1	2	—	5
48	Andra kroniska förgiftningssjukdomar	1	4	8	2	1	4	—	20
49	VII. Sinnessjukdomar	55	63	56	112	49	60	5	400
	VIII. Nervsystemets sjukdomar	994	727	738	1 064	609	595	37	4 764
50	Nervinflammation. Neuritis. Polyneuritis . .	90	20	57	78	76	87	2	410
51	Nervsmärta. Neuralgia	291	284	193	308	251	212	13	1 552
52	Perifer förlämning. Paresis. Paralysis . . .	23	11	27	16	3	25	—	105
53	Fallandesot. Epilepsia	41	17	28	27	12	21	2	148
54	Nervsvaghet. Neurasthenia	254	173	205	361	144	83	10	1 230
55	Ryggmärgsinflammation. Myelitis	—	1	2	3	1	2	—	9
56	Hjärnhinneinflammation. Meningitis cerebri .	4	3	11	10	6	10	4	48
57	Hjärnblödning. Hæmorrhagia cerebri	41	3	8	3	2	1	1	59
58	Andra sjukdomar i nervsystemet	250	215	207	258	114	154	5	1 203
	IX. Ögonsjukdomar	389	252	250	378	185	272	29	1 755
59 a-c	Conjunctivitis catarrhalis, phlyctænulosa, tra- chomatosa	190	149	121	232	107	104	18	921
60	Keratitis	28	19	7	30	11	9	2	106
61	Iritis	18	10	11	18	4	9	1	71
62	Panophtalmitis	1	3	—	1	—	—	—	5
63	Refraktionsanomalier	14	15	30	21	10	12	1	103
64	Andra ögonsjukdomar	138	56	81	76	53	138	7	549
	X. Öronsjukdomar	770	472	524	837	338	503	84	3 528
65	Inflammation eller böld i hörselgången. Otitis ext. diffusa. Furunc. meatus auditorii . .	286	165	143	235	49	140	9	1 027
66 a	Varig inflammation i mellanörat. Otitis media purulenta	140	108	94	205	91	103	10	751
66 b-c	Varig inflammation i mellanörat med komplik. åt omg. delar. Mastoiditis etc.	280	160	256	337	180	188	60	1 461
67	Andra öronsjukdomar	64	39	31	60	18	72	5	289
	XI. Cirkulationsorganens sjukdomar	786	386	772	866	337	495	44	3 686
68	Inflammation i hjärtsäcken. Pericarditis . .	4	1	4	4	2	5	—	20
69	Inflammation i hjärtat. Myocarditis. Endocar- ditis	41	16	37	34	35	25	3	191

68 TAB. 12 (forts.). SJUKDOMAR BLAND MANSKAPET VID ARMÉN ÅR 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sjukdomar	I. armé- för- deln.	II. armé- för- deln.	III. armé- för- deln.	IV. armé- för- deln.	V. armé- för- deln.	VI. armé- för- deln.	VII. armé- för- deln.	Summa
70 Organiskt hjärtfel. Vitium organicum cordis.	90	95	81	111	44	81	9	511
71 Hjärtförstoring. Hypertrophia cordis	18	8	9	12	2	7	—	56
72 Nervös hjärtsjukdom. Neurosis cordis	61	69	53	85	29	57	3	357
73 Ak. svaghetsillst. hos hjärtat. Insufficiencia cordis ac.	36	37	17	30	17	20	1	158
74 Blodåderbräck. Varix	402	115	483	439	141	191	18	1 789
75 Blodåderinflammation. Phlebitis. Periphlebitis	20	8	13	10	24	12	—	87
76 Blodpropp. Thrombosis. Embolia	12	5	4	13	11	1	3	49
77 Andra sjukdomar i cirkulationsorganen . . .	102	32	71	128	32	96	7	468
XII. Andningsorganens sjukdomar	7 568	7 844	6 511	11 788	4 422	6 813	1 722	46 118
78 Sjukdomar i näsan och dess bihålor	454	332	458	798	685	698	55	3 480
79 Strupkatarr. Laryngitis. Tracheitis	586	611	616	1 480	172	608	20	4 093
80 Ödem i struphuvudet. Oedema laryngis, Oedema glottidis	2	9	8	—	1	4	—	24
81 Akut och kronisk lufttröskatarr. Bronchitis acuta et chr.	5 541	3 127	4 122	6 714	3 207	4 135	228	27 074
82 Astma. Astma bronchiale	89	58	101	136	67	33	6	490
83 Lungemfysem. Emphysema pulm.	15	—	2	6	2	1	—	26
84 Lungblödning. Hæmorrhagia pulm.	6	3	6	33	12	2	1	63
85 Katarral lunginflamm. Bronchopneum. Pneum. lob.	385	164	342	405	172	207	36	1 711
86 Krupös lunginflamm. Pneumonia croup. s. lob.	82	44	85	27	18	30	—	286
87 Lungsäcksinflammation. Pleuritis	92	41	77	85	37	60	10	402
88 Andra sjukdomar i andningsorganen	316	3 455	694	2 054	49	535	1 366	8 469
XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar	6 515	3 743	5 320	8 246	3 895	3 636	509	31 864
89 Inflammation i mun och tunga. Stomatitis. Glossitis	74	75	49	92	26	62	19	397
90 Inflammation i svalg, matstrupe. Pharyngit. Oesophagit.	2 817	1 024	1 621	3 830	1 730	906	96	12 024
91 a Magkatarr. Gastritis.	492	425	476	668	234	417	58	2 770
91 b a. Akut. G. acuta	56	46	121	54	34	91	4	406
92 b. Kronisk. G. chronica	10	17	9	14	4	7	4	65
93 Funktionell magsäckssjukdom. Neurosis ven- triculi	387	170	353	389	163	170	22	1 654
94 Magsår. Ulcus ventriculi. U. duodeni	13	3	4	15	—	10	3	48
95 Utvidgning av magsäcken. Dilatatio ventriculi	726	456	646	869	261	380	30	3 368
96 Mag-tarmkatarr. Gastro-enteritis	737	781	985	1 032	912	760	162	5 369
97 Tarmkatarr. Enteritis	439	214	313	321	151	191	32	1 661
98 Blindtarmsinflammation. Appendicitis	20	6	14	20	6	8	—	74
99 Tarmhinder. Tarmvred. Ileus. Volvulus. Inva- ginatio	290	209	357	411	193	257	34	1 751
100 Bräck. Hernia	23	7	12	9	9	10	2	72
101 Förstoppning. Obstipatio	31	26	41	36	10	31	—	175
102 Inflammation kring ändtarm. Periproctitis. Fistula ani	36	15	31	37	15	17	2	153
103 Ändtarmsspricka, -kontraktur. Fissura, contract. ani	5	10	3	5	2	1	2	28
104 Bukhinneinflammation. Peritonitis	50	97	91	163	49	91	22	563
105 Gulsot. Icterus catarrhalis	25	9	14	47	16	5	—	116
106 Gallsten. Cholelithiasis	284	153	180	234	80	222	17	1 170
Andra sjukdomar i matsmältningsorganen . .								
XIV. Urin- och könsorganens sjukdomar	510	314	438	598	256	857	50	2 523
107- Njurinflammation, akut och kronisk. Nephritis	49	39	62	77	20	37	5	289
108 acuta et chr.	68	37	41	68	22	26	3	265
109 Njursten. Lithiasis renalis								

TAB. 12 (forts.). SJUKDOMAR BLAND MANSKAPET VID ARMÉN ÅR 1943. 69

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sjukdomar	I. armé- för- deln.	II. armé- för- deln.	III. armé- för- deln.	IV. armé- för- deln.	V. armé- för- deln.	VI. armé- för- deln.	VII. armé- för- deln.	Summa
110 Äggyteurin. Albuminuria	46	29	29	31	27	33	3	198
111 Katarral inflammation i urinblåsan. Cystitis	87	67	74	148	63	71	6	516
112 Funktionell blåssjukdom. Neurosis vesicæ urin. Enuresis noct.	29	7	13	13	11	14	2	89
113 Blåskörtelinflamm. Prostatitis. Abscessus pro- stata	12	8	6	7	1	8	1	43
114 Urinrörsförträngning. Strictura urethræ	9	6	12	11	1	5	1	45
115 Förträngning av förhud. Phimos. Paraphi- mosis	35	12	26	21	7	8	2	111
116 Testikelinflammation. Epididymitis. Orchitis	55	51	59	84	32	42	10	333
117 Vattenbräck. Pungsvullnad. Hydrocele. Hæma- tocele	19	15	30	38	15	24	4	145
118 Pungåderbräck. Varicocele	43	11	40	41	24	37	5	201
119 Andra sjukdomar i urin- och könsorganen . .	58	32	46	59	33	52	8	288
XV. Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar	4 044	2 927	2 573	4 084	2 067	2 521	249	18 465
120 Muskelinflammation, akut och kronisk. Muskel- reumatism. Myitis ac. et chr. Rheumatismus musc.	775	584	512	812	452	518	37	3 690
121 Inflammation i senskida. Tendovaginitis . . .	840	666	608	889	549	413	72	4 037
122 Senknuta Ganglion	34	23	30	51	18	44	6	206
123 Inflammation i slemsäck. Barsitis. Hygroma	84	45	47	99	41	38	16	370
124 Falsk ledställning. Scoliosis. Genu valgum. Pes varus etc.	52	121	117	107	26	49	13	485
125 Ledstyvhet. Anchylosis	27	30	38	63	38	24	3	223
126 Inflammation i ledgång. Synovitis. Arthritis	258	221	190	316	195	129	24	1 333
127 Kronisk ledgångsreumatism. Rheumatismus art. chr.	131	74	105	112	54	103	5	584
128 Ledmus. Mus artic. Corpus mobile in artic.	22	15	55	66	21	34	5	218
129 Ben- o. benmärgsinflammation. Osteitis. Osteo- myelitis	20	19	15	22	9	8	4	97
130 Benhinneinflammation. Periostitis	118	100	59	45	54	27	8	411
131 Fotödem. Oedema pedis	28	44	15	126	142	6	2	363
132 Marschsvulst. Syndesmitis metatarsæ	119	46	26	57	38	24	3	313
133 Ansträngningsperiostit. Periostitis tibiæ ab exercit.	147	103	65	163	78	76	5	637
134 Andra sjukdomar i rörelseorganen och bensy- stemet	1 389	836	691	1 156	352	1 028	46	5 498
XVI. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	2 707	1 657	1 433	2 619	1 073	1 671	310	11 470
135 Erythema multiforme et nodosum	10	7	10	25	11	61	15	139
136 Urticaria	41	35	35	42	15	24	6	198
137 Herpes zoster	47	32	47	66	18	12	6	228
138 Psoriasis	32	16	35	28	27	27	4	169
139 Eczema	455	249	259	527	172	184	39	1 885
140 Impetigo. Ecthyma	157	101	92	127	55	80	33	645
141 Favus	1	—	8	7	2	—	1	19
142 Herpes tonsurans, Sycosis	14	11	7	8	4	2	3	49
143 Nagelträng. Unguis incarn.	118	97	100	160	70	101	19	665
144 Bindvävsinflammation. Bulnad. Phlegmone. Abscessus	180	209	151	384	79	104	40	1 147
145 Böld. Furunculus. Carbunculus	1 283	767	520	1 008	481	882	114	5 055
146 Rötsår. Ulcus	49	16	13	26	40	18	1	163
147 Brand. Gangræna	8	—	—	1	1	—	—	10
148 Andra sjukdomar i hud och bindväv	312	117	156	210	98	176	29	1 098

1		2	3	4	5	6	7	8	9
Sjukdomar		I. armé- för- deln.	II. armé- för- deln.	III. armé- för- deln.	IV. armé- för- deln.	V. armé- för- deln.	VI. armé- för- deln.	VII. armé- för- deln.	Summa
XVII. Svulster									
149	Svulst. Tumor	76	28	73	71	31	51	11	341
XVIII. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar		6 613	6 172	4 773	9 657	3 906	5 552	801	37 474
150	Muskel-, senbristning, Sensträckning	696	653	333	1 097	310	620	79	3 788
151	Ledvrickning	148	1 347	1 191	2 135	986	1 570	213	8 850
152	Luxation	582	122	93	178	38	99	15	1 127
153	Benbrott	28	305	373	633	236	325	33	1 933
154	Stöt och krossning. Krossår	1 645	1 593	1 550	3 192	1 154	1 256	241	10 631
155	Sår av skarpt eller spetsigt vapen	787	788	440	896	370	578	69	3 928
	Skottsår.								
156 a	a. Enkelt. Skottsår i mjukdelar	139	87	74	107	58	73	22	560
156 b	b. Komplic. Skottfraktur	7	16	17	4	4	8	—	56
156 c	c. Inträngande	25	6	10	6	1	3	1	52
157	Skoskav, skavsår (skidbindning e. d.)	978	1 013	462	897	565	718	77	4 710
158	Ridsår	6	12	2	15	1	13	—	49
	Skada av förbränning eller explosion.								
159 a	1:a gradens förbränning	70	48	25	81	33	56	12	325
159 b,c	2:a och 3:e gradens förbränning	40	41	28	53	26	25	2	215
160	Kylskada	17	18	15	32	7	45	—	134
161	Solstyng. Värmeslag	4	2	1	3	2	3	—	15
162	Akut förgiftning	39	28	40	108	48	42	13	318
163	Andra skador	140	87	101	217	66	113	23	747
164	Själv mord. Själv mordsförsök	2	6	18	3	1	5	1	36
165	Sjukdom av obestämd art	66	34	39	192	29	77	7	444
166	Observationspatienter	2 110	1 323	980	1 844	1 164	1 524	352	9 297
Summa		44 190	34 258	31 913	50 996	23 959	31 476	5 012	221 804

Tab. 14 a. Skyddskoppypmpning av manskap vid armén år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Antal ympade	Antal besik- tigade	Antal ej besik- tigade	Reagerande efter		Ej reagerande		Reage- rande i % av be- sikti- gade
				första ympningen	andra	om- ympade	ej om- ympade	
<i>Primoraccination</i>								
2 snitt	1 280	1 280	—	1 167	67	42	4	96·4
1 snitt	419	419	—	355	48	4	12	96·2
<i>Revaccination</i>								
2 snitt	42 635	42 112	523	37 447	1 510	2 279	876	92·5
1 snitt	11 997	11 895	102	9 382	910	1 338	265	86·5

Tab. 14 b. Sjuklighet på grund av ympning vid armén år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Antal besikti- gade ympade	På grund av ympbesvär föranledd inskränkning i tjänstedugligheten									
		Antal man	% sjuk- skrivna av be- sikti- gade	befrielse från vissa övningar	sjukskrivna vid trupp		vårdade å sjukhus		i allt		
				antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man
Primovaccin- ation	1 669	329	19·4	318	1·0	690	2·1	252	0·8	1 260	3·9
Revaccination	54 007	1 889	3·5	1 840	1·0	3 095	1·6	2 251	1·2	7 186	3·8

Tab. 15 a. Å garnisonssjukhusen vårdade militära och civila patienter år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
S j u k h u s	Antalet vård- platser d. 31/12	Under året		Under- hålls- dagar	Vårdade			Vård- dagar pr patient
		in- tagna	av- lidna		pr dag	på en gång högst	lägst	
<i>Militära patienter</i>		18 726	52	262 580	719	1 167	373	14·0
Stockholm		7 290	34	107 043	293	389	189	14·7
Karlsborg		421	3	5 670	15	32	4	13·5
Boden (inkl. epidemiavd.)		1 954	8	27 615	76	215	65	14·1
Skövde		4 374	3	69 676	191	273	76	15·9
Visborg		1 270	—	8 904	24	66	3	7·0
Linköping		977	2	15 335	42	57	14	15·7
Eksjö		1 807	1	19 705	54	85	12	10·9
Sollefteå		633	1	8 632	24	50	10	13·6
<i>Civila patienter</i>		9 293	251	164 420	450	565	286	17·7
Stockholm		357	7	5 251	14	30	1	14·7
Karlsborg		701	29	11 686	32	49	22	16·2
Boden (inkl. epidemiavd.)		4 985	97	84 899	233	279	173	17·0
Skövde		1 181	34	19 728	54	61	36	16·7
Visborg		—	—	—	—	—	—	—
Linköping		326	3	6 577	18	27	8	20·2
Eksjö		744	30	13 621	37	45	18	18·3
Sollefteå		999	51	22 658	62	74	28	22·7

¹ Antalet vårdplatser för militära och civila patienter var för sig är i allmänhet icke särskilt fastställt.

TAB. 15 A (forts.). Å GARNISONSSJUKHUSEN VÄRDADE MILITÄRA O. CIVILA PATIENTER. 73

1	2	3	4	5	6	7	8	9
S j u k h u s	Antalet vård- platser d. 31/12	Under året		Under- hålls- dagar	Vårdade			Vård- dagar pr patient
		in- tagna	av- lidna		pr dag	på en gång högst	lägst	
<i>Samtliga patienter</i>	1 258	28 019	303	427 000	1 169	1 732	659	15.2
Stockholm	338	7 647	41	112 294	307	419	190	14.7
Karlsborg	61	1 122	32	17 356	47	81	26	15.5
Boden (inkl. epidemiavd.) . . .	278	6 939	105	112 514	309	494	238	16.2
Skövde	253	5 555	37	89 404	245	334	112	16.1
Visborg	73	1 270	—	8 904	24	66	3	7.0
Linköping	79	1 303	5	21 912	60	84	22	16.8
Eksjö	106	2 551	31	33 326	91	130	30	13.1
Sollefteå	90	1 632	52	31 290	86	124	38	19.2

Tab. 15 b. Samtliga å garnisonssjukhusen vårdade sjuka år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Sjukhus	Kvarl. fr. föreg. år	Intagna	Summa vårdade	Utskrivna					Summa	Kvarl. d. 31 dec.	Antal underhållsdagar
				Till fortsatt krigstjänst dugliga	Till annan sjukvårdstjänst odug- liga	Avlidna	Civila (inkl. avlidna)				
Stockholm. I allt	204	7 647	7 851	7 133	59	79	34	348	7 653	198	112 294
Officerare o. d.	17	303	320	297	—	6	6	—	309	11	4 932
Underoff. o. d.	7	229	236	215	—	4	5	—	224	12	3 544
Manskap	166	6 477	6 643	6 353	58	66	21	—	6 498	145	93 795
Därav armén	99	4 108	4 207	4 043	37	29	14	—	4 123	85	59 782
marinen	60	2 065	2 115	2 014	19	34	6	—	2 078	51	30 009
flygvapnet	7	304	311	296	2	3	1	—	302	9	4 004
Anställda arb. ¹	7	281	288	268	1	3	2	—	274	14	4 772
Civila	7	357	364	—	—	—	—	348	348	16	5 251
Karlsborg. I allt	29	1 122	1 151	415	—	8	3	685	1 111	40	17 356
Därav manskap	8	298	306	298	—	3	2	—	303	3	4 189
Boden. I allt	216	6 939	7 155	1 880	30	48	8	4 993	6 959	196	112 514
Därav manskap	38	1 611	1 649	1 544	27	44	8	—	1 623	26	23 121
Skövde. I allt	124	5 555	5 679	4 324	—	47	3	1 174	5 548	131	89 404
Därav manskap	86	4 198	4 284	4 151	—	45	2	—	4 198	86	67 530
Visborg. I allt	10	1 270	1 280	1 159	4	111	—	—	1 274	6	8 904
Därav manskap	10	1 251	1 261	1 142	4	109	—	—	1 255	6	8 802
Linköping. I allt	35	1 303	1 338	1 261	—	37	5	—	1 303	35	21 912
Därav manskap	13	907	920	872	—	25	2	—	899	21	14 288
Eksjö. I allt	59	2 551	2 610	1 766	14	48	31	710	2 569	41	33 326
Därav manskap	40	1 763	1 803	1 726	14	44	1	—	1 785	18	19 212
Sollefteå. I allt	68	1 632	1 700	619	—	19	1	999	1 638	62	31 290
Därav manskap	22	551	573	541	—	16	1	—	558	15	7 525
Summa	745	28 019	28 764	18 557	107	397	85	8 909	28 055	709	427 000
Därav											
Offic. o. d.	18	496	514	434	1	10	7	—	502	12	6 842
Underoff. o. d.	7	387	394	366	1	7	5	—	379	15	5 874
Manskap	383	17 056	17 439	16 627	103	352	37	—	17 119	320	238 462
Därav armén	312	14 484	14 796	14 133	82	313	30	—	14 558	256	201 449
marinen	62	2 098	2 160	2 052	19	36	6	—	2 113	53	30 605
flygvapnet	9	474	483	442	2	3	1	—	448	11	6 408
Anställda arb. ¹	20	787	807	755	2	21	3	—	781	26	11 402
Civila	317	9 293	9 610	325	—	7	33	8 909	9 274	336	164 420

¹ Anställda vid armén, marinen och flygvapnet.

Tab. 16. Å garnisonssjukhusen intagna militära sjukdomsfall år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar	14	—	21	12	—	—	—	—	47
III. Havandeskaps- och förlossningssjukdomar	—	1	3	—	—	—	—	—	4
Abortus	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Hyperemesis gravidarum	—	1	1	—	—	—	—	—	2
IV. Infektions- o. a. parasitära sjukdomar	848	30	476	269	51	50	260	76	2 060
Septicæmia. Pyosepticæmia. Abscessus. Phlegmone	66	7	25	18	2	4	23	—	145
Erysipelas	8	—	6	1	—	1	4	1	21
Scarlatina	8	—	5	14	7	1	12	6	53
Diphtheria	—	—	—	—	1	2	—	—	3
Morbilli	—	—	—	—	8	—	—	—	8
Rubeola	—	—	1	1	2	—	1	—	5
Parotitis epidemica	8	3	185	13	6	2	106	4	327
Influenza epidemica	13	1	16	28	—	3	32	—	93
Varicellæ	3	—	2	5	3	—	11	—	24
Typhus abdominalis. Paratyphus	2	—	1	10	—	—	1	—	14
Typhus recurrens	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Dysenteria	4	—	1	7	—	1	18	2	33
Poliomyelitis anterior ac. Polioencephalitis ac.	7	—	—	2	—	—	1	2	12
Meningitis cerebrospinalis epidemica	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Tetanus	1	1	2	—	—	—	—	—	4
Lymphangitis et lymphadenitis sept.	31	6	8	9	4	3	—	4	65
Tuberculosis pulmonum, laryngis	270	2	59	26	1	3	17	18	396
" ossium et articulorum	4	—	3	5	—	—	—	—	12
" lymphoglandularum	17	1	15	12	—	3	—	3	51
" organorum aliorum	11	—	15	4	—	—	—	16	46
Syphilis acquisita	78	—	10	6	—	1	—	—	95
Ulcus molle	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Gonorrhœa	273	3	67	101	14	18	10	3	489
Febris. Febricula	28	—	9	2	3	4	18	17	81
Övriga hithörande sjukdomar	16	6	45	4	—	3	6	—	80
V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar	84	1	10	6	1	2	1	2	57
Anæmia	20	—	6	6	1	1	1	—	35
Anæmia perniciosa	5	—	1	—	—	—	—	1	7
Leuchæmia	2	—	2	—	—	—	—	1	5
Övriga hithörande sjukdomar	7	1	1	—	—	1	—	—	10
VI. Ämnesomsättningssjukdomar	42	3	15	25	—	5	4	3	97
Diabetes mellitus	30	2	11	7	—	2	4	3	59
Adipositas universales	2	—	1	3	—	—	—	—	6
Övriga hithörande sjukdomar	10	1	3	15	—	3	—	—	32
VII. Kroniska förgiftningssjukdomar	1	—	2	1	—	—	—	—	4
Alcoholismus chronicus	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Övriga hithörande sjukdomar	1	—	2	—	—	—	—	—	3
VIII. Nervsystemets sjukdomar	439	19	254	424	11	49	70	58	1 324
Hæmorrhagia meningum cerebri	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Meningitis cerebri. Meningitis cerebrospinalis	14	1	6	—	1	2	—	2	26

TAB. 16 (forts.). Å GARNISONSSJUKHUSEN INTAGNA MILITÄRA SJUKDOMSFALL. 75

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjukdomsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Viby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
Encephalitis. Abscessus cerebri et cerebelli	9	2	6	1	—	—	—	10	28
Neuritis. Neuralgia	159	5	184	153	2	17	44	15	579
Paralysis	9	—	5	14	—	3	—	3	34
Epilepsia	18	—	9	10	—	2	8	5	52
Hysteria	—	—	1	2	—	1	—	—	4
Neurasthenia, Neurosis	114	8	19	130	4	3	18	10	306
Övriga hithörande sjukdomar	116	3	23	114	4	21	—	13	294
IX. Sinnessjukdomar	116	6	12	69	2	7	6	7	225
X. Cirkulationsorganens sjukdomar	363	16	299	803	4	24	27	100	1 636
Pericarditis	—	—	2	1	1	—	5	3	12
Endocarditis, Myocarditis ac.	5	—	9	6	1	2	8	—	31
Endocarditis chr. Vitium org. cordis. Myocarditis chr.	103	3	37	119	—	8	5	89	364
Cardiosclerosis. Cor adiposum	—	—	12	22	—	6	2	5	47
Neurosis cordis	6	—	15	2	—	1	—	1	25
Arteriosclerosis. Endarteriitis	6	1	—	—	—	1	—	—	8
Phlebitis	106	11	198	575	—	2	4	—	896
Varix	21	—	14	10	1	1	3	—	50
Thrombosis. Embolia	116	1	12	68	1	3	—	2	203
Övriga hithörande sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI. Andningsorganens sjukdomar	753	41	357	454	631	183	551	80	3 050
Morbi cav. nas. et cav. acces. nas.	33	4	75	214	12	99	31	11	479
Morbi laryngis	6	—	7	7	2	—	—	—	22
Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	36	4	3	69	38	22	388	—	560
Tracheitis chronica. Bronchitis chronica	13	—	5	4	1	3	—	—	26
Bronchiectasia	10	—	3	2	—	—	—	—	15
Asthma bronchiale	41	4	4	38	4	6	6	1	104
Hæmorrhagia pulmonum	3	—	7	—	—	2	—	—	12
Pneumonia crouposa acuta. Bronchopneumonia ac.	316	23	103	93	24	46	112	66	783
Övriga hithörande sjukdomar	295	6	150	27	550	5	14	2	1 049
XII. Matsmältningsorganens sjukdomar	2140	142	1079	1836	273	286	374	162	5 792
Stomatitis. Noma	40	2	12	31	1	1	—	2	89
Tonsillitis acuta. Angina tonsillaris. Pharyngitis	73	6	297	115	166	53	175	7	892
Tonsillitis chronica	—	—	—	45	—	—	—	—	45
Peritonsillitis acuta	7	1	16	24	4	38	—	2	92
Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica	—	5	14	—	1	—	—	—	20
Pharyngitis chronica	—	—	2	1	—	—	—	—	3
Glossitis	—	—	1	2	—	—	—	—	3
Gastritis acuta. Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	453	52	120	158	79	26	102	71	1 061
Gastritis chronica	30	10	145	251	—	36	2	—	474
Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	459	7	95	154	4	40	23	30	812
Neurosis ventriculi	3	—	4	47	—	—	1	1	56
Entero-colitis chronica. Proctitis cronica	39	1	18	4	—	5	—	1	68
Appendicitis	236	22	96	82	4	2	23	—	465
Ileus. Volvulus	11	1	—	4	—	—	1	—	17
Hernia	279	18	172	274	—	4	39	—	786
Hepatitis acuta	151	3	34	36	12	28	3	6	273
Hepatitis chron. Cirrhosis hepatis	5	—	—	1	—	2	—	2	10
Cholecystitis	16	4	2	—	—	—	—	—	22
Cholelithiasis	20	2	4	1	—	—	4	—	31
Icterus. Icterus catarrhalis	2	—	—	1	—	—	—	3	6
Pancreatitis acuta	7	—	1	—	—	—	—	1	9
Övriga hithörande sjukdomar	309	8	46	105	2	51	1	36	558

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Ekero	Sollefteå	
XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar	314	19	99	127	2	46	21	25	653
Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	67	1	16	29	—	16	11	2	142
Nephritis degen. et inflammatoria chr. Morbus Brighti	24	3	10	33	—	8	3	4	85
Pyelitis. Cystopyelonephritis	—	6	3	3	—	4	—	2	18
Nephrolithiasis	83	7	17	20	—	3	2	2	134
Hydronephrosis	11	—	4	5	—	—	—	—	20
Cystitis	22	1	20	15	1	7	2	—	68
Urethritis	10	—	9	10	—	4	—	—	33
Strictura urethræ	15	—	—	1	—	—	—	—	16
Övriga hithörande sjukdomar	82	1	20	11	1	4	3	15	137
XIV. Könsgorganens sjukdomar	190	6	82	116	3	6	5	1	409
Hypertrophia prostatae	7	—	3	1	—	—	—	—	11
Prostatitis. Abscessus prostatae	26	—	11	1	—	—	—	1	39
Orchitis. Epididymitis	105	2	17	23	2	4	—	—	153
Phimosis. Paraphimosis	23	—	20	18	—	2	—	—	63
Övriga hithörande sjukdomar	29	4	31	73	1	—	5	—	143
XV. Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar	435	23	290	555	66	73	37	53	1532
Myitis. Rheumatismus musculorum	51	—	22	58	26	7	12	10	186
Tendovaginitis	—	1	7	18	7	1	8	—	42
Bursitis. Hygroma	22	1	23	16	12	2	10	—	86
Synovitis. Arthritis	24	3	15	34	3	3	2	2	86
Polyarthritis rheumatica acuta	123	10	63	49	8	28	5	23	309
Polyarthritis rheumatica chronica	19	3	17	24	1	1	—	3	68
Arthritis deformans	27	1	41	34	—	9	—	5	117
Pseudoarthrosis	3	—	1	3	—	—	—	—	7
Corpus liberum in articulo	18	1	20	23	—	—	—	—	62
Scoliosis. Pes varus, planus, valgus	10	—	37	143	1	—	—	3	194
Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	23	1	12	31	4	—	—	—	71
Osteomalacia	24	—	4	—	—	—	—	—	28
Övriga hithörande sjukdomar	91	2	28	122	4	22	—	7	276
XVI. Hudens sjukdomar	575	27	683	299	65	58	69	25	1801
Erythema multiforme et nodosum	19	2	6	4	—	—	—	4	35
Urticaria	9	1	9	6	3	3	2	1	34
Herpes zoster	3	1	2	3	1	—	—	—	10
Eczema	188	4	38	45	6	15	13	3	312
Psoriasis	31	3	14	18	3	4	1	4	78
Lupus erythematosus	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ulcus varicosum cruris	—	—	—	3	—	4	—	—	7
Impetigo	32	—	20	9	4	8	—	1	74
Aene	8	—	1	—	—	—	—	—	9
Folliculitis. Furunculosis. Furunculus	15	—	20	31	18	1	25	1	111
Carbunculus	21	1	4	7	10	—	—	—	43
Grangræna	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Tricophytia	30	—	2	3	—	1	—	1	37
Scabies	61	10	523	52	3	12	18	6	685
Yerna	5	—	—	27	2	—	—	—	34
Övriga hithörande sjukdomar	151	5	43	91	15	10	10	4	329

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boten	Skövde	Visby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
XVII. Öronsjukdomar	10	9	44	219	22	108	52	6	470
Morbi meatus auditorii externi	—	—	2	30	—	—	49	—	81
Morbi tubæ Eustachii	—	—	—	12	—	—	—	—	12
Otitis media catarrhalis	—	—	23	43	18	66	3	1	154
Otitis media purulenta	5	9	7	57	4	21	—	1	104
Mastoiditis	—	—	—	27	—	—	—	—	27
Cholesteatoma	—	—	3	5	—	—	—	—	8
Övriga hithörande sjukdomar	5	—	9	45	—	21	—	4	84
XVIII. Ögonsjukdomar	5	—	42	20	5	1	4	2	79
Conjunctivitis æstivalis, catarrhalis, phlyctænulosa	—	—	12	8	4	—	4	—	28
Keratitis phlyctænulosa, ulcerosa	—	—	9	—	—	—	—	1	10
Episcleritis. Scleritis	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Iritis, iridocyclitis	—	—	3	2	—	—	—	—	5
Chorioditis. Retinites	2	—	1	—	—	—	—	1	4
Övriga hithörande sjukdomar	3	—	14	10	1	1	—	—	29
XIX. Svulster	65	4	10	48	—	—	2	—	129
Carcinoma	27	1	1	2	—	—	—	—	31
Sarcoma	4	—	—	2	—	—	1	—	7
Andra svulster	34	3	9	44	—	—	1	—	91
XX. Andra sjukdomar	122	2	26	29	—	4	8	17	208
Morbus Basedowii	11	—	15	7	—	1	8	13	55
Struma	10	—	11	11	—	3	—	4	39
Övriga hithörande sjukdomar	101	2	—	11	—	—	—	—	114
XXI. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar	756	66	286	317	68	26	129	3	1651
Kontusion. Contusio	53	3	19	52	19	2	35	—	183
Sårskada, ej nedan nämnd. Vulnus	121	6	53	37	20	8	21	1	267
Skada å muskel, sena, nerv	27	—	10	14	—	—	7	—	58
Genom huden inträngd främmande kropp	8	—	2	6	—	—	13	—	29
Ledvrickning. Distorsio. Luxatio	40	8	45	62	14	1	24	—	194
Avslitning av fingrar, hand, tår. Laceratio	—	—	11	1	—	—	—	—	12
Utgjutning i led. Synovitis traum. Hæmarthrosis	—	—	14	16	—	—	—	—	30
Arm- o. benbrott, enkelt. Fractura simplex	150	12	64	65	1	7	24	—	323
„ „ komplicerat. Fractura complicata	21	1	5	11	—	—	—	—	38
Förbränning. Combustio	9	3	8	3	2	1	—	—	26
Förfrysning. Congelatio	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Ruptura menisci	134	3	—	—	—	—	—	—	137
Hjärnskakning. Commotio cerebri	161	13	34	19	—	6	5	—	238
Brott å hjärnskålen botten. Fractura bascos cranii	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Andra brott å huvudets ben	—	—	1	10	—	—	—	1	12
Skada å bröstben, revben eller mjälte	—	—	3	4	—	—	—	—	7
Skavsår	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Förgiftning	15	3	5	3	10	1	—	1	38
Andra skador	16	13	10	13	1	—	—	—	53
Observationspatienter. Konvalescenter	294	13	157	226	66	43	137	—	936

Tabell 17. Sjukligheten bland örlogsstationernas och kustartilleriets personal år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Förlägg- ningsort	Kvarliggande från 1942	Sjuka eller skadade								Antal sjukdagar	Summa sjuka eller skadade	Avförda				Kvarliggande till 1944	Medeltal personal- styrka per dag ¹	Sjukprocent ²	
		Ålder				Årstid						Friska eller för- bättrade	Avpolletterade till sjukhus	Avsked. för invali- ditet	Döda				
		Under 21 år	21—30 år	31—40 år	Över 40 år	Jan.—Mars	April—Juni	Juli—Sept.	Okt.—Dec.										
Örlogsstationernas stam																			
Karlskrona.	—	1 066	348	51	25	553	281	208	448	19 737	*1490	561	877	51	1	—	5 176	2 598	57.4
Stockholm *	19	410	565	57	137	476	239	179	275	13 579	*1188	852	295	9	5	27	3 518	1 142	104.0
Göteborg ..	—	2	19	10	25	21	6	10	19	731	56	51	3	—	—	2	191	188	29.8
Summa	19	1 478	932	118	187	1 050	526	397	742	34 047	2 734	1 464	1 175	60	6	29	8 885	3 928	70.0
Örlogsstationernas värnpliktiga																			
Karlskrona.	3	504	896	325	5	455	357	345	573	28 976	1 733	456	1 114	160	—	3	6 399	1 820	95.2
Stockholm .	29	667	1 065	656	132	969	423	438	690	30 699	2 549	1 325	910	252	—	62	16 724	2 230	114.3
Göteborg ..	7	1	149	74	9	71	49	79	34	2 150	240	227	8	—	3	2	235	231	103.8
Summa	39	1 172	2 110	1 055	146	1 495	829	862	1 297	61 825	4 522	2 008	2 032	412	3	67	23 358	4 281	106.0
Örlogsstationernas civilanställda																			
Karlskrona.	42	391	1 069	742	775	975	556	618	828	26 482	3 019	2 521	405	—	8	85	3 744	3 377	89.4
Stockholm .	30	200	629	527	438	552	338	384	520	17 341	1 824	1 653	109	—	5	58	1 677	1 597	114.2
Göteborg ..	9	30	111	70	20	57	41	56	77	2 423	240	231	—	—	3	6	248	203	118.2
Summa	81	621	1 809	1 339	1 233	1 584	935	1 058	1 425	46 246	5 063	4 404	514	—	16	149	5 669	5 177	98.0
Kustartilleriets stam																			
Vaxholm ..	9	287	155	25	69	259	92	77	108	3 106	*545	522	—	5	3	15	1 052	950	57.4
Karlskrona	11	418	226	34	36	271	115	127	201	5 925	*725	711	—	2	1	11	1 030	890	81.5
Färösund ..	6	149	98	30	17	130	51	80	33	4 250	*300	295	1	1	—	3	240	240	125.0
Älvsborg ..	4	140	156	22	24	91	75	73	103	4 796	*346	337	—	—	—	9	463	463	74.7
Hemsö	—	11	3	1	—	—	2	1	12	52	15	15	—	—	—	—	72	40	37.5
Summa	30	1 005	638	112	146	751	335	358	457	18 129	1 931	1 880	—	8	4	38	2 857	2 583	75.0
Kustartilleriets värnpliktiga																			
Vaxholm ..	19	214	1 856	917	226	947	915	788	563	28 671	3 232	3 115	62	16	8	31	7 964	7 853	41.1
Karlskrona	32	286	2 340	724	205	1 110	1 013	922	510	28 812	3 587	3 446	—	101	9	31	7 600	4 218	85.0
Färösund ..	10	76	1 155	310	81	446	312	592	272	19 783	1 632	1 591	10	11	1	19	1 383	1 383	118.0
Älvsborg ..	19	4	791	551	135	312	402	379	388	20 904	1 500	1 468	—	12	3	17	2 124	2 124	70.6
Hemsö	2	—	114	71	42	67	26	95	39	2 101	229	202	24	—	1	2	415	325	70.5
Summa	82	580	6 256	2 573	689	2 882	2 668	2 776	1 772	100 271	10 180	9 822	96	140	22	100	19 486	15 903	63.9
Kustartilleriets civilanställda																			
Vaxholm ..	1	20	90	87	71	89	49	57	73	1 343	269	262	—	—	2	5	563	463	58.1
Karlskrona	—	—	34	33	24	28	20	15	28	891	91	84	—	—	1	6	362	211	43.1
Färösund ..	—	18	20	26	13	27	10	14	26	1 376	77	74	—	—	—	3	257	257	30.0
Älvsborg ..	2	6	36	22	19	16	8	30	29	1 566	85	79	—	—	1	5	537	537	15.8
Hemsö	—	—	1	3	1	1	4	—	—	35	5	5	—	—	—	—	65	39	12.8
Summa	3	44	181	171	128	161	91	116	156	5 211	527	504	—	—	4	19	1 784	1 507	35.0

¹ Uppgiften grundad på de dagliga styrkebeskedens antal underhållsdagar. — ² Uträknad på medeltalet personal. — ³ Därav 2 kad. el. aspir. — ⁴ Därav 11 fr. K. A. — ⁵ Därav 10 kad. el. aspir. — ⁶ Därav 18 d.o. — ⁷ Därav 8 d.o. — ⁸ Därav 4 d.o. — ⁹ I personalstyrkan för Stockholms örlogsstation ingå 75 stam och 437 värnpl. fr. K. A.

Tabell 18. Sjukdomar och yttre skador bland

Sjukdomar och yttre skador	Ö r l o g s s t a t i o								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Stam och värnpliktiga								Ci-
	Karlskrona		Stockholm		Göteborg		Summa	Karlskrona	
	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl			
1 Varfeber och variga inflammationer	14	6	5	18	—	—	43	16	
2 Ros	—	2	2	1	—	—	5	1	
3 Scharlakansfeber	15	13	15	33	—	4	80	5	
4 Difteri	—	1	—	1	—	—	2	—	
5 Mässling	13	2	—	—	—	—	15	—	
6 Röda hund	—	1	—	—	—	—	1	—	
7 Pässjuka	67	134	56	178	—	4	439	5	
8 Kikhosta	—	—	—	2	—	—	2	—	
9 Influensa	55	64	77	65	5	12	278	18	
10 Vattenkoppor	11	2	11	24	—	—	48	3	
11 Nervfeber (abdominaltyfus)	1	—	—	2	—	—	3	—	
12 Paratyfus	—	—	1	—	—	—	1	—	
13 Rödsot	—	3	—	2	—	2	7	—	
14 Akut s. k. barnförflamning	7	1	2	2	—	—	12	6	
15 Epidemisk hjärnfeber	1	1	—	—	—	—	2	—	
16 Tuberkulos	51	68	22	83	2	—	226	73	
17 <i>därav nyanmälda</i>	30	63	17	83	2	—	195	41	
18 Syfilis	5	5	5	10	1	—	26	1	
19 <i>därav nyanmälda</i>	—	—	4	9	1	—	14	1	
20 Enkelt veneriskt sår	—	1	—	—	—	—	1	—	
21 Dröppel och dess följsjukdomar	86	154	² 21	³ 43	4	3	311	6	
22 <i>därav nyanmälda</i>	35	80	21	43	4	3	186	6	
23 Smittsam gulsot	—	—	—	—	—	—	—	—	
24 Bandmasksjukdom	—	—	—	4	—	—	4	—	
25 Vaccinationsbesvär	15	—	—	—	—	—	15	—	
26 Feber av obestämd art	12	20	4	2	—	—	38	180	
27 Andra parasitära sjukdomar	—	2	—	45	—	—	47	—	
28 Blodbildande organens samt blodets sjukdomar	12	26	5	13	—	—	56	20	
29 Ännesomsättningssjukdomar	2	7	2	5	—	—	16	10	
30 Kroniska förgiftningssjukdomar	—	1	—	1	—	—	2	20	
31 Nervsystemets sjukdomar	45	188	37	119	5	5	399	112	
32 <i>därav psychoneurosis</i>	20	112	3	3	—	1	139	33	
33 Sinnessjukdomar	14	16	1	24	—	—	55	1	
34 Cirkulationsorganens sjukdomar	20	86	18	54	—	8	186	57	
35 Andningsorganens sjukdomar	313	243	179	392	11	15	1 153	250	
36 <i>därav akut lufttröskatarr</i>	211	158	102	198	9	10	688	135	
37 Matsmältningsorganens sjukdomar	456	383	359	729	9	73	2 009	1 084	
38 <i>därav halsfluss</i>	343	229	159	410	6	25	1 172	183	
39 Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar	7	27	7	31	1	6	79	32	
40 Könsorganens sjukdomar	14	21	12	37	—	1	85	39	
41 Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar	34	80	43	148	6	17	328	184	
42 <i>därav akut ledgångsreumatism</i>	6	8	5	24	—	2	45	19	
43 Hudens sjukdomar	90	128	46	99	6	60	429	122	
44 Öronsjukdomar	51	45	14	34	1	6	151	20	
45 Ögonsjukdomar	2	12	1	7	—	1	23	20	
46 Svulster	7	4	7	13	—	—	31	11	
47 Andra sjukdomar och kroppsfel	—	—	—	—	—	—	—	13	
48 Skador genom våld och olyckshändelse	84	76	103	181	7	18	469	383	
49 Akut förgiftning	1	6	—	6	—	—	13	—	
50 Ingen sjukdom	—	—	—	—	—	—	—	58	
51 Simulation	—	—	—	—	—	—	—	—	
52 Observation	98	156	188	312	—	5	759	341	
53 Summa	¹ 1 603	¹ 1 985	⁵ 1 243	² 720	58	240	7 849	3 091	

St = Stam. Vpl = Värnpliktiga, Civ = Civilanställda.

¹ Dessutom i Karlskrona ytterligare 23 tbc, varav 5 st, 12 vpl, 6 civ, införda såsom pleumälda. — ³ Do 244, varav 164 nyanmälda. — ⁴ Därav 2 kad. el. aspir. — ⁵ Därav 11

örlogsstationernas och kustartilleriets personal år 1943.

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
nerna			Kustartilleriet																			
vilanställda			Stam och värnpliktiga										Civilanställda							Summa summarum		
Stockholm	Göteborg	Summa	Vax- holm	Karls- krona	Pärö- sund	Älvs- borg	Hemso	Summa	Vaxholm	Karlskrona	Pärösund	Älvsborg	Hemso	Summa								
St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl							
10	—	26	3	18	—	3	—	—	—	2	15	—	—	41	1	—	—	—	1	111	1	
2	—	3	—	5	1	3	1	1	—	3	—	—	—	14	1	—	—	—	1	23	2	
—	—	5	21	56	2	18	—	—	3	2	9	—	—	111	—	—	—	—	—	196	3	
—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	5	—	—	—	—	—	7	4	
—	—	—	5	19	9	4	4	7	—	—	—	—	—	48	—	—	—	—	—	63	5	
1	—	1	1	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	6	6	
13	2	20	5	71	33	159	6	33	2	37	—	—	—	346	—	1	—	1	—	807	7	
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	8	
203	9	230	74	207	89	303	59	163	25	119	1	11	1	1051	24	5	2	8	3	1601	9	
—	—	3	5	4	—	9	1	9	—	6	—	—	—	34	—	—	—	—	—	85	10	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	11	
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	4	—	—	—	—	—	6	12	
1	—	7	2	28	—	7	7	47	—	—	—	—	—	90	1	—	—	1	—	98	13	
—	—	—	3	3	1	6	—	—	—	4	—	—	—	16	—	1	—	—	—	36	14	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	15	
3	1	177	2	34	3	50	—	17	1	17	—	4	128	2	2	—	2	—	6	437	16	
1	1	43	1	30	1	47	—	14	1	17	—	4	115	—	—	—	2	—	2	355	17	
—	—	1	1	1	—	—	—	2	—	2	—	—	—	6	—	—	—	—	—	33	18	
—	—	1	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	18	19	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	
5	2	13	9	53	3	38	—	14	23	51	—	5	196	4	—	—	1	—	5	525	21	
5	2	13	8	49	3	35	—	11	23	51	—	5	185	3	—	—	1	—	4	388	22	
—	—	—	—	—	4	4	44	109	1	9	—	—	—	171	—	—	27	—	27	198	23	
—	—	—	—	2	—	7	—	1	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	14	24	
—	—	—	22	2	51	1	4	—	—	5	—	—	—	85	—	—	—	—	—	100	25	
17	—	197	4	38	2	3	10	1	1	—	1	—	1	6	—	—	1	—	—	296	26	
—	—	—	2	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	53	27	
5	—	25	4	13	—	2	—	3	—	—	—	—	—	22	—	—	—	—	—	103	28	
2	—	12	1	5	—	3	—	1	—	1	—	1	—	12	1	—	—	—	1	41	29	
—	—	20	—	2	1	5	—	2	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	32	30	
49	2	163	6	166	13	100	4	58	7	74	1	13	442	8	—	2	—	—	10	1014	31	
1	—	34	—	43	—	15	1	11	—	6	1	8	85	—	—	—	—	—	—	258	32	
—	—	1	1	32	1	20	—	11	1	2	—	—	—	68	—	1	—	—	—	1	125	33
25	1	83	17	96	8	101	3	77	2	53	—	8	365	4	1	3	3	—	11	645	34	
304	32	586	70	308	162	686	31	137	40	208	2	40	1684	39	18	3	11	1	72	3495	35	
225	30	390	44	172	35	133	15	51	31	137	1	27	646	36	13	2	8	1	60	1784	36	
536	104	1724	211	1230	179	786	93	531	155	432	4	47	3668	54	15	13	17	—	99	7500	37	
57	17	257	137	534	87	330	15	71	121	243	3	9	1550	21	5	1	5	—	32	3011	38	
4	2	38	8	37	7	35	—	17	1	19	—	9	133	1	1	1	2	—	5	255	39	
8	5	52	1	31	5	23	—	5	—	5	—	3	73	5	1	1	1	—	8	218	40	
95	16	295	22	286	24	219	7	121	22	96	1	16	814	26	7	2	9	2	46	1483	41	
—	2	21	2	30	2	40	2	9	2	24	—	—	111	—	3	—	—	—	3	180	42	
69	9	200	25	189	36	254	11	60	28	84	1	30	718	13	3	3	9	—	28	1375	43	
17	—	37	17	70	10	73	1	30	3	23	—	8	235	9	4	—	1	—	14	437	44	
19	5	44	8	37	6	9	1	6	—	8	—	2	77	5	—	1	1	—	7	151	45	
2	—	13	2	9	2	13	—	9	—	3	—	—	38	2	3	1	2	—	8	90	46	
—	—	13	—	3	1	2	—	6	—	1	—	—	13	—	—	—	—	—	—	26	47	
380	47	810	35	282	76	294	10	101	29	179	1	19	1026	52	21	1	17	2	93	2398	48	
7	—	7	—	11	—	4	—	2	—	—	—	—	17	3	—	—	—	—	3	40	49	
—	—	58	—	1	1	15	5	5	—	—	—	—	27	—	—	7	—	—	7	92	50	
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	6	51	
142	3	486	20	138	42	277	7	44	1	34	—	8	571	16	8	9	—	—	33	1849	52	
1920	240	5251	583	3512	725	3587	300	1652	346	1500	16	225	12446	271	92	77	87	9	536	26082	53	

rit. el. erytema nodos. (1 st), samtl. nyanmälda. — ² Dessutom poliklin. behandl.: 118 nyan-
K. A. — ⁶ Därav 26 kad. el. aspir. — ⁷ D:o 18. — ⁸ D:o 2. — ⁹ D:o 4.

Tabell 19. Döda och dödsorsaker bland örlogsstationernas och kustartilleriets personal år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Sjukdomar och yttre skador	Örlogsstationerna									Kustartilleriet									Civilan- ställda			Summa				
	Stam och värn- pliktiga					Civil- anställda				Vaxholm			Karlskrona			Älvsborg			Karlskrona							
	Karlskrona	Stockholm	Göteborg	Summa	Vpl	Karlskrona	Stockholm	Göteborg	Summa	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	Vaxholm	Karlskrona	Älvsborg	Summa	St	Vpl	Civ	Sa
	St	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St
Varfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Mässling	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Influensa	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akut s. k. barnför- lamning	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	—	1	—	—	3	—	1	—	—	—	—	3	2	5
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lungtuberkulos	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lymfagranulomatos .	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nervsystemets sjuk- domar	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cirkulationsorganens sjukdomar	—	2	—	2	—	1	1	—	2	1	1	2	—	—	—	1	4	1	—	—	1	—	—	3	4	3
Andningsorganens sjukdomar	—	1	—	1	—	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	2	1
Matsmältningsorga- nens sjukdomar ...	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2	—	1
Svulster (kräfta)	—	1	—	1	—	1	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	1	1	3
Skador genom våld och olyckshändelse	—	—	3	—	3	—	2	3	5	1	3	—	4	—	2	1	1	10	1	—	—	1	1	13	6	20
Gasförgiftning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Summa	1	5	3	6	3	8	5	3	16	3	8	1	9	1	3	1	4	22	2	1	1	4	10	25	20	55

¹ 1 jungman. — ² Därav 1 krigsfrivillig.

Tabell 20. På grund av sjukdom och yttre skador avskedade eller till krigstjänst oförmögna bland marinens stam och värnpliktiga år 1943.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Sjukdomar och yttre skador	Örlogsstationerna						Kustartilleriet										Summa sum- marum			
	Karls- krona		Stock- holm		Sum- ma		Vax- holm		Karls- krona		Fårö- sund		Älvs- borg		Summa					
	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl		
Tuberkulos	16	16	4	45	20	61	—	3	18	1	3	17	—	—	1	1	22	21	83	
Andra infektionssjukdomar	—	—	—	6	—	6	—	2	3	—	—	—	—	—	1	—	6	—	12	
Blodbildande organens samt blodets sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	
Ämnesomsättningssjuk- domar	1	6	1	4	2	10	—	1	—	4	1	—	—	—	—	—	7	2	17	
Nervsystemets sjukdomar ..	5	87	2	140	7	227	—	1	10	—	14	23	1	—	5	1	53	8	280	
Sinnessjukdomar	12	12	—	—	12	12	1	1	30	1	39	75	—	3	—	2	148	14	160	
Cirkulationsorganens sjukdo- mar	—	8	—	7	—	15	1	5	18	—	16	26	—	2	4	1	71	1	86	
Andningsorganens sjukdo- mar	6	2	—	2	6	4	2	1	8	—	2	6	—	—	—	2	17	8	21	
Matsmältningsorganens sjuk- domar	1	3	—	6	1	9	—	—	1	—	2	3	—	—	—	—	6	1	15	
Njurarnas och urinvägarnas samt könsorganens sjukdo- mar	—	3	—	19	—	22	—	1	1	—	—	4	—	1	—	—	7	—	29	
Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjuk- domar	4	9	1	15	5	24	1	—	34	—	13	21	—	1	1	1	70	6	94	
Hudens sjukdomar	1	—	—	2	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	
Öronsjukdomar	4	4	1	3	5	7	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	10	5	17	
Ögonsjukdomar	—	10	—	3	—	13	—	1	4	—	6	4	—	2	—	—	17	—	30	
Svulster	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	—	—	—	4	—	4	
Skador genom våld och olyckshändelse	1	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	4	—	1	—	—	8	1	8	
Summa	51	160	9	252	60	412	5	16	128	2	101	181	1	10	12	8	448	68	860	

¹ Dessa värnpliktiga oförmögna till krigstjänst vid inryckningen; de äro icke inräknade i antalet sjuk-skrivna (d. v. s. tab. 17, 18, 27, 28). — ² Encephalitis.

Tab. 21. Sjuklighet, sjukdomar och yttre

Sjuklighet, sjukdomar och yttre skador		Gustav V	Drottning Victoria	Sverige	Oscar II	Manligheten	Tappreheten	Åran	Gotland	Älsnabben	Clas Fleming	Fylgia	I jagardivisionen	Norrköping	Malmö Gävle	Jagaren Stockholm	VII jagardivisionen
<i>Sjuklighet.</i>																	
1	Antal sjukskrivna	440	679	513	200	403	37	126	374	137	228	403	55	322	86	347	
2	Antal avpolletterade till sjukhus..	123	187	95	67	31	25	90	72	25	38	104	35	96	26	75	
3	Expeditionens längd i dagar	284	365	365	212	365	98	178	247	229	309	365	128	365	284	365	
4	Antal underhållsdagar för sjuka	1758	2334	2564	556	1731	77	167	1801	549	1000	1765	139	1635	487	1539	
5	Medeltal sjuka eller skadade per dag	6.19	6.39	7.02	2.62	4.74	0.79	0.94	7.29	2.39	3.29	4.83	1.01	4.47	1.71	4.22	
<i>Sjukdomar och yttre skador.</i>																	
6	Varfeber och variga inflammationer	2	—	11	1	—	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—
7	Ros	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
8	Scharlakansfeber	20	12	5	—	—	—	1	1	1	—	1	—	2	—	—	—
9	Difteri	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—
10	Mässling	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Röda hund	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
12	Pässjuka	19	—	3	—	13	—	1	38	6	7	15	—	8	10	11	—
13	Kikhosta	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Influensa	7	—	—	5	23	—	2	2	5	29	64	—	2	2	6	—
15	Vattenkoppor	2	6	—	—	—	—	3	—	—	1	1	—	5	—	1	—
16	Paratyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Rödsot	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	11	—	—	8	—
18	Akut s. k. barnförämning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
19	Epidemisk hjärnfeber	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Tuberkulos	2	10	1	—	2	1	—	—	—	—	—	3	1	—	1	—
21	Syfilis, förvärvad	1	2	2	—	—	1	2	—	—	1	—	—	3	1	3	—
22	Enkelt veneriskt sår	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Dröppel och dess följsjukdomar	29	37	53	14	34	3	7	41	14	13	17	2	26	10	45	—
24	Smittsam gulsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Bandmasksjukdom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Vaccinationsbesvär	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
27	Feber av obestämd art	3	115	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	2	1	2	—
28	Andra parasitära sjukdomar	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
29	Blodbildande organens samt blodets sjukdomar	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—
30	Ämnesomsättningssjukdomar	—	2	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
31	Kroniska förgiftningssjukdomar ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Nervsystemets sjukdomar	17	26	6	17	2	1	5	11	—	6	10	6	18	4	13	—
33	Sinnessjukdomar	6	2	3	—	3	—	2	3	2	—	1	2	2	—	1	—
34	Cirkulationsorganens sjukdomar ..	6	7	11	10	7	2	10	6	3	2	4	—	3	3	3	—
35	Andningsorganens sjukdomar	43	65	26	6	65	1	8	24	22	18	19	6	36	6	7	—
36	Matsmältningsorganens sjukdomar	179	175	279	105	108	12	51	170	48	70	14	10	90	20	82	—
37	Njurarnas o. urinvägarnas sjukd.	8	4	4	1	8	1	3	1	4	—	5	2	4	—	3	—
38	Körsorganens sjukdomar	5	6	4	1	—	—	1	5	3	3	3	1	5	—	4	—
39	Musklernas, ledgångarnas samt ben-systemets sjukdomar	15	35	17	20	12	5	5	14	—	13	11	8	12	4	10	—
40	Hudens sjukdomar	65	51	47	13	90	53	14	53	12	37	33	10	62	20	113	—
41	Öronsjukdomar	9	6	9	5	4	1	1	—	—	2	4	—	6	2	2	—
42	Ögonsjukdomar	2	3	4	1	—	—	—	—	—	1	2	—	5	—	3	—
43	Svulster	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
44	Andra sjukdomar och kroppsfel ..	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—
45	Skador genom våld och olycks-händelse	21	40	23	3	27	2	8	10	12	22	27	3	19	2	24	—
46	Akut förgiftning	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—
47	Ingen sjukdom	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Simulation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Observation	7	54	—	5	—	1	—	1	2	—	18	1	2	—	2	—
50	Summa	474	679	513	209	403	37	128	384	137	228	403	55	322	86	347	

¹ Ärvd syfilis. — ² Därav 1 ärvd. — ³ Därav 1 civ. — ⁴ Därav 6 man från K. A. — ⁵ Dessutom 13

skador bland personalen på flottans fartyg år 1943.

Summa		7 628	1
Lasaretfartyget Prins Carl, egen besättning	32	2 218	2
Hjälplögenfartyget nr 71	37	31 323	3
Örnen och Jakob Bagge	34		4
Driftigheten	132		5
4 trängdivisonen	55		6
G. av Klint	21		7
29 vedettbåtsdivisonen m. m.	35		8
Hjälplögenfartyget 72 med småfartyg	194		9
Hjälpanonbåten 22 med småfartyg	75		10
Nord	382		11
med småfartyg m. m.	133		12
Patricia	42		13
med småfartyg	1619		14
Hjälpanonbåten nr 44 m. m.	230		15
26 vedettbåtsdivi- sionen m. m.	736		16
13 minsepardivisonen m. m.	184		17
Hjälpanonbåten nr 41 med småfartyg	0 50		18
Hjälkryssaren nr 14 med småfartyg	0 27		19
Hjälkryssaren nr 40 med småfartyg	21		20
Hjälkryssaren nr 10	55		21
Hjälkryssaren nr 5	132		22
Hjälkryssaren nr 4	34		23
IX jagardivisonen	37		24
	11		25
	137		26
	153		27
	124		28
	179		29
	0 34		30
	0 49		31
			32
			33
			34
			35
			36
			37
			38
			39
			40
			41
			42
			43
			44
			45
			46
			47
			48
			49
			50
			51
			52
			53
			54
			55
			56
			57
			58
			59
			60
			61
			62
			63
			64
			65
			66
			67
			68
			69
			70
			71
			72
			73
			74
			75
			76
			77
			78
			79
			80
			81
			82
			83
			84
			85
			86
			87
			88
			89
			90
			91
			92
			93
			94
			95
			96
			97
			98
			99
			100

scabies polikt. behandl.

Tab. 22. Döda och dödsorsaker bland personalen på flottans fartyg år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Sjukdomar och yttre skador	Sverige		Åran		Ulven		Illern		Tunlaren		HM 21		Hjälpedet- båten Nr 284		Summa		
	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	St	Vpl	S:a
Akut s. k. barnförlamning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Cirkulationsorganens sjukdomar (hjärtkollaps) ..	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Skador genom våld och olyckshändelse	1	—	—	—	28	5	1	—	1	—	—	1	—	—	31	6	37
Summa	1	—	—	1	28	5	1	—	1	—	—	1	—	1	31	8	39

¹ Avliden på Prins Carl. — ² Avliden på epidemisjukhus.

Tab. 23. Vårdade på marinens sjukhus och på lasaretsfartyget Prins Carl år 1943. (Översikt i tab. 27.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Personalgrupper	Kvarliggande från 1942	S j u k a e l l e r s k a d a d e								Summa sjuka eller skadade	A v f ö r d a			Kvarliggande till 1944	
		Under 21 år	21—30 år	31—40 år	Över 40 år	Jan.—Mars	April—Juni	Juli—Sept.	Okt.—Dec.		Friska eller förbättrade	Avpollerade till sjukhus	Döda		Summa avförda
Flottans:															
Officerare och vederlikar	—	—	20	24	21	18	11	17	19	65	63	—	—	63	2
Underofficerare och d:o ..	7	—	37	33	48	29	25	35	29	125	118	3	1	122	3
Kadetter och aspiranter ..	—	7	6	—	—	8	1	2	2	13	12	1	—	13	—
Flottans manskap:															
Stammen:															
Däcksavdelningen	15	566	376	13	2	333	210	198	216	972	945	9	1	955	17
Ekonomi- och hantverksavdelningen	4	130	76	10	4	80	58	42	40	224	221	—	—	221	3
Maskinavdelningen	12	343	278	7	3	238	140	150	103	643	623	11	—	634	9
Värnpliktiga	28	604	1 753	505	42	938	716	635	615	2 932	2 834	66	1	2 901	31
Kustartilleriets:															
Officerare och vederlikar ..	—	—	18	5	5	7	2	12	7	28	27	—	—	27	1
Underofficerare och d:o ..	—	—	4	5	12	8	3	9	1	21	21	—	—	21	—
Kadetter och aspiranter ..	—	9	5	—	—	—	5	8	1	14	14	—	—	14	—
Stammanskap	5	164	79	2	—	71	57	44	73	250	245	—	—	245	5
Värnpliktigt manskap	18	192	1 178	382	69	366	679	499	277	1 839	1 792	19	2	1 813	26
Civilanställda	18	82	183	141	174	176	120	125	159	598	577	1	6	584	14
Arméns personal	10	8	47	253	272	125	162	180	113	590	581	4	—	585	5
Flygvapnets personal	—	13	47	2	—	7	19	25	11	62	57	5	—	62	—
Summa	117	2 118	4 107	1 382	652	2 404	2 208	1 981	1 666	8 376	8 130	119	11	8 260	116
Därav på:															
Marinens medic. avd.	83	1 105	2 087	815	379	1 338	1 211	934	903	4 469	4 365	—	—	4 372	97
sjukhus kir.	26	451	937	403	236	520	505	547	455	2 053	2 032	—	—	2 034	19
Lasar.-fart. Prins Carl	8	562	1 083	164	37	546	492	500	308	1 854	1 733	119	2	1 854	—

Tab. 24 a. Operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer på patienter, i n t a g n a på marinens sjukhus i Karlskrona och på lasarettsfartyget Prins Carl år 1913.

Sjukdom	Antal på		Operation	Patienten utskriven			
	M. S.	L. f.		M. S.		L. f.	
				fr.	d.	fr.	d.
III.							
Otitis externa	—	2	Incision.....	—	—	2	—
, med. ac. suppur.	2	1	Paracentes	2	—	1	—
, chr. c. polyp.	1	—	Evulsion.....	1	—	—	—
IV.							
Deviatio septi nasi	1	—	Septumresektion	1	—	—	—
Polypus nasi	12	—	Evulsion	12	—	—	—
Sinusitis maxillaris	34	1	Punktion + spolning.....	34	—	1	—
Hypertrophia conch.	1	—	Conchotomi	1	—	—	—
V.							
Caries dentis.....	4	—	Extraktion.....	4	—	—	—
Dentitio difficilis	1	—	Diatermi	1	—	—	—
Periostitis alveolaris	8	2	Incision.....	8	—	2	—
Tonsillitis chron.	5	1	Tonsillektomi	5	—	1	—
Hyperthrophia tonsill.	5	—	,	5	—	—	—
Peritonsillitis suppurat.	28	26	Incision.....	28	—	26	—
Sialolithiasis	1	—	+ ekstrakt.	1	—	—	—
Tumor parotid.	1	—	Exstirpation	1	—	—	—
VI.							
Lymphadenitis colli	5	—	Provexcis 3. exstirpation 2	5	—	—	—
Cysta colli	3	—	Exstirpation	3	—	—	—
VIII.							
Pleuritis exsudat.....	—	5	Thoracocentes	—	—	5	—
Empyema pleurae.....	1	—	,	1	—	—	—
,	3	—	Thoracotomi + res. cost.	3	—	—	—
IX.							
Tumor mammæ	1	—	Exstirpation	1	—	—	—
XIV.							
Ulcus duodeni	1	—	Gastroenterost. r. p.	1	—	—	—
, perforans	2	—	Sutur + fistel	2	—	—	—
,	2	—	Intraven. dropp	2	—	—	—
Suspicio ulc. ventr. perfor.	—	1	Laparotomi + Witzelfist.	—	—	1	—
, — ,	1	—	,	1	—	—	—
XV.							
Ileus	2	1	+ lysis adh.....	1	1	1	—
,	1	—	+ res. intest.....	1	—	—	—
XVI.							
Appendicitis ac. catarrh.....	9	12	Appendectomi + P. p. s.	9	—	12	—
, gangr. s. phlegm.	73	35	+	73	—	35	—
, c. abscess.	—	1	+	—	—	1	—
,	3	3	+ drän.	3	—	3	—
, peritonit.	—	3	+	—	—	3	—
,	1	—	+ P. p. s.	1	—	—	—

M. S. = Marinens sjukhus. L. f. = Lasarettsfart. Prins Carl. fr. = frisk eller förbättrad. d. = död.

Sjukdom	Antal på		Operation	Patienten utskriven			
	M. S.	L. f.		M. S.		L. f.	
				fr.	d.	fr.	d.
Bursitis	5	*3	Punktion, *Exstirpation	5	—	3	—
Hydrops genui	15	4	„	15	—	4	—
Hæmarthrosis	3	7	„	3	—	7	—
Hygroma	2	4	Exstirpation	2	—	4	—
Periostitis	4	—	Incision	4	—	—	—
Varices	—	19	Hög underbindning + inj.	—	—	19	—
„	—	10	Injektion	—	—	10	—
„	128	—	Hög el. låg underb. + glykos	128	—	—	—
„	45	—	Varison el. etolein	45	—	—	—
„	1	—	Provincision	1	—	—	—
Distorsio genui	4	—	Gips	4	—	—	—
Luxatio digiti	1	—	Reposition + fixation	1	—	—	—
„ humeri	3	—	„	3	—	—	—
„ menisci	6	2	Exstirpation	6	—	2	—
„ „	1	—	Gips	1	—	—	—
„ patellae	1	—	Reposition	1	—	—	—
Suspicio læsion. menisc.	—	1	Artrotomi	—	—	1	—
Fractura nasi	1	—	Reposition	1	—	—	—
„ digiti	7	—	„ + fixation	7	—	—	—
„ metacarpal.	—	1	Blodig reposition	—	—	1	—
„ naviculare	5	—	Gips	5	—	—	—
„ capit. radii	—	1	Artrotomi + extraktion	—	—	1	—
„ — „	5	1	Reposition + gips	5	—	1	—
„ humeri	1	—	Sträck	1	—	—	—
„ metatarsal	—	1	Fixation	—	—	1	—
„ malleol. medial.	—	1	Reposition + fixation	—	—	1	—
„ antecur. et condyl. tibiae ..	8	—	Gips	8	—	—	—
„ „ „ „ „	1	—	Blodig reposition + gips	1	—	—	—
„ „ „ „ „	4	—	Sträck	4	—	—	—
„ complic. antecur.	—	1	Reposition + fixation	—	—	1	—
„ femoris	2	—	1 sträck, 1 gips	2	—	—	—
„ vertebrae	1	—	Repos. enl. Böhler + gips	1	—	—	—
Amputatio traum. digiti	—	2	Reamputation	—	—	2	—
Abscisio tendin.	5	—	Sensutur	5	—	—	—
Laceratio	2	—	Amputation	2	—	—	—
Chondromalacia patellae	—	1	Artrotomi + excision	—	—	1	—
Corpus liber genui	2	5	„ + extraktion	2	—	5	—
Pseudarthrosis	1	—	Op. enl. Levander	1	—	—	—
„	1	—	Amputation av fal.	1	—	—	—
Scoliosis	1	—	Gipsvagga	1	—	—	—
XXVIII.							
Vulnus	23	—	Sutur	23	—	—	—
„	19	13	Excision + sutur	19	—	13	—
„ infect.	5	4	Incision	5	—	4	—
„ combust.	1	—	Sympaticusblockad	1	—	—	—
Furunculus, Carbunculus	15	14	Incision	15	—	14	—
Abscessus, Phlegmone	24	*15	„ + *tampon	24	—	15	—
Hidradenitis	2	2	„	2	—	2	—
Lymphadenitis suppurat.	1	1	„	1	—	1	—
Hæmatoma	5	*1	„ + *uttömning	5	—	1	—
Atheroma	11	1	Exstirpation	11	—	1	—
„ infect.	2	—	„	2	—	—	—
„ „	6	1	Incision	6	—	1	—
Ganglion	6	2	Exstirpation	6	—	2	—
Clavus	11	*1	„ + *Excision	11	—	1	—
„	1	—	Exartikulation	1	—	—	—
Condylomata accumin.	—	5	Utskrapning	—	—	5	—
Verruca	7	*3	Diatermi, *Excision	7	—	3	—

Sjukdom	Antal på		Operation	Patienten utskriven			
	M. S.	L. f.		M. S.		L. f.	
				fr.	d.	fr.	d.
Papilloma	2	—	Exstirpation	2	—	—	—
Fibroma	2	—	„	2	—	—	—
Lipoma	4	1	„	4	—	1	—
Sarcoma	1	—	„	1	—	—	—
Naevus pigmentos.	3	—	„	3	—	—	—
Tumor palat. dur.	1	—	„	1	—	—	—
„ antebrachii	1	—	„	1	—	—	—
„ cutis.	3	—	„	3	—	—	—
„ „	3	—	Provexcision	3	—	—	—
„ abdominis	1	—	Provlaparatomy	—	1	—	—
Cysta traumat. epit.	2	—	Exstirpation	2	—	—	—
„ maxill.	1	—	„	1	—	—	—
Corpus alienium	8	—	Avlägsnande	8	—	—	—
Defectus cutis	1	—	Plastik	1	—	—	—
Morbus Knienboeck	3	—	Gips.	3	—	—	—
Cephalalgia	5	—	Lumbalpunktion	5	—	—	—
„	4	—	Blodtransfusion	4	—	—	—
Cystoscopia.	10	—	Cystoskopering.	10	—	—	—
Summa	913	328	Summa	911	2	328	—

Tab. 24 b. Operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer på polikliniskt behandlade patienter vid marinens sjukhus i Karlskrona och på lasarettsfartyget Prins Carl år 1943.

S j u k d o m	A n t a l		O p e r a t i o n
	M. S.	L. f.	
Corpus alienum oculi	46	5	Extraktion
» » fauc.	1	—	»
» » colli	2	—	»
» » man.....	5	—	»
» »	—	4	»
Epistaxis	—	1	Kromsyreetsning
Haemorrh. post extract. dent.....	1	1	Sutur
Periostitis alveolaris	—	3	Incision
Peritonsillitis	—	1	»
Abscessus	—	6	»
Furunculus	—	19	»
Carbunculus	7	1	»
Panaritium	—	6	»
Paronychia	—	6	» + evulsion
Hidradenitis	—	3	»
Haematoma infecta	—	2	»
»	2	—	Punktion
Hydrops genu	—	1	»
Hygroma	—	2	Exstirpation
Unguis incarnatus	—	2	Revision
Varices cruris	—	1	Injektion
Vulnus	71	—	Sutur
»	—	66	Excision + sutur
» infect.	—	2	Incision
Luxatio humero-scapul.	4	1	Reposition
Fractura	4	—	Gips
» complic. metacarp.	—	1	Revision + sutur + sträck
Abscisio tendinis	—	1	Sensutur
Amputatio traumat.	2	—	Reamputation + sutur
» » digiti	—	2	» + »
Cicatrix	—	1	Excision
Clavus.....	—	3	»
Atheroma	9	21	Exstirpation
» infect	—	5	Utskrapning
Condyloma	1	*24	Exstirpation, *utskrapning
Verruca	—	3	» , ,
»	6	—	Bränning
Fibroma	—	1	Exstirpation
Lipoma.....	—	1	»
Haemangioma	—	1	»
Naevus	—	2	»
Paraphimosis	1	—	Reposition
Prolapsus recti	—	1	»
Fissura ani	—	1	Dilatation forcée
Summa	162	201	

Tab. 24 c. Å marinens sjukhus för ögonsjukdom intagna patienter år 1943.

S j u k d o m	Antal	S j u k d o m	Antal
Ethmoiditis acuta.....	1	Maculae corneae.....	1
Dacryocystitis chronica.....	1	Contusio bulbi.....	1
Conjunctivitis catarrhalis.....	5	Vulnus perforans bulbi.....	2
, phlyctenulosa.....	2	Iritis acuta.....	1
Subconjunctivitis epibulb. fugax.....	1	Retinochorioiditis recens.....	1
Pterygium corneae.....	1	Amblyopia cum simulat.	1
Keratitis ulcerosa.....	6	Summa	24

Tab. 24 d. Av ögonläkaren vid marinens sjukhus i Karlskrona utförda operationer år 1943.

S j u k d o m	Antal	O p e r a t i o n
<i>Operation å intagna patienter.</i>		
Strabismus divergens.....	1	Tenotomi
Pterygium corneae.....	1	Excision
<i>Polikliniskt utförda operationer.</i>		
Chalazion palpebrae.....	11	Utskrapning

Tab. 25. Revaccinationer år 1943.

1	2	3	4	5	6
Revaccinerade vid	A n t a l			Resultat i %	
	Revacci- nerade	Efterbe- siktigade	Icke efterbe- siktigade	Positivt	Negativt
Karlskrona örlogsstation	2 263	2 263	—	89·5	10·5
Stockholms „	6 650	6 650	—	74	26
Fartyg	133	133	—	73·7	26·3
Vaxholms kustartilleriregemente	1 545	1 545	—	62·9	37·1
Karlskrona „	2 177	2 177	—	71·3	28·7
Gotlands kustartillerikår	1 130	1 130	—	46	54
Älvsborgs kustartilleriregemente	*462	462	—	55·6	44·8
Summa	14 360	14 360	—	72·0	28·0
* Dessutom personal vid armén.....	58	58	—	72·4	27·6

Tab. 26. Tandvården år 1943.

1	2	3	4	5	6
Antal behandlingar vid	Tandfyll- ningar	Rotfyll- ningar	Extrak- tioner	Övrig behand- ling	Summa behand- lingar
Karlskrona örlogsstation	7 098	666	2 906	* 6 472	17 142
Stockholms „	7 094	456	3 000	4 734	15 284
Göteborgs örlogsdepå jämte fartyg ¹ ..	2 144	271	1 631	3 028	7 074
Kustflottan	7 913	389	2 630	2 802	13 734
Vaxholms kustartilleriregemente.....	6 055	465	4 045	5 299	15 864
Karlskrona „	2 786	276	2 658	1 947	7 667
Gotlands kustartillerikår	2 300	246	1 558	2 080	6 184
Älvsborgs kustartilleriregemente	2 785	361	2 634	2 780	8 560
Summa	38 175	3 130	21 062	29 142	91 509

¹ Därjämte åt personal vid

armén.....	453	45	1 293	1 367	3 158
flygvapnet	26	1	8	3	38

² Dessutom kautschukproteser, 2 stifttänder och 1 jacketkrona.

Tabell 27. Allmän sammanställning av sjukligheten och sjukdomarna vid marinen år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Personalgrupper	Kvar- liggande från 1942	i kaser- n, kvar- ter	i sjukhus	Sjuka eller skadade							Summa sjuka eller skadade	Avförda					Kvar- liggande till 1944	i kaser- n, kvar- ter	i sjukhus	Personalstyrka	Sjukprocent
				Ålder			Årstid					Friska och för- bättrade	Avpolletterade till sjukhus	Arskadade eller till krigsfäst orförmögna	Döda	Summa avförda					
				Under 21 år	21—30 år	31—40 år	Över 40 år	Jan.—Mars	April—Juni	Juli—Sept.											
<i>Flottan</i>																					
Officerare och vederlikar ..	—	—	—	81	56	49	67	43	29	47	186	135	44	—	3	182	3	1	740	25.13	
Underofficerare och vederlikar	5	1	—	107	123	183	126	85	86	116	419	265	132	—	14	411	6	2	2 037	20.06	
Kadetter och aspiranter	—	—	64	57	—	—	38	24	23	36	121	99	22	—	—	121	—	—	—	—	
Stammanskap:																					
Däcksavdelningen	3	7	1 681	1 202	58	16	1 045	593	605	714	2 967	2 093	813	38	8	2 952	5	10	3 594	82.55	
Ekonomi- och hantverks- avdelningen	2	—	374	308	27	18	277	173	127	150	729	454	260	9	1	724	2	3	695	21.58	
Maskinavdelningen	—	3	910	807	21	17	609	411	383	352	1 758	1 080	653	13	8	1 754	3	1	1 744	100.80	
Värnpliktigt manskap	27	18	1 829	4 860	1 756	190	2 619	1 959	1 919	2 108	8 680	4 670	3 497	412	14	8 593	46	41	22 921	37.87	
Civilanställda	79	2	621	1 809	1 340	1 238	1 589	936	1 058	1 425	5 089	4 409	515	—	16	4 940	141	8	5 669	89.77	
<i>Kustartilleriet</i>																					
Officerare och vederlikar ...	1	1	—	80	57	73	62	37	62	49	212	205	—	—	—	205	5	2	510	41.57	
Underofficerare och veder- likar	—	7	—	31	43	73	54	27	32	34	154	149	—	1	2	152	—	2	578	26.64	
Kadetter och aspiranter	—	—	14	20	—	—	9	9	10	6	34	34	—	—	—	34	—	—	285	11.93	
Stammanskap	5	16	994	523	5	—	630	264	255	373	1 543	1 504	1	7	2	1 514	4	25	1 484	103.97	
Värnpliktigt manskap	24	58	581	6 258	2 574	691	2 884	2 671	2 776	1 773	10 186	9 828	96	140	22	10 086	34	66	19 486	52.27	
Civilanställda	2	1	44	181	171	128	161	91	116	156	527	504	—	—	4	508	9	10	1 784	29.54	
Summa	148	114	7 112	16 924	6 231	2 676	10 200	7 323	7 481	7 839	32 605	25 429	6 033	620	94	32 176	258	171	61 527	53.00	

Anm. Med sjukhus avses även lasarettsfartyg. Personalstyrkan = summa personal i tab. 1, minskad med 75 stam och 437 värnpl. fr. K. A., vilka tjänstgjort vid Stockholm. Vid uträkning av totala sjukprocenten frånräknas antalet sjukskrivna kadetter och aspiranter; personalstyrkan i denna grupp är ej angiven i tabellen, enär denna personal tjänstgör endast kortare tid ombord eller vid truppförband.

Tab. 28. Sjukdomar vid marinen år 1943.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
		Flottan								Kustartilleriet								Vårdade på			
Nr	Sjukdomar	Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederl.	Manskap			Summa sjuka		Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederl.	Manskap		Summa sjuka		M. S.		Lasaretsfartyg				
				Däckavdeln.	Maskinavdeln.	Ekonomi- och hantverksavdeln.	Värnpliktiga	Militär			Civilanställda	Stamanställda	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda	Kir. avd.		Med. avd.			
	IV. Infektionssjukdomar.	30	77	36	633	137	383	1 740	3 036	583	50	26	1	401	1 952	2 430	90	16	1 051	178	
21	Varfeber (sepsis o. d.)	1	2	—	16	2	11	35	67	26	3	1	—	1	36	41	1	1	1	1	
22	Ros	—	2	—	2	—	—	6	10	3	—	2	—	—	12	14	1	1	—	2	
23	Scharlakansfeber	—	1	—	33	6	10	90	140	5	—	—	1	24	86	111	—	2	24	4	
24	Difteri	—	—	—	2	—	1	5	8	—	1	—	—	2	2	5	—	—	1	—	
25	Mässling	1	—	—	13	—	—	2	16	—	—	—	—	18	30	48	—	—	25	—	
26	Röda hund	1	—	2	5	—	1	11	20	1	—	—	—	2	2	4	—	—	—	—	
27	Påssjuka	3	—	5	87	26	74	427	622	20	3	1	—	44	300	348	2	3	279	4	
28	Kikhosta	1	—	—	—	—	—	4	5	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	
29	Influensa	12	33	24	120	31	48	232	500	230	28	12	—	208	803	1 051	42	—	49	—	
31	Vattenkoppor	1	—	—	17	6	9	40	73	3	—	—	—	6	28	34	—	—	19	—	
33	Nervfeber (abdominaltyfus)	—	—	—	—	1	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	
34	Paratyfus	—	2	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	4	4	1	—	—	—	
36	Rödsot	1	—	3	4	1	3	22	34	—	2	—	—	6	82	90	1	—	7	13	
39	Akut s. k. barnförslamn.	3	—	—	5	4	3	4	19	7	—	—	—	3	13	16	1	—	31	—	
40	Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	1	—	—	3	4	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	
42	a. Lung- och strup-tuberkulos.	2	19	—	33	—	23	157	234	75	1	2	—	3	111	117	6	—	99	6	
	b. Hjärn- och hjärnhinnetuberkulos	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	c. Ben- och ledgångs-tuberkulos	—	—	—	1	—	1	5	7	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	
	d. Lymfkörteltuber-kulos	—	—	—	—	4	—	4	8	1	—	—	—	—	7	7	—	2	12	1	
	e. Njurtuberkulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
	f. Tuberkulos i könsorganen och urinblåsan	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	
	g. Hudtuberkulos	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	
	h. Annan tuberkulos	—	1	—	1	—	1	4	7	1	—	—	—	—	1	1	—	2	1	—	
44	a. Ärvd syfilis	—	—	—	2	—	3	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	b. Förvärvad syfilis	1	—	—	7	1	12	25	46	1	—	—	—	1	5	6	—	1	34	2	
45	Enkelt veneriskt sår	—	—	—	—	—	2	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
46	Dröppel och dess följd-sjukdomar	1	6	1	196	41	155	487	887	13	—	1	—	34	161	196	5	—	431	126	
51	Frossa	—	1	—	—	—	—	4	5	—	11	7	—	31	122	171	27	—	23	—	
55	Bandmasksjukdom	—	—	—	—	—	1	4	5	—	—	—	—	—	10	10	—	—	—	3	
	Vaccinationsbesvär	—	—	—	17	—	—	5	22	—	—	—	—	8	77	85	—	—	—	—	
	Febris undulans	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
57	a. Feber av obestämd art	2	10	1	69	14	22	103	221	197	1	—	—	7	52	60	1	—	9	13	
	b. Andra sjukdomar	—	—	—	—	—	1	51	52	—	—	—	—	3	3	6	—	4	1	2	

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Nr Sjukdomar		Flottan								Kustartilleriet								Vårdade på		
		Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederlikar	Manskap				Summa sjuka		Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederlikar	Manskap		Summa sjuka		M. S.		Lasaretsfartyg		
				Däckavdeln.	Ekonomi- och bantverksavdeln.	Maskinavdeln.	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda			Värnpliktiga	Militär	Civilanställda	Kir. avd.	Med. avd.				
V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.		2	1	1	12	7	6	50	79	25	—	4	—	—	18	22	—	—	30	5
58	Blodbrist	—	1	—	4	—	—	5	10	15	—	4	—	—	5	9	—	—	10	—
60	Leukemi	—	—	—	—	—	—	1	1	4	—	—	—	—	1	1	—	—	3	—
62	Blektot	—	—	—	2	—	1	11	14	—	—	—	—	10	10	—	—	—	—	—
66	Lymfadenit	2	—	—	2	2	4	10	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	14	5
	Andra sjukdomar	—	—	1	4	5	1	23	34	4	—	—	—	—	2	2	—	—	3	—
VI. Ämnesomsättningsjukdomar.		1	2	—	3	1	1	16	24	12	1	—	—	—	11	12	1	—	23	4
67	Gikt	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
68	Sockersjuka	1	1	—	2	—	1	12	17	11	—	—	—	—	10	10	—	—	16	4
—	Renal glykosuri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
69	Fettsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70	Andra sjukdomar	—	1	—	1	1	—	4	7	—	1	—	—	—	1	2	1	—	5	—
VII. Kroniska förgiftningssjukdomar.		—	—	—	—	—	—	3	3	20	—	1	—	—	9	10	—	—	34	—
71	Alkoholsjukdom	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	3	4	—	—	10	—
72	Nikotinförgiftning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
74	Fosforförgiftning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
76	Blyförgiftning	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—
—	Koloxid (gengas-) förgiftning	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	5	5	—	—	14	—
78	Andra sjukdomar	—	—	—	—	—	—	2	2	3	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
VIII. Nervsystemets sjukdomar.		7	21	1	59	23	46	521	678	163	2	4	—	25	411	442	10	4	387	29
80	Hjärnhinneinflammation	1	—	—	1	—	1	5	8	2	—	—	—	5	7	12	—	—	13	—
82	Hjärnblödning. Hjärnuppmjukning	—	1	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	2	2	—	—	7	—
83	Hjärninflammation	—	—	—	4	1	3	9	17	4	—	—	—	1	11	12	—	—	28	—
84	Ensidig förlamning	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
88	Ryggmärgsinflammation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
94	Nervinflammation	3	3	—	9	3	2	78	98	23	1	1	—	1	93	96	4	2	14	14
95	Nervförlamning	—	—	—	1	—	—	5	6	1	—	—	—	5	9	14	1	2	23	—
96	a. Spasmus	—	—	—	—	—	—	5	5	2	—	—	—	—	4	4	—	—	2	—
97	Yrkesneuroser	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	9	10	—	—	—	—
98	Fallandesot	—	—	—	1	2	16	19	19	1	—	—	—	1	11	12	—	—	10	1
99	Hysteri	—	1	—	4	—	—	32	37	—	—	—	—	1	9	10	—	—	9	—
100	Neurasteni	1	6	—	14	7	17	120	165	38	—	1	—	3	87	91	1	—	219	4
—	Psychoneurosis	—	3	—	6	1	6	38	54	6	—	1	—	1	83	85	—	—	20	7
101	Andra sjukdomar	2	6	1	21	9	15	212	266	84	1	1	—	6	86	94	4	—	39	3
IX. Sinnessjukdomar.		—	2	—	12	6	7	70	97	1	—	1	—	2	65	68	1	10	93	2
102	Insania man.-depress.	—	—	—	2	—	—	2	4	—	—	—	—	—	10	10	—	—	30	—
104	Dementia præcox	—	—	—	—	—	1	4	5	1	—	—	—	—	14	14	—	—	10	—
105	Paranoia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
110	Idiotia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	Andra sjukdomar	—	2	—	10	6	6	64	88	—	—	1	—	2	41	44	1	10	53	2

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Nr	Sjukdomar	Flottan										Kustartilleriet						Vårdade på		
		Officerare o. vederl.	Underofficerare och vederl.	Kadetter o. aspiranter	Manskap				Summa sjuka		Officerare o. vederl.	Underofficerare och vederl.	Kadetter o. aspiranter	Manskap		Summa sjuka		M. S.		
					Däckavdeln.	Ekonomi- och hantverksavdeln.	Maskinavdeln.	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda				Stamanställda	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda	Kir. avd.	Med. avd.	
																				Lasaretsfartyg
	X. Cirkulationsorganens sjukdomar.	5	17	2	21	6	14	251	316	85	6	8	—	16	335	365	11	151	170	64
111	Hjärtäcksinflammation.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—
112	a. Endocarditis acuta	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	6	6	—	—	3	—
	b. Myocarditis acuta	—	—	—	1	—	—	7	8	2	—	—	—	1	6	7	—	1	8	—
113	a. Organiskt hjärtfel.	—	2	2	—	—	2	55	61	7	2	2	—	2	73	79	1	—	47	1
	b. Myocard. chron. Cardiosclerosis. Cor adipos.	—	4	—	1	2	1	2	10	14	1	2	—	2	30	35	3	—	53	2
114	Nervösa hjärtsjukd. . .	—	—	—	2	1	—	4	7	2	1	—	—	1	20	22	—	—	4	4
115	Kronisk degeneration och inflammation av pulsåderna	—	2	—	1	—	—	5	8	4	—	2	—	—	—	2	—	—	11	—
116	Blodåderinflammation. (Phlebitis)	—	—	—	1	—	—	8	9	—	—	—	—	—	3	3	—	1	—	—
117	Pulsåderbräck	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
118	Blodåderbräck. (Varix)	5	5	—	11	2	8	133	164	28	1	1	—	8	157	167	4	131	8	56
119	Blodpropp	—	—	—	2	1	—	4	7	6	—	—	—	—	1	1	1	4	3	—
120	Andra sjukdomar	—	4	—	2	—	3	30	39	22	1	1	—	2	37	41	2	14	31	1
	XI. Andningsorganens sjukdomar.	49	54	7	369	116	233	1 051	1 879	586	38	27	19	223	1 382	1 689	72	74	583	108
121	Inflammation i näslemhinnan	—	6	—	31	14	21	101	173	50	13	4	6	89	515	627	5	8	3	1
123	Inflammation i näsans bihålor (spec. efter lokaliseringen)	2	3	1	14	11	8	83	122	21	1	5	—	21	84	111	3	30	27	7
125	Inflammation i struphuvudet	2	—	—	4	—	—	18	24	20	—	—	—	2	12	14	—	—	6	1
128	Akut inflammation i luftstrupen och i luft-rören	33	36	2	235	81	165	624	1 176	390	23	15	13	76	522	649	60	—	99	42
129	Kronisk inflammation i luftstrupen och i luft-rören	—	—	—	—	—	2	5	7	5	—	—	—	2	23	25	—	—	29	—
131	Astma	1	—	—	—	—	1	20	22	14	—	2	—	3	42	47	1	—	36	—
132	Lungblödning	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	4	5	—	—	2	—
134	a. Pneumonia crouposa acuta	—	4	—	18	1	5	4	74	9	—	—	—	6	33	39	—	1	80	—
	b. Bronchopneumonia acuta	7	—	—	34	2	19	75	137	51	1	1	—	20	106	128	2	3	87	38
138	Lungemfysem	—	—	—	—	1	—	2	3	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
140	Lungsäcksinflammation, torr eller serös.	3	—	—	13	3	3	42	64	15	—	—	—	3	28	31	—	1	35	18
	Lungsäcksinflammation, varig	—	1	—	—	—	1	—	2	2	—	—	—	—	3	3	—	3	4	1
142	Andra sjukdomar	1	4	3	20	3	8	35	74	9	—	—	—	—	9	9	1	28	175	—
	XII. Matmältningsorganens sjukdomar.	53	112	56	969	259	516	2 562	4 527	1 731	54	41	9	545	3 028	3 677	99	366	832	639
—	Tandröta	—	2	—	14	4	2	82	104	40	—	1	—	3	54	58	2	5	—	—
143	Inflammation i munhålan	—	1	—	5	—	2	11	19	19	2	—	—	6	40	48	—	21	2	5

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
		Flottan									Kustartilleriet							Vårdade på			
Nr	Sjukdomar	Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederlikar	Manskap			Summa sjuka		Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederlikar	Manskap		Summa sjuka		M. S.	Vårdade på					
				Däckavdeln.	Maskinavdeln. Ekonomt. och hantverksavdeln.	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda			Stamanställda	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda		Kir. avd.	Med. avd.	Lasaretsfartyg			
144	Halsfluss (angina tonsillaris)	22	36	42	620	166	284	1 359	2 529	259	17	16	5	325	1 187	1 550	32	4	219	319	
	Annan akut inflam. i mandlarna och svalget	9	19	—	101	23	42	190	384	700	13	1	—	71	604	689	12	1	122	—	
145	Halsböld	—	2	—	18	10	25	74	129	35	2	—	1	12	62	77	3	14	39	26	
146	Förstoring av gommandlarna. Adenoida vegetationer	—	—	—	6	2	3	15	26	12	—	—	—	2	6	8	—	14	—	1	
147	Kronisk inflammation i svalget	1	—	—	—	—	1	6	8	—	—	—	—	1	4	5	—	1	—	—	
148	Inflammation i tungan	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	13	13	—	—	—	—	
153	a. Gastritis acuta	3	2	5	38	5	32	128	213	92	1	5	2	30	190	228	23	4	45	37	
	b. Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	4	13	4	56	14	57	173	321	389	10	6	—	47	311	374	8	11	35	35	
154	Kronisk magsinflamm.	2	2	—	15	2	6	53	80	1	1	1	—	1	37	40	1	2	112	63	
155	Magsår. Duodenalsår	3	18	—	11	6	20	141	199	93	1	3	—	4	143	151	6	11	186	18	
157	Funktionell magsjuka	—	3	—	1	—	—	21	25	13	—	—	—	2	19	21	2	9	15	2	
158	a. Enterocolitis chron.	—	1	—	—	—	2	13	16	1	—	—	—	1	4	5	—	2	9	—	
159	Blindtarmsinflammation	5	4	2	44	10	22	118	205	21	4	3	1	22	140	170	8	93	1	83	
160	Tarmhinder. Tarmvred	1	—	—	9	2	1	—	13	1	1	—	—	1	2	4	—	5	2	—	
161	Bräck	1	2	1	17	6	3	64	94	25	2	—	—	5	149	156	1	106	3	30	
163	Hepatitidis acuta	—	1	—	2	1	2	26	32	—	—	—	—	—	8	8	—	—	—	—	
166	Inflammation i gallblåsan o. gallvägarna	—	—	—	—	—	—	1	1	4	—	2	—	—	4	6	1	—	1	—	
167	Gallsten	1	3	—	—	1	—	1	6	13	—	2	—	2	11	15	—	5	3	—	
168	Gulsot	—	1	—	2	1	2	7	13	5	—	1	—	3	18	22	—	—	3	10	
171	a. Peritonitis acuta	—	—	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—	4	
	b. Peritonitis chron.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
172	Andra sjukd.	1	2	2	10	5	9	77	106	8	—	—	—	6	20	26	—	58	35	6	
	XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.	5	5	—	13	6	22	112	163	38	1	5	2	8	117	133	5	48	93	28	
173	Akut degeneration och inflammation i njurarna	—	1	—	3	—	1	8	13	3	—	4	1	1	18	24	—	1	7	5	
174	Kronisk degeneration o. inflammation i njurarna	—	—	—	—	—	—	4	4	3	—	1	—	—	6	7	—	—	5	—	
177	Njursten	4	2	—	2	—	1	17	26	12	—	—	—	3	28	31	2	31	6	1	
180	Inflammation i urinblåsan	—	—	—	3	—	5	17	25	15	—	—	—	2	22	24	2	2	10	7	
181	Blåsten	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
182	Urinrörsinflammation	—	1	—	4	6	11	26	48	1	—	—	—	1	24	25	1	7	47	10	
183	Urinrörsförträngning	1	—	—	—	—	1	10	12	—	—	—	—	—	2	2	—	2	1	—	
184	Andra sjukdomar	—	1	—	1	—	3	26	31	4	1	—	1	1	17	20	—	5	17	5	
	XIV. Könsorganens sjukdomar.	2	3	—	22	6	20	101	154	30	1	—	—	5	67	73	8	55	35	27	
185	Blåskörtelförstoring	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	—	—	—	1	—	1	3	—	
186	Inflammation i blåskörteln	1	—	—	1	—	1	9	12	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	5	

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Nr	Sjukdomar	Flottan								Kustartilleriet						Vårdade på				
		Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederlikar	Manskap			Summa sjuka		Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederlikar	Manskap		Summa sjuka		M. S.		Lasaretsfartyg			
				Däckavdeln.	Ekonomi- och hantverksavdeln.	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda			Stannanställda	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda	Kir. avd.	Med. avd.				
187	Inflammation i testiklarna och bitestiklarna	1	2	—	10	1	8	48	70	7	—	—	—	2	41	43	8	18	12	6
188	Hopsnörning av förhuden. (Phimosis, Paraphimosis.)	—	—	—	6	1	4	15	26	1	—	—	—	3	11	14	—	16	15	9
189	Andra sjukdomar	—	1	—	5	4	7	28	45	19	—	—	—	—	15	15	—	18	4	7
XV. Muskelnas, ledgångarnas samt ben-systemets sjukdomar.		9	25	2	100	16	43	456	651	297	15	8	3	50	739	815	46	121	268	100
202	Muskelinflammation ..	3	18	1	17	3	17	138	197	163	6	4	2	13	175	200	21	9	8	22
—	Ganglion	—	—	—	1	—	1	1	3	6	—	—	—	—	9	9	—	8	—	2
203	Inflammation i sen-skidor	—	1	—	3	—	4	14	22	25	—	—	—	2	10	12	3	1	2	2
204	Inflammation i slem-säckar. (Bursitis. Hygroma.)	1	1	—	1	2	4	13	22	25	—	—	—	4	36	40	1	19	2	6
205	Inflammation i led-gångar	2	2	—	5	3	4	32	48	16	—	—	1	6	45	52	4	9	7	6
206	Akut ledgångsreuma-tism	2	—	—	21	2	5	57	87	21	3	—	—	5	103	111	3	3	61	20
207	Kronisk ledgångsreu-matism	1	2	—	3	1	—	15	22	7	—	—	—	—	26	26	—	1	25	—
208	Deformerande ledsjuk-dom	—	1	—	6	—	—	20	27	2	—	1	—	1	40	42	—	17	30	3
209	Ledstyvhed.	—	—	—	1	—	—	3	4	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—	1
211	Ledmus	—	—	—	4	—	—	7	11	—	1	1	—	2	25	29	—	9	2	7
212	Falsk ledställning	—	—	—	—	—	—	10	10	—	—	—	—	1	37	38	—	—	8	1
—	a. Scoliosis	—	—	—	1	—	1	14	16	3	—	—	—	—	6	6	1	3	9	—
—	b. Genu valgum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	—	—	—	1
—	c. Pes varus etc.	—	—	—	1	—	1	7	9	6	1	1	—	5	39	46	6	11	3	1
213	Ben- och benhinnein-flammation	—	—	—	9	1	2	20	32	17	1	—	—	3	14	18	3	3	—	10
216	Andra sjukdomar	—	—	1	27	4	4	105	141	6	3	1	—	8	158	170	4	28	111	18
XVI. Hudens sjukdomar.		7	25	6	405	80	229	835	1587	200	6	6	3	86	617	718	28	133	390	457
217	Erythema multiforme et nodosum	—	—	2	3	1	1	8	15	3	—	—	—	3	9	12	1	1	11	3
218	Urticaria	1	1	—	4	—	2	14	22	13	—	—	—	1	19	20	1	—	11	2
221	Zoster	—	1	—	8	1	1	17	28	3	—	—	—	1	19	20	—	—	6	2
222	Eczema	2	7	1	30	9	18	94	161	39	2	1	2	17	142	164	8	2	94	21
223	Psoriasis	—	—	—	4	1	3	16	24	—	—	1	—	—	18	19	—	—	20	3
227	Ulcus varicosum cruris	—	—	—	4	—	—	7	11	4	—	—	—	—	1	1	—	3	—	1
228	Impetigo	—	1	—	6	1	2	20	30	5	1	—	—	5	31	37	3	1	18	7
229	Acne	—	—	—	3	—	2	5	10	2	—	—	—	2	3	5	1	—	7	2
—	Nageltrång. Unguis in-carnatus, Paronychia	—	1	—	3	1	2	6	13	5	—	—	1	6	28	35	2	36	—	6
—	Abscessus, Phlegmone	—	1	—	4	2	4	8	19	15	2	—	—	4	20	26	1	31	4	11

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Nr Sjukdomar		Flottan									Kustartilleriet							Vårdade på		
		Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederlikar	Manskap				Summa sjuka		Officerare o. vederl.	Kadetter o. aspiranter Underofficerare och vederlikar	Manskap		Summa sjuka		M. S.		Lasarettstaflyg		
				Däckavdeln.	Ekonomi- och hant- verksavdeln.	Maskinavdeln.	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda			Stamanställda	Värnpliktiga	Militär	Civilanställda	Kir. avd.	Med. avd.			
231	Furunculosis. Furunculus	1	2	1	31	7	32	81	155	32	—	—	—	17	91	108	2	19	16	36
232	Carbunculus	2	—	2	10	—	3	11	28	32	—	—	—	1	22	23	1	9	—	2
233	Gangräna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
236	Scabies ¹	—	9	—	270	50	142	439	910	27	—	2	25	155	182	5	—	179	345	—
239	Verruca	—	1	—	1	—	2	8	12	6	—	1	3	22	26	1	10	1	—	—
240	Andra sjukdomar	1	1	—	24	7	15	101	149	14	1	1	1	36	39	2	21	23	16	—
XVII. Öronsjukdomar.		3	4	1	47	12	41	146	254	39	1	2	6	22	204	235	14	135	20	22
241	Sjukdomar i yttre hörselgången	1	1	—	7	2	9	16	36	—	—	1	1	—	22	24	—	9	1	4
243	a. Katarral inflammation i mellanörat ..	2	2	1	29	8	22	87	151	30	1	1	3	16	119	140	11	14	10	14
	b. Varig inflammation i mellanörat	—	1	—	8	2	8	28	47	6	—	—	—	1	52	53	3	33	6	1
	c. Inflammation i vårtutskottet	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	2	2	4	—	—	—	1
	d. Kolesteatombildning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
248	Andra sjukdomar	—	—	—	2	—	2	14	18	3	—	—	2	3	8	13	—	79	3	2
XVIII. Ögonsjukdomar.		1	2	—	9	3	2	52	69	44	—	4	—	11	62	77	7	25	4	5
250	Blepharitis	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	2	—	1	4	7	—	1	1	—
251	Hordeolum	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1
252	Chalazion	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—
258	Conjunctivitis æstiv., catarrh., phlyctæn., trachomatosa	—	—	—	1	1	—	12	14	30	—	2	—	5	13	20	6	11	—	3
260	Dacryocystitis catarrhalis.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—
262	„ phlegmonosa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—
263	Keratitis phlyctænu-losa	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—
264	„ ulcerosa	—	—	—	2	—	—	3	5	1	—	—	—	—	2	2	—	6	—	—
273	Iritis, iridocyclitis	—	—	—	2	—	—	3	5	7	—	—	—	2	2	4	—	1	—	—
300	Andra sjukdomar	1	2	—	2	2	1	32	40	2	—	—	—	3	33	36	1	4	2	1
XIX. Svulster.		—	4	1	7	2	4	31	49	13	—	1	—	3	34	38	8	71	9	10
301	Fibroma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	3	—	1
302	Lipoma	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	2	2	5	—	3	—	2
315	Sarcoma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
316	Carcinoma	—	2	—	—	1	2	5	3	—	—	—	1	3	4	3	4	3	1	—
319	Andra svulster	—	1	1	6	2	1	14	25	—	—	—	—	19	19	4	31	2	6	—
320	Svulster, ej bestämda eller bestämbara till sin art	—	1	—	1	—	2	14	18	9	—	—	—	—	8	8	—	29	4	—

¹ Dessutom 13 värnpliktiga scabies å Tapperheten, poliklinikbehandlade.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Nr	Sjukdomar	Flottan								Kustartilleriet							Vårdade på			
		Officerare o. vederl.	Underofficerare och vederlikar	Kadetter o. aspiranter	Manskap			Summa sjuka		Officerare o. vederl.	Underofficerare och vederlikar	Kadetter o. aspiranter	Manskap		Summa sjuka		M. S.		Lasaretsfartyg	
					Däckavdeln.	Ekonomi- och hantverksavdeln.	Maskinavdeln.	Värnplikliga	Civilanställda				Stamansställda	Värnplikliga	Militär	Civilanställda	Kir. avd.	Med. avd.		
323	XX. Andra sjukdomar.	—	—	—	1	1	—	7	9	35	1	—	—	—	12	13	—	3	12	—
326	Basedows sjukdom	—	—	—	—	—	—	3	3	4	1	—	—	—	7	8	—	—	3	—
326	Andra sjukdomar	—	—	—	1	1	—	4	6	31	—	—	—	—	5	5	—	3	9	—
	XXI. Skador genom våld eller olyckshändelse.	14	50	5	208	45	120	521	963	811	21	16	6	108	875	1026	93	510	17	140
327	a. Enkelt benbrott	5	11	—	41	2	15	83	157	64	3	2	—	11	122	138	6	115	—	18
328	b. Kompl. benbrott	1	—	—	1	—	—	4	6	7	—	—	—	1	3	4	—	8	—	5
328	Ledvrickning.....	1	9	—	44	8	19	120	201	129	5	2	—	18	185	210	10	102	—	25
329	Bristning. Krossning (kontusion)	2	9	1	40	9	19	131	211	270	8	9	4	50	270	341	37	12	4	30
330	Rent stick-, skär-, skott- eller krossår	2	10	3	61	16	42	115	249	187	4	1	2	16	155	178	31	4	—	22
	Liknande sår med lymfadenit, lymfangit	—	—	—	9	3	6	18	36	77	—	—	—	3	64	67	4	9	—	—
331	Brännskada, okomplicerad....	—	1	1	1	3	5	8	19	32	—	—	—	2	11	13	3	13	—	—
	Brännskada med lymfadenit, lymfangit	—	—	—	—	—	—	2	2	5	—	—	—	—	4	4	—	2	—	—
332	Kylskada	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—
333	Främmande kropp	—	—	—	1	—	—	7	8	29	—	2	—	—	13	15	1	9	—	1
—	Hjärnskakning ...	—	1	—	2	1	2	9	15	7	1	—	—	4	33	38	1	36	5	11
	Skottskada	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Drunkning	3	9	—	6	1	7	3	29	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	1
	Dykarsjuka	—	—	—	—	—	3	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
334	Andra skador	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Hängning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
	Värmeslag	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Övriga	—	—	—	2	2	2	19	25	2	—	—	—	3	8	11	—	23	6	2
335	Akut förgiftning	—	1	—	—	2	11	16	30	7	—	—	—	—	17	17	3	2	18	3
	Koloxid	—	1	—	—	—	5	1	7	2	—	—	—	—	4	4	2	—	9	1
	Alkohol	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—
	Fosforväte	—	—	—	1	5	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Narkotika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	—
	Övriga	—	—	—	1	1	14	16	5	—	—	—	—	—	9	9	1	2	6	2
	Ingen sjukdom...	—	—	—	—	—	—	1	1	58	2	—	—	4	21	27	7	13	22	—
	Simulation	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	—	5	5	—	1	10	—
	Observation	7	27	4	144	57	108	592	939	486	13	14	1	42	501	571	33	323	546	87
Summa		195	432	122	3034	785	1806	9136	15510	5265	212	168	50	1551	10482	12463	536	2061	4647	1908

Tab. 29. Läkareundersökningar av den till första flygut- 103
bildning inryckande personalen åren 1942 och 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Personal	Godkända i %		Underkända. Kassationsorsaker (procentuellt i olika grupper)							
			1942				1943			
	1942	1943	Ögon- sjukdomar	Öron- sjukdomar	Övr. sjukdomar eller lyen	Kombinerade sjukdomar	Ögon- sjukdomar	Öron- sjukdomar	Övr. sjukdomar eller lyen	Kombinerade sjukdomar
Flygkapnet.										
Underbefäl	92	94	100	—	—	—	67	33	—	—
Aspiranter	88	85	66	3	26	5	64	2	18	16
Vpl flygförare	82	82	48	9	30	13	55	18	9	18
Samtliga flygförare	87	86	61	5	26	8	62	8	15	15
Armén o. marinen.										
Arméspaningsofficerare	95	100	100	—	—	—	—	—	—	—
Marinspaningsofficerare	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga flygspanare	97	100	100	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 30. Olycksfall i samband med flygning åren 1934—1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Antal flyghaverier med dödsfall	1	1	1	3	7	10	13	28	30	29
Antal dödsfall	1	1	1	5	11	16	25	47	44	55
Antal dödade { officerare	—	1	—	1	2	6	3	14	8	13
{ underofficerare	—	—	—	—	1	1	2	1	—	2
{ manskap	1	—	1	4	8	9	20	32	36	40
Antal skadade { officerare	2	2	1	—	1	—	—	2	2	2
{ underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
{ manskap	—	1	2	—	—	—	7	8	5	2
Antal skadade { officerare	3	2	1	3	1	—	—	6	7	8
{ underofficerare	—	1	—	—	—	—	1	1	2	—
{ manskap	2	—	3	—	3	9	4	15	14	18

Tab. 31. Sjuktransportflygningar år 1943 jämte översikt för äldre år.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Antal flygningar	Antal transporter	Flygtid		Antal flygkilometer		Antal transporterade personer			
			i allt	pr flygning	i allt	pr flygning	patienter	sjukvårdspersonal	övr. medföljande	summa
Boden	145	53	117 ^h 30 ^m	48 ^m	25 180	173 ^h 7	58	41	112	211
Östersund	55	25	54 ^h 10 ^m	59 ^m	7 360	133 ^h 8	27	4	17	48
Hägernäs	97	40	32 ^h 30 ^m	20 ^m	4 024	41 ^h 4	40	29	43	112
I allt år 1943	297	118	204 ^h 10 ^m	41 ^m	36 564	123 ^h 1	125	74	172	371
1942	302	141	177 ^h 19 ^m	35 ^m	30 281	100 ^h 3	129	50	158	337
1941	239	93	137 ^h 40 ^m	35 ^m	22 142	92 ^h 6	95	49	132	276
1940	263	109	240 ^h 45 ^m	55 ^m	32 156	122 ^h 3	114	55	159	328
1939	304	108	231 ^h 10 ^m	46 ^m	30 712	101 ^h 0	118	54	133	305
1938	527	192	470 ^h 10 ^m	54 ^m	69 369	131 ^h 6	213	100	203	516
1937	515	194	407 ^h 30 ^m	47 ^m	57 235	111 ^h 1	205	95	182	482

Tab. 32. Sjukdomar bland manskapet vid flygvapnets truppförband år 1943.

Anm. Tabellen avser under året nyttillkomna (ej från föregående år kvarliggande) sjukdomsfall.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	Sjukdomar	F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	F 11	F 12	F 13	F 14	F 15	Summa
	I. Bildningsfel, medfödda sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	II. Akuta infektionssjukdomar	520	181	278	218	206	158	212	129	145	89	184	323	54	3	231	2931
1	Smittkoppor. Variola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Vattenkoppor. Varicella	10	8	7	2	—	4	2	5	1	—	1	1	—	—	2	43
3	Scharlakausfeber. Scarlatina	13	6	3	3	—	2	3	1	1	2	9	—	—	—	—	43
4	Mässling. Morbilli	11	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
5	Rash. Rubella	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2
6	Fläcktyfus. Typhus exanthematicus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Tarmtyfus. Febris typhoides	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
8	Paratyfus. Paratyphus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
9	Asiatisk kolera. Cholera asiatica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Inhemsk kolera. Cholera nostras	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Rödsot. Dysenteria	1	1	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	10
12	Stelkramp. Tetanus	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
13	Ros Erysipelas	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
14	Sept. lymfåder- o. lymfkörtelinflammation. Lymphangitis et lymphadenitis sept.	6	1	4	6	—	—	3	—	2	—	5	—	2	—	4	33
15	Blodförgiftning. Varfeber. Septicæmia. Pyæmia	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
16	Ak. ledgångsreumatism. Rheumatismus articul. ac.	9	9	—	4	1	2	—	—	4	1	2	—	—	—	2	34
17	Halsfluss. Angina tonsillaris	129	92	89	140	125	59	100	56	93	67	81	65	20	3	75	1194
18	Difteri. Diphtheria	5	—	1	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	9
19	Pässjuka. Parotitis epidemica	18	35	35	6	14	6	57	20	6	15	24	6	—	—	45	287
20	Kikhosta. Pertussis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Influenta. Influenta epidemica	254	—	112	—	40	47	—	2	9	—	19	102	—	—	71	656
22	Akut barnförlamning. Poliomyelitis anterior ac.	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5
23	Sömnssjuka. Encephalitis lethargica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Epid. hjärnhinneinflamm. Mening. cerebrosp. epid.	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
25	Undulantfeber. Febris undulans	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
26	Denguefeber. Febris denguis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Dröppel. Gonorrhoea	27	9	3	15	5	12	7	2	12	1	21	5	—	—	7	126
28	Enkelt vener.sår (med följsjukdomar). Ulcus molle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Vaccinationsbesvär	36	12	23	41	21	18	19	40	16	2	21	5	32	—	17	303
30	Feber av obestämd art. Febricula. Febris ephemera	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	7
31	Andra akuta infektionssjukdomar. Aliæ infectiones	—	2	—	—	—	1	13	—	—	—	138	—	—	—	1	155
	III. Zooparasitära sjukdomar	17	49	27	23	38	18	21	4	9	4	26	13	2	3	35	289
32	Trikinsjukdom. Trichinosis	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
33	Masksjukd. Helminthiasis	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
34	Skabb. Scabies	17	48	26	22	38	17	21	4	9	4	26	13	2	3	34	284
35	Andra zooparasitära sjukdomar	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	IV. Kroniska infektionssjukdomar	1	2	4	2	9	2	1	8	1	2	1	—	—	—	4	37
36 a	Lungtuberkulos. Tuberculosis pulmonum	1	1	2	2	9	1	1	6	1	2	1	—	—	—	2	29
36 b-i	Tuberkulos i andra organ. Tuberculosis organorum aliorum	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3

1 Inträffade i oktober månad.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Sjukdomar		F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	F 11	F 12	F 13	F 16	F 21	Summa
37a	Nyförvärdad syfilis. Syphilis recens . . .	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	8
37b	Recidiverande syfilis. Syphilis recidivans	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
38	Andra kroniska infektionssjukdomar . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
V. Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar		2	1	1	2	1	1	—	2	—	—	4	—	—	—	—	14
39	Blekosot. Blodbrist. Anæmia.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Blodfläcksjuka. Morbus macul. Werlhofii. Purpura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Skörbjugg. Scorbutus	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
42	Blödarsjuka. Hæmophilia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Gikt. Arthritis vera s. urica	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
44	Sockersjuka. Diabetes mellitus	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
45	Basedows sjukdom. Morbus Basedowii . . .	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	6
46	Andra ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
VI. Kroniska förgiftningssjukdomar		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kronisk alkoholförgiftning. Alcoholismus chron	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Andra kroniska förgiftningssjukdomar . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	VII. Sinnessjukdomar . . .	1	3	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	9
VIII. Nervsystemets sjukdomar		8	7	4	9	10	11	8	12	1	6	7	—	1	1	—	85
50	Nervinflammation. Neuritis. Polyneuritis . .	1	—	—	1	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7
51	Nervsmärta. Neuralgia	—	2	2	4	6	8	4	4	1	1	2	—	—	—	—	34
52	Perifer förlamning. Paresis. Paralysis . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
53	Fallandesot. Epilepsia	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	5
54	Nervsvaghet. Neurasthenia	3	1	—	3	—	—	1	3	—	—	3	—	—	1	—	15
55	Ryggmärgsinflammation. Myelitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Hjärnhinneinflammation. Meningitis cerebri	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
57	Hjärnblödning. Hæmorrhagia cerebri . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58	Andra sjukdomar i nervsystemet	3	3	2	—	—	2	3	3	—	2	1	—	1	—	—	20
IX. Ögonsjukdomar		3	4	2	—	9	—	3	4	6	2	—	9	—	1	—	43
59a-b	Conjunctivitis catarrhalis, phlyctænulosa, trachomatosa	1	3	2	—	7	—	2	—	5	1	—	8	—	—	—	29
60	Keratitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
61	Iritis	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
62	Panophthalmitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	Refraktionsanomalier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
64	Andra ögonsjukdomar	2	1	—	—	2	—	1	4	—	1	—	1	—	—	—	12
X. Öronsjukdomar		14	15	15	7	25	5	7	15	6	6	8	7	3	2	5	140
65	Inflammation eller böld i hörselgången. Otitis ext. diffusa. Furunc. meatus auditorii	—	1	—	—	18	2	4	5	5	2	—	3	3	—	—	43
66a	Varig inflammation i mellanörat. Otitis media purulenta	14	8	14	—	1	—	—	—	1	2	—	3	—	—	—	43
66b-c	Varig inflammation i mellanörat med kompl. åt omg. delar. Mastoiditis etc. . .	—	6	1	7	6	3	3	9	—	2	7	—	—	—	4	48
67	Andra öronsjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	2	1	6

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Summa
Sjukdomar		F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	F 11	F 12	F 13	F 14	F 15	F 16	F 21
XI. Cirkulationsorganens sjukdomar		10	5	1	1	8	1	—	2	5	3	2	2	1	—	—	—	41
68	Inflammation i hjärtsäcken. Pericarditis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
69	Inflammation i hjärtat. Myocarditis. Endocarditis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
70	Organiskt hjärtfel. Vitium organicum cordis	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	5
71	Hjärtförstoring. Hypertrophia cordis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
72	Nervös hjärtsjukdom. Neurosis cordis	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
73	Ak. svaghetstillst. hos hjärtat. Insuf- ficientia cordis ac.	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
74	Blödåderbräck. Varix	6	3	—	—	6	—	—	2	5	2	2	1	—	—	—	—	27
75	Blödåderinflammation. Phlebitis. Peri- phlebitis	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
76	Blodpropp. Thrombosis. Embolia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
77	Andra sjukdomar i cirkulationsorganen	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
XII. Andningsorganens sjukdomar		71	160	79	56	385	22	33	135	57	199	189	12	26	3	33	1410	
78	Sjukdomar i näsa och dess bihålor	9	13	3	10	45	2	4	7	6	18	10	2	—	1	2	132	
79	Strupkatarr. Laryngitis. Tracheitis	5	—	—	1	5	—	1	3	10	14	1	—	—	—	5	45	
80	Ödem i struphuvudet. Oedema laryn- gis, Oedema glottidis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
81	Akut och kronisk luftörskatarr. Bron- chitis acuta et chr.	41	132	6	28	326	11	25	96	38	151	121	6	25	1	22	1029	
82	Astma. Astma bronchiale	—	2	1	—	—	—	—	1	2	—	2	—	—	1	—	9	
83	Lungemfysem. Emphysema pulm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
84	Lungblödning. Hemorrhagia pulm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
85	Katarral lunginflamm. Bronchopneum. Pneum. lob.	11	4	4	8	6	6	2	17	—	15	5	1	1	—	3	83	
86	Krupös lunginflamm. Pneumonia cro- up. s. lob.	1	3	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	8	
87	Lungsåcksinflammation. Pleuritis	4	5	—	6	3	3	1	3	1	—	—	—	—	—	1	27	
88	Andra sjukdomar i andningsorganen	—	1	65	1	—	—	—	8	—	—	—	2	—	—	—	77	
XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar		263	256	53	138	100	122	73	288	121	64	75	34	18	9	40	1654	
89	Inflammation i mun och tunga. Sto- matitis. Glossitis	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	6	
90	Inflamm. i svalg, matstrupe. Pharyn- git. Oesophagit.	196	123	1	102	2	89	13	234	55	18	40	2	—	1	10	886	
	Magkatarr. Gastritis.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
91a	a. Akut. G. acuta	9	23	—	—	4	15	1	13	2	3	11	—	1	4	5	91	
91b	b. Kronisk. G. chronica	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	4	
92	Funktionell magsäckssjukdom. Neuro- sis ventriculi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
93	Magsår. Ulcus ventriculi. U. duodeni	7	9	2	6	1	—	—	2	3	3	2	2	1	—	1	39	
94	Utvidgning av magsäcken. Dilatio ventriculi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
95	Mag-tarmkatarr. Gastro-enteritis	18	12	3	2	59	7	2	3	4	6	6	17	2	—	11	152	
96	Tarmkatarr. Enteritis	11	20	22	15	15	6	47	14	33	13	1	4	8	2	3	214	
97	Blindtarmsinflammation. Appendicitis	6	15	10	5	13	3	6	13	16	11	8	4	—	—	4	114	
98	Tarmhinder. Tarmvred. Ileus. Volvu- lus. Invaginatio	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	
99	Bräck. Hernia	4	6	—	2	2	—	1	2	4	5	4	2	—	—	5	37	
100	Förstopning. Obstipatio	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
101	Inflammation kring ändtarm. Peripro- ctitis. Fistula ani	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	

TAB. 32 (forts.). SJUKDOMAR BLAND MANSKAPET VID FLYGVAPNETS TRUPPFÖRBAND ÅR 1943. 107

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Sjukdomar	F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	F 11	F 12	F 13	F 14	F 15	Summa
102 Ändarmsspricka, -kontraktur. Fissura, contract. ani	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3
103 Bukhinneinflammation. Peritonitis	—	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5
104 Gulsot. Icterus catarrhalis	8	41	8	2	1	—	3	1	4	—	—	2	2	—	—	72
105 Gallsten. Cholelithiasis	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
106 Andra sjukdomar i matsmältningsorganen	1	1	5	—	1	1	—	6	—	4	—	—	4	—	—	23
XIV. Urin och könsorganen sjukdomar	19	17	2	12	8	7	12	5	6	4	10	8	1	1	6	118
107 Njurinflammation, akut och kronisk. Nephritis acuta et chr.	5	2	—	—	3	1	2	—	2	—	—	4	—	—	—	19
108 Njursten. Lithiasis renalis	—	—	1	3	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	7
109 Aggviteurin. Albuminuria	1	4	—	3	1	—	—	—	—	—	4	1	—	—	1	15
110 Katarral inflammation i urinblåsan. Cystitis	6	2	—	4	2	2	2	—	1	3	—	1	—	—	—	23
111 Funktionell blåssjukdom. Neurosis vesicae urin. Enuresis noct.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
112 Blåskörtelinflamm. Prostatitis. Abscessus prostaticus	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
113 Urinrörsförträngning. Strictura urethrae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
114 Förträngning av förhud. Phimosis. Paraphimosis	—	2	1	—	—	—	—	2	—	—	1	2	—	—	1	9
115 Testikelinflamm. Epididymitis. Orchitis	2	4	—	1	—	1	3	—	1	—	3	—	—	—	1	16
116 Vattenbräck. Pungsvullnad. Hydrocele. Hematocele	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
117 Pungåderbräck. Varicocele	2	2	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	9
118 Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	3	1	—	—	—	1	5	3	—	—	1	—	1	1	1	17
XV. Rörelseorganens o. ben-systemets sjukd.	69	20	27	14	86	9	2	55	20	21	21	22	4	3	17	390
120 Muskelinflamm., akut och kronisk. Muskelreumatism. Myositis ac. et chr. Rheumatismus muscul.	7	4	—	—	38	—	2	3	8	6	4	5	2	1	1	81
121 Inflammation i senskida. Tendovaginitis	21	—	8	—	16	2	—	1	3	—	—	6	2	—	10	69
122 Senknuta. Ganglion	1	1	—	—	2	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	8
123 Inflammation i slemhäls. Bursitis. Hygroma	—	1	—	—	5	1	—	—	1	2	2	—	—	—	—	12
124 Falsk ledställning. Scoliosis. Genu valgum. Pes varus etc.	1	1	1	3	1	—	—	—	2	1	1	—	—	1	—	12
125 Ledstyvhet. Ankylosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
126 Inflammation i ledgång. Synovitis. Arthritis	3	3	3	1	—	2	—	1	2	1	—	—	—	—	1	17
127 Kronisk ledgångsreumatism. Rheumatismus art. chr.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
128 Ledmus. Mus artic. Corpus mobile in artic.	6	1	1	—	1	1	—	—	—	2	—	1	—	1	—	14
129 Ben- och benmärgsinflammation. Osteitis. Osteomyelitis	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	3
130 Benhinneinflammation. Periostitis	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	7
131 Fötödem. Oedema pedis	—	—	1	—	20	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	23
132 Marchsvulst. Syndesmitis metatarsea	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
133 Ansträngningsperiostit. Periostitis tibiae ab exercit.	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	3	1	—	—	—	7
134 Andra sjukdomar i rörelseorganen och bensystemet	26	7	9	9	2	2	—	48	3	5	7	9	—	—	4	131

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Sjukdomar		F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	F 11	F 12	F 13	F 14	F 15	Summa
XVI. Hudsjukdomar och sjukd. i bindväven.		40	34	29	21	80	20	19	35	30	27	21	38	6	3	14	417
135	Erythema multiforme et nodosum . .	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	5
136	Urticaria	—	1	—	3	2	2	1	2	—	—	1	—	1	—	—	13
137	Herpes zoster	3	—	1	2	5	3	1	2	3	—	—	—	—	—	—	20
138	Psoriasis	2	—	—	—	1	—	—	2	1	1	—	—	—	1	—	8
139	Eczema	5	5	4	—	18	1	7	5	9	12	5	5	—	1	1	78
140	Impetigo. Ecthyma	1	5	7	3	5	3	—	—	—	—	1	5	—	—	—	30
141	Favus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
142	Herpes tonsurans, Sycosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
143	Nageltrång. Unguis incarn.	2	—	2	2	5	2	3	—	—	3	2	1	—	—	—	22
144	Bindvävsinflammation. Bulnad. Phlegmone. Abscessus	5	—	—	—	7	1	1	1	4	—	2	5	—	—	1	27
145	Böld. Furunculus. Carbunculus . . .	20	22	15	11	32	6	5	15	13	11	3	20	2	—	10	185
146	Rötsår. Ulcus	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
147	Brand. Gangræna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
148	Andra sjukdomar i hud och bindväv .	1	—	—	—	5	1	—	5	—	—	5	2	3	1	2	25
XVII. Svalster.																	
149	Svalst. Tumor	2	2	—	1	3	—	—	4	2	1	—	1	—	—	—	16
XVIII. Genom våld och olycks- händelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar		186	83	73	64	327	27	53	89	52	62	89	276	12	6	69	1368
150	Muskel-, senbristning, Sensträckning	10	9	4	4	54	8	2	2	—	13	4	40	1	—	13	164
151	Ledvrickning	48	25	18	8	89	10	13	14	28	19	11	60	6	—	13	362
152	Luxation	5	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	10
153	Benbrott	7	13	7	8	13	2	2	10	—	3	2	7	1	2	8	85
154	Stöt och krossning. Krossår	35	16	24	22	104	1	26	32	11	5	15	115	3	4	16	429
155	Sår av skarpt eller spetsigt vapen .	13	8	12	10	12	1	—	14	5	13	2	26	1	—	5	122
	Skottsår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
156a	a. Enkelt. Skottsår i mjukdelar . .	—	2	—	—	—	1	1	—	3	2	—	1	—	—	—	10
156b	b. Komplic. Skottfraktur	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
156c	c. Inträngande	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
157	Skoskav, skavsår (skidbindning e. d.)	2	4	6	4	48	—	1	4	3	4	1	24	—	—	8	109
158	Ridsår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Skada av förbränning eller explosion.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
159a	1:a gradens förbränning	—	3	—	—	4	—	1	—	—	1	2	2	—	—	2	15
159b,c	2:a och 3:e gradens förbränning . .	—	—	—	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6
160	Kylskada	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
161	Solstyg. Värmeslag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
162	Akut förgiftning	6	1	—	3	1	2	2	2	—	1	1	1	—	—	1	21
163	Andra skador	7	1	—	3	1	—	3	11	2	1	1	—	—	—	—	30
164	Själv-mord. Själv-mordsförsök . . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
165	Sjukdom av obestämd art	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
166	Observationspatienter	30	23	24	12	14	2	10	45	35	7	13	8	—	—	16	239
Summa		1206	863	619	580	1312	405	455	832	497	497	550	753	128	35	472	9204

Tab. 33. Vissa akuta infektionssjukdomar bland manskap månadsvis år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
<i>Scharlakansfeber</i> (Scarlatina)	3	2	17	—	4	1	2	—	3	2	2	7	43
Västmanlands . . . flygfj	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	1	1	13
Roslagens	—	—	1	—	—	—	1	—	2	1	1	—	6
Östgöta	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	3
Västgöta	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Skaraborgs	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	3
Svea	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Göta	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Tionde	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Södermanlands	1	—	5	—	2	—	—	—	—	—	—	1	9
<i>Mässling</i> (Morbilli)	—	—	—	—	4	1	—	—	—	1	6	4	16
Västmanlands . . . flygfj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	4	11
Västgöta	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	5
<i>Halsfluss</i> (Angina tons.)	88	87	163	89	74	53	71	106	86	125	148	104	1 194
Västmanlands . . . flygfj	12	7	31	17	6	3	6	13	7	6	10	11	129
Roslagens	4	3	11	7	6	2	2	10	10	12	16	9	92
Östgöta	19	15	11	6	10	7	5	2	2	3	5	4	89
Jämtlands	9	5	12	13	15	8	11	25	10	6	17	9	140
Flygkrigsskolan	11	8	7	3	3	9	6	9	17	18	22	12	125
Västgöta flygfj	3	5	4	—	2	3	5	8	7	11	6	5	59
Skaraborgs	5	14	36	10	4	2	5	3	4	5	9	3	100
Svea	2	3	7	3	10	4	3	9	1	5	4	5	56
Göta	9	4	9	11	5	4	5	9	14	9	8	6	93
Tionde	3	4	6	1	5	—	5	12	6	8	14	3	67
Södermanlands	2	2	9	5	6	5	3	4	6	19	10	10	81
Kalmar	3	3	5	—	2	1	9	2	—	13	11	16	65
Bråvalla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	11	6	20
Upplands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3
Norrbottnens flygbk	6	14	15	13	—	5	6	—	2	6	5	3	75
<i>Påssjuka</i> (Parotitis ep.)	65	66	62	37	15	22	8	5	3	2	1	1	287
Västmanlands . . . flygfj	—	1	1	—	2	14	—	—	—	—	—	—	18
Roslagens	10	7	5	5	4	2	—	1	1	—	—	—	35
Östgöta	19	11	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	35
Jämtlands	—	—	2	2	—	1	—	—	—	—	—	1	6
Flygkrigsskolan	2	4	6	—	—	—	2	—	—	—	—	—	14
Västgöta flygfj	1	2	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	6
Skaraborgs	9	21	15	12	—	—	—	—	—	—	—	—	57
Svea	3	3	7	5	2	—	—	—	—	—	—	—	20
Göta	2	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	6
Tionde	—	—	9	3	1	—	—	2	—	—	—	—	15
Södermanlands	7	6	—	3	3	3	2	—	—	—	—	—	24
Kalmar	1	—	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	6
Norrbottnens flygbk	11	11	12	3	2	2	3	1	—	—	—	—	45
<i>Influensa</i> (Influenza ep.)	17	12	489	108	13	5	2	3	1	—	2	4	656
Västmanlands . . . flygfj	—	4	230	9	7	2	2	—	—	—	—	—	254
Östgöta	4	—	67	33	5	1	—	1	—	—	1	—	112
Flygkrigsskolan	11	—	18	8	—	1	—	1	1	—	—	—	40
Västgöta flygfj	—	2	33	12	—	—	—	—	—	—	—	—	47
Svea	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Göta	1	—	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Södermanlands	1	4	8	2	—	—	—	—	—	—	1	3	19
Kalmar	—	—	78	24	—	—	—	—	—	—	—	—	102
Norrbottnens flygbk	—	2	52	15	1	—	—	—	—	—	—	1	71

Tab. 34. Sjukligheten bland manskapet vid

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Flygflottiljer	Kvarl. från 1942	Under året insjuk-								
		Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September
F 1. Västmanlands flygflottilj	20	95	91	340	75	57	43	59	142	46
F 2. Roslagens	6	71	84	153	44	51	26	35	72	66
F 3. Östgöta	17	80	44	110	57	89	16	26	39	31
F 4. Jämtlands	11	26	22	69	66	31	24	56	108	40
F 5. Flygkrigsskolan	16	212	211	300	174	70	77	39	37	49
F 6. Västgöta flygflottilj	10	32	31	72	19	31	10	24	56	22
F 7. Skaraborgs	7	36	49	69	36	26	8	31	87	17
F 8. Svea	—	89	90	129	68	57	23	49	44	53
F 9. Göta	2	54	19	51	49	27	24	27	74	46
F 10. Tionde	—	23	30	62	30	45	6	37	63	34
F 11. Södermanlands	5	42	42	104	38	31	29	34	39	40
F 12. Kalmar	4	53	47	115	49	60	18	78	37	22
F 13. Brävalle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F 16. Upplands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F 21. Norrbottens flygbaskår	4	55	43	117	35	4	21	27	20	32
Summa	102	868	803	1 691	740	529	325	522	818	498

¹ Här ingå även de från föreg. år kvarliggande; kol. 15 sålunda = kol. 2 t. o. m. 14 = kol. 16

Tab. 35. Avlidna bland truppförbandens manskap år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Dödsorsaker	F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	F 11	F 12	F 13	F 16	F 21	Ska
Akut ledgångsreum. Rheumatis articu-	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
laris acutus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Akut barnförlamning. Poliomyelitis an-	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
terior ac.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Blodsjukdom, Leucaemia acut.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Inflam. i hjärtat. Myocarditis	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Lunginflamm. Pneumonia ac. lobaris	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Varig lungsäcksinflamm. Empyema pleurae	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Akut leverinflamm. Hepatitis acuta	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Gulsot, Icterus catarrhalis	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Benbrott (trafikolycka)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Drunkning	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Trafikolycka	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Annat olycksfall	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Självbrott, Suisidium	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Summa	6	1	1	2	1	1	1	1	3	—	—	1	—	—	—	18

flygvapnets truppförband år 1943.

n a d e			Avförda					Antal sjukdagar				Antal sjukdagar per 100 tjänst- göringsdagar
Oktober	November	December	Samt- liga vårdade	Dagliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Odagliga till fortsatt krigs- tjänstgöring	Döda ²	Kvarligg till 1944	vid truppen	å militär- sjukhus	å civilt sjuk- hus	Summa	
59	110	89	1 226	1 214	1	3	8	3 963	7 405	1 835	13 203	3.5
123	96	42	869	851	3	1	14	4 652	4 674	889	10 215	2.9
57	75	45	636	627	—	1	8	2 698	3 140	799	6 637	2.5
28	74	36	591	577	1	1	12	3 062	2 565	1 297	6 924	3.9
51	52	40	1 328	1 318	3	—	7	6 783	2 371	1 671	10 825	2.9
48	22	38	415	406	2	—	7	460	2 585	892	3 937	1.8
35	42	19	462	458	2	—	2	853	2 407	676	3 936	1.6
89	57	84	832	824	—	1	7	2 648	4 216	162	7 026	2.8
41	49	36	490	496	1	1	1	780	2 104	675	3 559	1.7
43	61	63	497	487	2	—	8	563	2 857	394	3 814	1.6
60	44	47	555	551	—	—	4	561	2 316	1 780	4 657	1.9
119	112	43	757	753	3	1	—	2 847	1 806	348	5 001	3.0
34	51	43	128	124	—	—	4	329	204	103	636	2.7
10	11	14	35	32	—	—	3	173	25	25	223	6.8
39	52	27	476	466	4	—	6	2 007	2 560	103	4 670	5.0
886	908	666	9 306	9 184	22	9	91	32 379	41 235	11 649	85 263	2.6

t. o. m. 19. — ² Se även texten och Tab. 35.

Tab. 36 a. Skyddskoppypning av manskap vid flygvapnet år 1943.

	Antal ympade	Antal besik- tigade	Antal ej besik- tigade	Reagerande efter		Ej reagerande		Reago- rande i % av besik- tigade
				första	andra	om-	ej om-	
				ympningen		ympade	ympade	
<i>Primovaccination.</i>								
2 snitt	145	145	—	142	1	2	—	98.6
1 snitt	215	215	—	203	8	4	—	99.1
<i>Revaccination.</i>								
2 snitt	4 565	4 565	—	4 023	190	339	13	92.3
1 snitt	656	656	—	542	103	11	—	98.3

Tab. 36 b. Sjuklighet på grund av skyddskoppypning år 1943.

	Antal ym- pade som besik- tigats	På grund av ympbesvär föranledd inskränkning i tjänstedugligheten									
		Antal man	% sjukskriv- na av besik- tigade	befriade från vissa övningar		sjukskrivna vid trupp		vårdade å sjukhus		i allt	
				antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man
Primovaccination . .	360	137	38.1	200	1.5	222	1.6	188	1.4	610	4.5
Revaccination . . .	5 221	342	6.6	329	1.0	384	1.1	505	1.5	1 218	3.6

Bilaga.

Utdrag ur förbandens årsberättelser.

1. Armén.

1. Sjukvårdspersonal.

I. milo.

Under året har en viss svårighet att besätta lediga läkarplatser vid truppförbanden visat sig. Att dessa militärläkartjänster ej locka sökande beror på att de ekonomiska fördelarna i förhållande till arbetet är påtagligt sämre än vid civila tjänster. Om ej förhållandena kunna regleras så, att dessa tjänster göras mera begärliga, föreligger risk, att endast de läkare, som hava svårt att göra sig gällande i den civila konkurrensen, söka militärläkartjänster, vilket mycket snabbt skulle skadligt återverka på den militära sjukvården och minska förtroendet för militärläkarna.

Vid truppförbanden hava under året i allmänhet tjänstgjort en ordinarie och en extra sjuksköterska, vilket torde kunna betecknas som ett minimikrav för sjukvårdens rätta bedrivande.

Möjligheten att anställa elever vid truppförbandssjukhusen har utnyttjats, men det har visat sig svårt och på sina håll omöjligt att erhålla flickor villiga att åtaga sig dessa dåligt avlönade platsser. F n erhålla eleverna endast kost och 30 kr per månad, vilket måste anses som en otillräcklig löneförmån även för en i sjukvård relativt okvalificerad kraft. Från de truppförband, där elever varit anställda har anmälts, att eleverna utfört ett mycket värdefullt arbete, varför det för sjukvården är av vikt, att löneförhållandena för dessa elevplatser förbättras så, att de ständigt kunna hållas besatta.

Behovet av en särskild förrådsunderofficer för vården av sjukvårdsmaterielen vid truppförbanden kvarstår fortfarande.

(Åke Fagrell, I. milo)

Sjukvårdspersonalen å regsjukhuset är för ringa; antalet bör i huvudsak överensstämma med Kungl Vattenfallsstyrelsens, avd för arbetsorganisation, förslag beträffande personal å regementssjukhuset I 8. Nämnda förslag är bifogat statens krisrevisions skrivelse ang handräckningstjänsten vid armén.

(Y. Olsson, I 6)

En förrådsmanabefattning för sjukvårdsmaterielens rationella skötsel är behöfvlig och bör snarast komma tillstånd.

(B. Hedener, P 2)

Vården av de sjuka bör, i den mån sådan anförtros sjukvårdsunderbefäl, helst åvila *ordinarie stamanställd* personal.

(Alf Herne, A 6)

Beträffande de frivilliga sjukvårdarna måste en allvarlig olägenhet påpekas. Åtskilliga av sjukvårdarna hava troget arbetat vid sjukhuset sedan 1940, förvärvat en avsevärd sjukhusrutin såväl på vårdavdelningarna som på operationsavdelningen, som göra dem till värdefulla tillgångar, icke bara under beredskapen utan även och framförallt vid ett eventuellt krigstillfälle. Nu finnas redan på sjukhuset så många konstituerade, som där enligt planen skall finnas, och det har visat sig omöjligt, att giva dem ens en vicekorprals ställning. Detta skapar olust bland dem, i synnerhet som de se, hur runt om på förbanden finnes konstituerad personal, som ur sjukvårdssynpunkt äro dem vida underlägsna och som på grund av krigsplacering men ej utbildning konstituerats. Detta är en organisatorisk oformlighet under beredskapen, som från periferien tycks vara omöjlig att rätta till.

(Per Sjöström, Fo 11)

II. millo.

Det är min personliga och på egen erfarenhet grundade uppfattning, att tjänstgöringen inom truppsjukvården är så omfattande och mångskiftande, att även under normalare förhållanden truppförbandsläkaren svårigen kan få sin tid att räckta till för ett behörigt fullgörande av de många arbetsuppgifter, som enligt gällande instruktion åvila honom.

När — vilket mig veterligt inom detta militärområde endast i några enstaka undantagsfall hänt — det gjorts gällande, att inkallade läkare icke haft tillräckligt med arbete, synes mig med fog kunna ifrågasättas, huruvida dessa läkare verkligen själva tillfullo beaktat eller av vederbörande depåläkare erhållit nödig information om samtliga sina tjänsteåligganden, till vilka ju icke blott hör den egentliga sjukvårdande verksamheten utan även andra uppgifter såsom exempelvis hälsovård och utbildning.

Beträffande tjänstgöringen vid fostaberna må liksom tidigare understrykas de uppenbara olägenheter, som nödvändigtvis måste vara förenade med de alltför täta ombytena av foläkare och den brist i kontinuiteten, som blir en ofrånkomlig följd härav.

Nytan av hälsovårdsinspektörernas verksamhet är obestridlig, och synes deras arbete röna en alltmer ökad såväl förståelse som uppskattning vid förbanden.

Behovet av utökad kvinnlig sjukvårdspersonal vid truppförbandssjukhusen framhålles allmänt, och ett tillgodoseende av detsamma skulle tvivelsutan verksamt främja sjukvården vid depåsjukhusen.

Bristen på manlig sjukvårdspersonal, främst sjukvårdsunderbefäl, gör sig alltså jämt flerstädes gällande.

(Allan Svensson, II. milo)

Kvinnliga sjukvårdsbiträden äro fortfarande bara ett önskemål. Egendomligt nog beaktas tydligen icke detta välmotiverade krav på att manlig arbetskraft skall ersättas med kvinnlig. Sjukvårdsarbetet är dock ett arbetsfält, där kvinnlig arbetskraft ger ett bättre arbetsresultat, och är av sådan natur, att det bättre lämpar sig för kvinnor. Den manliga personalen saknar i de flesta fall sinne för städning och rengöring och måste ständigt övervakas för att kunna lämna ifrån sig ett godtagbart arbete.

(S. Göranson, A 4)

III. millo.

Det under hela året tillämpade avlösningssystemet för medicinalpersonal (läkare, tandläkare, apotekare och tandtekniker) har genomförts planmässigt. Härvid har eftersträfvats tillgodoseendet av såväl truppförbandens som den inkallade medicinalpersonalens berättigade intressen och samtidigt i görligaste mån hänsyn tagits till behovet vid de civila sjukvårdsinrättningar och tjänster, till vilka denna personal varit knuten. Om vissa svårigheter i dessa strävanden torde liksom tidigare här böra erinras. Allt sjukvårdsarbete är ju underkastat stora växlingar i kvantitativt hänseende, beroende på olika stor sjuklighet, och detta gäller i särskilt hög grad det militära sjukvårdsarbetet. Omfattningen av detta arbete är även i hög grad underkastat växlingar i förhållande till huru stor personalstyrka, som ligger inne, som rycker in för att utrustas, undersökas för att gå ut som fältförband etc. Av ovan sagda framgår, att det kan vara svårt att så avpassa antalet läkare vid varje depå, att det exakt svarar mot det dagliga behovet. Ett par veckor kunna läkarna vara överhopade med arbete, medan det därefter ett par veckor kan bli mycket lugnare.

Sjukvårdsunderofficerens arbetsbörda är fortfarande alltför stor, och man måste uppställa den bestämda fordran, att detta arbete uppdelas på två befattningshavare — en sjukvårdsunderofficer och en sjukvårdsförrådsunderofficer (möjligen förrådsman). Att som på vissa förband få anställa endast en handräckningsman räcker absolut icke.

(Sexten Ramstahl, III. milo)

Under året ha sjukvårdare och sjukbärare, tillhörande årsklass 1942, för första gången delvis haft sin utbildning förlagd till T 2. Det är givetvis för tidigt att redan nu fälla ett slutgiltigt omdöme över denna utbildning, men en del synpunkter förtjäna dock att framhållas. Sålunda synes t ex undervisning i förbinderitjänst ej hava lämnat önskvärt resultat, vilket nog till stor del får tillskrivas bristande kontinuitet i undervisningen på grund av täta ombyten av lärare och då framför allt av läkare, samtidigt som bristen på kvalificerade lärare gjort sig gällande. Exercis i olika former lär ha dominerat programmet, vilket kan försvaras med att de nyinryckta snarast möjligt måste bibringas militär pli. Finessen med utbildning vid trängkår skulle väl vara tvåfaldig; dels tillgång till kvalificerat befäl, dels möjlighet för de vpl att komma i kontakt med sjukvårdens organisation i stort inom fördelningen. Det är av stor vikt, att dessa möjligheter tillvaragtas redan i starten, då i annat fall det kan befaras, att systemet misskrediteras. Det kan då ifrågasättas, om icke utbildningen vid trängkår bör framflyttas till en senare tidpunkt i tjänstgöringen, då de vpl redan inhämtat de elementära färdigheterna såväl inom rent militära discipliner som inom sjukvårdstjänsten. De vpl skulle på så sätt vara mera mogna för den »högre» utbildningen vid trängkår, vilket närmast torde avses.

Utbildningen av sjukvårdare vid lasarett synes hava utfallit väl, och vid förfrågan hava de vpl på vissa håll erhållit de amplaste lovord, vilket i viss mån kan förklaras av att uttagningen av sjukvårdspersonal detta år lyckats väl. Här om någon sin gäller »rätt man på rätt plats».

(Åke S. Häger, I 15)

Vid depåsjukhuset har sedan april 1943 anlitats kvinnlig städningsspersonal i enlighet med bestämmelserna i TL A nr 15/1941. Erfarenheterna hava varit de allra bästa. — — — Enär effektiviteten vid användning av kvinnlig städningsspersonal är avsevärt högre än vid anlitan av vpl personal för samma arbete — en duktig städerska presterar minst samma arbete som två vpl — äro fördelarna för kronan även i ekonomiskt avseende påtagliga. Ett system med anlitan av kvinnlig städnings- och kökspersonal vid arméns sjukvårdsinrättningar måste därför förordas på det livligaste. — — — Någon rekrytering av sjukvårdsunderbefäl sker numera icke vid regementet. Förutvarande system med rekrytering av sjvunderbefäl bland regementets fast anställda manskapskader hade avsevärda fördelar framför det nu tillämpade.

(G. Brändstedt, I 17)

Fast anställt sjukvårdsunderbefäl, som numera utbildas vid och tillhandahållas från trängen, har nog fått en i stort sett tillfredsställande utbildning. Kadrarna för truppförbanden äro dock beräknade i underkant, och då på många håll vakanser finnas, hava stora svårigheter yppat sig. Det är för sjukvården av allra största vikt, att allt göres för att befrämja en god och tillfredsställande rekrytering.

Under året hava på många håll hjälpsystrar, lottor och sjukvårdselever vid olika tillfällen varit anställda. De hava därvid ofta gjort en värdefull insats i arbetet.

(R. Hybbinette, IV milo)

Såsom ett exempel kan nämnas, att ett underbefäl ständigt varit sysselsatt med handläggande av Riksförsäkringsutredningar. Under året hava sex olika personer arbetat med detta. Givetvis minskar effektiviteten och ökar arbetstiden betydligt vid varje avlösning, emedan det tar rätt lång tid att sätta sig in i arbetet. En fast anställd arbetskraft för en sådan arbetsuppgift är ett önskemål. På samma sätt ligger det till med många av uppgifterna inom militär sjukvård, där det icke gäller utbildning. Utan tvekan skulle sådan arbetskraft vara även billigare än värnpliktig.

Anställandet av tvenne sjvuoff, av vilka den ene huvudsakligen är självförrädsuoff, synes mig ofrånkomligt för att kunna sköta uppbördsarbetet för den stora

mängd dyrbar sjukvårdsmateriel, som finnes vid regementet m m. Dessutom tillkommer en extra belastning, därigenom att AUS i sjvavseende är underställt I 8.

(H. Hinricsson, I 8)

Reformen med en självständig sjvubefkader tillhörande trängen har så långt ifrån hittills fyllt det åsyftade och behöfliga ändamålet att förhållandena nu äro sämre än förut. Av bestämda 6 beställningar disponerar regementet vid årets slut blott 2 st.

(C. Barre, P 3)

Det synes mig dock fortfarande, för tjänstens nödvändiga bedrivande, vara ett ofrånkomligt krav, att en bataljonsläkare på stat anställdes vid regementet i likhet med andra truppförband av regementes storlek.

Under året har, jml TL A nr 15/1941, varit anställda tvenne städerskor vid sjukavd, vilka, jäml TL A nr 93/1943, fr o m 1/12 blivit kollektivanställda. Genom anställning av dessa hava säkerligen tre vpl handräckningsmanskap inbesparats.

(I. Cassel, Lv 2)

V. milo.

Den lägre fast anställda personalen är otillräcklig till antalet för uppgifterna att dels biträda i sjukvården vid depå, dels ingå i uppsatta fältförband och dels tjänstgöra såsom utbildare.

Handräckningspersonalens kvantitet torde i regel kunna tillgodoses, men dess kvalitet är sådan, att arbetsprestationerna icke motsvara kostnaden för antalet arbetstimmar. Slitningar och störningar i sjukvårdsarbetet uppkomma även gärna, på grund av att den till sjukvårdsarbete avdelade personalen plötsligt ryckts från sin tjänst för anbefalld, rent militär utbildning.

Så länge fo såsom nu är krigsorganiserat, kan sjukvårdsmaterieltjänsten fortlöpa tämligen ostörd och utan större risk för mtrls vanvård, men i fredstid är fo sjvmtrl utan fackman såsom övervakare. Sjvmtrlu ppbördsman borde även i fredstid ingå i fostabens personalorganisation eller kunde lämpligen vid milostaberna knytas en eller flera uppbördsmän — beroende på antalet fo — med ansvaret för sjvmtrl inom tre eller flera fo vardera.

(Maguns Boberg, V. milbefstaben)

Att anställa en särskild förrådsman för sjvförrådet synes så mycket mer motiverat, som det åtminstone vid I 2 depå visat sig nödvändigt, att inventeringar, inspektioner och kompletteringar av fältdepåernas sjvmtrl måste ske genom depåns försorg.

(Edvin Agwall, I 2)

Handräckningspersonalens kvalitet är genomsnittligt så låg, att dess arbetsprestationer inom sjukhuset icke torde motsvara kostnaden för antalet arbetstimmar. De böra ersättas med civilanställd, kvinnlig personal, dels städerskor, dels ett antal sköterskebiträden (minst 4).

(C. V. Barrens, I 13)

VI. milo.

Såsom sjukvårdsbiträden vid truppförbandens sjukavdelningar tjänstgöra handräckningmanskap, vilka oftast sakna utbildning och i allmänhet även förutsättningar att under sin korta tjänstgöringstid tillgodogöra sig någon utbildning. En rationalisering av driften, bestående i anställandet av kvinnliga sjvbiträden och anskaffande av t ex diskmaskiner, är önskvärt.

(Björn Snellman, VI. milo)

Bristen på kvalificerad sjukvårdspersonal i underordnad ställning har gjort sig starkt gällande, då den underordnade vårdpersonalen till största delen rekryterats av handräckningsmän utan minsta intresse och ofta med direkt ovilja mot sjukvårdsarbete. Då dessa ej heller haft den minsta sjukvårdsutbildning och mycket

täta personalbyten ägt rum, hava de svårigheter i arbetet, som den ordinarie sköterskan haft att bemästra, ofta varit mycket stora. Under året har dessutom en ganska betydande inskränkning av handräckningspersonalen ägt rum.

(Malte Rosberg, I 19)

Vid sjukavdelningen hava sedan nov månad anställts 2 städerskor vilka åtnjuta lön enligt kollektivavtal (SF nr 15/1943). Handräckningen har därigenom kunnat minskas med 2 man, och utgör således städerskornas anställning en tidsbesparing ur militär utbildningssynpunkt, och, icke minst, en stor hygienisk vinst.

(Nils Erik Pahlsson, A 5)

2. Expedition och förvaltning.

I. milo.

Då det expeditionella arbetet synes vara statt i stegring och de civila skrivbiträdena ur flera synpunkter äro att föredraga framför inkallade vpl skrivare (se Statens krisrevisions skrivelse angående handräckningstjänsten vid armén), synes det ofrånkomligt att bibehålla de civila skrivbiträdena även i fortsättningen.

(Åke Fagrell, I. milo)

För att expeditionstjänsten effektivt och korrekt skall kunna skötas kräves utbildad personal härför, vilket ej alltid kunnat tillgodoses genom kommendering av vpl skrivbiträden. Sedan $27/8$ har ett kvinnligt skrivbiträde varit anställt vid sjukhuset, vilket varit av stor betydelse. Ur flera synpunkter skulle det vara fördelaktigt med fast anställda ordinarie skrivbiträden i stället för vpl, vilka bytas efter längre eller kortare tidsperioder.

(Y. Olsson, I 6)

För nödvändigheten av att fältförbanden inkomma med kompletta och snabba utredningar angående kroppsskada talar det förhållandet, att ej mindre än 325 skrivelser rörande ovannämnda ersättningsfall under året expedierats från avd II d. Även i övrigt har expeditionsarbetet svällt ut.

(Wilh. Wifelt, T 4)

II. milo.

Vid militärbefälsstaben avd II d har jämlikt särskilt bemyndigande ett kvinnligt expeditionsbiträde anställts i lönegrad Mex 2, varigenom militärbefälsläkarens expeditionsarbete i mycket väsentlig grad underlättats. Fördelarna för den sistnämnde att på detta sätt äga tillgång till kontinuerlig och väl kvalificerad expeditionshjälp äro utomordentligt stora och de hitintills vunna erfarenheterna av sättet för denna frågas lösning enbart gynnsamma. Något behov att liksom tidigare disponera en inkallad läkare föreligger därför numera icke vid denna avdelning.

Tillgången till kvinnlig expeditionshjälp vid truppförbandens avd II d har likaledes rönt stor uppskattning.

(Allan Svensson, II. milo)

Expeditionsarbetet vid avd II d har under de senaste åren alltmera ökat och har småningom nått en betydande omfattning. Snart sagt varje åtgärd, som vidtages av läkarna och den egentliga sjukvårdspersonalen, skall antecknas och bokföras å olika ställen såsom läkarkort, sjukkort 1 och 2, listor för vaccination mot smittkoppor, tyfus, paratyfus, tuberkulos, för undersökningar av blodgrupper, difteri- och tuberkulinkänslighet, sänkningsreaktioner osv.

Allt detta arbete kräver en ingående detaljkännedom om alla för varje fall utfärdade föreskrifter och kan endast utföras av en tränad och i kontorsarbete utbildad person.

(G. Jansson, I 5)

Det nya redovisningssystemet för sjuka vid armén började successivt införas under augusti, var ungefär den $\frac{1}{9}$ fullt genomfört och har därefter fungerat någorlunda tillfredsställande. — — Erfarenheterna av det nya systemet hava eljest varit övervägande goda. Man har en bättre överblick över varje patients hälsotillstånd med omsorgsfullare anteckningar, och upprättandet av kvartalssjukbeskedet underlättas avsevärt.

(Einar Fagerström, I 14)

Det nya redovisningssystemet av sjuka enligt TL A 49/43 har införts vid regementet. För att sköta detta har anställts ett kvinnligt expeditiönsbiträde. Systemet har visat sig fungera tillfredsställande och erbjuder genom sin överskådlighet stora fördelar. Det kvinnliga expeditiönsbiträdet tjänstgör även under tjänsteläkarens mottagning.

(Gustav Norberg, I 21)

Det framstår såsom oundgängligen nödvändigt,
dels att det på depåsjukhuset f n tillfälligt tjänstgörande kvinnliga skrivbiträdet måtte fast anställas,
dels att ett fast anställt underbefäl måtte tilldelas sjukhuset.

(A. Lysander, T 3)

III. milo.

Under större delen av sista halvåret har vid de flesta depåer ett kvinnligt skrivbiträde enligt medgivande tjänstgjort vid expeditionen. För sjukvårdsexpeditiönsarbetets enhetlighet och kontinuerliga verkställande framstår som en nödvändighet, att vid varje depå och militärbefälsstab avd II d ett fast kvinnligt skrivbiträde anställas.

(Sixten Ramståhl, III. milo)

I alltför många fall synes vederbörande kompani- eller motsvarande chefer i mycket ringa grad hava satt sig in i gällande bestämmelser för ersättning i anledning av sjukdom eller olycksfall ådragna under militärtjänstgöring, vilket medfört, att många ärenden fått återgå flera gånger för komplettering. Fortfarande försummas ofta anmälningsplikten vid inträffade sjukdoms- eller olycksfall, som medföra anspråk på ersättning från riks försäkringsanstalten.

(G. Brändstedt, I 17)

IV. milo.

Vid militärbefälsstaben skulle en sjukvårdsunderofficer som hjälp åt militärbefälsläkaren vara till stor nytta. Expeditiönsarbete och rent mekaniskt arbete inkräkta nu väsentligt på den tid, som borde vara i huvudsak disponibel för organisations- och inspektionsverksamhet m m.

På varje truppförbands sjukvårdsavdelning är ett civilanställt, vant skrivbiträde erforderligt. Prövningsstadiet borde efter befintliga vittnesbörd från de flesta förbanden i detta avseende vara överståndet.

(R. Hybbinette, IV. milo)

Journaler, rullor, arkiv, blanketter osv.

Det nya redovisningssystemet av sjuka är genomförbart. Dess behållning ligger i en klarare översikt av varje mans tillstånd och sjukdomsförhållanden. Dess värde är dock beroende av den noggrannhet, varmed det skötes. Dess nackdelar utgöras av en förlängsamning av sjukvisitationen och ett betydligt ökat expeditiönsarbete.

För att redovisningssystemet skall fungera tillfredsställande kräves noggrannhet i »bokhålleriet». Den enda möjligheten att tillgodose detta synes mig vara anställandet av ett kvinnligt skrivbiträde, som kan tillgodose kontinuiteten i arbetet.

(C. Barre, P 3)

Det nya redovisningssystemet har nu införts och fungerar väl. Särskilt vid utredning av riksförsäkringsärenden, vid sjukvisitationer m m är det av stor vikt, att alla anteckningar om sjukskrivna vpl numera finnas samlade på ett ställe. Uppgörandet av kvartalssjukbeskeden har även höggradigt underlättats genom införandet av sjukdomskorten. Däremot kan det ej förnekas, att sjukvisitation i någon mån förlänges, men uppväges detta mer än väl av de många fördelar, som vinnes med detsamma.

(Carl Schneider, T 1)

VI. milo.

Det nyinförda redovisningssystemet för sjuka har medfört att sjukvisitationerna gå fortare och ger ökad kontroll över de sjukas föregående sjukdomar, anmälningsfrekvens o d. Det medför dock ett något ökat arbete efter visitationernas slut. Under hand har inhämtats att komph och motsvarande anse det nya systemet fördelaktigt.

(Björn Snellman, VI. milo)

3. Sjukvård.

I. milo.

De psykiatriska undersökningar, som våren 1943 företogs på den personal, som visade dåligt resultat i de psykologiska proven eller i övrigt gav anledning därtill, visa sig fylla ett stort behov och vara av god hjälp för truppläkarna. Psykiatrien hava skördat minst lika stor tacksamhet från trupputbildarna som från militärläkarna, ty att truppen redan från början befrias från imbecilla och psykiskt undermåliga har möjliggjort, att utbildningen kunnat bedrivas snabbare och med bättre resultat än tidigare.

(Åke Fagrell, I. milo)

Vid I 12 inträffade den $\frac{1}{2}$ en svår olyckshändelse, i det att en rörladdning detonerade under en demonstrationsövning, varvid 10 dödades och 26 skadades. Vid olyckstillfället var den högsta sjukvårdsberedskap ordnad vid övningsfältet. Ett bårlag var placerat vid de olika stationerna, och en läkare hade installerats i ett närbeläget hus med en tillfällig förbandsplats. Läkare och sjukvårdare funnos därför omedelbart på platsen vid olyckstillfället för att taga hand om de skadade. Regementsläkaren fick omedelbar rapport om det inträffade och kunde mobilisera alla i staden tillgängliga drosk- och lastbilar för transport av de skadade. 10—20 minuter efter det att olyckan inträffat, voro samtliga intransporterade till lasarettet. Anmärkningsvärt var, hur litet den behandlande läkaren på platsen kunde uträtta. Endast en Esmarksbinda anlades samt ett par smärre förband utan större betydelse.

Det väsentliga i en hög olycksfallsberedskap torde därför framför allt ligga i en väl ordnad sjuktransportberedskap. Ansvarige läkaren bör befinna sig på en förut bestämd plats för att därifrån kunna leda organisationen av transporter och den sjukvårdande verksamheten.

(O. P. Paulsen, I 12)

Den fysiska beskaffenheten hos vpl av 1942 års klass har varit bättre än föregående år, beroende på ändrade principer för uttagning av vpl till regementet vid föregående inskrivning. Inryckande vpl av äldre årgångar hava däremot ofta förett en dålig fysik eller nedsatt hälsotillstånd på grund av medfödda anlag, kroniska sjukdomar, deformiteter eller svagheter av annan art.

De under året nyanställda volontärerna äga också en god fysisk beskaffenhet. Endast tandförhållandena äro på sina håll mindre tillfredsställande.

Gonorrén har visat en avsevärd stegring. Endast i ett fåtal fall har behandling med sulfonamidpreparat haft lyckad effekt, i övriga har ofta krävts långvarig specialbehandling.

Skabb har även förekommit i betydligt större antal än tidigare år. Särskilt på ett fältförband var den på grund av bristande hygieniska förhållanden svår att utrota. Nu tillgängliga skabbmedel ha ofta visat sig otillförlitliga.

(B. Hedener, P 2)

Skärmbildsfotograferingarna ha varit till synnerligen stort gagn. De sjukdomsfall, som därigenom utgallras, äro till övervägande delen självfallet lungtuberkulos, men även fall av utdragna pneumonier hava förekommit, som dessa vpl ej vetat om.

Sammanlagda antalet av rådgivande psykiatern undersökta fall har varit 88. Av dessa ha på psykiaterns inrådan 52 frikallats, 12 förklarats för tillfället oförmögna till krigstjänst, 13 ha placerats i lägre besiktningsgrupp och beträffande 11 har någon ändring icke ansetts påkallad med hänsyn till det själsliga tillståndet. Kostnaderna för dessa psykiatriska undersökningar har uppgått till 2 200 kronor. Denna utgift måste emellertid med hänsyn till antalet O- och T-förklarade hava inneburit en besparing av en betydligt större summa i form av eljest utgående dagavlöningar, familjebidrag, underhållskostnader etc.

(Alf Herne, A 6)

Påfallande har varit, hur stort antal magsår som förekommit under året; ej mindre än 130 röntgendiagnosticerade, nästan alla ulcus duodeni. Av dessa hava 112 genomgått ulcuskur och 18 opererats, därav 4 för brustna sår och 14 med resektion.

(Per Sjöström, Fo 11)

II. milo.

Antituberkulosarbetet har fortgått enligt därom utfärdade bestämmelser med uppmärksamheten särskilt inriktad på uppspårande av tuberkulosfall, varvid skärmbildsundersökningarna varit av utomordentligt värde. Av *tuberkulos* hava inalles konstaterats 289 fall, av vilka ungefär hälften uppdagats i samband med inryckningen och återstoden under pågående tjänstgöring. Frivillig skyddssympning enligt Calmette har bland 3,182 prövade tuberkulinnegativa utförts i 1,976 fall, vilket innebär, att drygt 60 % begagnat tillfälle att erhålla detta värdefulla ympskydd.

(Allan Svensson, II. milo)

Odlingen och undersökningen av halsproven utföras å sjukhuset. Resultaten erhållas därigenom betydligt snabbare.

(S. Göransson, A 4)

III. milo.

Under de senare sommar- och höstmånaderna uppträdde vid en del truppförband en rätt stor *dysenteriepidemi* med inrapporterade sammanlagt 171 fall. Största antalet fall inträffade vid truppförband tillhörande täcktrupper, och enligt undersökningar av bakteriolog synes huvudsakligast vatten från brunnar och vattendrag vid vissa fältdepåer varit spridare av sjukdomen.

(Sexten Ramstahl, III. milo)

Glädjande nog har Calmettevaccinationen rönt ökad förståelse, vilket bäst registrats av att endast en vpl vägrat vaccination. — — — Det är nog intet tvivel underkastat, att den personliga kontakten med truppen i denna fråga är av större värde än broschyrer.

(Åke S. Häger, I 15)

Samtidigt med epidemien på regementet förekom en rätt utbredd epidemi av s k sommandiarré i staden och angränsande socknar. Isolerings- och saneringsåtgärder vidtogos vid regementet, handfat med kloraminlösning utställdes i samtliga förläggningslokaler. Befälet instruerades att övervaka saneringsåtgärderna. En här tjänstgörande vpl läkare från Statens Bakteriologiska Anstalt undersökte de hygieniska förhållandena samt utförde vattennundersökningar såväl å regementet som å samt-

liga fältdepåer. Härvid befanns brunnshygienen å ett flertal ställen vara under all kritik. En del brunnar voro direkt hälsovådliga, andra mindre lämpliga.

Under samma tid förekommo i länet liksom under andra somrar epidemier av sommar diarréer. Så länge brunnshygienen är så dålig på landsbygden, som denna och föregående undersökningar visat, synes det hopplöst att kunna effektivt bekämpa sjukdomen. På grund av den långa sjukdomstiden och därav följande ekonomiska konsekvenser, synes det mig vara av betydelse, att åtgärder vidtagas för sanering av brunnar m m på landsbygden.

(G. Brändstedt, I 17)

Gjorda urvalsprov och psykiatrisk undersökning av årsklass 42, hava varit till stor fromma för truppen och dess utbildning. Att få dessa imbecilla och psykopatiska vpl utgallrade redan i början av tjänstgöringen har haft stor betydelse i alla avseenden.

Veneriska sjukdomar (gonorré) hava något ökat. I pressen har förekommit artiklar om att veneriskt smittad personal skulle nekas permission. Intet finnes som talar för att regementen och truppförläggningar skulle utgöra någon venerisk smittohärd. Det är snarare anmärkningsvärt, att i en storstad och hamnstad som Göteborg venerisk smitta bland truppen uppträder i så ringa grad. Att kriminalisera de vpl och beröva dem friheten att röra sig, som andra veneriskt sjuka äga rätt till, bör motarbetas. Följden skulle säkert bliva den, att de vpl i det längsta försökte hemlighålla sin sjukdom och på egen hand komma tillrätta med densamma, något som skulle ge motsatt resultat än det, som eftersträvas.

(Bengt Graff, A 2)

IV. millo.

Den fysiska beskaffenheten hos de värnpliktiga, vilka fullgöra sin första tjänstgöring, har ej varit sämre än under föregående år, fränsett dem, som undergått den s k efterutbildningen, som anbefallts med äldre årsklasser. Ett effektivt utnyttjande av övningstiden försvåras ofta här till följd av åldern, fortgående sjukdomar m m.

(G. Frostell, I 1)

Liksom under år 1942 har särskild uppmärksamhet ägnats parotitis epidemica, och försöken att genom användande av parotitkonvalescentserum åstadkomma ett skydd mot sjukdomen fortsattes. Därvid har även användning av konvalescenthel blod förekommit, men liksom föregående år har ej heller i år någon övertygande inverkan av passiv immunisering kunnat iakttagas. Anmärkningsvärt är dock, att under tiden okt—dec 1943 intet fall av parotitis epidemica förekom vid Kungl Livgrenadjärregementet, där sjukdomen kan sägas hava varit endemisk sedan 1941 (sept 1941—okt 1943 429 fall).

Eftersom inom Östergötlands län sedan ett par år difteri förekommit rätt mycket, Schickprövades samtliga rekryter vid inryckningen i april månad. Sedan 107 man, som icke inställde sig till avläsning, fränräknats, visade det sig, att av 1 240 prövade reagerade 1,197 mer eller mindre starkt positivt. Om 45 fränräknas, vilka hade osäkra negativa kontroller, skulle sålunda 1,152 med säkerhet vara mottagliga. Av dessa reagerade 1 038 starkt positivt. Endast 43 reagerade negativt. Detta innebär, att mottagligheten för difteri skulle vara mycket stor. Ur denna synpunkt är det anmärkningsvärt, att endast tre fall av difteri, alla lindriga, inträffat. Endast ett 100-tal man hava ympats med ympämne mot difteri. — — — På grund av sommaruppehållet kunde tuberkulinprövningarna efter B. C. G. vaccinering verkställas först på hösten. Av 554 skyddsympade hava endast 320 blivit tuberkulinpositiva. Anmärkningsvärt är, att så få B. C. G. vaccinerade blivit tuberkulinpositiva efter första ympningen. Alla skyddsympade ha dock ännu ej tuberkulinprövats. Av 330 färdigprövade ha 320 befunnits vara positiva, vilket utgör un-

gefar 97 %. Det kan alltså väntas, att så gott som samtliga de ovannämnda ännu ej färdigprövade äro tuberkulinpositiva.

(B. Lambert, I 4)

Tuberkulinprövning har ägt rum, huvudsakligen av dels de till första tjänstgöringen inryckande dels efterbesiktigade m fl inryckande till efterutbildning. Denna prövning får egentlig mening, endast om man ansluter en vaccination så, som numera äger rum enligt Calmette. Men det är, som jag tidigare framhållit, ej möjligt genomföra detta medelst ansläandet av upprop och dettas uppläsande, varefter vederbörande frivilligt skola anmäla sig. Jag vill minnas, att första året (1942) anmälde sig summa en person efter propagandans genomförande. Vi tilllämpade då och senare följande metod. Vid hälsovårdsföredraget genomgås vaccinationens mening och betydelse (samma beträffande all annan skyddssympning, blodgruppering etc), därvid framhålles, att Calmettevaccinationen är frivillig. När den sista negativa tuberkulininjektionen avläses, göres omedelbart injektion av vaccinnationsämnet och därvid säger läkaren till soldaten ungefärligen: »Ni är tuberkulin-negativ, dvs mottaglig för tuberkulos, nu får Ni en insprutning, som minskar eller upphäver mottagligheten, har Ni något emot det?» Hitintills har ingen haft något emot det. Vaccinationen är sålunda helt frivillig. Men initiativet tages av läkaren, ej av soldaten, vilket enligt erfarenheten härstädes är nödvändigt.

(P. Roussthöi, I 3)

Tillströmningen av sjukanmälda är fortfarande i högsta laget. Polikliniskt hava bokförts omkr 20 000 fall, därav 1 000 civilanställda. Om därtill fogas övriga obli-gatoriska massundersökningar och behandlingar, torde klart framgå, att den poli-kliniska verksamheten under året varit utomordentligt stor. Enbart detta förhål-lande torde klart motivera en personalökning.

(I. Cassel, Lv 2)

Anmärkningsvärt är att gulsotsfallen ej intagas på epidemisjukhus. Det är ej trevligt att på ett regementssjukhus vårda ett »symtom», som kan tyda på någon smittosam åkomma med ej fullt klarlagda smittovägar.

Konvalescensvården är ej fullgod. De från sjukhusen utskrivna medföra ofta där-ifrån en kategorisk ordination om tjänstledighet i hemmet, vars lämplighet kan vara omtvistlig. Under sådan tjänstledighet har t e en paratyfusrekonvalescent sysslat med inbrottsstölder och en annan konvalescent så intensivt ägnat sig åt sitt civila arbete, att en måttlig hyperaciditet övergått i blödande magsår. Någon form av militärt konvalescenthem skulle troligen väl betala sig genom de då bättre över-vakade och därigenom kortvarigare konvalescenserna. Till konvalescenthem skulle patienterna tidigare kunna utskrivas från den dyrbara vården vid de specialiserade sjukhusen. En dylik vård skulle dessutom framkalla den vilja till tillfrisknande, som i regel saknas hos konvalescenterna i hemmen, vilka erhålla alla miiltära eko-nomiska förmåner och samtidigt kunna syssla med sitt civila arbete eller ägna sig åt mindre hälsosamma förströelser.

(C. Bergendal, Lv 3)

Bland de nyinryckta vpl av 1942 års klass upptäcktes vid skärmbildsfotografe-ringen ett fall av tuberkulos med mycket utbredda förändringar (Tbc pulm amb c cavern), men trots detta kände sig patienten fullt frisk och på hans utseende kunde intet sjukligt upptäckas (stor, kraftig, gott hull).

Ingen av de 193 Calmettevaccinerade har hittills fått någon tuberkulos, men av 29 icke ympade hava tre fått lungtuberkulos.

(Knut Wejdling, S 1)

VI. mllö.

Den fysiska beskaffenheten hos årets värnpliktiga rekryter har dock lämnat en del övrigt att önska. På grund av den stora procenten rygg- och fotinsufficienser, som förekom bland dessa, måste kårchefen företaga den åtgärden att av dessa bilda

en särskild pluton, som ställdes under särskilt befäl och successivt tränades för att förebygga för stor »nedklassning». En hel del måste trots denna åtgärd klassas ned och placeras som handräckningsmanskap. Som ett allmänt omdöme kan sägas, att vederbörande inskrivningsmyndigheter fortfarande taga för liten hänsyn till den ansträngande tjänst, som ingenjörssoldatens i verkligheten är.

(Helge Grundsell, Ing 3)

4. Tandvård.

I. milo.

Utan tvekan kan fastslås, att det nuvarande militära tandvårdsarbetet är av utmärkt kvalitet och största betydelse för folkhälsan.

(Åke Fagrell, I. milo)

II. milo.

Tandvård har under året inom militärområdet meddelats i mycket betydande omfattning. Sålunda hava förutom 27 000 extraktioner utförts omkring 23 000 fyllningar och tillverkats omkring 1 600 proteser. — — — Vad denna omfattande tandvård betyder för fältduglighetens höjande ävensom för den allmänna folkhälsan är uppenbart. Tandvårdsbehovet är inom detta militärområde utomordentligt stort och torde trots allt ännu icke kunna anses vara helt tillgodosett.

(Allan Svensson, II. milo)

Den militära tandpolikliniken har hårt anlitats. Innan folktandvården, som ju ännu endast är i vardande, hunnit visa något resultat bland de värnpliktiga årsklasserna, får man räkna med att större delen av den värnpliktiga kontingenten kommer att belasta den militära tandvården i hög grad. Intresset för och ofta även möjligheten till tandvård är bland Norrlands befolkning visserligen i stigande men ännu långt ifrån tillfredsställande. De militära tandpoliklinikerna utföra ett för folkhälsan ytterst värdefullt arbete, och mången vpl kommer här för första gången i sitt liv (och måhända även för sista) i kontakt med tandläkare.

(S. Göransson, A 4)

III. milo.

Tandpoliklinikens kapacitet skulle ännu bättre kunna utnyttjas, om det icke förekom, att patienterna trots beställd tid utebliva från behandlingen utan att meddela återbud, vilket i en del fall synes bero på, att de av sina resp chefer nekats permission för tandläkarebesök.

(G. Brändstedt, I 17)

IV. milo.

Densamma har ytterligare utvidgats, och ett synnerligen betydelsefullt arbete har utförts på många håll. Så länge en lucka förefinnes mellan tandvården under skoltiden och värnpliktstiden, måste denna vård emellertid bli något mycket ofullständigt.

(R. Hybbinette, IV. milo)

Anställandet av legitimerad tandläkare som föreståndare är utan tvekan i hög grad ägnat att förbättra organisationen och göra arbetet effektivt inom tandvården.

(B. Lambert, I 4)

Tillsättandet av en tandklinikföreståndare har visat sig betydelsefullt och av största värde för tandvårdsarbetets rätta bedrivande och kvalitet liksom för kontinuiteten i arbetet, där arbetskrafterna ofta växla.

(C. Barre, P 3)

VI. milo.

Rekryterna hava i samband med inryckningen tandundersökts och hava senare kallats till tandpolikliniken för extraktions-sanering och erhållande av protes efter 3 månader. Samtliga kompanier hava sålunda systematiskt genomgåts; extraktionerna voro i stort sett avslutade den 15. november. Som följd härav hava antalet akuta fall markant nedgått.

(C. Wilhelm Lundquist, I 20)

5. Sjukvårdsmateriel.

I. milo.

Materielvården kan numera bedrivas på ett effektivare sätt, genom att en civil förrådshandräckningsman kunnat anställas. Denne skickas med vissa mellanrum ut på fältdepåerna för materielvård.

(Holger Borg, A 3)

Samtliga läkemedelslådor hava förseglats med angivande av datum för kontroll och apotekarens namn, och samtidigt har å kårorder utfärdats förbud mot brytande av sigill annat än i förbandschefs samt läkares eller apotekares närvaro. Med Hässleholms Slakteriförening har avtal träffats för förvaring av fältförbandens seralådor i slakteriets kylrum.

(Wilh. Wifelt, T 4)

II. milo.

Sedan oktober månad har civil handräckningsman varit anställd för sjukvårdsmaterielens skötsel och vård. Vikten av att kompetent personal ständigt får stå till sjukvårdsunderofficerens förfogande för handhavande, genomgång, uppläggning och konservering av den dyrbara och svåranskaffade sjukvårdsmaterielen bör särskilt framhållas.

(Gustav Norberg, I 21)

III. milo.

Vid varje pluton eller motsvarande enhet vid organiserade fältförband borde finnas en materielredogörare. Denne borde hava motsvarande utbildning beträffande sjukvårdsmateriel, som intendenturens kommissarier hava beträffande intmtrl.

(Henning Strömberg, T 2)

IV. milo.

Förvaltningen och förvaringen av sjukvårdsmaterielen bereder på många håll svårigheter. De särskilt anställda förrådsmännen hava åtminstone delvis löst personalfrågan. Lokalfrågan är emellertid ännu bekymmersam och alldeles speciellt gäller detta trängkåren. — — — Åtgärder för lösande av denna fråga äro nödvändiga.

(R. Hybhinette, IV. milo)

För sjukvårdsmaterielens vård och skötsel äro ständigt en konstituerad sergeant och en handräckning avdelade.

Enär sjukvårdsunderofficeren icke hinner att i tillräckligt stor utsträckning ägna sig åt förrådstjänst, är kravet på fullt kompetent förrådspersonal oavvisligt. Anställandet av en civilanställd förrådsman är ofrånkomligt för vården och skötseln av den dyrbara och i flera fall svårersättliga materielen.

(G. Frostell, I 1)

Beträffande omsättningen må framhållas den för stora omsättningen av första förband genom för stor åtgång. De bäras i fickan och äro, om de återlämnas, mer eller mindre förstörda.

(C. Barra, P 3)

VI. milo.

Materielvården vid fältförbanden är ibland ej tillfredsställande, beroende på att sakkunnig personal ofta saknas.

Under övningar i fjällterräng har arméns sjukbår visat sig mycket svår att manövrera på branta sluttningar. Samma är förhållandet med släpbåarna vintertid. Släpbåarna vid jägarbat böra ersättas med sjuktransportpulkor (ev hunddragna). Vid ev hundorganisation böra förbinderipulkor införas.

(Björn Snellman, VI. milo)

6. Inskrivningsväsendet.

I. milo.

Det är i hög grad önskligt, att de intyg, som lämnas vid inskrivningsförrättningar, *medfölja läkarkortet*, så att de läkare, som utföra efterbesiktningarna å inryckande vpl, få se dessa intyg. I en del fall har det varit nödvändigt att skaffa nya intyg, vilket dels försenat vederbörandes behandling, dels förarga de vpl, som anse att *ett* intyg till försvarsverket på samma sak är tillräckligt.

(Alf Herne, A 6)

Kroppsbekaffenheten å vpl inryckta till första tjänstgöring från vissa io var synnerligen klen och ett mycket stort antal vida underliggande besiktningssreglementets bestämmelser för tilldelning till ingenjörtrupperna.

(S. Erik Brattström, Ing 2)

II. milo.

Föreskriften att värnpliktiga, som förklarats odugliga eller för tillfället odugliga till krigstjänst, skola inställa sig vid inskrivningsförrättning för definitiv prövning av värnpliktsförhållandet, synes böra användas med urskiljning. Inskrivningsläkaren har i allmänhet icke samma möjligheter som truppförbandsläkaren vare sig i fråga om tid eller utrustning att bedöma sjukdomsfallen. Det är därför onödigt, att värnpliktiga, som förut undersökts vid mobdepåerna, ånyo provas av inskrivningsnämnden, vars arbetsbörda härigenom onödigtvis ökas. Däremot böra värnpliktiga, som erhållit TO-sedel vid fältförband och försvarsområden, lämpligen undersökas även vid inskrivningsförrättningar, då det är sannolikt, att kassationsprocenten härigenom skulle kunna nedbringas. I vissa fall torde värdefulla upplysningar angående arbetsförmågan m m kunna inhämtas av den vid inskrivningsförrättningar närvarande kronobetjäningen.

(G. Janson, I 5)

Fortfarande kvarstår det i förra årsberättelsen påtalade sakförhållandet, att våra civila kolleger ej följa bestämmelsen angående »laga förfall» för inställelse till militärtjänstgöring samt att deras intyg, utom det att de ofta äro militärt sett overhäftiga, även ofta äro felaktiga formellt sett.

(Gustav Norberg, I 21)

Här må i detta sammanhang ytterligare framhållas önskvärdheten av att luftvärnet icke för mycket belastas med psykiskt och fysiskt tröga och stela individer, som där icke kunna vara till någon nytta.

(A. Hedfeldt, Lv 5)

Nödvändigheten av att vederbörande truppbefäl är närvarande vid granskningsnämndens sammanträden förtjänar påpekas. — — — Befälet måste i varje särskilt fall informeras om i vad mån de förefintliga defekterna begränsa möjligheten för de vpl:s militära användbarhet, för att under utbildningen nödiga hänsyn härtill må tagas.

(A. Lysander, T 3)

VI. milo.

När värnpliktiga sändas från andra inskrivningsområden, hava de ej alltid före avsändandet underkastats läkarbesiktning jäml IF § 126 med hänsynstagande till de särskilda förhållandena i övre Norrland. Detta har medfört, att ett relativt stort antal redan första dagarna har måst återsändas den långa vägen till depåerna söderut.

(Björn Snellman, VI milo)

7. Utbildning och övningar.

I. milo.

Beträffande utbildningen av vpl tillhörande besiktningsgrupperna 3 och 4 är det dock nödvändigt, att truppläkaren träder i direkt kontakt med truppbefälet och meddelar utförliga direktiv, huru övningarna skola bedrivas med dessa fysiskt svaga, vilkas prestationsförmåga ofta ligger långt under de vanliga rekryterna.

(Åke Fagrell, I. milo)

Tjänstgöringen vid ett pansarvapen är hård och medför ofrånkomligt en del olycksfall.

(B. Hedener, P 2)

Den nuvarande militära utbildningen för värnpliktiga har utgjort ett gott tillskott till deras hälsotillstånds förbättrande, vilket också utvisas av mätningar och vägningar av de värnpliktiga.

(Holger Borg, A 3)

Under året har en del marschskador i form av skoskav och fotblåsor iakttagits, och synes detta bero därpå, att de vpl redan på ett tidigt stadium av sin utbildning, innan fötterna tränats upp, få gå milslånga marscher. Vidare har jag funnit, att de maskinstoppade strumporna i flera fall varit orsak till fotskadorna.

(Nils Bildsten, Fo 14)

II. milo.

Sålunda erhållna utbildningen på civila sjukvårdsanstalter måste betecknas som en utomordentlig tillgång, och må här framhållas önskvärdheten av att den även i framtiden får behållas.

(A. Hedfelt, Lv 5)

III. milo.

Utbildningen av sjukvårdare vid lasarett synes hava utfallit mycket väl och i regel varit givande för båda parter.

(Sjötten Ramstahl, III. milo)

Det vill synas som om utbildningen till en början bedrives med alltför hård fysisk och psykisk press på de vpl. Detta har givit sig tillkänna i ovanligt många fall av överansträngning under marscher, idrott m m. Antalet olycksfall har även varit större än normalt. Måhända sammanhänger detta med det förhållandet, att tillgång på rutinerat truppbefäl med blick för det möjliga och lämpliga, när det gäller att på ett rätt sätt stegra övningarnas svårighetsgrader i fysiskt avseende, saknats.

Tillämpningen av meddelade kunskaper beträffande kroppens vård ger många gånger mycket i övrigt att önska. Det är icke ovanligt, att persedel- och materielvård kommer i första hand efter ansträngande övningar och kroppens vård, ombyte, dusch etc först i andra hand.

Den fortsatta utbildningen i sjvttjänst av sjvpersonal vid linje- och lokalförsvärsförbanden beaktas icke i erforderlig grad. Ofta användes denna personal till hand-

räckning och liknande, dem ovidkommande uppgifter, i större utsträckning än andra personalgrupper. Brister på kvalificerat befäl för utbildning av sjuvpersonal vid linje- och lokalförsvarsförband är påtaglig.

(G. Brändstedt, I 17)

IV. milo.

För minskning av fotskadorna genom marsch och andra påfrestningar har generell fotbehandling med formalin, respektive 10 % almuniumkloridlösning genomförts med påfallande gott resultat.

Sportskadorna äro fåtaliga och i regel utan större betydelse. Däremot hava som tidigare framhållits ett flertal allvarsamma olyckor inträffat under kanonexercis och ställtjänst i ett flertal fall med långvarig invalidisering, speciellt encephalopathier.

(G. S. Wikström, A 1)

8. Sundhets- och hälsovårdsinspektioner.

I. milo.

Inkallade hälsovårdsinspektörer hava under året besökt såväl fältförband som depåer. Nyttan härav har varit påtaglig, och det framstår alltmär ett behov av att en hälsovårdsinspektör ständigt står till militärbefälhavarens förfogande.

(Åke Fagrell, I. milo)

Hälsovårdsinspektörerna hava alltjämt visat sig vara en synnerligen god, ja oom-bärlig institution. Det är emellertid tämligen bortkastat, när dylik kommenderas på t ex 14 dagar. För ett så stort fo som detta behöver en sådan kommendering vara minst en månad och upprepas minst 3 ggr årligen. Han har ej endast att gå genom hela fo, han måste också se till att rättelserna blivit riktigt genomförda. Det är förvånande, hur litet sinne truppen har för att upprätthålla hygien, snygghet och ordning.

(Per Sjöström, Fo 11)

II. milo.

Tillgången till militär hälsovårdsinspektör som biträde vid hälsovårdsinspektionen har varit till mycket stor nytta.

(S. Göranson, A 4)

V. milo.

Inga grövre missförhållanden hava kunnat konstateras vid inspektioner av sjuv och hygieniska förhållanden vid depåer, fo och täcktrupper. Den allmänna hygienien är emellertid ett problem, som städse förblir aktuellt. Slentrian utvecklar sig lätt och därför är hälsovårdsinspektörernas arbete i samband med hälsovårdsinspektionerna synnerligen tacknämligt, ehuru icke överallt sett med blida ögon.

(Magnus Boberg, V. milo)

Till höstens hälsovårdsinspektion hava hälsovårdsinspektörer ställts till förfogande. Detta har varit av största betydelse, i synnerhet som dessa erhållit tillfälle till en grundligare, förberedande inspektion. Därigenom har depåchefen vid sin inspektion kunnat ägna sin uppmärksamhet huvudsakligast åt väsentliga fel och brister.

(Edvin Agvall, I 2)

Hälsovårdsinspektioner ha verkställts dels i juni, dels i december jml arméns hälsovårdsreglemente. Hälsovårdsinspektör deltog i decemberinspektionen, vilken anordning är av stort värde.

(C. V. Barrens, I 13)

VII. milo.

För all från fastlandet kommande personal har därjämte tagits svalgprov för uteslutande av införande av difterifall. I intet av dessa prov hava positivt resultat erhållits.

(T. Torgersrud, A 7)

9. Truppens personliga hälsovård.

I. milo.

På grund av den minskade tilldelningen av rengöringsmedel har en viss försämring av den personliga hygienien förmärkts och har detta särskilt visat sig genom uppträdandet av en mängd impetigiösa utslag och riklig förekomst av skabb.

(Nils Bildsten, Fo 14)

IV. milo.

Sjukhus och sjukavdelningar vid truppförbanden äro på många håll i sådant skick, att en snar och radikal ändring är oavvislig. Militärbefälhavaren avlät den 30. juli 1943 till dåvarande arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse en särskild skrivelse, ur vilken jag vill citera följande:

»Såsom slutomdöme anser jag mig böra anföra, att man på flera håll icke av läkare och sjukvårdspersonal kan fordra, att sjukvården med befintliga anordningar blir förstklassig. Samtidigt som jag är beredd att med stöd av militärbefälsläkarens vid inspektioner gjorda iakttagelser vitsorda, att sjukvården bedrives, så gott omständigheterna det medgiva, anser jag mig skyldig att understryka truppförbandschefernas och -läkarnas samt militärbefälsläkarens vid skilda tillfällen framförda kritik över sjukhuslokalernas otillräcklighet och undermålighet. Därvid må hänvisas till bl a truppförbandsläkarnas samt militärbefälsläkarens årsrapporter över hälso- och sjukvården ävensom vid olika tillfällen gjorda framställningar.

Hela denna fråga har genom statsmakternas inställning kommit i det läget, att den antingen måste med det snaraste upptagas icke blott till ny prövning utan även till en godtagbar lösning eller också måste statsmakterna med klar blick för, vad saken gäller, även i fortsättningen gå in för en i vissa avseenden mindervärdig sjukvård vid en del truppförband. Att inpressa nu föreliggande krav inom en för flera år sedan, då förhållandena icke kunde helt överblickas, fastställd kostnadsram synes icke rimligt. Sakfrågan gäller en godtagbar sjukvård för folket under den militära utbildningstiden och de härför erforderliga extra anslagen torde både kunna och böra begäras av statsmakterna.»

Det ovan anförda gäller i alla delar alltjämt.

(R. Hybbinette, IV. milo)

15. Vakt- och arrestlokalerna.

I. milo.

Önskvärt vore visserligen, att i varje arrestlokal funnes ett w. c. De nuvarande avträdesanordningarna med transportabla hinkar motsvara ej nutida hygieniska krav.

(Holger Borg, A 3)

19. Utspisning.

IV. milo.

Det är en stor tillfredsställelse att hava tillgång till skonkoststaterna. Dock avhöras då och då klagomål från husmödrarna, att rekvisitionerna av skonkost äro för många. Besvärligheter synas ej böra vara för handen, när det finns tre husmödrar.

Matköerna äro en avigsida av utspisningen. Många förkyla sig, medan de stå ute och vänta i dåligt väder; kappor — klädhängare? (C. Barre, P 3)

21. Övriga förhållanden angående hälso- och sjukvården, som böra uppmärksammas.

I. milo.

Ett omfattande arbete har under året ägnats åt hemvärnet. Samtliga förbandsplatser ha under året inspekterats av biträdande foläkaren. Hemvärnsövningar ha flitigt bedrivits, varvid under hösten så gott som alltid även hemvärnets sjukvård medverkat. — — — Intresset för hemvärnets sjukvård är stort bland dess personal.

(Per Sjöström, Fo 11)

V. milo.

Bristen på rengöringsmedel försvårar renhållningen. Beskaffenheten hos rengöringsmedlen förorsakar större förslitning å målning, linoleummattor och textilier.

(H. Ihde, I 3)

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VETERINÄRVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1943

AV

ÖVERFÄLTVETERINÄREN

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

SERVICE VÉTÉRINAIRE
À L'ARMÉE EN 1943

PUBLIÉ PAR

L'INSPECTION VÉTÉRINAIRE
DE L'ARMÉE

TILL KONUNGEN.

Härmed får jag i underdånighet avgiva berättelse över veterinärvården m. m.
vid armén under år 1943.

Stockholm i augusti 1944.

Underdånigst

Axel Morén

Överfältveterinär.

Axel Mellroth.

INNEHÅLL.

TEXTAVDELNING.

	Sid.
A. Fältveterinärkåren	1
B. Utdrag ur truppförbandens årsberättelser	1
C. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar och hundar vid mobiliseringsdepåer	13
Tab. A. Fall av vissa sjukdomar bland hästar vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar under år 1943	14
Tab. B. Till direkta olyckshändelser hänförliga sjukdomsfall bland arméns hästar år 1943	15
Tab. C. Översikt av olycksfall bland arméns hästar år 1943 med hänsyn till dels skadans art, dels skadans påföljd	18

TABELLAVDELNINGEN.

Tab. 1. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar år 1943	19
Tab. 2. Sammandrag av hästsjukbeskedet för år 1943	20
a) Arméns truppförband	20
b) Remontdepåerna	24
Tab. 3. Självdöda hästar år 1943	26
Tab. 4. Avlivade hästar år 1943	27
Tab. 5. Kasserade hästar år 1943	28
Tab. 6. Sammandrag av hundsjukbesked för år 1943	29

TABLE DES MATIÈRES.

A. Corps des vétérinaires militaires	1
B. Extraits des rapports annuels des vétérinaires militaires	1
C. Morbidité chez les chevaux et les chiens dans les dépôts militaires	13

TABLEAUX.

Tab. A. Cas de certaines maladies chez les chevaux de l'armée par 100 chevaux en 1943	14
» B. Cas de maladies appartenant directement aux accidents chez les chevaux de l'armée l'année 1943	15
» C. Aperçu des accidents chez les chevaux de l'armée l'année 1943 au point de vue de la blessure et de ses conséquences	18

JOINTES DES TABLEAUX.

Tab. 1. Aperçu des maladies des chevaux de l'armée l'année 1943	19
» 2. Résumé des rapports sur les maladies des chevaux en 1943	20
a) Les troupes de l'armée	20
b) Dépôts de remonte	24
» 3. Chevaux décédés l'année 1943	26
» 4. » tués » »	27
» 5. » cassés » »	28
» 6. Résumé des rapports sur les maladies des chiens l'année 1943	29

A. Fältveterinärkåren.

Vid 1943 års ingång utgjordes den *aktiva personalen* av 1 överfältveterinär, 7 fältveterinärer, 7 regementsveterinärer och 15 bataljonsveterinärer. Någon ändring härutinnan har icke ägt rum under året. Av de genom 1942 års försvarsbeslut betingade personalförändringarna har liksom under sistförflutna år en indragen beställning kvarstått och en nytillkommen beställning varit vakant.

Genom beslut vid 1943 års riksdag har *reservstat för fältveterinärkåren* tillkommit. Reservstaten skall vid full utbyggnad utgöras av 2 fältveterinärer och 2 regementsveterinärer. Ingen av dessa beställningar har under året besatts.

Av *bataljonsveterinärbeställningarna vid kåren* hava under året ytterligare 3 besatts. Antalet besatta beställningar vid årets slut utgjorde sålunda 6.

Å *övergångsstat* kvarstår 1 bataljonsveterinär.

Personalen i reserven har under året minskats med 1 fältveterinär och utgjordes vid årets slut av 2 fältveterinärer, 5 regementsveterinärer och 59 bataljonsveterinärer.

B. Utdrag ur truppförbandens årsberättelser.

Lokaler för veterinärtjänsten.

Bristen på ändamålsenliga lokaler för hästsjukvård och skoning har under år 1943 liksom tidigare medfört stora olägenheter för veterinärtjänstens fullgörande. Veterinärtjänsten kan omöjligt tillfredsställande tillgodoses beträffande hästsjukvård, skoning och framför allt beträffande utbildningen i hovbeslag av vpl hovslagare, trosschefer m fl, om icke tillfredsställande lokaler för dessa ändamål stå till förfogande. Det är därför ett trängande behov att ifrågavarande byggnadsfråga, som nu länge stått på dagordningen för infanteriregementenas del, snarast erhåller en tillfredsställande lösning. Sedan infanteriregementena numera både i sin freds- och krigsorganisation erhållit ett mycket stort antal hästar, ställes ju helt andra krav på veterinärtjänsten vid desamma än tidigare. Det finnes ej längre något skäl, varför icke veterinärtjänsten vid de anspända infanteriregementena skall bli lika väl tillgodosedd som vid andra anspända förband. Denna fråga är emellertid icke endast en lokalfråga utan även och i ännu högre grad en personalfråga. Första villkoret för att veterinärtjänsten skall kunna bli rätt tillgodosedd beträffande sina olika grenar är, att infanteriregementena i fred i likhet med övriga anspända förband erhålla fast anställda militärveterinärer, vilka i egenskap av tjänstegrenschefer få bära ansvaret för veterinärtjänstens rätta handhavande. Att det nuvarande systemet med civila veterinärer, som enligt åtagande bestrida hästsjukvården vid infanteriregementena, icke innebär en tillfredsställande lösning av detta problem, har verkställda inspektioner av veterinärtjänsten inom militärområdet tydligt visat.

(Melin, V. milo.)

Bristen på sjukstalllokaler vid depån har i hög grad försvårat hästsjukvården, speciellt under vinterhalvåret. Alla större operationer, som föranleda kastningar, måste nämligen ske utomhus under bar himmel. (Melin, I 2.)

Stort behov av ny skosmedja vid regementet föreligger. Vid en nybyggnad av smedja vore det lämpligt, att en enkel operationslokal inrättades i samma byggnad. Under vintertiden är det svårt och i många fall omöjligt att företaga kastningar och operationer utomhus. (Hontwedt, I 3.)

Som synnerligen glädjande kan noteras, att anslag beviljats och uppförande påbörjats av dels en sjukstallbarack med utrymmen för skosmedja och veterinärmaterialförråd dels ett hundstall. Ett länge känt behov synes därigenom fått en tillfredsställande lösning. (Hermanson, I 5.)

Med det stora antal hästar, som ständigt äro i tjänstgöring vid depån, försvåras såväl hästsjukvård som utförande av skoningsarbetet på grund av de trånga och otidsenliga lokaler, som stå till förfogande för dessa ändamål. En nybyggnad av sjukstall och skosmedja är därför ett oeftergivligt krav för att på ett rätt sätt kunna bedriva hästsjukvård och skoningsarbete.

Kravet på nytt sjukstall kommer att bli synnerligen aktuellt, när A 3:s sjukstall ej står till förfogande. Under året liksom föregående år ha alla operationer utförts samt uppställning av vissa sjuka hästar ägt rum vid A 3. (Bertilsson, I 6.)

Bristen på lämpliga behandlings- och operationslokaler är fortfarande mycket stor; all behandling har måst företagas ute i det fria oavsett väderleken. Likaledes är skosmedjan fortfarande i otillfredsställande skick med dåligt utrymme och dålig belysning. (Pott, I 11.)

Regementets anstalter för hästsjukvård äro i avseende till lokaliteter ytterligt primitiva och otillräckliga. (Tallberg, I 15.)

Hovbeslaget har under flera år måst utföras i en synnerligen bristfällig skosmedja, belägen utanför regementets inhägnade område. Arbetet har under den kalla årstiden i den dragiga och trånga skosmedjan ofta varit rent hälsovådligt och många gånger ha hovslagarna måst arbeta ute i ur och skur. Nu är emellertid bristen avhjälpt genom att en ny skosmedja uppförts inom kasernområdet. Själva byggnaden är färdig och är avsedd att tagas i bruk så snart inredningen är klar och maskiner etc inmonterats. Skosmedjan är ljus och rymlig och försedd med centralvärme, varför den torde fylla anspråken på en både ur praktisk och hygienisk synpunkt lämplig arbetslokal. (Fahlquist, I 19.)

Avsaknaden av hovslagarsmedja och sjukbehandlingsrum kvarstår som en alltför framträdande brist för hästvården och hästsjukvården. (Gustafsson, I 21.)

Under året har ny elektrisk installation utförts i skosmedjan och operationssalen. (Settergren, K 1.)

De alltför små lokalerna för skohall och smedja medföra fortfarande stora olägenheter. Dessa lokaler äro i starkt behov av en snar utvidgning, och plan för dylik utökning har ingivits. Även förrådslokalerna särskilt med hänsyn till fältmaterielen äro i behov av ökning. (Munthe, K 3.)

Regementets sjukstall har nu delvis reparerats och kan nu brukas i sin uppgift såsom sjukstall och skosmedja. (Hederstedt, A 6.)

Vissa förbättringsarbeten ha under året utförts i sjukstall, skosmedja och förrådslokaler, men fortfarande måste dock lokalerna för veterinärtjänsten vid kåren betraktas såsom i många avseenden bristfälliga. (Holmstedt, Ing 1.)

De brister i fråga om stallar och lokaler för veterinärtjänsten, vilka påtalades i föregående årsberättelse, kvarstå i stort. (Krantz, Arméledningen.)

Under året ha stallar, sjukstall och smedja genomgått grundlig reparation och målning. Modern utrustning för hästsjukvård och skoning har anskaffats. Sjukstallet är dock fortfarande i behov av centralvärmeanläggning. (Glück, AUS.)

Vad lokalerna för veterinärtjänsten beträffa är behovet trängande av sjukstallavdelning jämte behandlingsrum, isoleringsstall och plats för verkning och skoning för den till Utnäslöt förlagda hästkongtingenten.

Den skohall, om vars uppförande 1942 års riksdag fattade ett beslut, vilket tyvärr sedermera av statsmakterna synes frångått, är oundgängligen nödvändig såväl för hovbeslagets tillfredsställande utförande som även för undervisningen i praktiskt hovbeslag för ridskolans elever av olika kategorier. Att för denna obligatoriska och mycket omfattande utbildning taga operationssalen i anspråk måste ur alla synpunkter framstå som högst otillfredsställande. (Waxberg, RS.)

Det tidigare framförda önskemålet angående behandlings- och operationsavdelning samt veterinärexpedition är alltså aktuellt och synes detta önskemål vara synnerligen berättigat för att bereda det dyrbara hästmaterialet en tillfredsställande behandling. (Hornwall, Gudhems remontdepå.)

Stallar och stallhygien.

Inläggning av sand och grus i stället för sågspån i ett ridhus vid vardera K 4 och A 5 har verkställts — enligt förslaget i föregående årsberättelse — men resultatet därav för hästarnas vidkommande kan ännu icke bedömas. (Bergström, VI. milo.)

Genom färdigställande av de två under föregående år påbörjade stallbarackerna har stallfrågan provisoriskt lösts. Under vissa perioder måste dock hästar uppställas utom kasern på grund av utrymmesbrist, varför ytterligare en stallbarack vore önskvärd. (Hermanson, I 5.)

Synnerligen stort intresse och mycket arbete har av regementet under året liksom föregående år nedlagts på att hålla hästvärden och stallhygien på en hög standard. (Bertilsson, I 6.)

Tack vare den rikligare tillgången på halm under året har det varit möjligt att ordna ordentliga bäddar, vilket höjt trivseln hos hästarna. (Persson, I 7.)

En materiellfråga har under året påkallat en viss uppmärksamhet. De gamla beprövade grimmorna av läder ha under den gångna beredskapstiden hunnit förslitas. Någon ersättning härför har under året icke kunnat erhållas i annan form än en halsring av läder, som hittills ansetts vara ett nödfallsting på sin höjd för de få hästar, som ha för vana att kränga ur grimman. Halsring av läder är ur flera synpunkter olämplig. En häst kan icke hållas i halsring med skaft av tågvirke eller järn. Hästen gör vad han vill och går vart han vill. Förarens försök att ap-tera skaftet såsom löpsnara om hästens nos resulterar regelbundet i att hästen blir

än mer orolig. En häst förd eller bunden i halsring utgör en allvarlig fara för sin omgivning, då föraren icke kan ha hand med hästen. Att närmare undersöka en häst, som är bunden eller framföres med halsring, utan möjlighet för föraren att fixera hästens huvud, är ett tilltag förenat med livsfara för den undersökande. Det är även förenat med livsfara för föraren att med halsring föra en stallmodig häst i trav. I stallet har en häst bunden med halsring för stor rörelsefrihet och stör därför kamraterna vid utfodringen. Halsring av läder för hästar är sålunda förkastlig för alla tillfällen utom det nämnda undantaget, som bekräftar regeln. Tyvärr ingår numera halsring av läder i infanteriets utrustningslistor. Tillverkningen av halsring av läder bör snarast avbrytas och dess användning förbjudas. Sannolikt har tillverkningen anbefallts för att spara läder. I detta fallet synes snålheten på ett markant sätt bedragit visheten. Även den enklaste form av gramma vare sig den är tillverkad av tåg eller läder är bättre än halsring. Om läder, eventuellt tågvirke, icke kan erhållas för tillverkning av grimmor, synes böra provas grimmor tillverkade av pappersrep. Vad som härvid kan brista i hållbarhet synes böra kunna uppvägas av prisbillighet.

(Johansson, I 12.)

Det allmänna hälsotillståndet bland hästarna kan under det gångna året ej be-tecknas fullt tillfredsställande. Liksom under föregående år torde i viss mån otillräckliga och bristfälliga stallar ha bidragit till uppkomsten av en mängd sparkskador och bitsår. De fuktiga och mörka stallarna ha även i hög grad förlängt läkningstiderna för bl a sårskador.

(Gustafsson, I 21.)

Under första halvåret användes ströbäddar, men de visade sig mindre lämpliga. Permanenta bäddar med torvströ och halm äro avgjort att föredraga.

(Lavesson, P 2.)

Anmärkning mot hygienien i stallet måste fortfarande göras och den mindre goda tillgången på handräckningsmanuskap gör, att hudvården hos draghästarna ej är tillfredsställande.

(Hederstedt, A 6.)

Hästvården och stallhygienien ha ej givit anledning till några gravare anmärkningar. De s k sommarstallarna äro ur hygienisk synpunkt ej tillfredsställande. Stallarna äro för mörka och golvbeläggningen ojämn, vilket gör, att hästarna vantrivas, och hästvården i hög grad försvåras.

(Holmstedt, Ing 1.)

Hästvården och stallhygienien ha varit mycket tillfredsställande. Hästarnas hull är synnerligen gott. Permanenta bäddar äro lagda i samtliga spiltor. Under hösten har ett intensivt utrotningskrig mot råttorna å furagemagasinet förts med olika elags rättgift och avstängningsanordningar. Ur ekonomisk och sanitär synpunkt torde det vara av största betydelse, att energiska åtgärder vidtagas för att utrota råttorna i furagemagasin och stallar.

(Holmstedt, S 1.)

Vad som i föregående årsberättelser framhållits beträffande stallförhållandena vid skolan äger alltjämt aktualitet.

(Waxberg, RS.)

Utfodring.

Det har visat sig att högsta tillåtna staten för draghästar i depåjänst, nr 7, är för knapp för sådana hästar med full arbetsdag. Lämpligt vore, att stat nr 8 kunde få användas, om vederbörande veterinär anser så erforderligt, vid behov med tillägg enligt Ff 2/1943 bil 5, anm 2.

(Åstrand, I. milo.)

Genom den starkt inskränkta biltrafiken ha hästarna i depåttjänst fått ett betydligt ökat arbete. Den för depåttjänst tillåtna största rationen tycks för detta arbete icke vara fullt tillräcklig, varför en höjning av rationen vore önskvärd.

(Pott, I 11.)

Fodertillgången har under hela året varit riklig och fodrets kvalitet i stort sett god. Under vissa tidpunkter ha t o m morötter ingått i rationen.

(Lavesson, P 2.)

Utackorderade hästar.

De utackorderade hästarna hava i regel varit välskötta. Anmärkningar på försummad hovvård och dålig skoning hava väsentligt minskat i antal.

(Liljefors, IV. milo.)

De till fodervärdar utlånade hästarna voro genomgående väl skötta med gott hull och med försvarlig rykt. Hovvården lämnade dock i många fall mycket övrigt att önska. Bristande kunskap hos lantbrukarna om betydelsen av god hovvård och avsaknaden av tillräckligt skolade hovslagare på landsbygden gör frågan om den ofta försummade hovvården till ett svårt problem.

(Hontwedt, I 3.)

Till fodervärdar utackorderade hästar ha varit välskötta och i gott hull samt utan anmärkning på skoning.

(Janson, I 4.)

Fodervärdarna ha i stort sett väl skött de utackorderade hästarna och äro hästarna numera enbart utackorderade inom Kronobergs län. Besiktning av dessa hästar har ägt rum i föreskriven utsträckning.

(Pott, I 11.)

Den goda skörden under år 1943 i västra Sverige har tydligt kunnat konstateras särskilt på de utackorderade hästarna. Dessa ha varit i bättre hull och kondition under hösten och vintern än tidigare. Till detta goda resultat har även bidragit, att undan för undan olämpliga fodervärdar kunnat utgallras. Liksom tidigare har för ett antal hästar, som av olika skäl ansetts böra stå under fortlöpande kontroll (beslag, utfodring o dy), föreskrivits, att hästarna skola skos på regementet.

(Wallgren, I 17.)

Regementets utackorderade hästar hava i regel varit välvårdade och i gott hull. Försummad hovvård och dåligt hovbeslag utgöra alltså de vanligaste anledningarna till anmärkning.

(Settergren, K 1.)

Under hösten ha kårens samtliga utackorderade hästar besiktigats och därvid ha 41 hästar utrangerats såsom till militärt ändamål odugliga eller mindre lämpliga. Vården av de utackorderade hästarna var överlag tillfredsställande.

(Hornwall, T 2.)

Skötseln av de utackorderade hästarna har varit genomgående god, och anmärkningarna mot fodervärdar för bristande vård ha varit mycket få. I flera fall ha liksom tidigare hästar, som anmälts svårt insjuknade, intagits för vård vid depån.

(Wahlberg, T 4.)

Hovslagare och hovbeslag.

Bristen på kvalificerade hovslagare har gjort sig starkt kännbar. Den otillräckliga skosmedjan har givetvis även i hög grad försvärat utbildningen av vpl hovslagare och trosschefer. (Melin, I 2.)

Tillgången på fullt utbildade hovslagare vid regementet har tidvis varit otillräcklig. Särskilt då ett större antal elever skulle utbildas till hovslagare. Denna undervisning hade fordrat särskild instruktör i såväl teoretiska som praktiska ämnen. Då samme man måst tjänstgöra som instruktör för eleverna och samtidigt utföra beslaget på regementets hästar, måste följden bli, att såväl hovbeslag som undervisning bli undermåliga. (Wallgren, I 17.)

Att på frivillighetens väg rekrytera hovslagarelever till beställningsmannalinen har icke lyckats i någon större utsträckning. Tvångskommendering har därför måst tillgripas. Att de allra sämsta eleverna överförs till furirskolan å hovslagarlinjen är dock förkastligt. Endast ett fåtal av eleverna kunna godkännas, och antalet räcker ej till att fylla behovet av beställningsmän. En orsak till det ringa intresset för hovslagaryrket torde vara svårigheten för beställningsmännen att vinna befordran inom yrket. En hovslagarunderofficerstjänst per fältdivision skulle medföra, att de äldre skickliga hovslagarfurirerna kunde placeras i befattningar, där de kunde sig likställda med sina jämnåriga kamrater på trupplinjen. (Svensson, A 1.)

Hästsjukvård.

Hälsotillståndet bland hästarna vid truppförband inom I. militärområdet har varit mycket gott under år 1943.

Förekomsten av hovsprickor har ökat.

(Åstrand, I. milo.)

Hälsotillståndet hos hästarna inom III. militärområdet har under år 1943 varit gott. Detsamma kan i stort sett också sägas beträffande deras hull och kondition.

En fortgående ökad förslitning av hästmaterialet kan dock förmärkas, vartill givetvis de senaste årens beredskapstjänst i avsevärd grad bidragit.

Kassation i ökad omfattning har därför kommit till stånd, varvid ett rätt stort antal hästar utgallrats för olämplig typ av de år 1940 inköpta hästarna.

(Hellgren, III. milo.)

Det allmänna hälsotillståndet bland hästarna kan betecknas såsom gott.

Av smittsamma sjukdomar hava endast K 1 och ridskolan varit berörda.

Vid K 1 märkes ett mera ovanligt sjukdomsfall, nämligen mjältbrand. I övrigt är det kvarka, som förekommit.

Antalet under året kasserade hästar har uppgått till 628. Motsvarande siffra för år 1942 var 349. Den avsevärda ökningen är ett uttryck för att hästmaterialet, särskilt gäller detta ackord- och beredskapshästar, börjar bli starkt förslitet.

(Liljefors, IV. milo.)

Under året har en grundlig sanering av ackordhästbeståndet ägt rum i och för utgallring av ej fältdugliga hästar. Detta har resulterat i, att icke mindre än 69 hästar kasserats, varav 25 försållts till liv. Dessa ha vid försäljningen inbringat relativt höga priser. (Melin, I 2.)

Hälsotillståndet bland hästarna har varit mindre gott, beroende på att depåns unghästar i genomsnitt varit av sämre kvalitet, och att hemvändande fältförband lämnat sjuka och i dålig kondition varande hästar på depån.

Magerhet bland ridhästar har förekommit, vilket berott dels på att från fältförband hemvändande hästar voro i mycket dålig kondition, dels på grund av ansträngande övningar vid depån (utbildningskurser). Efter utökad ration och lindring i arbetet voro hästarna efter c:a en månad åter i gott hull. (Janson, I 4.)

Den relativt höga sjukprocenten, 9.2 % per 100 hästtjänstgöringsdagar får ses mot bakgrunden av att fältförbanden vid in- och utmönstringar avlämna sina sjuka hästar till mobdepån. I början av året förekom ett stort antal sparkskador, varav inte mindre än 6 ledde till vargörande ledinflammation och nedslaktning.

(Hermanson, I 5.)

Strålröta har konstaterats bland hästarna. Detta torde till stor del bero på, att golv saknas i två fältstallar, som användas för ständig uppställning av hästar. Endast jordgolv finnes i dessa stallar.

(Bertilsson, I 6.)

Genom utfodring med nyslaget gräs insjuknade en av ridhästarna i akut magutvidgning, som resulterade i magbristning, innan hjälp hann tillkallas.

(Glück, I 8.)

Hälsotillståndet bland regementets hästar har varit gott.

Då under senare delen av året den till hästvården avdelade personalen av besparingsskäl minskades, uppträdde omedelbart en del hudåkommor i stallen. Sedan för rykt erforderlig personal åter ställts till förfogande, har tillståndet förbättrats.

(Gullbrandsson, I 14.)

Förslitningen av de år 1940 inmönstrade hästarna har tydligt givit sig till känna genom ökade kassationer och ökat antal sjukdomsfall. Dels måste åldern ta ut sin rätt, dels voro särskilt fälttjänstövningarna i början på året synnerligen ansträngande för hästarna. I det sammanhanget vill jag påpeka värdet av en statistik över åldersfördelningen hos de kvarvarande hästarna för bedömning av ersättningsbehovet i händelse av en mobilisering av regementet.

(Wallgren, I 17.)

Under året ha liksom tidigare ledinflammationerna dominerat hästsjukbeskeden. Särskilt stamhästarna ha varit utsatta. Kvaliteten på de stamhästar, regementet får sig tilldelade, är många gånger ej så god. Detta i förening med oregelbunden motion och träning torde bidraga till uppkomsten av skadorna.

(Fahlquist, I 19.)

Av de lejda hästarna hade en fått penisframfall. Detta opererades och framfallet var knappt märkbart vid hästens återgång till ägaren.

(Ekberg, I 20.)

Fallen av seninflammation ha visat nedgång, under det att ledinflammationerna ökat i antal. Ökningen i antalet sjukdagar i ledinflammation är påfallande stor och torde få sättas i samband med fortgående ökad förslitning av hästmaterialet.

(Munthe, K 3.)

Att försöka några längre marscher särskilt med tyngre otränade hästar, t ex vid inlämning av hästar från fodervårdar till regementet, har visat sig mindre lämpligt. De vanliga symptomen med begynnande diarré samt en snar död med symtom på ren överansträngning i form av hjärtdegeneration har blivit följden i 2 fall. — På en importerad ungrare har dubbelsidig månblindhet diagnostiserats.

(Lavesson, P 2.)

Kontingenten av ett-årsremonter från Gudhem var vid ankomsten till regementet behäftad med mikrofilarior. Diagnosen fastställd vid Veterinärhögskolans medicinska klinik medelst blodprov. Lidandet liknar i hög grad ringorm. Troligtvis var hela kontingenten mer eller mindre angripen vid ankomsten. Efter något mer än 2 månader hade symptomen dock försvunnit.

Ett fall av avlossning av processus extensorius på hovbenet fram på en remont har diagnostiserats medelst röntgen vid Veterinärhögskolans kirurgiska klinik. Den avlossade delen bortopererades, och hästen har sedan deltagit i remontutbildningen utan anmärkning.

(Svensson, A 1.)

Inom III. milo finnes bestämmelse sedan 1940 att kasserade till liv försålda hästar skola vara brännmärkta å vänster lår med en kvadratisk stämpel. En sådan bestämmelse gällande hela armén torde vara synnerligen motiverad. — Under året ha 36 nervsnitt utförts, ett högt och de andra vid kotan. Jag anser, att man med detta enkla ingrepp räddar stora värden, och att den här och var kvarstående motviljan mot utförandet av denna operation bör vika.

(Widtskiöld, A 2.)

De klimatiska förhållandena torde ha en viss del i uppkomsten av hältor. I synnerhet gäller detta stamhästarna, som under vintermånaderna huvudsakligen ha arbete i ridhus med dess mjuka underlag. Härigenom bliva senor, ledgångar och hovar ej tillräckligt tränade tills hästarna på vårsidan tagas ut och få gå på den hårdfrusna marken. För att även under vintermånaderna låta hästarna gå på »naturligt» underlag har i ett av kårens ridhus inlagts sandbotten. Framtiden får utvisa, huruvida frekvensen av de nämnda lidandena genom denna åtgärd kommer att minska.

Bland sjukdomar av särskilt intresse kan nämnas ett fall av allmänt eksem. Det gällde en häst, som inlämnades av fodervärd. Vid hästens ankomst till kåren var hela huden utsatt för ett fuktande eksem. Håren voro till största delen avfallna, blott man och svans voro intakta. Huden var täckt av ett här och var centimeter-tjockt sekretlager, som bakade ihop sig till kakor. Hästen var mycket mager, men hade god aptit. Behandlingen inleddes med en grundlig tvättning. Därefter försöktes olika utvärtes medel samt arsenik per os. Resultatet var dåligt, ingen nämnvärd förbättring inträdde. Träckprov togs för undersökning av tarmfloran, som till synes var normal. Från Statens veterinärmedicinska anstalt erhöles Colikultur till utfodring av hästen. Resultatet av denna behandling visade sig rätt snart. Efter c:a 14 dagar började sekretet torka och var lätt att borsta av. Efter ytterligare en tid började håren komma fram, hästens hull förbättrades avsevärt, och efter 3 månader var hästen så pass återställd, att den åter kunde utlämnas till fodervärd.

(Fahlquist, A 5.)

Bland fall av särskilt intresse märkes en högersidig underkäksfraktur på en stamhäst, uppkommen genom slag från annan häst. Frakturen befann sig strax framför tredje prämolaren och behandlades på blodig väg genom korslagd suturering med metall efter föregående genomborrning av käkbenet. Fallet läkte per primam med måttlig callusbildning. Som komplikation till skadan kvarstår en obetydlig defekt i form av en något snedvriden underläpp, vilket emellertid ej besvärar hästen vid foder- och vattenupptagandet.

(Fahlquist, A 8.)

Den i föregående årsberättelse omtalade olecranonfrakturen med frakturlinjen intrasserande armbågsleden har avläkt utan tecken till deformerande armbågsledsartit. Hästen har sedan tidigt i våras gått i full tjänstgöring såsom ekonomihäst på depån. En annan fraktur av intresse inträffade strax före jul 1943. En importerad ungare, god tävlingshäst, ådrog sig under löshoppning vid ett till synes lätt islag en fraktur å proc extensorius å ena hovbenet. Hästen visade efter olyckshändelsen

blockhätta och stark tryckömhet i kronområdet och följande dag även stark puls. Efter 8 dagars behandling med kylande omslag blev hästen ohalt i skritt och visade i trav de första stegen endast obetydlig hälla men slog hoven mot en sten och blev åter våldsamt halt. Diagnosen verifierades medelst röntgenfotografering. Hästen behandlades nu med upprepade lättblistringar i kronan, och det skall bli intressant att se, om läkning av frakturen kommer att ske utan komplikationer. Hästen har ej tidigare visat symptom på periostit eller skelettsvaghet.

Tre st perforerande sår i leder ha förekommit, två i kotleder och ett i bakknä. Samtliga ha läkts utan komplikation och i alla fallen ha konservativ behandling företagits. Efter hudinfektion och lätt excidering av hudsåret har såret och dess närmaste omgivning inpudrats med ett tjockt lager sulfonamidpulver. Ett stabilt skyddsbandage har anlagts, där så varit möjligt. Dessutom har givits sulfonamid per os. Bandaget har ej lagts om förrän efter 4—5 dagar.

Under hösten 1941 och våren 1942 angreps en från Ungern importerad stamhäst av månblindhet i 3 olika anfall. De akuta symptomen voro av tämligen snabbt övergående natur. Under våren 1943 utvecklades emellertid så småningom en alltmer tilltagande starr å båda ögonen med fullständig blindhet såsom följd. Hästen kaserades.

(Holmstedt, Ing 1.)

Kroniska hältor, mestadels beroende på förslitningsskador, ha förorsakat en tämligen stor avgång bland ackordhästar och inmönstrade hästar. Anmärkningsvärt goda resultat ha erhållits av nålbränning av kroniska, serösa artriter, tendovaginitter och bursiter. Då jag anser, att behandlingsmetoden även vid dessa indikationer är värd att provas, lämnas här följande kortfattade beskrivning över densamma. Huden klippes noggrant över de partier, där gallorna bukta ut. Rakning är ej nödvändig och knappast önskvärd, då därvid lätt uppstår hudexcoriationer, varigenom infektionsrisken ökas. Desinfektion av operationsfältet sker medelst sprittvättning samt pensling med jodspirit. Bränningen utföres med rödglödgade nålar av 2 mm:s tjocklek och 2—3 cm:s mellanrum mellan varje instick. Man kan använda sig av termocauter eller strumpstickor, som uppvärmas i blåslampa. Nålarna böra föras så långt in, att den synoviala kaviteten öppnas och synovia rinner ut genom brännhålen. När bränningen är slutförd, fyllas brännhålen med lättblistor (4 % kvicksilverjodidsalva). Skyddsbandage anlägges, om bränningen utförts distalt å extremiteterna. I annat fall sker ingen bandagering och den enda försiktighetsåtgärd, som behöver vidtagas är, att hästen bindes upp de första 7 dagarna efter operationen. Infektionsrisken är liten. När dessa kroniska lidanden framskridit så långt att de förorsaka hälla, måste givetvis alltid prognosen ställas med största försiktighet. Dock förefaller det, som om en nålbränning i vissa fall kan göra underverk och det torde vara ställt utom allt tvivel, att denna behandlingsmetod är effektivare än den vanligen tillgripna blistringen.

(Holmstedt, S 1.)

Hälsotillståndet bland kårens hästar har i stort sett varit gott. Att antalet sjukdagar per 100 hästtjänstgöringsdagar uppgått till 12.3 beror på, att ett stort antal hästar från fältförband och fodervärddar har vårdats för kroniska lidanden, vilka dragit många sjukdagar. I flera fall ha dessa sammanfallit med antalet hästtjänstgöringsdagar. Över en tredjedel av sjukdagarna kommer på ledinflammation, seninflammation, ringkota och spatt.

(Hornwall, T 2.)

Ett sjukdomsfall av måhända mer allmänt intresse är ett fall av kronisk myocardit. Hästen, en 7-årig valack av ungersk härkomst, hade sedan ankomsten till T 3 lidit av hämofilarios med återkommande hudblödningar utan nämnvärd olägenhet för hästen; densamme hade utvecklats väl i ridning. Under löshoppning i ridhus störtade hästen och dog inom några minuter. Vid sektion visade det sig, att hästen led av en kronisk myocardit med fibrös, svålig omvandling av delar av vänstra

kammarväggen förutom en akut skada med utbredda blödningar i myocardiet. Märkligt synes vara, att hästen gått obehindrat i ridning med denna sannolikt fler-åriga gamla grava hjärtförändring. Det kan måhända anses sannolikt, att myocarditen är orsakad av blodparasiter.

Antalet under året avgångna hästar, sammanlagt 56, synes mycket stort. Denna höga siffra omfattar dock även kassationer av till fodervärdar utlånade hästar och beror till stor del på den höga åldern bland hästarna. Medelåldern för de sålunda avgångna ligger vid 15 år.

(Gustafsson, T 3.)

Under övning i terräng råkade en häst gå ner sig i ett kärr, varvid den ådrog sig ett skärsår i böjsenskidan vid hasleden. Såret, som var starkt förorenat, behandlades med rivanol och sublimat omslag. Komplikation med anasarka tillstötte, varefter hästen länge svävade mellan liv och död men är nu tämligen återställd.

(Glück, AUS.)

Liksom under föregående år inträffade genast efter remonternas ankomst fyra egendomliga dödsfall i början på juni. Patolog-anatomiskt påvisades från Statens veterinärmedicinska anstalt att i samtliga fall en hämorrhagisk gastro-enterit förelåg, men något definitivt klarläggande om sjukdomens ursprung och väsen stod ej att vinna trots rikhaltigt undersökningsmaterial och ingående undersökningar. Den kliniska bilden är så slående exakt i alla fallen och flera behandlingsmetoder hava prövats.

Bland mera egendomliga fall kan nämnas en krubbitare, som läkt per primam på 14 dagar, helt plötsligt gick omkull i spiltan fullständigt förlamad i bakdelen, oförmögen att resa sig under 2 dagar. Fallet gick till mors och vid obduktion påvisades en tromb med ruptur av Art iliaca.

En remont har dött i urinförgiftning. En hämatomartad inkapslad svulstbildning, härrörande från ett slag från en annan häst, tryckte underifrån på urethran och förorsakade urinstagnation. Med kateter tappades blåsan lätt, och ingenting tydde på stenbildning. En provoperation företogs och svulsten skalades ut. Hästen dog i urämi.

(Lavesson, Herrevadaklosters remontdepå.)

Smittsamma sjukdomar.

Bortsett från smittsam katarr i övre luftvägarna främst hos hästar tillhörande fältförband och några fall av kvarka hava smittsamma sjukdomar icke förekommit.

(Åstrand, I. milo.)

Av egentliga smittsamma sjukdomar har endast förekommit kvarka med 27 fall bland med nyttjanderätt rekvirerade hästar vid I 3 och smittsam luftrörsinflammation med 10 fall vid I 13. Dessutom ha ringorm och löss förekommit med enstaka fall.

(Melin, V. milo.)

Av infektionssjukdomar har endast förekommit kvarka i 27 fall. Genom isole- ringsåtgärder hindrades sjukdomen att sprida sig till ett större antal hästar.

(Hontwedt, I 3.)

Löss har förekommit i enstaka fall. Tvättning har skett med Canis fårbad, vilket medel har visat sig effektivt. Tvättningen måste dock upprepas en eller två gånger.

(Bertilsson, I 6.)

Vid återkomsten från fördelningsövningar i Värmland i början av april voro ett antal hästar angripna av smittsam bronchit. Sjukdomen var dock mycket godartad och gick fort över.

I maj från arméns hundgård återkomna hundar medförda valpsjuka. Inalles smittades nio hundar. Sjukdomen spred sig via fältdepåerna även till enstaka civila hundar. Under sommaren upphörde sjukdomen utan att någon epizooti i egentlig mening utbröt i trakten.

(Glück, I 8.)

Smittsamma sjukdomar ha uppträtt i mycket ringa utsträckning. Sålunda förekom en lindrig kvarkinfektion genom hästar, återkommande från fältförband i början av året. Sexton hästar insjuknade lindrigt, och sjukdomen gick snabbt till hälsa. Lössinvasion förekom under året å ett tjugutal hästar huvudsakligast sådana återkomna från fältförband och fodervärdar. Genom tidig upptäckt och behandling lyckades lössinvasionen snabbt begränsas.

(Pott, I 11.)

Av smittsamma sjukdomar ha förekommit ett par fall av kvarka. Övervägande delen av hästbeståndet synes vara immunt mot smittkvarka.

Utbredningen av löss från enstaka påvisade fall har kunnat förhindras. Fotskabb har fått större utbredning än tidigare såväl bland regementets hästar som bland det civila hästbeståndet på orten. Bekämpandet av fotskabb har mött större svårigheter än lössbekämpandet.

(Johansson, I 12.)

En besvärlig nedlusning av hästar inkommande från fältförband är att anteckna. Den har behandlats med nikotinlösning men visat sig svår att få bukt med. Nedlusade hästar ha sammanförts i stallbarackerna, vilka efter avlusningen behandlats med 1 % natronlut.

(Tullberg, I 15.)

Bland under året förekommande infektionssjukdomar märkes ett fall av mjältbrand. Ifrågavarande häst hade kort tid före insjuknandet transporterats från Värmland. De i samma stallavdelning stående hästarna behandlades med mjältbrandsserum och stallavdelningen desinfekterades noga. Några ytterligare fall ha inte inträffat.

Av övriga infektionssjukdomar märkas kvarka och ringorm, som i huvudsak angripit 1-årsremonterna. Från Gudhems remontdepå hade rapporterats, att kvarka förekommit bland remonterna därstädes, under det att remonterna från Herrevadskloster uppgåvos vara fria från denna infektion. Vid ankomsten till regementet visade ett par av dessa senare emellertid tydliga symptom på kvarka. Denna spreds sedan till en del av övriga remonter. Sjukdomen förlöpte i stort sett mycket godartad. Endast ett fall av kvarkmetastas uppträdde (mesenteriallymfkörtlarna). Ifrågavarande kvarkmetastas var mycket stor (drygt manshuvudstor), men efter behandling med kvarkvaccin (formolvaccin) minskade den efter hand i storlek och hästen är nu till synes fullt återställd.

Förutom nämnda kvarkepizooti bland regementets egna hästar har en elakartad sådan epizooti grasserat bland med nyttjanderätt rekvirerade hästar. Av dessa hästar insjuknade successivt under loppet av omkring 2 månader 60 hästar i kvarka eller kvarkliknande sjukdom. Sjukdomsförloppet var i regel långvarigt. Särskilt stodo rhiniterna länge kvar. Komplikationer i form av metastatiserad kvarka uppträdde i flera fall. Ett sådant fall gick till mors i pleurit och tromboflebit i art pulmonalis. Först i december kunde de sista hästarna återlämnas till respektive ägare.

De i hästsjukbeskedet redovisade 27 fallen av ringorm ha i huvudsak inträffat bland 1-årsremonterna. Även denna sjukdom förlöpte mycket lindrigt och ebbade snart ut.

(Settergren, K 1.)

Under hösten inträffade bland yngre remonter fall av halsinflammation, som dock snabbt gingo tillbaka. Senare visade sig enstaka fall av böldbildning och mitten av december konstaterades kvarka. Kvarkfallen ha varit fåtaliga och hittills av lindrig natur.

(Munthe, K 3.)

Av smittsamma sjukdomar ha endast kvarka och smittsam bronchit förekommit. Den senare uppträdde under månaderna januari, februari och mars, varvid så gott som alla hästar angreps. Sjukdomen var dock lindrig och endast ett fåtal hästar behövde sjukskrivas. En viss begränsning i hästarnas arbete var dock påbjuden under den tid sjukdomen pågick. Bland 1-årsremonterna ha under hösten 20 fall av kvarka förekommit. Sjukdomen var godartad.

(Lindström, K 4.)

Några enstaka fall av katarr i respirationsvägarna hava förekommit i samband med härfällningen och karakteriserades som smittsam näs- och svalgkatarr. Tidigt diagnostiserad och med sulfonamidterapi i stora doser kvädes sjukdomen i sin linda och vann aldrig någon spridning.

I samband med härfällningen i mars, april månader började lusfallen att ånyo sporadiskt uppträda. Troligen emanera fallen från gamla bäddar men tänkbart är, att parasiterna inkommit med hästar, som varit utackorderade. Regelbundna besiktningar, isolering samt tvättningar gjorde, att hästarna, som varit angripna, snart blevo fria. Nicotinsyrepreparaten hava visat sig mest effektiva men togo slut i marknaden. Jofurolbad samt ett nytt preparat, Canis fårbad, ha försökts med gott resultat och visat sig förhållandevis prisbilliga. Liquor derris har tillgripits i svårare fall.

(Lavesson, P 2.)

Den 27/8 ankommo remonterna från Herrevadskloster och den 7/9 konstaterades det första fallet av kvarka bland dem. Inalles insjuknade 24 utav gruppens 31 remonter, 3 stamhästar, varav en ungrare, 2 ackordhästar men ingen remont från Gudhem. Sjukdomen hade ett relativt lindrigt förlopp och krävde intet dödsoffer. Sista fallet friskrevs den 8/11. Truppförbanden böra ha pretention på att remonterna levereras immuna mot kvarka.

(Widtskiöld, A 2.)

Av smittsamma sjukdomar har under året förekommit smittsam katarr i de övre luftvägarna bland regementets remonter och bland fältförbandens hästar. Stamhästarna gingo så gott som fria. De kliniska symptomen och smittans karaktär ger en klar bild av att här förelåg en enzootisk hosta eller virus-bronchit. Svullna lymfkörtlar eller kvarkabscesser förekommo icke, ej heller katarrala symptom från ögonen.

(Bertilsson, A 3.)

Bland invärtes sjuka hästar kan omnämnas en häst med lungtuberkulos. Denna häst, som på ett par månader hastigt magrat av och vid klinisk undersökning visade höggradiga lungförändringar, reagerade kraftigt positivt vid intracutanprov med tuberkulin. Vid slakten påvisades utbredda tuberkulösa härdar i lunglymfkörtlar och lungor.

(Holmstedt, Ing 1.)

Av smittsamma sjukdomar har under februari och mars månader förekommit s k »smittsam katarr i övre luftvägarna» eller »hostsmitta». Epizootien var under denna tid rätt spridd bland civilhästarna i orten och bland hästar vid organiserade fältförband, vilka senare otvivelaktigt bidrogo till smittans spridande i berörda trakter. Hosta och feber voro de allmänna sjukdomssymptomen och under gynnsamma stall- och arbetsförhållanden var sjukdomstiden kort och allmänlidandet föga framträdande. Under svåra yttre förhållanden, såsom vid fältförband, voro feberfallen talrika — upp till 50 % — och härigenom inverkade sjukdomen allvarligt inskränkande på fältdugligheten under en kortare tid. Tre dödsfall i lunginflammation.

mation och hjärtsvaghet förekommo efter strapatser under febertiden. Vid avlösningen av fältförband blevo nyutsända hästar skyddsbehandlade med streptokock- och kvarkserum, innan de utsändes från depån. Det är emellertid svårt att avgöra, om åtgärden medförde någon mera påtaglig effekt. (Wahlberg, T 4)

Bland sjukdomar av smittsam art redovisas endast tre fall av kvarka bland de yngre remonter, vilka överförts från Utnäslöts remontdepå. Som sviter till kvarka kunna möjligen hänföras några fall av feber utan lokalisation samt tre fall av myocardit. Dessa senare manifesterade sig genom trötthet i arbetet samt stark svettning jämte våldsam uppdrivning av hjärtfrekvensen efter minsta rörelse. Hästarna klipptes, erhöilo aneurin jämte tonica, varpå de efter en tids vila åter kunde sättas i arbete. (Waxberg, RS.)

I början av september började bland årsremonterna en smittsam näs- och halskatarr, som sedermera kom att visa sig bliva en svår kvarksmitta med svårartade bölder i parotis- och pharynxregionerna med för varje fall ovanligt lång läkningstid. Intet fall eller misstänkt fall hade upptäckts bland de äldre remonterna på betet utan dessa delades ut och sändes till respektive förband i vanlig ordning. Sjukdomen befann sig i initialstadiet för att vid remonternas framkomst till respektive förband enligt uppgift bryta ut.

Vad beträffar sulfonamidpreparatens användande såväl i substans per os i stora doser som intravenöst i t ex Streptasollösning får jag framhålla, att febern påtagligt sjunker, men att å andra sidan det gärna blir länge kvarstående flegmonbildningar utan abscesser, vilket i hög grad fördröjer läkningstiden.

(Lavesson, Herrevadsklosters remontdepå.)

Av smittsamma sjukdomar har under det gångna året en rätt svårartad valpsjukeepizooti uppträtt. Vid valpsjukans konstaterande befann sig ett hundratal hundar stationerade vid hundgården. Sammanlagt insjuknade 62 hundar. I 9 fall blev förloppet dödligt, varav 7 avhivades samt 2 självdago.

Beträffande farsotens karaktär synes mig denna i viss mån avvika från den vanliga sjukdomsbilden vid valpsjuka. Sålunda voro de katarrale symptomen med undantag för en nästan regelbundet förekommande enterit föga uttalade, och allmäntillståndet i många fall förvånansvärt opåverkat trots en hög temperatur. I viss mån torde måhända sjukdomsbildens förändring vara att tillskriva en ofta tidigt insatt sulfonamidterapi. Sulfonamidens effekt på sekundärinfektionen var påfallande. I några fall av pneumoni hävdades denna relativt snabbt och i många fall torde sulfonamidbehandlingen, insatt innan pneumonien varit manifest ha förhindrat dess uppkomst. Beträffande behandlingen i övrigt prövades serumterapi (Hunde-Staupe-Immunserum) i mån av tillgång. Dess effekt kan med hänsyn till den synnerligen begränsade tillgången ej fastställas. Vad sulfonamidpreparaten beträffar kunde ingen som helst effekt av dessa påvisas gentemot virusinfektionen.

(Gustafsson, Arméhundgården.)

C. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar och hundar vid mobiliseringsdepåer.

1. H ä s t a r.

Medelsjukprocenten har under året varit 9.6.

Av Tab. 1 i tabellavdelningen framgår sjukprocenten såväl för truppförbandens mobiliseringsdepåer som för de olika vapenslagen och militärområdena.

Gränserna äro beträffande vapenslagen 11·4 % (infanteriet) och 6·2 % (luftvärnet) och beträffande militärområdena 14·4 % (IV. militärområdet) samt 6·6 % (I. militärområdet). Å remontdepåerna insjuknade 502 hästar mot 570 föregående år.

Av Tab 2 framgår de olika sjukdomarnas frekvens och sjukdomarnas utgång.

I Tab A är en sammanställning gjord av de vanligast förekommande och för truppförbandens tjänsteduglighet mest betydelsefulla sjukdomarna bland hästarna vid de beridna truppslagen. Siffrorna angiva antalet fall (under året insjuknade) per 100 hästar.

Tab. A. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar under år 1948.

Truppförband	Lymfångit	Kolik (försöppning, gasansamling, tarmvred)	Fotvalleninfektion	Beshinneinfektion	Infektion i senor och senklidor	Ledkommor (utom spätt)	Spätt	Krosskada, sår	Mugg	Tryckskada	Hovspricka	Hovinfektion, hovbild
Livregementet till häst . . .	7·7	3·8	0·9	1·7	15·6	25·5	5·6	29·8	—	16·3	16·3	18·6
Livregementets husarer . . .	8·0	0·8	0·2	1·9	10·8	20·5	1·9	38·9	—	—	9·2	16·1
Norrlands dragonregemente . .	13·8	0·8	1·9	2·8	20·0	19·7	2·6	35·7	2·8	7·0	3·9	6·3
Svea artilleriregemente . . .	9·5	4·2	0·8	0·2	17·1	28·8	6·2	42·6	5·4	23·9	10·1	18·6
Göta artilleriregemente . . .	6·1	3·8	1·6	1·6	7·8	33·4	4·9	38·2	2·7	7·6	1·8	15·3
Wendes artilleriregemente . .	4·3	0·9	1·2	0·8	6·8	17·5	3·9	21·8	1·9	0·6	1·2	6·5
Norrlands artilleriregemente . .	6·9	2·1	—	0·3	10·2	14·7	4·4	25·9	1·6	9·4	2·1	18·2
Norrbottens artillerikår . . .	12·7	1·5	1·5	2·0	19·0	24·9	6·8	37·6	3·4	10·7	6·8	31·2
Smålands artilleriregemente . .	2·7	5·8	—	1·3	6·7	14·7	1·3	10·7	—	1·3	—	5·3
Gotlands artillerikår	6·9	17·2	—	—	27·6	31·0	—	24·1	—	6·9	3·4	10·3
Bodens artilleriregemente . . .	1·5	2·9	1·5	—	13·2	14·7	—	7·4	—	7·4	1·5	7·4
Svea ingenjörkår	12·3	3·1	1·5	7·7	10·8	36·9	1·5	4·0	1·5	13·4	4·6	24·6
Göta ingenjörkår Eksjö . . .	1·6	—	—	6·6	13·1	1·6	1·6	19·7	—	3·3	3·3	8·2
Göta ingenjörkår, Karlstad . .	9·1	—	—	—	36·4	63·6	18·2	9·1	—	27·3	9·1	1·8
Bodens ingenjörkår	1·3	—	—	—	9·8	22·7	9·3	20·0	—	6·7	—	16·0
Signalregementet	10·3	1·3	1·3	1·3	2·6	15·4	9·0	17·9	2·6	19·2	1·3	12·8
Svea trängkår	4·0	2·0	—	2·0	9·9	16·8	—	45·5	—	4·0	7·9	13·9
Göta trängkår	7·2	4·1	1·0	1·0	18·6	20·6	3·1	54·6	1·0	23·7	4·1	27·6
Norrlands trängkår	9·3	6·8	2·5	5·1	16·9	16·1	2·5	50·8	4·2	14·4	1·7	22·0
Skånska trängkåren	8·5	8·5	3·7	3·7	19·5	43·9	—	64·6	—	12·2	7·3	11·0
Sammandrag.												
Kavalleriet	10·0	1·5	1·0	2·1	15·6	21·9	3·4	34·7	1·0	7·8	9·6	13·4
Artilleriet	6·9	2·8	0·8	0·8	11·1	23·4	4·7	31·5	2·8	10·2	3·9	14·3
Ingenjörtrupperna	5·2	0·9	0·5	4·2	12·3	23·1	5·2	25·5	0·5	9·0	2·8	16·5
Signaltrupperna	10·3	1·3	1·3	1·3	2·6	15·4	9·0	17·9	2·6	19·2	1·3	12·8
Trängen	4·8	5·8	1·8	3·0	16·1	23·1	1·5	53·3	1·5	13·6	5·0	18·2

Att av de i tabellen anförda siffrorna draga bestämda slutsatser med avseende på den allmänna hästvården torde vara vanskligt. Höga siffror beträffande inflammation i senor och senskidor samt ledåkommor stå dock i ett visst samband med starkare förslitning av hästmaterielet, och höga siffror för tryckskador torde visa, att tillräcklig uppmärksamhet icke ägnats åt selning och sadling. Beträffande senlidanden visa Norrlands dragonregemente och Skånska trängkåren höga siffror och i fråga om tryckskador Svea artilleriregemente och Göta trängkår. Ändå högre siffror beträffande senlidanden visa Göta ingenjörkår, Karlstad, och Gotlands artillerikår, den förra även i fråga om tryckskador. På grund av ringa hästbestånd äro siffrorna dock icke fullt jämförbara.

För att få en föreställning om frekvensen av olycksfall hava *Tab B* och *Tab C* uppgjorts. Dessa siffror ingå i alla statistiska tabeller rörande hästarnas sjuklighet (ävensom i förekommande fall av kassation, avlivade och avgång genom död).

2. Hundar.

Medelsjukprocenten har under året varit 4.6.

Av sjukdomsfall av epidemisk karaktär har en rätt svårartad valpsjukes epizooti uppträtt, som dock huvudsakligen lokaliserats till arméhundgården. Den dominerande sjukdomen i övrigt har varit sårskador av olika slag. Olycksfallen ha varit fåtaliga.

Av *Tab 6* framgår de olika sjukdomarnas frekvens och sjukdomarnas utgång.

Tab. B. Till direkta olyckshändelser hänförliga sjukdomsfall bland arméns hästar år 1943.

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
<i>I. militärom.</i>				
I 6	2	Benbrott	I bivack fältförband	Avlivade
	2	,	Bilolycka vid fältförband	,
	1	,	Spark under betesgång	Avlivad
	1	Brott på halskotpelaren	Under terrängritt	Självdöd
	1	, ,	, betesgång hos foder-värd	,
	1	Chock	Störtad genom åsknedslag	,
I 7	1	Benbrott	Ej angivet	Avlivad
	1	Perforerande sår v has-led	, ,	,
I 11	1	Benbrott	, ,	,
	1	Chock	Åsknedslag	Självdöd
	1	Byggmärgsblödning	Ej angivet	Avlivad
I 12	1	Sparksår vb knä	Spark	Självdöd
	1	Ej angiven	Ej angivet	Avlivad
	1	Stakning	Stake inträngt i buken	Självdöd
	1	Drunkning	Störtat i sjö	,
P 2	1	Benbrott, fraktur v underarm	Ej angivet	Avlivad
	1	, , splitterbrott kotan	, ,	,

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
P 2	1	Benbrott, bäckenbrott	Ej angivet	Kasserad
	1	Stakning	Skenolycka mot staket	Avlivad
	1	Ryggmärgsskada	Ej angivet	Kasserad
	1	Skankskada (Fractura)	Bivackskada	Avlivad
A 3	2	Benbrott, skankben	Slag av annan häst	Avlivade
	1	„ „ skenben	Under körning i spann	Avlivad
	1	„ „ underarm	Slag av annan häst	„
	1	„ „ bogbladshals	Fall vid hinder	„
	1	Sår	Taggtrådskada, skrämnd vid åskväder	„
Ing. 2	1	Brott & kotben	Ej angivet	„
	1	Kvävning	„ „	Självdöd
	2	Benbrott	„ „	Avlivade
	2	Ihjälslagen	Av elektrisk ledning	Självdöda
<i>II. militärom.</i>				
I 5	1	Förblödning	Ej angivet	Självdöd
	2	Benbrott	„ „	Avlivade
	1	Ej angiven	Förolyckad	Avlivad
	1	Perf. buksår	Ej angivet	„
	2	„ ledsår	„ „	Avlivade
	2	Benbrott	„ „	„
	1	Perf. senskidesår	„ „	Avlivad
	1	Vargörande hasledeinfl. h. b.	„ „	„
I 14	2	Benbrott	„ „	Avlivade
	1	Lårbensbrott	„ „	Avlivad
	1	Brandskada	Eldsvåda	„
I 21	1	Ledsår, armbågsled	Efter sparksår	„
A 4	1	Benbrott	Skenolycka	„
	1	„	Ryggradsbrott mot en fast bom	„
	1	„	Spark av annan häst	„
<i>III. militärom.</i>				
I 15	1	Brott & höger skank	Ej angivet	Avlivad
	1	„ „ „ fram	„ „	„
I 16	3	Benbrott	„ „	Avlivade
	1	Ej angiven	Skenolycka	Avlivad
I 17	1	Avslagen skank h bak	Ej angivet	„
	1	Brott skankbenet h bak	„ „	„
	1	Chock	Berörning med el ledning	Självdöd
	1	„	Blixtnedslag	„
	1	Sparkskada, tibiafraktur	Spark	Avlivad
K 3	3	Benbrott	Ej angivna	Avlivade
	1	Överkörd av tåg	Vid järnvägsövergång	Självdöd
	1	Ej angiven	Kollision med båt	Avlivad
	1	Ej angiven	Störtad i fält	„
	1	Gått ned sig i lergrav	Under betesgång	„
	1	Skada & båda framknäna	Föll omkull på vägen	„
P 4	1	Skadade böjesenor	Skenolycka	Kasserad
	1	Ej angiven	Störtat utför bergstup	Självdöd
A 2	1	Benbrott	Ej angivet	„
	12	„	Ej angivna	Avlivade
	1	Ryggmärgsblödning	Ej angivet	Kasserad
	2	Sår	Ej angivna	Avlivade
	1	Chock	Tramp på elektrisk ledning	Självdöd
	1	Drunknad	Drunkning	„

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
Lv 1	1	Lärbensbrott	Ej angiven	Avlivad
T 2	1	Fractura tibiae sin	Spark i bivack av sidohäst	Avlivad
<i>IV. militärom.</i>				
I 1	1	Ryggskada	Ej angivet	Avlivad
	1	Bäckenbensbrott med hälta	, ,	Kasserad
	1	Sår v framben	, ,	,
	1	Sår kotan v b	, ,	,
I 4	1	Drunknad	Drunkning	Självdöd
I 8	1	Benbrott	Ej angivet	,
	2	, ,	Ej angivna	Avlivade
K 1	1	, , fractura basis crani	Gått över	Avlivad
	1	, , lärbensbrott	Kolliderat med bil	,
	1	, , fract. ossis tibiae sin	I fält	,
	1	, , bäckenbrott	Gått omkull på hinder	,
	1	, , brottavskensbenet	Spark	,
	1	, ,	I fält	,
A 1	1	Brott å halskota	Ej angivet	Självdöd
	3	Benbrott	Ej angivna	Avlivade
Ing. 1	1	Brott å halskota	Ej angivet	Självdöd
T 1	1	Misstänkt skada å halskota	, ,	Avlivad
	1	Drunknad	Drunkning	Självdöd
	1	Ej angiven	Överkörd av tåg	,
<i>V. militärom.</i>				
I 2	1	Benbrott	Ej angivet	Avlivad
	1	Ej angiven	Omkommit genom olycks-händelse	Självdöd
	1	Överkörd	Kollision med rälsbuss	,
	1	Drunknad	Drunkning	,
I 3	1	Kvävning	Ej angivet	,
	2	Ej angivna	Ej angivna	Avlivade
	1	Benbrott	Ej angivet	Avlivad
I 13	4	, ,	, ,	Avlivade
	1	Sår	, ,	Avlivad
<i>VI. militärom.</i>				
I 19	1	Benbrott	Skett på bete	Avlivad
	1	, ,	Ej angivet	,
	1	, ,	, ,	Självdöd
	1	Kvävning	I stallet	,
	1	Drunknad	Drunkning	,
	1	Ej angiven	Obekant	,
K 4	6	Benbrott och fissur	Ej angivna	Avlivade
	2	, , ,	Ej angivna	Kasserade
A 5	1	, ,	Skett under ridning	Avlivad
	1	, ,	Slag av annan häst	,
A 8	1	, ,	Ej angivet	,
<i>Remontdepåer.</i>				
Gudhems r . . .	1	Bäckenbrott (splitterfractur)	Olycksfall i beteshage	Avlivad
Herrevadskloster o dressyranstalt	1	Fractur armbågen	Ej angivet	Kasserad

Tab. C. Översikt av olycksfall bland arméns hästar år 1948 med hänsyn till dels skadans art, dels skadans påföljd.

	Skadans tillkomstsätt										
	På el. överkörd	Dunkning	Skenolycka	På bete	Grimskafskada	Spark av häst	Halkning	Omfallridning	Hopp över hinder	Stekning	Ej angivet
<i>Skadans art.</i>											
Brott & extremiteter	4	—	1	1	—	9	—	1	2	—	63
Brott i övrigt i bensystemet	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	4
Ledsador	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Inre förblödning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Sår (och kontusion)	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	10
Övriga skador	4	6	3	1	—	—	—	—	—	—	3
Summa	8	6	4	4	—	11	—	1	2	1	81
<i>Skadans påföljd.</i>											
Självdöda	3	6	—	1	—	1	—	—	—	1	9
Avlivade	5	—	3	3	—	10	—	1	2	—	63
Kasserade	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	9
Summa	8	6	4	4	—	11	—	1	2	1	81

Tab. 1. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar år 1943. 19

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Truppförband.	Under året insjuknade		A v f ö r d a				Antal sjuk-dagar	Antal häst-tjänst-görings-dagar	Sjukdagar på 100 tjänst-görings-dagar
	Ej sjuk-skriv-na	Sjuk-skriv-na	Tjänst-dugliga	Ej tjänst-dugliga	Själv-döda	Av-liva-de			
Livregementet till häst .	519	1 273	1 699	90	13	14	31 633	241 715	13·1
Livregementets husarer .	252	817	1 025	28	2	12	15 168	232 939	6·6
Norrlands dragonreg. . .	300	1 026	1 266	32	2	7	23 238	265 198	8·6
Skånska pansarreg. . . .	—	440	441	6	—	—	6 331	86 198	7·2
Södermanlands pansarreg.	39	120	140	—	—	9	2 079	12 644	16·4
Skaraborgs pansarreg. . .	—	38	37	3	—	—	1 335	17 520	7·6
Svea artillerireg.	234	1 804	1 987	93	1	13	46 170	243 124	19·0
Göta artillerireg.	453	1 088	1 423	58	1	32	29 502	243 954	12·1
Wendes artillerireg. . . .	—	776	603	176	8	18	12 633	235 645	5·4
Norrlands artillerireg. . .	—	692	640	29	6	6	13 479	221 806	6·1
Norrbottnens artillerikår .	5	398	386	20	—	2	9 311	74 717	12·5
Smålands artillerireg. . .	3	52	43	—	1	8	2 099	27 580	7·6
Gotlands artillerikår . . .	5	58	57	2	—	—	1 157	10 632	10·9
Bodens artillerireg.	3	53	53	5	1	1	1 049	24 734	4·2
Karlsborgs luftvärnsreg. .	1	18	17	—	—	1	333	7 737	4·3
Östgöta luftvärnsreg. . . .	3	28	30	—	1	1	673	6 680	10·1
Stockholms luftvärnsreg. .	—	14	12	—	—	1	251	6 590	3·8
Svea ingenjörkår	—	143	138	8	—	1	3 568	23 816	15·0
Göta ingenjörkår	52	56	90	5	5	8	1 631	22 268	7·3
Göta ing. fältdepå, Karlstad	—	27	24	3	—	—	538	4 089	13·2
Bodens ingenjörkår	6	79	72	13	—	2	2 419	27 260	8·9
Signalregementet	—	109	108	6	—	1	2 332	28 346	8·2
Svea trängkår	25	139	146	12	2	1	2 925	36 936	8·0
Göta trängkår	42	202	186	48	3	5	4 441	35 632	12·4
Norrlands trängkår	182	326	478	28	—	2	4 086	43 214	9·5
Skånska trängkåren	—	224	203	8	3	8	3 129	29 797	10·5
Inf. I. milo	45	386	351	15	16	45	8 608	119 876	7·2
» II. »	182	620	711	37	2	40	13 977	92 110	15·2
» III. »	499	453	789	52	11	21	15 802	121 197	13·0
» IV. »	187	411	440	119	13	26	10 796	97 040	11·1
» V. »	8	729	594	128	3	7	13 110	109 304	12·0
» VI. »	43	347	345	40	5	3	7 279	70 481	10·3
» VII. »	—	23	23	—	—	—	828	6 411	12·9
Skolor m. fl. ¹	123	440	539	21	2	4	8 625	139 094	6·2
Remontdepåer ²	—	502	489	7	13	4	9 127	240 703	3·8
I allt	3 141	13 911	15 585	1 063	114	332	309 632	3 208 987	9·6
Sammandrag.									
a. Vapenslag.									
Kavalleri	1 071	3 116	3 990	150	17	33	70 039	739 852	9·5
Pansartrupperna	39	598	618	9	—	9	9 745	118 362	8·2
Artilleri	703	4 921	5 192	354	18	109	115 400	1 082 192	10·6
Ingenjörtrupper	58	305	324	29	5	11	8 156	77 433	10·5
Signaltrupper	—	109	108	6	—	1	2 332	28 346	8·2
Träng	249	891	1 013	96	8	16	14 551	145 579	9·9
Infanteri	894	2 969	3 253	391	50	142	70 400	616 419	11·4
Luftvärnet	4	60	59	—	1	3	1 257	21 007	6·0
Skolor m. fl. ¹	123	440	539	21	2	4	8 625	139 094	6·2
Remontdepåer ²	—	502	489	7	13	4	9 127	240 703	3·8
I allt	3 141	13 911	15 585	1 063	114	332	309 632	3 208 987	9·6
b. Militärområden.									
I. milo	100	1 934	1 731	210	33	87	34 431	523 364	6·6
II. »	364	1 638	1 829	65	8	77	31 542	357 130	8·8
III. »	1 177	2 616	3 477	189	17	71	66 551	658 979	10·1
IV. »	1 007	4 041	4 700	235	30	161	100 427	696 891	14·4
V. »	8	756	618	131	3	7	13 648	113 393	12·0
VI. »	357	1 903	2 122	110	8	15	43 296	462 390	9·4
VII. »	5	81	80	2	—	—	1 985	17 043	11·6
Skolor m. fl. ¹	123	440	539	21	2	4	8 625	139 094	6·2
Remontdepåer ²	—	502	489	7	13	4	9 127	240 703	3·8
I allt	3 141	13 911	15 585	970	114	426	309 632	3 208 987	9·6

¹ Ridskolan, krigsskolan, arméns underofficersskola, försvarsstaben och arméledningen. — ² Jämte dressyranstalten.

a) Arméns truppförband.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Sjukdomar	Vårdade				Avförda				Kvarstående till nästa år	Antal sjuk- dagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade		Summa	Tjänstgörande	Ej tjänstgör. Självdöda	Avlivade	Summa				
		Ej sjuk- skrivna	Sjuk- skrivna									
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>												
Bleksot	—	—	3	3	—	1	2	—	3	—	48	16.0
Blodförgiftning	1	2	3	6	2	—	2	—	6	—	91	22.8
Feber av obestämd art	—	—	12	12	12	—	—	—	12	—	115	9.6
Fläckfeber	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	2	2.0
Kvarka	4	—	170	174	166	—	—	1	167	7	3 106	17.9
Mjältbrand	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	1	1.0
Stelkramp	—	—	7	7	1	—	1	5	7	—	40	5.7
Smittsam lufttröskatarr	—	—	43	43	43	—	—	—	43	—	377	8.8
Andra infektionssjukdomar	—	—	19	19	19	—	—	—	19	—	177	10.8
<i>II. Invasionsjukdomar.</i>												
Masksjuka	—	219	31	250	250	—	—	—	250	—	143	4.6
Andra invasionsjukdomar	1	—	81	82	82	—	—	—	82	—	79	1.0
<i>III. Konstitutionella sjukdomar.</i>												
Magerhet	41	—	127	168	160	6	—	—	166	2	4 296	25.6
Bristsjukdomar	—	—	2	2	—	2	—	—	2	—	65	32.5
<i>IV. Förgiftningar.</i>												
Mögel förgiftningar	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	9	3.0
Nässelutslag	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	25	12.5
Andra förgiftningar	—	2	1	3	1	—	2	—	3	—	20	20.0
<i>V. Nervsystemets sjukdomar.</i>												
Förlamning, perifer	—	—	3	3	—	2	—	1	3	—	81	27.0
Hjärnskakning	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	154	51.3
Koller	—	—	9	9	—	7	—	2	9	—	44	4.9
Lamhet, ensidig och dubbelsidig, fullständig och ofullständig	1	—	4	5	3	—	—	2	5	—	70	14.0
Andra sjukdomar i nervsystemet	4	17	20	41	9	20	—	10	39	2	523	21.8
Lynnesfel	—	—	6	6	1	5	—	—	6	—	33	5.5
<i>VI. Ögats sjukdomar.</i>												
Allmän ögoninflammation	1	—	12	13	11	—	—	2	13	—	298	22.9
Inflamm. i bindehinnan	—	19	46	65	65	—	—	—	65	—	625	13.6
" " hornhinnan	—	6	64	70	66	—	—	1	67	3	844	13.2
Starr	—	—	2	2	1	—	—	1	2	—	19	9.5
Andra sjukdomar i ögat	1	3	14	18	14	1	—	1	16	2	280	18.7
<i>VIII. Andningsorganens sjukdomar.</i>												
Lufttröskatarr	2	35	95	132	131	—	—	—	131	1	1 187	18.2
Luftstrupshuvudinflamm.	1	5	13	19	18	—	—	—	18	1	131	9.4
Lungbrand	—	—	2	2	—	—	2	—	2	—	10	5.0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade		Summa	Tjänstdag.	Ej tjänstdag.	Självdöda	Avlivade				Summa
		Ej sjuk-skrivna	Sjuk-skrivna									
Lungemfysem, kvickdrag	1	2	9	12	4	7	—	1	12	—	222	32.2
Lunginflammation	—	—	11	11	6	—	3	1	10	1	161	14.6
Lungsäcksinflammation . .	—	—	4	4	1	1	—	2	4	—	92	23.0
Näsblödning	—	—	4	4	4	—	—	—	4	—	41	10.8
Näskatarr	—	2	149	151	151	—	—	—	151	—	3 129	21.0
Pipande kvickdrag	1	—	18	19	16	—	—	—	16	3	991	52.2
Sjukd. i näsans bihålor . .	2	1	13	16	12	—	1	—	13	3	370	24.7
Andra sjukdomar i andningsorganen	1	4	9	14	8	—	4	2	14	—	173	17.3
IX. Cirkulationsorganens sjukdomar.												
Blodpropp	—	1	1	2	—	—	2	—	2	—	1	1.0
Hjärtförlämnig	—	—	15	15	—	1	12	2	15	—	35	2.3
Infl. i hjärtsäck o. hjärtat	—	—	8	8	4	—	1	3	8	—	351	43.9
Lymfkärl- o. körtelinflamm.	32	38	617	687	646	18	1	7	672	15	8 118	12.5
Organiskt hjärtfel	—	2	20	22	9	7	3	1	20	2	391	19.6
Andra sjukdomar i cirkulationsorganen	—	2	6	8	4	1	2	1	8	—	69	11.5
X. Digestionsorganens sjukdomar.												
Benröta i tandhålorna . .	—	—	4	4	4	—	—	—	4	—	39	9.8
Bräck	—	—	2	2	1	—	—	—	1	1	154	77.0
Bukhinneinflammation . .	—	—	5	5	1	1	3	—	5	—	45	9.0
Förstoppning	1	—	46	47	46	—	1	—	47	—	152	3.2
Gasansamling i tarmarna .	—	—	34	34	33	—	1	—	34	—	87	2.6
Inflammation i svalget . .	2	—	12	14	14	—	—	—	14	—	138	9.9
Kolik av obestämd art . .	—	—	113	113	101	—	11	1	113	—	340	3.0
Krubbitning	7	1	60	68	61	1	2	1	65	3	1 699	25.4
Mag-, tarmbristning . . .	—	—	8	8	—	—	5	3	8	—	7	0.9
Mag-, tarmkatarr; mag-, tarminflammation	—	2	54	56	39	7	2	6	54	2	615	11.4
Magutvidgning, akut . . .	—	—	6	6	6	—	—	—	6	—	24	4.0
Sår i munnen (tungan, läpperna)	—	—	5	5	5	—	—	—	5	—	39	7.8
Tandfel	—	1 020	43	1 063	1 060	3	—	—	1 063	—	453	10.5
Tarmvred, tarminstjälpning	—	—	18	18	—	—	14	4	18	—	19	1.1
Andra sjukdomar i digestionsorganen	7	5	95	107	92	6	1	5	104	3	2 035	19.3
XI. Urin- o. könsorganens sjukdomar.												
Blåskatarr o. blåsinflamm.	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	6	6.0
Njurinflammation	—	—	5	5	3	1	1	—	5	—	97	19.4
Sjuklig könsdrift	—	1	7	8	5	3	—	—	8	—	104	14.9
Stenbildning i njurar, urinblåsa, urinrör	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	8	4.0
Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	—	—	9	9	4	3	—	2	9	—	201	22.3
XII. Rörelseorganens sjukdomar.												
Allmän stelhet, svaghet, förlitning	—	49	171	220	44	162	—	13	219	1	1 280	7.5
Benbrott	1	7	50	58	3	1	2	50	56	2	439	8.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjuk- dagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade		Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänstgö- r.	Självdöda	Avlivade				Summa
		Ej sjuk- skrivna	Sjuk- skrivna									
Benspricka	2	1	19	22	14	6	—	2	22	—	1 058	50.4
Bristning av muskler	1	—	3	4	4	—	—	—	4	—	105	26.8
Fotrulleinflammation	5	2	78	85	34	41	—	4	79	6	3 532	42.6
Harspatt	1	—	5	6	5	1	—	—	6	—	162	27.0
Inflamm. i ben o. benhinna	9	1	117	127	107	6	—	—	113	14	4 242	33.7
Inflammation i muskler	—	—	46	46	41	2	—	—	43	3	782	17.0
Inflamm. i, bristn. av senor	86	5	824	915	762	52	—	11	825	90	35 907	39.5
Inflammation i senskidor	13	6	226	245	197	27	—	5	229	16	7 901	33.1
Inflammation i slem säckar	3	—	15	18	16	1	—	—	17	1	323	17.9
Koroförlämnung	2	—	50	52	27	3	6	12	48	4	1 173	22.6
Ledgalla	5	5	76	86	71	12	—	—	83	3	1 911	23.6
Ledinfektion	98	33	1 062	1 193	797	250	—	50	1 097	96	34 942	30.1
Ledstyvhet	1	4	58	63	33	26	—	4	63	—	828	14.0
Ledvrickning, fullständig	—	—	8	8	6	—	—	2	8	—	232	27.8
Ledvrickning, ofullständig	25	—	544	569	534	7	—	1	542	27	11 759	20.7
Piphas	1	—	17	18	17	—	—	1	18	—	418	23.2
Reumatism	—	—	35	35	32	1	—	—	33	2	714	20.4
Ringkota	6	—	135	141	72	55	—	4	181	10	4 237	30.0
Spatt	33	—	378	411	270	86	—	8	364	47	17 083	41.6
Stollsvamp	4	4	54	62	59	—	—	—	59	3	1 715	29.6
Tuppsteg	—	—	6	6	5	1	—	—	6	—	104	17.8
Upphakning av knäskålen	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—
Överben	7	1	35	43	38	1	—	—	39	4	1 411	33.6
Boghålta	2	2	140	144	113	28	—	2	143	1	2 494	17.6
Observation, hålta	1	—	27	28	24	2	—	—	26	2	218	7.8
—	—	—	15	15	8	7	—	—	15	—	289	19.8
Andra sjukdomar i rörelse- organen	1	17	146	164	139	11	—	9	159	5	—	—
<i>XIII. Hudens och bind- vävens sjukdomar.</i>												
Blodutgjutning i bindväven	4	3	38	45	45	—	—	—	45	—	997	23.7
Böld	9	6	103	118	115	—	—	—	115	3	1 547	13.8
Djupliggande bogavulst	1	—	7	8	8	—	—	—	8	—	258	32.3
Eksem	5	26	51	82	73	3	—	—	76	6	817	14.6
Fistel	—	2	16	18	14	—	—	1	15	3	584	36.5
Hudinfektion	—	—	9	9	7	1	—	—	8	1	182	20.2
Krosskada	15	20	616	651	627	4	—	1	632	19	7 977	12.6
Lymfutigjutn. i bindväven	12	4	61	77	69	1	—	—	70	7	2 768	37.9
Löss	1	421	213	635	623	—	—	—	623	12	896	4.2
Mankfistel, nackfistel	12	—	43	55	40	4	—	5	49	6	2 966	53.9
Mugg	15	80	156	251	243	2	—	—	245	6	2 815	16.5
Nasselutslag	—	1	7	8	8	—	—	—	8	—	44	6.3
Ringorm	1	8	35	44	43	1	—	—	44	—	1 341	37.3
Skabb a) Dermatocopte	—	b) 9	104	113	109	—	—	—	109	4	526	5.1
— b) Dermatophago	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sår	74	463	2 139	2 675	2 571	7	1	5	2 584	91	38 665	17.5
Tryckskada	14	67	823	904	886	—	—	—	886	18	12 144	14.5
Ödem	—	1	10	11	11	—	—	—	11	—	114	11.4
Andra sjukdomar i huden och bindväven	—	4	23	27	24	1	—	1	26	1	484	21.0
<i>XIV. Sjukdomar i hovar.</i>												
Böld i hovar	4	—	195	199	194	1	—	1	196	3	2 599	13.1
Felaktig hovform	—	6	37	43	26	12	—	1	39	4	684	18.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjuk- dagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade		Tjänstgöriga	Ej tjänstgör. Självdöda	Avlivade	Summa					
		Ej sjuk- skrivna	Sjuk- skrivna					Summa				
Fång	3	—	82	85	53	18	—	12	83	2	1 843	21·7
Förbening av hovbrosk	7	36	212	255	157	86	—	2	245	10	4 366	19·9
Hornpelare	1	—	5	6	5	1	—	—	6	—	187	31·2
Hovbroskfistel	1	—	8	9	4	2	—	1	7	2	849	94·3
Hovkräfta	2	6	37	45	28	7	—	6	41	4	2 362	60·6
Hovspricka, dubbelhovvägg	29	11	434	474	456	8	—	1	465	9	15 842	34·2
Inflam. i hovarnas läderhud	20	—	917	937	915	1	—	—	916	21	13 000	13·9
Krontramp	8	68	393	469	460	—	—	1	461	8	5 598	14·0
Spiktramp	5	1	119	125	114	2	—	5	121	4	1 896	15·3
Stengalla	—	2	36	38	38	—	—	—	38	—	493	13·7
Strålröta	4	77	72	153	150	1	—	—	151	2	1 166	15·8
Sömstick och sömtryck	2	—	16	18	17	—	—	—	17	1	133	7·4
Andra sjukdomar i hovar	3	3	63	69	53	11	—	2	66	3	1 410	21·4
XV. Svulster.												
Bensvulst	—	—	3	3	2	—	—	—	2	1	80	26·7
Bindvävssvulst	1	—	24	25	23	1	—	—	24	1	508	20·3
Inkar (vårtor)	4	26	21	51	50	—	—	—	50	1	571	22·8
Kräfta, sarcom	—	—	5	5	2	1	—	2	5	—	124	24·8
Andra svulster	—	12	23	35	10	20	1	3	34	1	153	11·0
Summa	675	2 888	13 709	17 272	15 152	1 069	90	299	16 630	642	297 537	20·7

b) Remontdepåerna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Sjukdomar	Vårdade			A v f ö r d a					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal	
	Kvarstående från föregående år	Insjuknade		Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänst- göriga	Självdöda	Avlivade				Summa
		Ej sjuk- skrivna	Sjuk- skrivna									
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>												
Fläckfeber	1	—	—	1	—	1	—	1	—	135	135·0	
Kvarka	—	—	256	256	252	—	3	1	256	4 645	18·1	
<i>II. Invasionsjukdomar.</i>												
Masksjuka	—	—	24	24	24	—	—	—	24	—	—	
<i>VI. Ögats sjukdomar.</i>												
Allmän ögoninflammation . .	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	42	
Inflammation i hornhinnan .	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	66	
Andra sjukdomar i ögat . . .	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	26	
<i>VIII. Andningsorganens sjukdomar.</i>												
Lunginflammation	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	34	
Näskatarr	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	12	
<i>IX. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>												
Blodpropp	—	—	2	2	1	—	1	—	2	—	95	
Hjärtförämning	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	1	
Lymfkärl- och körtelinflamm.	1	—	2	3	3	—	—	—	3	—	37	
Organiskt hjärtfel	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	13	
Andra sjukdomar i cirkula- tionsorganen	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	26	
<i>X. Digestionsorganens sjukdomar.</i>												
Förstoppning	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	10	
Gasansamling i tarmarna . .	—	—	4	4	4	—	—	—	4	—	5	
Krabbittning	—	—	2	2	1	—	1	—	2	—	47	
Mag-, tarmkatarr; mag-, tarmin- flammation	—	—	4	4	—	—	4	—	4	—	12	
Tarmvred, tarminstjälpning .	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	1	
<i>XI. Urin- och könsorganens sjukdomar.</i>												
Stenbildning i njurar, urinblåsa, urinrör	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	3	
<i>XII. Rörelseorganens sjukdomar.</i>												
Allmän stelhet, svaghet . . .	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	
Benbrott	2	—	—	2	1	—	—	1	2	—	122	
Bristning av muskler	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	75	
Fotlulleinflammation	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	32	
Inflammation i ben o. benhinna	—	—	5	5	5	—	—	—	5	—	112	
Inflammation i muskler . . .	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	11	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal	
	Kvarstående från föregående år	Insjuknade		Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänst- göriga	Självräddade	Avlivade				Summa
		Ej sjuk- skrivna	Sjuk- skrivna									
Inflammation i, bristning av senor	—	—	2	2	1	1	—	—	2	—	75	37.5
Inflammation i senskidor	1	—	3	4	3	1	—	—	4	—	155	38.8
Ledgalla	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	64	21.3
Ledinfektion	2	—	12	14	11	3	—	—	14	—	621	44.4
Ledvrickning, fullständig	1	—	3	4	4	—	—	—	4	—	205	51.3
Ledvrickning, ofullständig	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	58	19.3
Piphas	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	17	17.0
Spatt	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	124	124.0
—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	32	32.0
Andra sjukdomar i rörelseor- ganen	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	13	13.0
XIII. Hudens och bind- vävens sjukdomar.												
Blodutgjutning i bindväven	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	10	10.0
Böld	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	47	15.7
Fistel	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	35	35.0
Krosskada	1	—	33	34	34	—	—	—	34	—	559	16.4
Mankfistel, nackfistel	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	11	11.0
Ringorm	—	—	37	37	37	—	—	—	37	—	—	—
Sår	1	—	53	54	52	—	—	—	52	2	1 088	20.1
XIV. Sjukdomar i hovar.												
Böld i hovar	1	—	17	18	18	—	—	—	18	—	192	10.7
Fång	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	113	113.0
Hovspricka, dubbel hovvägg	—	—	4	4	4	—	—	—	4	—	57	14.3
Inflammation i hovarnas läder- hud	—	—	4	4	4	—	—	—	4	—	72	18.0
XV. Svalster.												
Andra svalster	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	16	16.0
Summa	14	—	502	516	489	7	13	4	513	3	9 127	—

Tab. 5. Kasserade hästar år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Truppförband	Kassationsorsaker																			Medeltal
	Infektionsjukd.	Sjukd. i arinorg.	Sjukd. i andningsorg.	Sjukdom i nerv- syv. o. sinnesorg.	Sjukd. i cirkulations- organen	Sjukdom i digestionsorganen	Allmän stelhet, slapphet, ålder	Led- åkomma		Sen- o. senak.-infr.	Senåkomma	Hovåkomma	Annat åkomma i föreleorsagen	Annat åkomma i hud och bindväv	Olycksfall	Oämplighet eller andra orsaker	Summa	Kasserade hästar i % av medelhåstbeståndet		
								Ånnat ledk.	Ringkota											
Livregt till häst . .	—	—	3	—	1	—	17	12	2	43	6	2	29	1	3	—	10	129	19.5	13.1
Livregts husarer . .	—	—	9	2	3	1	40	2	3	12	6	1	14	1	—	—	12	106	16.6	14.0
Norrlands dragonreg. .	—	—	1	—	3	2	27	12	5	33	—	20	12	—	1	2	16	134	18.5	14.4
Skånska pansarreg. .	—	—	4	—	3	2	3	2	1	3	8	1	3	—	—	1	1	32	13.2	13.7
Södermanl. pansarreg.	—	—	1	—	—	—	1	—	2	2	—	—	—	—	1	—	—	9	25.7	12.0
Skaraborgs pansarreg.	—	—	1	—	1	—	2	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	8	16.7	13.4
Svea artillerireg. . .	—	1	17	2	7	4	55	19	13	27	16	—	99	—	4	—	10	274	41.1	13.0
Göta artillerireg. . .	—	—	10	—	1	1	14	2	6	21	—	—	6	—	1	—	2	64	9.6	16.1
Wendes artillerireg. .	—	—	6	2	2	2	57	8	7	36	—	2	28	11	2	—	13	176	27.2	14.8
Norrlands art.-reg. . .	4	—	1	—	2	1	3	11	4	18	5	—	17	—	—	—	26	92	15.2	19.0
Norrbottnens art.-kår .	—	1	1	—	—	—	2	1	—	10	3	—	3	—	—	—	—	21	10.2	13.8
Smålands artillerireg.	—	—	1	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	1	8	10.7	10.1
Gotlands artillerikår .	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	10.3	14.0
Bodens art.-reg. . . .	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	6	8.8	13.2
Karlsborgs luftv.reg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östgöta luftv.reg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms lvreg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår . .	—	1	2	1	—	—	13	2	—	7	2	1	5	3	1	—	2	40	61.5	14.7
Göta ingenjörkår . . .	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	1	1	—	—	3	9	14.8	10.8
Göta , Karlstad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens ingenjörkår .	—	—	—	—	1	5	1	—	5	—	1	—	—	—	—	—	—	18	17.8	15.7
Signalregementet . .	—	—	2	2	—	—	1	2	2	2	1	1	4	—	—	—	—	17	21.8	13.6
Svea trängkår	—	—	1	—	—	1	—	2	—	3	—	1	—	—	—	—	6	14	13.9	17.1
Göta trängkår	—	—	2	—	5	1	8	1	6	8	—	—	11	6	—	—	4	52	53.6	12.8
Norrlands trängkår .	—	—	2	—	1	—	9	6	1	26	2	—	1	3	—	—	—	51	43.2	15.1
Skånska trängkåren .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	1	—	1	—	—	—	7	8.6	15.8
I. milo.s inf.	—	—	3	2	2	4	32	6	6	13	—	—	17	10	—	—	20	115	35.8	14.8
II. , ,	1	—	3	—	—	—	17	9	2	31	2	1	6	3	—	—	25	100	39.5	15.0
III. , ,	2	1	2	—	2	1	9	3	6	17	1	1	2	6	1	—	1	55	16.4	13.6
IV. , ,	—	—	10	4	—	1	11	14	6	24	2	1	27	12	8	—	13	133	50.0	12.4
V. , ,	—	3	27	3	7	6	15	22	13	38	11	—	31	17	1	—	10	204	67.8	12.5
VI. , ,	1	—	4	—	1	—	6	4	—	11	1	—	9	1	—	—	3	41	21.0	14.9
VII. , ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl.	—	—	1	—	—	—	6	1	—	9	—	—	1	3	—	—	—	21	5.5	13.6
Summa eller medeltal	8	7	114	19	41	28	357	147	85	409	66	84	330	82	24	4	179	1984	23.7	18.4
I varje gr. kass. h. på 100 av samtliga kasserade hästar	0.4	0.4	5.9	1.0	2.1	1.4	18.5	7.6	4.4	21.1	3.4	1.8	17.1	4.2	1.2	0.2	9.8	100.0		
på 1 000 av hela me- delhåstbeståndet.	1.0	0.9	14.0	2.8	5.0	3.4	43.9	18.1	10.6	50.8	8.1	4.2	40.6	10.1	3.0	0.5	22.0	237.9		

Anm. Den stora skillnaden mellan här angivet antal kasserade hästar och det i Tab. 1 (kol. 4) angivna beror därpå, att här medtagits även sådana hästar, som på grund av allmän stelhet, ålder o. d. kasserats utan att hava varit sjukskrivna. — Remontdepåernas hästar äro här icke medräknade (se härom textavdelningen).

Tab. 6. Sammandrag av hundsjukbesked för år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade		Summa	Tjänstgöringliga	Ej tjänst- göringliga	Självdöda	Avlivade			Summa
		Ej sjuk- skrivna	Sjuk- skrivna								
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>											
Valpsjuka	—	—	77	77	65	1	2	9	77	—	1 493
Andra infektionssjukdomar	—	—	17	17	13	2	—	2	17	—	62
<i>II. Invasionssjukdomar.</i>											
Masksjuka	—	2	2	4	4	—	—	—	4	—	51
Andra invasionssjukdomar	—	—	48	48	48	—	—	—	48	—	48
<i>IV. Förgiftningar.</i>											
Ormbett	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	32
Andra förgiftningar	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	3
<i>V. Nervsystemets sjukdomar.</i>											
Nervsjukdom, ej närmare angiven	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	16
<i>VI. Ögats sjukdomar.</i>											
Inflammation i bindehinnan	—	—	10	10	10	—	—	—	10	—	179
Inflammation i hornhinnan	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	10
Andra sjukdomar i ögat	—	—	7	7	7	—	—	—	7	—	138
<i>VII. Örats sjukdomar.</i>											
Otitis inf.	—	1	7	8	8	—	—	—	8	—	102
Otitis int.	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	33
<i>VIII. Andningsorganens sjukdomar.</i>											
Luftrörskatarr	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	34
Lunginflammation	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	2
Näskatarr	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	10
<i>IX. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>											
Hjärtfel	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	18
<i>X. Digestionsorganens sjukdomar.</i>											
Benröta i tandhålorna	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	28
Kräkningar	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	5
Förstoppning	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	12
Inflammation i svalget	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	68
Mag-, tarmkatarr; mag-, tarmin- flammation	—	—	15	15	11	—	1	1	13	2	520
Tandfel	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	10
Tonsillit	—	—	10	10	10	—	—	—	10	—	102
Tarminvagination	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	1
Andra sjukdomar i digestionsor- ganen	—	2	5	7	7	—	—	—	7	—	71

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade		Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänst- göriga	Självdöda	Avlidna			Summa
		Ej sjuk- skrivna	Sjuk- skrivna								
<i>XI. Urin- och könsorganens sjukdomar.</i>											
Njurinflammation	—	—	2	2	1	—	—	1	2	—	35
Andra sjukdomar i urin- och köns- organen	—	—	4	4	3	—	—	—	3	1	38
<i>XII. Rörelseorganens sjukdomar.</i>											
Allmän stelhet, svaghet	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	24
Benbrott	—	—	4	4	3	1	—	—	4	—	174
Inflammation i ben och benhinna	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	4
Inflammation i muskler	—	—	4	4	4	—	—	—	4	—	65
Part. förlamning	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	9
Ledinflammation	—	—	2	2	1	—	—	1	2	—	16
Ledvrickning, ofullständig	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	6
Reumatism	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	7
Klobrott	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	30
Carpit	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	18
Muskelatrofi	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	67
Benskada	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	82
<i>XIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.</i>											
Eksem	—	—	38	38	34	1	—	—	35	3	1 113
Hudinflammation	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	18
Krosskada	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	19
Löss	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	2
Dermoid	—	—	2	2	2	—	—	—	2	—	61
Nässelutslag	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	70
Skabb a) Demodex folliculorum, acarus	—	—	4	4	3	—	—	1	4	—	52
Sår	—	8	83	91	91	—	—	—	91	—	1 123
Tryckskada	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	19
Andra sjukdomar i huden och bind- väven	—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	95
<i>Utslitna trampdynor</i>	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	18
Summa	—	13	386	399	365	6	7	15	398	6	6 252